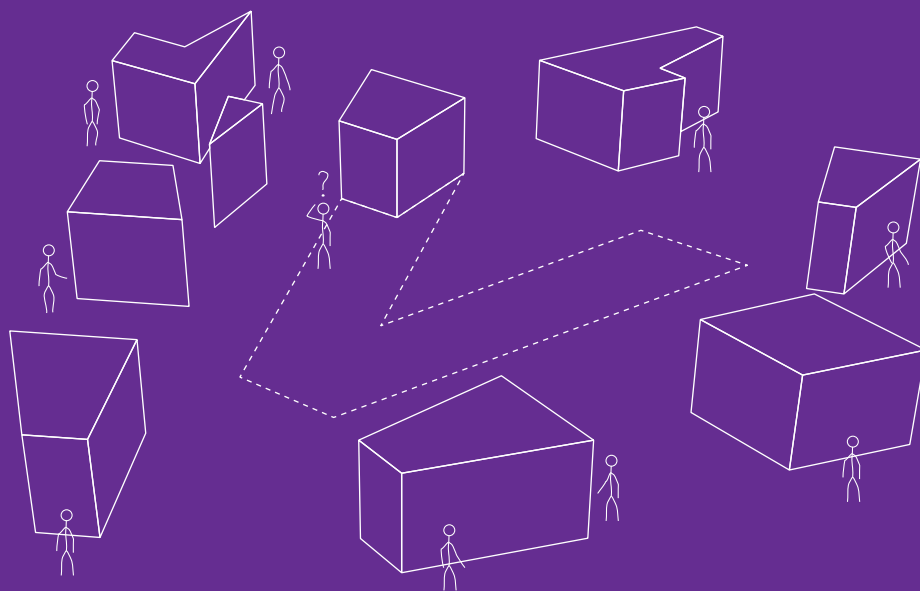

VOLONTERSTVO I RAZVOJ ZAJEDNICE

sudjelovanje građana u inicijativama u zajednici

Istraživanje uključenosti građana u civilne inicijative u zajednici kroz volonterski rad

Gordana Forčić

VOLONTERSTVO I RAZVOJ ZAJEDNICE

sudjelovanje građana u inicijativama u zajednici

Istraživanje uključenosti građana u civilne inicijative u
zajednici kroz volonterski rad

Gordana Forčić

Izdavač:

Udruga za razvoj civilnog društva SMART
Blaža Polića 2/4, 51 000 Rijeka
e-mail: smart@smart.hr
tel: (051) 332 750
fax: (051) 320 792
www.smart.hr

Autorica:

Gordana Forčić

Urednice:

Bojana Ćulum, Slađana Novota

Recenzentica:

prof. dr. sc. Jasminka Ledić

Lektura:

Jana Golob

Grafičko oblikovanje:

Aljoša Brajdić / Sagita d.o.o. Opatija

Tisak:

Gravema d.o.o. Opatija

Rijeka, svibanj 2007.

1. izdanje

Naklada 500 primjeraka

ISBN 978-953-7447-04-5

CIP - Katalogizacija u publikaciji
SVEUCILISNA KNJIZNICA RIJEKA

UDK 364.467(497.5)

FORČIĆ, Gordana

Volonterstvo i razvoj zajednice : sudjelovanje građana u inicijativama u zajednici : istraživanje uključenosti građana u civilne inicijative u zajednici kroz volonterski rad / Gordana Forčić. - Rijeka : Udruga za razvoj civilnog društva Smart, 2007.

Bibliografija.

ISBN 978-953-7447-04-5

110920042

Ovo istraživanje omogućila je velikodušna potpora američkih građana preko Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID), pod uvjetima iz Sporazuma o suradnji USAID CA#160-A-00-01-00109-00, kroz projekt CroNGO, koji provodi Academy for Educational Development (AED). Sadržaj ne odražava nužno stajališta Američke agencije za međunarodni razvoj ili Vlade SAD-a, nego je za njega odgovorna Udruga za razvoj civilnog društva SMART.

VOLONTERSTVO I RAZVOJ ZAJEDNICE

sudjelovanje građana u inicijativama u zajednici

Istraživanje uključenosti građana u civilne inicijative u
zajednici kroz volonterski rad

Rijeka, svibanj 2007.

O ISTRAŽIVANJU

«Rijetko nam se ukaže prilika za velika djela. Ali, svijet je pun prilika za učiniti mala...»

Sally Koch

*«U svakoj zajednici ima posla kojeg treba obaviti.
U svakom narodu ima rana koje treba zaliječiti.
U svakom srcu ima snage za sve to učiniti.»*

Marianne Williamson

Različita istraživanja pokazala su da je volonterstvo jedan od najsnažnijih elemenata koji doprinose razvoju i oblikovanju demokratskih promjena u svakom društvu te doprinosi ekonomskom razvoju zemlje. Ujedno, tijekom godina postaje sve očitije kako potencijal volonterstva igra sve važniju ulogu u pronalaženju rješenja za različita društvena pitanja, pa tako zanimanje za volonterstvo sve više raste. Iz svih tih razloga, potrebno je utjecati na promjenu društvene klime u korist volontiranja. Teško je reći je li volonterstvo u Hrvatskoj prepoznato kao društvena (a posebice ekonomska) vrijednost, a jedan od ključnih razloga jest i nedostatak istraživanja, odnosno empirijskih i sustavnih podataka i pokazatelja razvoja i percepcije volonterstva u Hrvatskoj, i na lokalnoj i na nacionalnoj razini. Od 90-ih godina, u Republici Hrvatskoj provedena su tri istraživačka projekta koja su, kao problem istraživanja, imala iskustva vezana uz volonterski rad: Istraživanje uključenosti građana u civilne inicijative u zajednici kroz volonterski rad, SMART (2001), Volontiranje i institucije (Volonterski centar Zagreb), Istraživanje o volontiranju provedeno od strane Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva (2005).

UN-ovo proglašenje 2001. godine Međunarodnom godinom volontera (MGV, 2001)¹, potaklo je i u Hrvatskoj niz aktivnosti i mjera, putem kojih se uspostavljaju različiti mehanizmi razvoja i promocije volonterstva te se pokušava uspostaviti odgovarajuća struktura koja će omogućiti veću uključenost svih zainteresiranih građana u različite inicijative za dobrobit zajednica u kojima žive. Potaknuti tom činjenicom, 2001. godine SMART se pridružio obilježavanju Međunarodne godine volontera istraživanjem o uključenosti građana u civilne inicijative u zajednici kroz volonterski rad. Danas, pet godina kasnije, odlučili smo ponoviti istraživanje kako bi se utvrdilo je li došlo do promjena u razvoju volonterstva u Primorsko-goranskoj županiji u odnosu na 2001. godinu.

U realizaciji istraživanja izravno su, ili neizravno sudjelovali različiti pojedinci kojima SMART duguje zahvalnost. Realizaciju istraživanja omogućili su Charles Stewart Mott Fondacija, Academy for Educational Development, sredstvima Američke agencije za razvoj (USAID), a SMART je u istraživanje uložio i sredstva prikupljena putem aktivnosti samofinanciranja.

¹ Ujedinjeni narodi proglasili su 2001. godinu Međunarodnom godinom volontera (MGV). Hrvatska je potpisnica rezolucije kojom se donosi ova odluka. MGV usmjerena je ka prepoznavanju, olakšavanju, umrežavanju i promociji rada volontera, s posebnim naglaskom na aktivnosti na lokalnoj razini te aktivnostima usmjerenim mladima. Na 16. svjetskoj konferenciji IAVE (The International Association for Volunteer Effort) usvojena je Univerzalna deklaracija o volontiranju i predstavljena Globalna agenda za osnaživanje volontiranja, u kojoj se posebno ističu aktivnosti koje svaki sektor može i treba učiniti u promociji volontiranja.

Posebna zahvala upućuje se sudionicima istraživanja, koji su odvojili svoje vrijeme za ispunjavanje upitnika te volonterima koji su provodili istraživanje (popis volontera se nalazi u Prilogu 2). Osobitu pomoć u provođenju istraživanja pružila je gospođa Mira Verunica, prof. afilijacija.

U SMART-u je za istraživanje bila odgovorna Renata Vukoja, programska asistentica, koja je ovaj opsežan i složen posao vodila uz podršku SMART-ovoga izvršnog tima. Poseban doprinos realizaciji istraživanja dala je volonterka Barbara Štefanec, profesorica pedagogije i filozofije, koja je radila na unosu podataka za statističku obradu te na samom prikupljanju podataka kao anketarka-volonterka. Obradu podataka napravio je doc. dr. Igor Kardum, s Filozofskoga fakulteta u Rijeci.

Ujedno se zahvaljujemo svim članovima/cama Savjeta za razvoj volonterstva, koji su sudjelovali kao volonteri-ispitivači u istraživanju, te posebna zahvala prof. dr. sc. Jasminki Ledić, koja je recenzijom ove publikacije još jednom dala svoj stručni doprinos području istraživanja volonterstva u Primorsko-goranskoj županiji.

U ovoj publikaciji uporabljeni su izrazi napisani u muškom rodu, a odnose se kao neutralni na sve osobe, neovisno o njihovom spolu ili rodu.

Nadamo se da će rezultati ovog istraživanja, dodatno doprinijeti razvoju i primjeni poticajnih akcija i mjera, u cilju poboljšanja statusa volontera u zajednici i motiviranju većeg broja pojedinaca na volontiranje.

SMART tim

SADRŽAJ

1. UVOD	10
2. Istraživanje o uključenosti građana u civilne inicijative u zajednici kroz volonterski rad: ZAŠTO?, ŠTO?, KAKO?, TKO?	20
2.1. Zašto istraživanje?	21
2.2. Što: Ciljevi istraživanja	22
2.3. Kako: Upitnik o volontiranju, njegovo provođenje i obrada podataka	23
2.4. Tko: Ispitanici u istraživanju - opis uzorka	25
2.4.1. Sociodemografske karakteristike uzorka istraživanja 2006. godine	25
3. REZULTATI ISTRAŽIVANJA O VOLONTIRANJU.....	30
3.1. Opći stavovi ispitanika o volontiranju	32
3.1.1. Dob ispitanika i opći stavovi o volontiranju	35
3.1.2. Spol ispitanika i opći stavovi o volontiranju	37
3.1.3. Mjesto boravka ispitanika i opći stavovi o volontiranju	38
3.1.4. Stručna sprema ispitanika i opći stavovi o volontiranju	41
3.1.5. Radni status ispitanika i opći stavovi o volontiranju	43
3.1.6. Materijalno stanje ispitanika i opći stavovi o volontiranju	44
3.1.7. Članstvo u udrugama i opći stavovi o volontiranju	47
3.2. Stavovi o volontiranju u Hrvatskoj.....	49
3.2.1. Dob ispitanika i stavovi o volontiranju u Hrvatskoj	56
3.2.2. Spol ispitanika i stavovi o volontiranju u Hrvatskoj.....	58
3.2.3. Mjesto boravka ispitanika i stavovi o volontiranju u Hrvatskoj	61
3.2.4. Stručna sprema ispitanika i stavovi o volontiranja u Hrvatskoj.....	63
3.2.5. Radni status ispitanika i stavovi o volontiranju u Hrvatskoj.....	65
3.2.6. Materijalno stanje i stavovi o volontiranju u Hrvatskoj	68
3.2.7. Članstvo u udrugama i stavovi o volontiranju u Hrvatskoj	70

3.3. Mjere za unaprjeđivanje volontiranja.....	72
3.3.1. Dob ispitanika i mjere za unaprjeđivanje	77
3.3.2. Spol ispitanika i mjere za unaprjeđivanje	78
3.3.3. Mjesto boravka ispitanika i mjere za unaprjeđivanje volontiranja .	79
3.3.4. Stručna sprema ispitanika i mjere za unaprjeđivanje	82
3.3.5. Radni status ispitanika i mjere za unaprjeđivanje volontiranja	84
3.3.6. Materijalno stanje i mjere za unaprjeđivanje	86
3.3.7. Članstvo u udrugama i mjere za unaprjeđivanje volontiranja	86
3.4. Volonterske aktivnosti stanovnika Primorsko-goranske županije	88
3.4.1. Vrste volonterskih aktivnosti.....	88
3.4.2. Učestalost sudjelovanja u volonterskim aktivnostima.....	94
3.4.3. Kome volonteri pomažu?.....	96
3.4.4. Aspekti volonterskog iskustva	98
3.5. Motivacija za volontiranje: Individualno	101
3.6. Još jednom o volontiranju: Komentar o temi upitnika	110
4. ZAKLJUČCI ISTRAŽIVANJA	116
4.1. Opći stavovi o volontiranju.....	118
4.2. Stavovi o volontiranju u Hrvatskoj.....	120
4.3. Sudjelovanje u volonterskim aktivnostima	122
4.4. Stavovi o mjerama za unaprjeđivanja volontiranja	124
5. PREPORUKE KAKO UNAPRIJEDITI VOLONTIRANJE.....	128
6. PRILOZI	138
7. LITERATURA.....	146

1.

UVOD

Volonterstvo² je jedan od najsnažnijih elemenata koji doprinose razvoju i oblikovanju demokratskih promjena u svakom društvu te je važan dio svakoga suvremenog društva. Ujedno je i osnova koja omogućuje građanima da se uključe u različite građanske inicijative te da davanjem svojega slobodnog vremena, znanja i iskustava te entuzijazma i energije značajno doprinesu razvoju svoje zajednice i društva u cjelini. Prema UN-ovom izvješću gospodarskoga i socijalnog vijeća, volonterstvo je i navika srca i građanska vrlina. Riječ je o aktivnosti duboko ukorijenjenoj u ljudskom duhu s dalekosežnim društvenim i kulturološkim učinkom. Slušanje drugih, briga o potrebama drugih i zadovoljavanje tih potreba dokazuju najveću ljudsku motivaciju. Ljudska bića pomažu jedni drugima iz ljubavi i sućuti. Pa ipak, u svojoj najdubljoj duhovnoj dimenziji i u simboličkom značenju, volonterstvo nije samo nešto što činimo za druge. Na kocki su naše vlastite vrijednosti i naša humanost: mi jesmo ono što dajemo drugima.³

Tijekom godina postaje sve očitije kako potencijal volonterstva igra sve važniju ulogu u pronalaženju rješenja za različita društvena pitanja. Mnoge države počinju cijeniti doprinose volontera u društvenome i ekonomskom razvoju. Volontiranje utječe na sva područja djelovanja, od obrazovanja do zaštite okoliša, socijalne politike i pravosuđa. Uloga volontiranja povezuje privatnu domenu volontera i širu sferu državnoga i poslovnoga sektora. Volontiranje osnažuje pojedince, izgrađuje osjećaj solidarnosti, potiče na sudjelovanje, štiti ranjive skupine od ekonomske, društvene i političke marginalizacije. K tome, ono ima potencijal jačanja kohezije u društvu.

Postoje mnogi primjeri koji ukazuju da volonteri i volonterstvo doprinose izgradnji socijalnoga i ljudskoga potencijala te da povećavaju uključivanje građana u socijalni razvoj. Ujedno, volonteri u svakoj državi predstavljaju ogroman ljudski potencijal, koji posjeduje relevantna znanja i vještine korisne za širu zajednicu. Rezultati različitih istraživanja provedenih u razvijenim i tranzicijskim zemljama ukazuju na činjenicu da je volonterstvo jedan od važnih segmenata društvenoga života i ekonomskoga razvoja. Primjera radi, ukoliko se usmjerimo samo na ekonomski aspekt značaja i doprinosa volonterstva, prema rezultatima istraživanja Institute for Policy Studies na John Hopkins University, Baltimore, SAD⁴ provedenog 1995. godine, u kojega su bile uključene 22 zemlje, među kojima 12 razvijenih (Belgija, Finska, Francuska, Njemačka, Irska, Nizozemska, Španjolska, Velika Britanija, Australija, Izrael, Japan i SAD), 5 tranzicijskih (Češka, Mađarska, Poljska, Rumunjska i Slovačka) i 5 latinoameričkih zemalja (Argentina, Brazil, Kolumbija, Meksiko i Peru), vidljivo je da se broju od 19 milijuna stalno zaposlenih, pribraja još i 10,6 milijuna volontera, što čini 6,9% zaposlenih u neprofitnome sektoru, od ukupnoga broja zaposlenih u navedenim zemljama.

Postoje različita tumačenja i razumijevanja volonterstva i volontiranja. Ona su usko vezana uz tradiciju, kulturološke prilike te društveni kontekst u kojemu se određena država nalazi. Prema **tradicionalnom razumijevanju volontiranja** (nesebična pomoć drugima), Govaart i suradnici (2001.)⁵ daju određenje suvremenoga razumijevanja volontiranja kroz tri forme - uzajamna podrška, davanje usluga i aktivno uključivanje u društvo. U tradicijskim se društvima uzajamna podrška temelji na prirodnoj težnji ljudi da prežive ili da žive bolje, a odvija se unutar kruga bliskih osoba. Volontiranje u obliku davanja usluga uglavnom je vezano uz organizirane, često institucijske kontekste. Ovakvim oblikom volontiranja pruža se pomoć, primjerice, u bolnicama, domovima za djecu, stare i nemoćne i sl.

2 U ovome istraživanju, kao i prilikom istraživanja 2001. godine, koristili su se termini volonter i volonterstvo. Naime, s obzirom da se alternativni termini kao što su dobrovoljac, dragovoljac najčešće vezuju uz vojnu službu, odlučili smo i nadalje koristiti termin volonter, koji je i međunarodno prepoznatljiv. Rječnik hrvatskoga jezika Vladimira Anića (Zagreb, 1991.) navodi obje riječi, volonter i volontirati: dobrovoljno ili besplatno vršiti neku službu, raditi kao volonter (str. 814). Polazimo od toga da je postojanje riječi volonter u Rječniku hrvatskoga jezika utemeljeni razlog za njegovo korištenje.

3 Iz izvješća gospodarskoga i socijalnoga vijeća UN-a: The Role of Volunteerism in the Promotion of Social Development; (<http://www.worldvolunteerweb.org/policy/international/reports/index.htm>)

4 Bežovan, G.(2000.) Neprofitni sektor i socijalna politika,ur: Puljiz,V.et.al. *Sustavi socijalne politike*, Zagreb: Studijski centar socijalnog rada Pravnog fakulteta. str.219 - 244.

5 Žižak, A. (2004.), Supervizija volontera, U: Ajduković, M. i Cajvert, L. (ur.), *Supervizija u psihosocijalnom radu* (str. 359 - 377), Zagreb: Društvo za psihološku pomoć.

Volontiranje kroz aktivno uključivanje u društvo, s ciljem proaktivnog iniciranja promjena u društvu, noviji je oblik volontiranja u Hrvatskoj. Najčešće se odnosi na aktivno sudjelovanje u političkim, neprofitnim organizacijama, neformalnim građanskim inicijativama i interesnim grupama.

Prema **Nacrtu prijedloga zakona o volonterstvu**, pod volontiranjem se podrazumjeva dobrovoljno ulaganje osobnoga vremena, truda, znanja i vještina za dobrobit druge osobe ili za opću dobrobit, koje pružaju osobe starije od 15 godina, temeljem ugovora o volontiranju, i to bez potraživanja novčane naknade ili druge imovinske koristi.⁶

Europska povelja o volonterstvu, donesena 1998. godine, volonterski rad definira sljedećim riječima: djelatnost u interesu ljudi, djelatnost koja nije motivirana financijskim interesom, djelatnost koja se odvija na lokalnoj i/ili nacionalnoj razini, djelatnost koja je dragovoljna, djelatnost koja je miroljubiva, djelatnost koja je utemeljena na osobnoj motivaciji i slobodi izbora, djelatnost koja potiče aktivnu građansku ulogu za dobrobit zajednice, djelatnost koja potiče razvoj ljudskih potencijala, djelatnost koja poboljšava kvalitetu življenja na načelima solidarnosti, traganje za predodžbama društva nesigurne budućnosti, poticaj iskorištavanja poduzetničkih prigoda, osnova razvoja partnerskih odnosa između sudionika sistema blagostanja, poticaj samoorganiziranja ljudi pri rješavanju problema.⁷

Volonterstvo se vezuje i uz koncept slobodnoga vremena, te ga pojedini autori definiraju ili opisuju kao slobodnu aktivnost pojedinca. Stebbins (1996.) povezuje volontiranje s ozbiljnim provođenjem slobodnoga vremena. Stebbins ističe jasne razlike između sljedećih vrsta volontiranja: ono usmjereno na karijeru i povremeno, odnosno usputno, zatim formalno i neformalno te profesionalno i neprofesionalno volontiranje. Model ozbiljnog provođenja slobodnog vremena najviše odgovara onim vrstama volontiranja klasificiranim kao formalno i neprofesionalno, to jest onima u kojima volonteri obično pronalaze stvarne slobodne karijere⁸.

Rezultati Europskog istraživanja vrijednosti provedenoga 1999./2000., pokazuju da je slobodno vrijeme visoko procijenjeno na ljestvici važnih vrijednosti u životu hrvatskih građana. Prema istome istraživanju, 12% ispitanika se izjasnilo da svoje slobodno vrijeme svaki tjedan provode u športskim, kulturnim i drugim dobrovoljnim organizacijama.

Različite interpretacije koncepta volonterstva dovele su do razvoja različitih oblika volontiranja u cijeloj Europi. Na razini zemalja članica Europske unije postoji sporazum o tome da je volontiranje važno za društvo na različitim razinama:⁹

- **Individualnoj ili osobnoj:** volontiranje je način poboljšanja kvalitete života i (poslovnih) mogućnosti za volontere pojedince;
- **Organizacijskoj/uslužnoj razini:** volontiranje koje omogućava dostupnost usluga ili poboljšanje njihove kvalitete;
- **Društvenoj razini:** volonterstvo kao način razvoja društvenog kapitala.

⁶ Nacrt prijedloga zakona o volontiranju, članak 4., listopad 2006.

⁷ Ivelja, N., Škopelja, S. (2001). *Priručnik za volontere*, Split: Udruga MI Split - Volonterski centar. Bežovan, G. (2000.) *Neprofitni sektor i socijalna politika*, u: Puljiz, V. et al. *Sustavi socijalne politike*, Zagreb: Studijski centar socijalnog rada Pravnog fakulteta. str. 219 - 244.

⁸ Stebbins, R. A. (1996), *Volunteering: A serious leisure perspective*, *Nonprofit and voluntary sector quarterly*, 25(2):211-224.

⁹ Hal, T., Meijs, L., Steenbergen, M. (2004.), *Volunteering and participation on the agenda: Survey on volunteering policies and partnerships in the European Union*, Utrecht: CIVIQ.

Europske institucije donijele su niz dokumenata i preporuka koje se odnose na razvijanje volonterstva: 2000. godine Vijeće Europe donosi Europsku konvenciju o promociji međunarodnog dugoročnog volonterškog rada mladih, zatim 2001. godine donosi Preporuku 1496: Unaprjeđenje statusa i uloge volontera u društvu, kojom Skupština Vijeća Europe poziva članice da promiču volonterske aktivnosti i podižu svijest o njihovom društvenom doprinosu te da rade na uklanjanju pravnih ili praktičnih prepreka koje otežavaju volonterske aktivnosti.

Definicije zemalja članica EU, koje imaju službene definicije volonterstva, uglavnom karakteriziraju tri iste dimenzije i ukazuju da je ono dobrovoljno, neplaćeno, za dobrobit drugih te se provodi u organiziranom kontekstu.¹⁰

Uz različita tumačenja samoga pojma volonterstva, dolaze i različita tumačenja značenja i razumijevanja što je to, odnosno tko je to volonter. **Volonter se može definirati kao osoba koja obavlja neke radne zadatke bez novčane naknade u organiziranim uvjetima i u korist drugih pojedinaca ili zajednice, odnosno društva u cjelini (Govaart, 2001.)**¹¹. Prema Prijedlogu nacrtu Zakona o volonterstvu Republike Hrvatske, volonter se definira kao **“... svaka fizička osoba starija od petnaest godina koja je, sklopivši ugovor s organizatorom volonterskih usluga, pristala volontirati.”**¹² U Hrvatskoj još uvijek postoje različita razumijevanja i tumačenja navedenih pojmova. S jedne strane, to je rezultat različitih iskustava u praksi, gdje su građani obavljali različite poslove i aktivnosti pod nazivom volonter, a da to u pravom poimanju volonterstva uistinu nisu bili¹³. Kao dio sustavne promocije razvoja i značaja volonterstva u Hrvatskoj, svakako će se trebati uložiti i dodatni napor s ciljem jasnoga razgraničenja i razumijevanja navedenih osnovnih pojmova i njihovoga istinskoga značenja.

Tradicija volontiranja u Hrvatskoj vrlo je stara i raširena. Unatoč različitim političkim sustavima, volonterstvo je u nekom obliku uvijek bilo prisutno u našem društvu. Prije I. svjetskog rata, postojala su različita humanitarna/dobrotvorna društva i inicijative koje su prvenstveno djelovale u okviru crkve, gdje su najčešće žene volonterski provodile različite aktivnosti. Neke od organizacija koje su djelovale u tom razdoblju su: Društvo “Demorotkinja”, Katoličko dobrotvorno žensko društvo u Osijeku, Gospojinsko društvo u Požegi, Bjelovaru, Slavonskom Brodu. Tijekom i poslije I. svjetskog rata sva gospojinska društva djelovala su pod nazivom “Podružnice Crvenog križa” ili različiti gradski odbori. Tijekom socijalizma, volonterski rad u okviru današnjih poimanja, što znači da podrazumijeva određenu vrstu aktivnosti koja se provodi dobrovoljno, neplaćeno, za dobrobit drugih te se provodi u organiziranome kontekstu, nije bio poznat. U navedenome razdoblju, sustav je bio naklonjen prvenstveno kulturnim i športskim organizacijama, u okviru kojih su uz dobrovoljne radne akcije građani davali svoj volonterski doprinos. Razvojem demokracije i uspostavljanjem samostalne države, polako se počelo razvijati i civilno društvo. Postupno se počinju ponovo isticati primjeri dobre prakse, a kao jedan primjer dugogodišnje tradicije volontiranja treba istaknuti Dobrovoljna vatrogasna društva i njihov doprinos dobrobiti Hrvatske, posebice u posljednjih deset godina, kada su veliki ljetni

10 Hal, T., Meijs, L., Steenbergen, M. (2004.), *Volunteering and participation on the agenda: Survey on volunteering policies and partnerships in the European Union*, Utrecht: CIVIQ.

11 Žižak, A. (2004.), Supervizija volontera, U: M. Ajduković i L. Čajvert (ur.), *Supervizija u psihosocijalnom rad* (str. 359 - 377), Zagreb: Društvo za psihološku pomoć. Stebbins, R. A. (1996), *Volunteering: A serious leisure perspective*, *Nonprofit and voluntary sector quarterly*, 25(2):211-224.

12 Prijedlog nacrtu Zakona o volontiranju. Proces izrade Zakona o volontiranju započeo je 2003. godine od strane Nacionalnog odbora za razvoj volonterstva u suradnji s Međunarodnim centrom za neprofitno pravo. Izrađen prijedlog zakona upućen je 2004. godine Ministarstvu obitelji, materinstva i međugeneracijske solidarnosti, koje je postalo nositelj spomenutoga zakona.

13 Pojedine međunarodne humanitarne organizacije tijekom domovinskog rata u Hrvatskoj nazivali su svoje honorarne suradnike volonterima, jer im nisu isplaćivali honorar za izvršeni posao sukladno ekonomskoj cijeni na tržištu rada. Takva praksa dovela je do čestog nerazumijevanja samoga koncepta volonterstva i volontera u Hrvatskoj te rastom nerealnih očekivanja da se volonterski rad honorira. Dodatnom nerazumijevanju doprinijelo je i uvođenje civilnoga služenja vojnoga roka i mehanizma volontera-pripravnika, putem kojega se može odrediti obvezna praksa u cilju polaganja stručnoga ispita (prisutno kod svih pomažućih djelatnosti).

požari predstavljali ozbiljnu prijetnju mnogim gradovima i selima u obalnom poručju Hrvatske. Također, ne smije se zaboraviti i zanemariti volonterski doprinos velikog broja građana Hrvatske koji su obavljali širok spektar humanitarnih aktivnosti za vrijeme i po završetku Domovinskog rata. Nadalje, treba naglasiti doprinos građana u izgradnji demokratskog i civilnog društva u Hrvatskoj kroz volontiranje u nadgledanju izbora u Hrvatskoj.¹⁴ Paralelno, početkom devedesetih počinje djelovati veliki broj mirovnih organizacija i organizacija za zaštitu okoliša, koje su velikim dijelom temeljile svoj rad na volonterskom doprinosu građana, što je dodatno doprinijelo većoj aktualizaciji volonterstva u Hrvatskoj.

Prema podacima iz Registra udruga Republike Hrvatske, od 27. rujna 2006., u Republici Hrvatskoj je registrirano 30.392 udruge i 124 međunarodne udruge ili organizacije. Od navedenoga broja, najveći broj organizacija civilnoga društva u Hrvatskoj registriran je na području športa i rekreacije. To je posljedica utjecaja komunističkoga naslijeđa, ali i utjecaja tranzicijske preobrazbe, unutar koje je iskazivana sumnja prema razvoju nezavisnih inicijativa u različitim područjima društvenoga života.¹⁵ Nažalost, broj registriranih udruga ne kazuje koliki je broj udruga trenutačno aktivan. Učestala je pojava da udruge prestaju s radom, ali i nadalje ostaju upisane u Registru udruga. Nadalje, zbog nepostojanja sustavnoga praćenja volonterskih aktivnosti nije moguće reći koliko udruge u svoj rad uključuju volontere. Upravo je nedostatak točnih podataka o volonterstvu jedan od pokazatelja da mu se ne posvećuje dovoljno pažnje.

Istraživanja u području volonterstva ukazuju da velik broj organizacija civilnoga društva provodi niz različitih aktivnosti koje se zasnivaju na volonterskom doprinosu građana, a kojima se značajno pridonosi dobrobiti pojedinaca i lokalne zajednice u cjelini. Time civilno društvo, definirano kao arena, odnosno područje institucija, organizacija, mreža i pojedinaca (i njihovih vrijednosnih okvira), smještenih između obitelji, države i tržišta, povezanih nizom civilnih pravila koja zajedno dijele, a u koje se ljudi dobrovoljno udružuju radi zagovaranja općih interesa¹⁶, postaje jedan od ključnih aktera u procesu uključivanja volontera te u cjelokupnom razvoju i promociji volonterstva. Istraživanje organizacija civilnoga društva, u okviru međunarodnog komparativnog projekta CIVICUS, provedeno je u Hrvatskoj 2004. godine, s ciljem da se “izmjere” i usporede (globalne) dimenzije civilnoga društva¹⁷, a uključivalo je i dobrovoljni rad i volontiranje kao jedan od indikatora razvijenosti civilnoga društva u Hrvatskoj (isti se ispitivao u okviru dimenzije *Strukture civilnog društva*). Iz dobivenih rezultata vidljivo je da postoji spremnost građana na dobrovoljni rad, uz preduvjet postojanja adekvatne razine infrastrukture i vjerodostojnih inicijativa i organizacija od povjerenja.¹⁸ Kada se govori o važnosti organizacija civilnoga društva i neplaćenoga dobrovoljnoga rada, Črpić i Zrinščak ističu da je analiza članstva u organizacijama civilnoga društva te obavljanja neplaćenoga rada, za organizacije civilnoga društva mogući indikator vrijednosti civilnoga zauzimanja za neke društvene ili općekorisne ciljeve te mogući indikator preferiranih područja razvoja neprofitnoga sektora.¹⁹

14 U 2001. godini za GONG je volontiralo 2.500 volontera, koji su kroz aktivnosti organizacije odradili 98.000 volonterskih sati. Izvor: «*Volonterske priče*» (2004.), Zagreb: Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva.

15 Črpić, G., Zrinščak, S. (2005.), *Civilno društvo u nastajanju. Slobodno vrijeme i dobrovoljne organizacije u Hrvatskoj* (str. 19 - 44). U: Baloban, J. (prir.) *U Potrazi za identitetom. Komparativna studija vrednota: Hrvatska i Europa*, Zagreb: Golden marketing - Tehnička knjiga.

16 CIVICUS – World Alliance for Citizen Participation, <http://www.civicus.org>

17 Za potrebe CIVICUS istraživanja razvijen je složeni instrumentarij kojim se nastoje izmjeriti “dimenzije” civilnoga društva. Instrumentarij ispituje civilno društvo kroz četiri glavne dimenzije: struktura civilnoga društva, koja uključuje članstvo u organizacijama civilnoga društva, davanje i volontiranje, broj i karakteristike krovnih organizacija i infrastruktura civilnoga društva, ljudski i financijski resursi; vanjska okolina u kojoj civilno društva egzistira i funkcionira, uključujući zakonodavni, politički, ekonomski i kulturni kontekst te odnose između civilnoga društva i države i poslovnog sektora; vrijednosti koje se prakticiraju i promoviraju u civilnome društvu i utjecaj aktivnosti koje pokreću akteri civilnoga društva, koje uključuju utjecaj na javne politike, osnaživanje ljudi i podmirenje socijalnih potreba.

18 Bežovan, G., Zrinščak, S., Vugec, M. (2005.), *Civilno društvo u procesu stjecanja povjerenja u Hrvatskoj i izgradnje partnerstva s državom i drugim dionicima*, Zagreb: CERENEO - Centar za razvoj neprofitnih organizacija.

19 Črpić, G., Zrinščak, S. (2005.), *Civilno društvo u nastajanju. Slobodno vrijeme i dobrovoljne organizacije u Hrvatskoj* (str. 19 - 44). U: Baloban, J. (prir.) *U Potrazi za identitetom. Komparativna studija vrednota: Hrvatska i Europa*, Zagreb: Golden marketing - Tehnička knjiga.

Danas u mnogim zemljama, vlade pokušavaju stimulirati volonterstvo istražujući mogućnosti za pružanje potpore i razvoj toga sektora. **UN-ovo proglašavanje 2001. godine Međunarodnom godinom volontera (MGV) bilo je važan katalizator za ta nastojanja i pružilo je priliku da se naglase postignuća volonterskog rada.** MGV je, također, generirala mnoge sugestije za daljnju potporu i razvoj volonterskoga potencijala, a neke od njih su sljedeće: osnivanje nacionalnih odbora, uvođenje nacionalnih internetskih stranica i baza podataka, medijske kampanje, osnivanje nacionalnih volonterskih centara, rad na zakonodavstvu vezanom za voloniranje. Proglašavanje 2001. godine Međunarodnom godinom volontera od strane UN-a bio je i u Hrvatskoj značajan poticaj različitim organizacijama i institucijama na nacionalnom i regionalnom nivou, za pokretanje inicijativa i aktivnosti usmjerenih na razvoj volonterstva u Hrvatskoj.²⁰

Tijekom iste godine, u Hrvatskoj je osnovan Nacionalni odbor za razvoj volonterstva, kao radno tijelo Savjeta za razvoj civilnog društva pri Uredu Vlade Republike Hrvatske za udruge. Odbor je uključivao predstavnike/ce javnoga, poslovnoga i neprofitnoga sektora, a njegov je rad bio koncentriran na tri glavna područja: promicanje volonterstva, poticanje izrade zakonodavnoga okvira za razvoj volonterstva te potporu razvoju volonterstva²¹. Putem istoga uspostavljena je povezanost i suradnja između različitih sektora na pronalaženju načina koji bi olakšali i potakli razvoj volonterstva u Hrvatskoj.

Uspostavljanje poticajnoga pravnog okruženja te, posljedično i odgovarajućega zakonodavnog okvira, ulazi u područje donošenja poticajnih mjera i mehanizama od strane države. Naime, izostanak pravne regulacije volonterstva u praksi europskih zemalja pokazao se problematičnim. Rezultati su, nažalost, bili destimulacija voloniranja i olakšavanje njegove zlouporabe. Zemlje članice EU prepoznale su važnost uspostavljanja pravnog okvira za volonterstvo, primjerice Njemačka je tako zakon kojim se promiče dobrovoljni društveni rad donijela još 1964. godine. Tijekom posljednjih godina, znatan je broj država (Španjolska 1996., Portugal 1998., Brazil 1998., Francuska 2001., Italija 1991., SAD 1997. i 2001., a nakon toga Poljska, Češka, Mađarska, Slovenija) odlučio regulirati pitanje voloniranja i kroz nacionalno zakonodavstvo i kroz međunarodne sporazume i akte.²² U skladu s prepoznatom potrebom, **Nacionalni je odbor za razvoj volonterstva, u suradnji sa stručnim timom iz ICNL-a²³, 2001. godine krenuo u razvoj Nacrta prijedloga zakona o volonterstvu, kako bi se i uspostavljanjem poticajnoga pravnog okruženja doprinijelo razvoju volonterskog rada.** Isti je tijekom 2004. godine upućen u Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti (MOBMS), koje je iskazalo interes da postane njegov nositelj. Izrađena je doradna verzija Nacrta prijedloga Zakona o volonterstvu, koja je doživjela nekoliko izmjena i dopuna tijekom javnih rasprava, a osnovana je i radna skupina, koja će na finalizaciji iste nastavila raditi tijekom 2006. godine. Ovim bi **zakonom trebalo biti riješeno i pitanje pozicije djelovanja Nacionalnog odbora za razvoj volonterstva, ali i ključne odredbe koje definiraju volonterski rad, uređuju voloniranje maloljetnika, međunarodnih volontera, prava i obveze organizatora volonterskih aktivnosti i samih volontera.**

Kada se govori o uspostavljanju prepoznatljivih okvira za promociju i razvoj volonterstva, pored rada Nacionalnog odbora za razvoj volonterstva, ali i činjenice da najveći broj organizacija u Hrvatskoj još uvijek djeluje isključivo na volonterskoj osnovi, valja spomenuti i dvije nacionalne konferencije o volonterstvu («Vrijeme je za vrijednosti», Cavtat, rujna, 2004. i «Volontiram, a ne moram», Trogir, listopad, 2005.). Prva konferencija je podržana i organizirana od strane Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva, dok je druga nacionalna konferencija organizirana od strane udruge MOST iz Splita, u partnerstvu s Udrugom za razvoj

²⁰ Republika Hrvatska potpisnica je Rezolucije o proglašenju Međunarodne godine volontera, pa se tijekom 2001. godine organizirao niz akcija koje su doprinijele poboljšanju statusa volontera i njihova rada.

²¹ Radni materijali Nacionalnog odbora za razvoj volonterstva.

²² Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva, usvojena 12. srpnja 2006. godine na sjednici Vlade Republike Hrvatske.

²³ ICNL - International Center for Not-for-Profit Law - Međunarodni centar za neprofitno pravo.

civilnog društva SMART, Udrugom MI, Centrom za mir i nenasilje i ljudska prava te Mrežom mladih Hrvatske. Time su i lokalne organizacije civilnoga društva, koje rade na promociji i razvoju volonterstva, doprinijele vidljivosti i promociji volonterskoga rada u Hrvatskoj. Tome se treba dodati i održavanje međunarodne konferencije VolontEurope (Cavtat, 2004.) te obilježavanje Međunarodnog dana volontera u velikom broju gradova i općina diljem Hrvatske. Ured za udruge Vlade RH organizirao je dodjelu volonterskih priznanja pojedincima i organizacijama civilnoga društva za doprinos razvoju i poticanju volonterstva u sklopu Dana udruga u prosincu 2001. U okviru Nacionalne strategije stvaranja poticajnoga okruženja za razvoj civilnoga društva, volonterstvu zajedno s filantropijom i zakladništvom, posvećeno je posebno poglavlje, u okviru kojega se ukratko upisuju dosadašnji ključni momenti Vladine politike u promociji i razvoju volonterstva te se definiraju ciljevi koji se trebaju postići u njegovom daljnjem razvoju.

U četiri najveća grada (Zagreb, Split, Rijeka i Osijek) danas djeluju Volonterski centri, čija je osnovna svrha promicanje i razvoj volonterskoga rada na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini, edukacija članova udruga i volontera te senzibilizacija javnosti²⁴. Pored volonterskih centara, u Hrvatskoj je aktivan i veliki broj organizacija koje djeluju isključivo na volonterskoj osnovi, kao i niz volonterskih inicijativa i projekata koji volonterski rad tako promoviraju u lokalnim zajednicama.

Na području Primorsko-goranske županije, uz aktivno djelovanje volonterskoga centra u Rijeci, tijekom posljednjih pet godina pokrenute su različite inicijative i aktivnosti od strane organizacija civilnoga društva, usmjerene k razvoju i promociji volonterstva. Prema podacima prikupljenim kroz procjenu kapaciteta menadžmenta volontera²⁵ na području Primorsko-goranske županije, vidljivo je da je od ukupnoga broja organizacija uključenih u procjenu, 74% organizacija i institucija organiziralo neko događanje ili manifestaciju u koje su bili uključeni volonteri te koji su doprinijeli promociji volonterskoga rada (izložbe, različiti skupovi, promotivni štandovi, edukacijske radionice, sportski turniri i sl.).

Promociji i aktualizaciji volonterstva doprinio je i šestogodišnji program «Potpora hrvatskim nevladinim organizacijama» (CroNGO), odnosno program razvoja NVO-a u okviru kojega se provodio «Program malih financijskih potpora» (lipanj 2000. - listopad 2004.), te «Program suradnje i razvoja zajednice» (listopad 2004. - ožujak 2006.)²⁶. Na području Primorsko-goranske, Ličko-senjske i Karlovačke županije je kroz oba programa financirano 67 projekata, u kojima je naglasak stavljen i na uključivanje i promociju volonterstva. Ekonomska vrijednost volonterskoga doprinosa tim projektima iznosila je 462.614,40 kn.²⁷

Unatoč navedenome, teško je reći je li volonterstvo u Hrvatskoj prepoznato kao društvena, a posebice ekonomska vrijednost, a jedan od ključnih razloga jest i nedostatak istraživanja, odnosno empirijskih i sustavnih podataka i pokazatelja razvoja i percepcije volonterstva u Hrvatskoj, i na lokalnoj i na nacionalnoj razini.

24 Primarne aktivnosti volonterskih centara uključuju pokretanje i održavanje baza podataka s organizacijama koje primaju volontere i osobama koje traže volonterski posao, zatim edukativne aktivnosti usmjerene različitim sektorima i dionicima, istraživanja o volonterstvu, lobiranje i zagovaranje razvoja poticajnoga pravnog okruženja za razvoj volonterstva.

25 Udruga za razvoj civilnog društva SMART je tijekom rujna 2006. provela procjenu kapaciteta menadžmenta volontera u organizacijama civilnoga društva te ustanovama zdravlja, obrazovanja i socijalne skrbi na području Primorsko-goranske županije. U okviru procjene, organizacije/institucije pružale su podatke vezane za broj volontera uključenih u aktivnosti organizacije u proteklih pet godina, dobnu skupinu volontera, pristupe i načine uključivanja volontera, organiziranje većih manifestacija u koje su bili uključeni volonteri te podatke vezane za učestalost volontiranja. Upitnik za procjenu poslan je na 168 adresa, od čega su 32 organizacije/institucije poslele podatke, što čini 19% povrata.

26 Program je financiran sredstvima Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID), a provodila ga je američka organizacija Academy for Educational Development u partnerstvu s tri lokalne organizacije civilnoga društva - Udruga MI, Udruga za razvoj civilnog društva SMART i Organizacija za građanske inicijative - OGI. Program se provodio na području cijele Republike Hrvatske. Cilj programa bio je jačanje nacionalnih i lokalnih udruga kroz raznoliku strukturu potpora, treninga i tehničke pomoći kako bi iste mogle učinkovito pokrenuti velik broj građana/ki i predstaviti interese i probleme birača lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj vlasti.

27 Ukoliko se cijena jednog sata računa 25,00 Kn (najviša cijena sata prema satnici Hrvatskog studentskog servisa) kroz financirane projekte je uloženo 18505 volonterskih sati u različite aktivnosti usmjerene k razvoju lokalnih zajednica.

Iako u Hrvatskoj ne postoje sustavna istraživanja koja bi dala podatke relevantne za razvoj volonterstva, postoje pojedinačni naponi lokalnih organizacija civilnoga društva s jedne, te pojedinih međunarodnih donatorskih agencija s druge strane, usmjerenih ka pokretanju i provođenju istraživačkih projekata vezanih za područje volonterstva (učestalost volontiranja, vrste volonterskih aktivnosti, stavovi javnosti prema volonterstvu). Kao rezultat navedenoga, **od 90-ih godina su u Republici Hrvatskoj provedena tri istraživačka projekta, koja su kao problem istraživanja imala iskustva vezana uz volonterski rad.**

«Istraživanje uključenosti građana u civilne inicijative u zajednici kroz volonterski rad», provedeno od strane Udruga za razvoj civilnog društva SMART, 2001. godine povodom Međunarodne godine volontera (MGV) na području Primorsko-goranske županije, bilo je jedino istraživanje takve vrste provedeno na području Republike Hrvatske²⁸. Istraživanje je pokazalo da postoji načelno pozitivan osobni stav stanovništva prema volontiranju, no istovremeno ispitanici smatraju da njihovo okruženje ima negativan stav. Nadalje, pozitivan stav prema volontiranju ima ozbiljnih problema u aktualizaciji samoga čina volontiranja. Građani ne volontiraju zbog teške materijalne situacije, krize vrijednosti ili nedovoljne informiranosti.²⁹

Prema dobivenim rezultatima, pokazalo se da je ukupno 43,7% ispitanika tijekom 2000. godine sudjelovalo u nekom vidu volonterskih aktivnosti, što je vrlo slično situaciji u zemljama gdje je volontiranje izuzetno razvijeno (npr. Velika Britanija). No, ukoliko se pažnja usmjerila na učestalost volontiranja, situacija je bila drugačija. Prema rezultatima istraživanja, najveći je broj ispitanika s volonterskim iskustvom sudjelovao u nekoj od aktivnosti 1 do 2 puta u godini, dok u Velikoj Britaniji volonter prosječno sudjeluje 5 do 7 sati svakoga tjedna u volonterskim aktivnostima. To je, ujedno, bilo jedno od ključnih nalaza istraživanja, koje je pokazalo važnost za sustavnim pristupom razvoju i promociji volonterstva. Također, rezultat je ukazao na potrebu za kontinuiranim istraživanjem postojeće situacije kako bi se s pravilnim programima i intervencijama omogućio kvalitetan i učinkovit razvoj volonterstva na području cijele županije.

Na međunarodnom regionalnom istraživačkom projektu «Volonterizam i javne institucije» Hrvatsku je predstavljao Volonterski centar Zagreb, kao dio South East European Youth Network-a (u daljnjem tekstu SEEYN-a)³⁰, u kojemu su sudjelovale i organizacije iz Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Makedonije. I ovo je istraživanje pokazalo da postoji generalno pozitivna percepcija volonterstva te da su institucije otvorene za volontere. Međutim, rezultati su pokazali da su institucije nedovoljno informirane o pojmu volonterstva i volonterskim aktivnostima, te shvaćaju volonterstvo kao besplatan rad, pripravnički staž ili civilno služenje vojnoga roka. Problem terminologije već je prije naglašen u ovom radu (vidi stranu 13). Također, institucije nisu upoznate s mogućnošću prikupljanja i pronalaženja volontera kroz postojeću strukturu u okviru neprofitnoga sektora. Nadalje, rezultati istraživanja su pokazali da nije razvijen sustav nagrađivanja volontera, da unutar institucija nije razvijen menadžment volontera, odnosno način rada s volonterima, te se ukazala potreba za sustavnim reguliranjem volonterskoga rada.³¹

Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva, povodom Međunarodnoga dana volontera, provela je 2005. godine istraživanje na temu volontiranja. Istraživanje je provedeno telefonskom anketom na uzorku od 1000

28 Istraživanje je provedeno samo na području Primorsko-goranske županije, i uz stručno vodstvo prof. dr. sc. Jasminke Ledić s Filozofskoga fakulteta u Rijeci. Rezultati istraživanja tiskani su u publikaciji: Ledić, J. (2001.), *Biti volonter/volonterka? - Istraživanje uključenosti građana u civilne inicijative u zajednici kroz volonterski rad*, Rijeka: Udruga za razvoj civilnog društva SMART.

29 Ledić, J. (2001.), *Biti volonter/volonterka? - Istraživanje uključenosti građana u civilne inicijative u zajednici kroz volonterski rad*, Rijeka: Udruga za razvoj civilnog društva SMART.

30 *The South Eastern European Youth Network (SEEYN)* jest pokušaj prevladavanja različitosti u društvima koja su u nedavnoj povijesti prošla iskustvo sukoba, kroz okupljanje mladih s područja srednje i istočne Europe kako bi zajednički razvijali projekte od interesa za zajedice u kojima žive. Misija SEEYN-a jest osnaživanje i aktiviranje mladih za doprinos mirnoj i stabilnoj regiji srednje i istočne Europe kroz volonterizam, zagovaranje i edukaciju.

31 Milošević, I. (2004.), *Volonterizam i javne institucije*, Podgorica: Asocijacija za demokratski prosperitet - Zid, str. 102.

slučajno odabranih ispitanika, starijih od 15 godina s područja Hrvatske. Rezultati istraživanja pokazuju da više od polovice anketiranih uopće ne razmišlja o volontiranju, a manje od četvrtine razmišlja o volontiranju, ali ne čini ništa u vezi s tim, dok ih samo 5% stvarno volontira. Volontiranje se smatra cijenjenim društvenim radom, a volonteri pridonose razvoju cijeloga društva.³²

Uz navedena istraživanja, koja su bila ciljano usmjerena na istraživanje volonterstva, u okviru sljedećih istraživanja jednim malim dijelom pokrivena je i problematika volonterstva:

- CIVICUS-ov indeks civilnoga društva u Hrvatskoj, CERENEO - Centar za razvoj neprofitnih organizacija i CIVICUS - Svjetski savez za građansku participaciju, 2005.
- «Udruge u očima javnosti: percepcija, izazovi, mogućnosti», naručitelj - Academy for Educational Development, u organizaciji i provedbi Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar, 2005.
- «Istraživanje o vidljivosti udruga građana i stavova javnosti prema volonterskom radu u gradu Osijeku», Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, 2004.
- «Praćenje siromaštva u Hrvatskoj», Hrvatski Caritas i Centar za promicanje socijalnog nauka Crkve, 2002.
- Europsko istraživanje vrijednosti, 1999./2000.

Rezultati istraživanja pokazuju da postoji pozitivan stav prema volontiranju te relativno visoki interes stanovnika Hrvatske za volontiranjem. Prepoznata spremnost građana na volonterski rad može biti poticaj različitim subjektima društva da ulože resurse u razvoj određene razine infrastrukture i vrijednosti, koji će omogućiti aktualizaciju volontiranja.

Unatoč još uvijek slabom istraživačkom okviru, iz navedenih istraživanja provedenih u proteklih deset godina, ipak je vidljiv pomak te značajnija prisutnost problematike volonterstva u različitim društvenim istraživanjima koja se provode na području Hrvatske.³³ To ukazuje na povećan interes stručne i akademske javnosti za problematiku volonterstva, čime ona izlazi izvan okvira interesa i djelatnosti samo organizacija civilnoga društva. Time se, ujedno, uspostavljaju preduvjeti za razvoj kvalitetnih i odgovarajućih mehanizama i programa usmjerenih ka razvoju volonterstva.

³² Izvor podataka: tekst «Priopćenje za javnost u povodu objave rezultata istraživanja o volonterstvu», internetska stranica Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva, <http://zaklada.civilnodrustvo.hr>.

³³ Pretraživanjem internetske baze podataka Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu u kolovozu 2006. godine, na ključnu riječ volunt* dobiva se 45 bibliografskih jedinica, što je znatno više nego 2001., kada je od strane stručnog osoblja Sveučilišne knjižnice u Rijeci provedeno istraživanje putem kojeg su dobivene samo 2 bibliografske jedinice na istu ključnu riječ.

2.

Istraživanje o uključenosti građana u civilne inicijative u zajednici kroz volonterski rad:

ZAŠTO, ŠTO, KAKO, TKO?

Zašto?

Potaknuta Međunarodnom godinom volontera, Udruga za razvoj civilnog društva SMART provela je 2001. godine istraživanje o uključenosti građana u civilne inicijative u zajednici kroz volonterski rad na području Primorsko-goranske županije. Rezultati istraživanja dali su uvid u potrebe i problematiku volonterstva na području županije, a istovremeno kao pozitivna motivacija, potakli su pokretanje različitih inicijativa, aktivnosti i mehanizama s ciljem razvoja i poticanja volonterstva na području cijele Hrvatske. Pet godina kasnije, SMART je odlučio provesti isto istraživanje iz dva razloga:

- u Hrvatskoj se do sada nisu provodila usporedna istraživanja u vremenskoj perspektivi vezana za područje volonterstva,
- ponovljeno istraživanje u Primorsko-goranskoj županiji omogućit će daljnju razradu prijedloga za razvoj infrastrukture u samoj županiji, koja bi utjecala na aktualizaciju volontiranja.

Što:

cilj i zadaci istraživanja

Dugoročno

Poboljšati status volontera u zajednici i motivirati veći broj ljudi na volontiranje.

Kratkoročno

Istražiti volontiranje u Primorsko-goranskoj županiji te usporediti nalaze istraživanja s nalazima istraživanja koje je provedeno na području iste županije 2001. godine.

Kratkoročni se cilj namjerava ostvariti ovim zadacima istraživanja:

- ispitati (opće) stavove o volontiranju,
- ispitati stavove o problemima volontiranja u Hrvatskoj,
- ispitati sudjelovanje u volonterskim aktivnostima i učestalost volontiranja,
- ispitati motivaciju građana i aktivnosti koje utječu na unaprjeđenje volontiranja,
- na temelju dobivenih rezultata, predložiti mjere unaprjeđivanja rada volontera, s posebnim naglaskom na motiviranju stanovništva za volontiranje.

Kako se kratkoročni cilj istraživanja temeljio na istraživanju **sudjelovanja u volonterskim aktivnostima** i usporedbi dobivenih rezultata s rezultatima istraživanja 2001. godine, koristeći istu metodologiju, ispitivalo se sudjelovanje u volonterskim aktivnostima i učestalost volontiranja, usmjerenost pomoći te iskustvo kroz volontiranje. Ujedno, **pri ispitivanju općih stavova** o volontiranju, ovim se istraživanjem željela analizirati opća percepcija volontiranja, koliko je volontiranje poželjna ili manje poželjna aktivnost, kolika je njegova promocija i medijska zastupljenost, koliko ono doprinosi rješavanju problema lokalne zajednice i sl. Uz to, posebna se pažnja posvetila **analizi stavova ispitanika o volontiranju u Hrvatskoj**, s namjerom da se utvrde eventualne razlike između općeg stava prema volontiranju i prilikama u okruženju u kojemu se živi. **Motivacija za volontiranje** ispitivala se na dvije razine. S jedne strane, ispitivali su se stavovi ispitanika o prijedlozima za unaprjeđenje volontiranja, a s druge strane, pažnja se usmjerila i na ispitivanje motivacije na sasvim osobnoj razini.

U proteklih pet godina provedene su različite aktivnosti i pokrenute različite inicijative na području Primorsko-goranske županije i cijele Hrvatske, u cilju promocije i razvoja volonterstva, a koje su određenim aspektima trebale doprinijeti poticanju i razvoju volonterstva. **Kako su istraživanja o volonterstvu važan izvor informacija Vladi, medijima i samim organizacijama civilnoga društva, vjerujemo da će nalazi ovoga istraživanja doprinijeti daljnjoj razradi prijedloga za unaprjeđivanje i razvoj volonterstva, odnosno za postizanje dugoročnoga cilja istraživanja, koji je usmjeren ka definiranju prijedloga za poboljšanje statusa volontera u zajednici i motiviranju većeg broja ljudi na volontiranje.**

Kako:

Upitnik o volontiranju³⁴, njegovo provođenje i obrada podataka

Za potrebe istraživanja koristio se Upitnik o volontiranju³⁵. Navedeni je upitnik sastavljen za potrebe istraživanja o uključenosti građana u civilne inicijative u zajednici, koje je proveo SMART 2001. godine. Za potrebe ovoga istraživanja primijenjen je isti, neznatno izmijenjeni upitnik. U uvodnome dijelu upitnika, ukratko se daje objašnjenje ciljeva istraživanja i kratka operativna definicija volonterstva, po kojoj se, kao i u istraživanju 2001., volontiranje definiralo kao aktivnost pomaganja ljudima izvan svoje obitelji, u koju se pojedinac uključuje po svojoj slobodnoj volji, a ne radi materijalne koristi ili iz obveze.

Upitnik je sadržavao sljedeće grupe pitanja:

- **prva skupina pitanja odnosila se na sociodemografska obilježja ispitanika.** U ovoj su se skupini od ispitanika tražili osobni podaci koji su uključivali sljedeće nezavisne varijable: dob, spol, mjesto boravka ispitanika, radni status, materijalno stanje (samoprocjena), stručna sprema, članstvo u udrugama.
- **druga skupina pitanja odnosila se na: a) stavove o volontiranju** - u ovoj grupi pitanja ispitanici su na Likertovoj skali od 5 stupnjeva procjenjivali svoje slaganje s 11 tvrdnji, koliko ih je bilo ponuđeno, koje su se odnosile na opće stavove o volontiranju.; b) 16 tvrdnji i jedno otvoreno pitanje, kojima su se ispitali **stavovi o volontiranju u odnosu na situaciju u Hrvatskoj**; c) 10 tvrdnji i prostor za slobodni komentar, koji se odnosio na **mjere ili aktivnosti koje mogu utjecati na unaprjeđenje volontiranja i motiviranje građana za volontiranje.**
- **treća skupina pitanja odnosila se na sudjelovanje ispitanika u volonterskim aktivnostima**, pri čemu su ispitanici, u okviru ponuđenih mogućnosti, davali odgovor u kojim su aktivnostima sudjelovali tijekom 2005. godine. Nadalje, ispitanici koji su procijenili da su sudjelovali u nekoj od ponuđenih aktivnosti ili su sami naveli aktivnost, ujedno su imali mogućnost **procijeniti učestalost svojega volontiranja.** U sljedećim pitanjima ove podskupine, ispitanici su procjenjivali svoje **iskustvo volontiranja** koristeći se također ponuđenim tvrdnjama na Likertovoj skali (5 tvrdnji).
- na kraju upitnika ispitanici su imali mogućnost kroz otvorena pitanja navesti svoja **osobna razmišljanja vezana za motivaciju za uključivanje u volonterske aktivnosti** te dati svoj **dotadni komentar na temu i sam upitnik istraživanja.**

³⁴ Vidjeti izvorni *Upitnik o volontiranju* u Prilogu 1.

³⁵ Upitnik je sastavljen uz stručnu pomoć prof. dr. sc. Jasminke Ledić, stručne voditeljice SMART-ovog anketnog istraživanja «Istraživanje uključenosti građana u civilne inicijative u zajednici kroz volonterski rad» 2001. godine.

U provedbi istraživanja SMART se, kao i kod istraživanja 2001., odlučio za prikupljanje podataka putem ispitivača -volontera iz sljedećih razloga:

- prilikom istraživanja 2001., potvrđeno je kroz komentare ispitanika da je i sam upitnik prepoznat kao jasna i neprosredna motivacija za volonteranje, čime se doprinijelo promociji volonterstva na području županije,
- drugi je razlog vezan uz činjenicu da se kroz različita istraživanja provedena na području Republike Hrvatske kao vidljiv problem pokazao nizak postotak vraćenih odgovora na upitnike koji su poslani poštom, čak i u slučajevima kada su ispitanici dobili adresiranu i frankiranu omotnicu za vraćanje odgovora, tako da je i u ovom istraživanju procijenjeno da bi bilo vrlo teško prikupiti planirani broj podataka, a troškovi bi bili znatni. Uz to, bilo bi vrlo teško kontrolirati kategorije uzorka.

U provedbi istraživanja ukupno je sudjelovalo 32 volontera (5 studenata, 20 srednjoškolaca iz četvrtih razreda srednje škole, 7 zaposlenih osoba, od čega 5 članova Savjeta za razvoj volonterstva Primorsko-goranske županije³⁶). Prije početka provedbe istraživanja, svaka je skupina volontera prošla kratku obuku za prikupljanje podataka. Volonteri su bili upoznati s ciljem istraživanja, načinom provođenja istraživanja, uzorkom i načinom financiranja istraživanja. Tijekom obuke, naglasak je stavljen na detaljno predstavljanje i upoznavanje s instrumentom istraživanja te pripremu odgovora na moguća pitanja ispitanika.

Utjecaj moguće socijalne poželjnosti odgovaranja na pitanja u upitniku, umanjen je korištenjem anonimnosti odgovora ispitanika.

Obrada podataka napravljena je pomoću statističkog paketa SPSS. Unos podataka za statističku obradu također je proveden od strane volonterke.

Statističke analize rezultata provedene su putem Hi-kvadrata, T-testa, jednosmjerne analize varijance i LSD (Least Square Differences) testa.

³⁶ Savjet za razvoj volonterstva jest savjetodavno tijelo Udruge za razvoj civilnog društva SMART u okviru volonterskog programa. Savjet se sastoji od 16 predstavnika različitih sektora: profitnog sektora, medija, lokalne samouprave, akademske zajednice te organizacija civilnoga društva s područja Primorsko-goranske županije koje u svoj rad uključuju volontere.

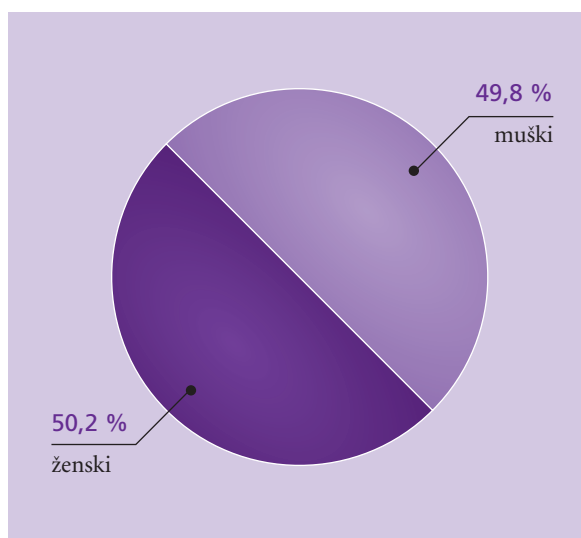
Tko:

Ispitanici u istraživanju - opis uzorka

U istraživanju je sudjelovalo 500 ispitanika.³⁷ Sukladno istraživanju iz 2001., prilikom planiranja istraživanja vodilo se računa da omjer ispitanika približno odgovara mjestu stalnoga ili privremenoga boravka u Primorsko-goranskoj županiji (50% Rijeka, 30% okolica, po 10% otoci i Gorski kotar). Ujedno, nastojao se uključiti približno jednak broj stanovnika prema radnom statusu (srednjoškolci, zaposleni, nezaposleni). Prikupljeni su i podaci o spolu, dobi ispitanika, njihovoj stručnoj spremi, osobnoj procjeni materijalnog stanja te članstvu u udrugama.

2.4.1. SOCIODEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE UZORKA ISTRAŽIVANJA 2006. GODINE

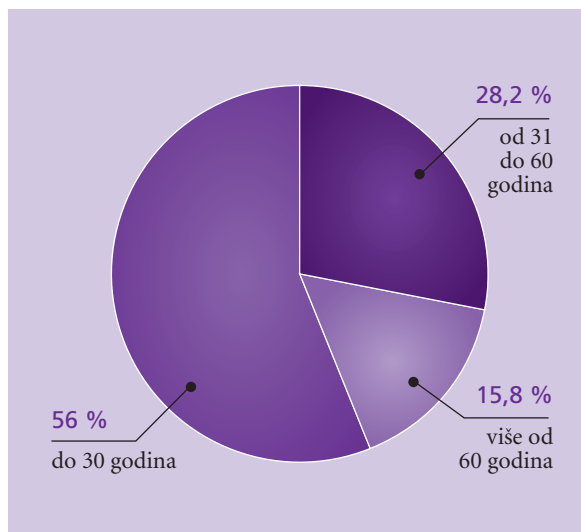
Što se tiče spola ispitanika, ispitano je podjednako žena i muškaraca (50,2 % žena i 49,8% muškaraca).

Grafikon 1. Spol ispitanika

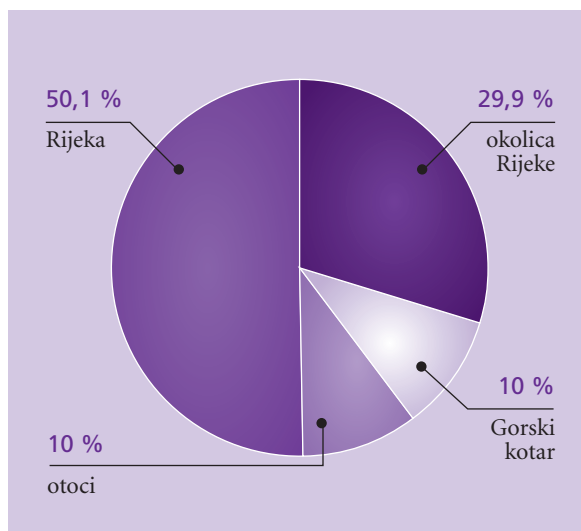
³⁷ U Istraživanju 2001. sudjelovalo je 1550 ispitanika. U Istraživanju 2006. obuhvaćeno je 500 ispitanika, jer je to dovoljna veličina uzorka s obzirom na varijabilitet pojave koja se ispituje istraživanjem i s obzirom na snagu statističkih testova koji su korišteni.

S obzirom na dob, ispitanici su bili zastupljeni na sljedeći način:

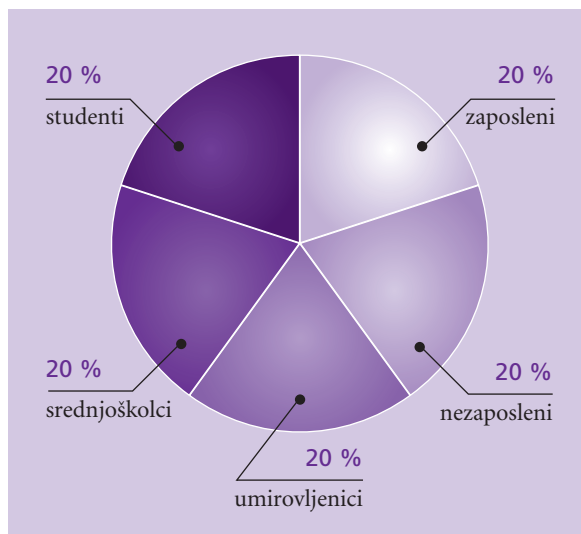
Grafikon 2. Dob ispitanika

Prema mjestu boravka u Primorsko-goranskoj županiji, distribucija ispitanika uglavnom je odgovarala planiranim omjerima:

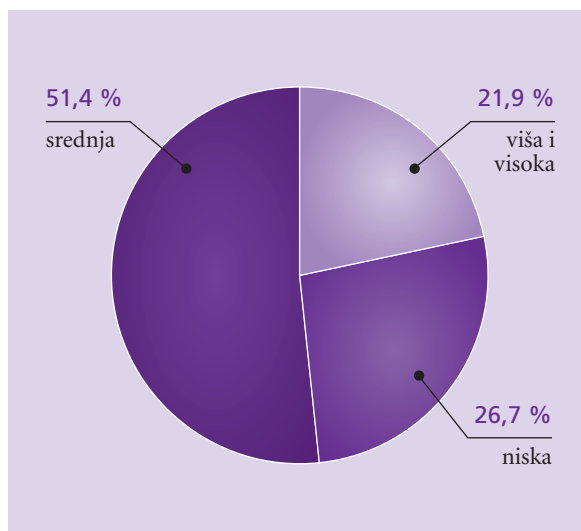
Grafikon 3.
Mjesto boravka ispitanika

Prema radnom statusu, uzorak je distribuiran na prikazan način i uglavnom odgovara planiranom:

Grafikon 4. Radni status ispitanika

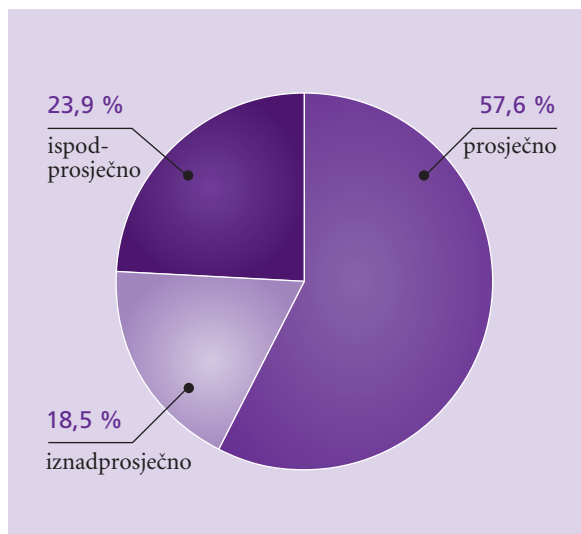
Stručna sprema ispitanika uključenih u istraživanje distribuirana je na sljedeći način:

Grafikon 5.
Stručna sprema ispitanika

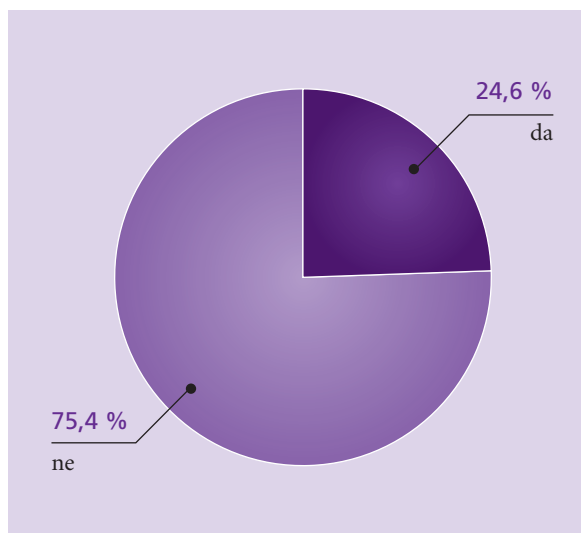
Što se tiče materijalnog stanja, na osnovi samoprocjene ponuđenih kategorija u upitniku, ispitanici su svoje materijalno stanje procijenili na sljedeći način:

Grafikon 6. Materijalno stanje ispitanika (samoprocjena)

Prema članstvu u udrugama ispitanici su distribuirani kako slijedi:

Grafikon 7. Članstvo u udrugama

Na osnovi analize uzorka, može se zaključiti da se radi o uzorku u kojemu je naglasak na ispitanicima mlađe dobi (56% ispitanika je u dobi do 30 godina)³⁸. Što se tiče mjesta boravka, uzorak ispitanika odgovara mjestu stalnoga ili privremenoga boravka stanovnika u Primorsko-goranskoj županiji. S obzirom na radni status, uzorak uglavnom odgovara planiranom. Sukladno tomu, ispitan je približno jednak postotak srednjoškolaca, studenata, zaposlenih, nezaposlenih i umirovljenika. Vezano uz stručnu spremu, distribucija stručne spreme ispitanika nešto je viša od podataka za Primorsko-goransku županiju za visoku i višu stručnu spremu, a nešto niža za osnovnu školu i srednju stručnu spremu.³⁹ Što se tiče članstva u udrugama, vidljivo je iskazan relativno visok udio ispitanika (24,6%) koji se izjasnio da je član/članica neke udruge. Usprkos stratificiranom uzorku, dobiveni rezultati pokazuju veću zastupljenost ispitanika mlađe dobi te ispitanika koji su se izjasnili da su članovi udruga. Obzirom da nije napravljeno ponderiranje dobivenih rezultata prilikom interpretacije rezultata vodilo se računa o toj činjenici.

Statistički značajne razlike u sociodemografskim pokazateljima uzorka, u odnosu na istraživanje 2001. dobivene su u parametrima spola i materijalnog statusa ispitanika. U uzorku iz 2001. udio žena značajno je veći nego u uzorku iz 2006. U istraživanju 2006. godine vodilo se više računa o što ravnomjernijoj zastupljenosti ispitanika po spolu, tako da je ispitano 50,2 % žena i 49,8% muškaraca.⁴⁰ U uzorku iz 2006. godine značajno je manje ispitanika ispodprosječnoga i iznadprosječnoga materijalnog statusa, nego u istom iz 2001. godine. U daljnjoj obradi podataka, posebna pozornost u usporedbi rezultata s istraživanjem iz 2001. dana je upravo tim dvjema varijablama. Nadalje, svi navedeni podaci o sociodemografskim pokazateljima ispitanika uzeti su u obzir prilikom daljnje obrade, analize i interpretacije podataka u odnosu na pojedine aspekte volontiranja.

³⁸ Prema provedenom popisu stanovništva 2001. u Primorsko-goranskoj županiji 21% stanovništva županije je u dobi od 14 do 30 godina.

³⁹ Prema provedenom popisu stanovništva 2001., u Primorsko-goranskoj županiji 29% stanovnika ima osnovnu školu, 54% srednju školu, a 15% višu i visoku stručnu spremu, uključujući magisterij i doktorat.

⁴⁰ U istraživanju se vodilo računa da postotak ispitanika prema spolu, odgovara postotku stanovnika u perma spolu prema provedenom popisu stanovništva 2001. godine, prema kojemu je 51,8% žena i 48,2% muškaraca.

3.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA O VOLONTIRANJU

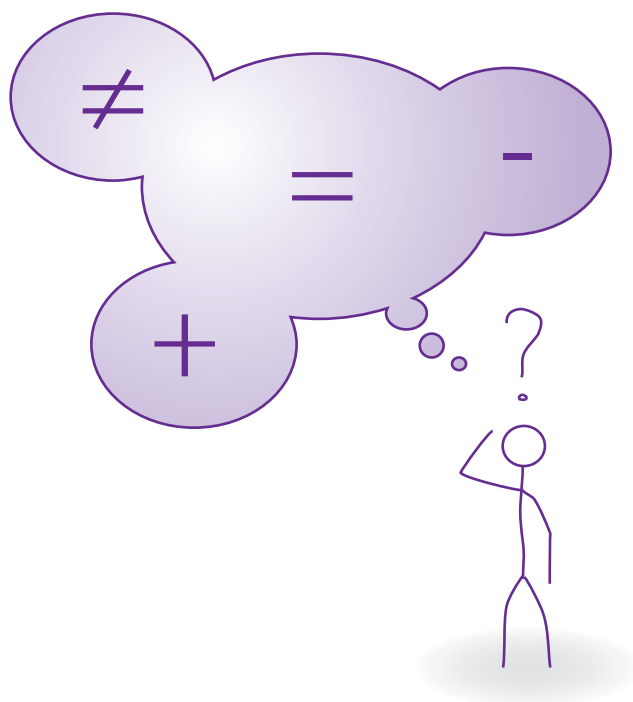
Rezultati istraživanja predstavljani su u šest osnovnih poglavlja. U okviru svakoga poglavlja ukratko se u potpoglavljima daje pregled rezultata dobivenih samo za istraživanje 2006., te se detaljnije navode rezultati dobiveni usporedbom istraživanja provedenog 2001. i istraživanja provedenog 2006. godine.

U prva dva poglavlja analiziraju se opći stavovi o volontiranju te stavovi ispitanika o volontiranju u Hrvatskoj. Nadovezuje se poglavlje koje se odnosi na mišljenje ispitanika o mjerama za unaprjeđivanje volontiranja. Posebna cjelina odnosi se na analizu volonterskih aktivnosti ispitanika te njihovu motivaciju za volontiranjem. Na kraju, analiziraju se komentari ispitanika o samom Upitniku i temi koju isti obrađuje. U svakome su poglavlju ukratko predstavljeni rezultati dobiveni istraživanjem 2006. godine, te oni rezultati kod kojih se, u odnosu na istraživanje iz 2001., utvrdila statistički značajna razlika. Svi su rezultati prikazani u odnosu na cijeli uzorak, osim kod pitanja u kojima su traženi komentari ispitanika, gdje se prikazuju u odnosu na broj dobivenih komentara.

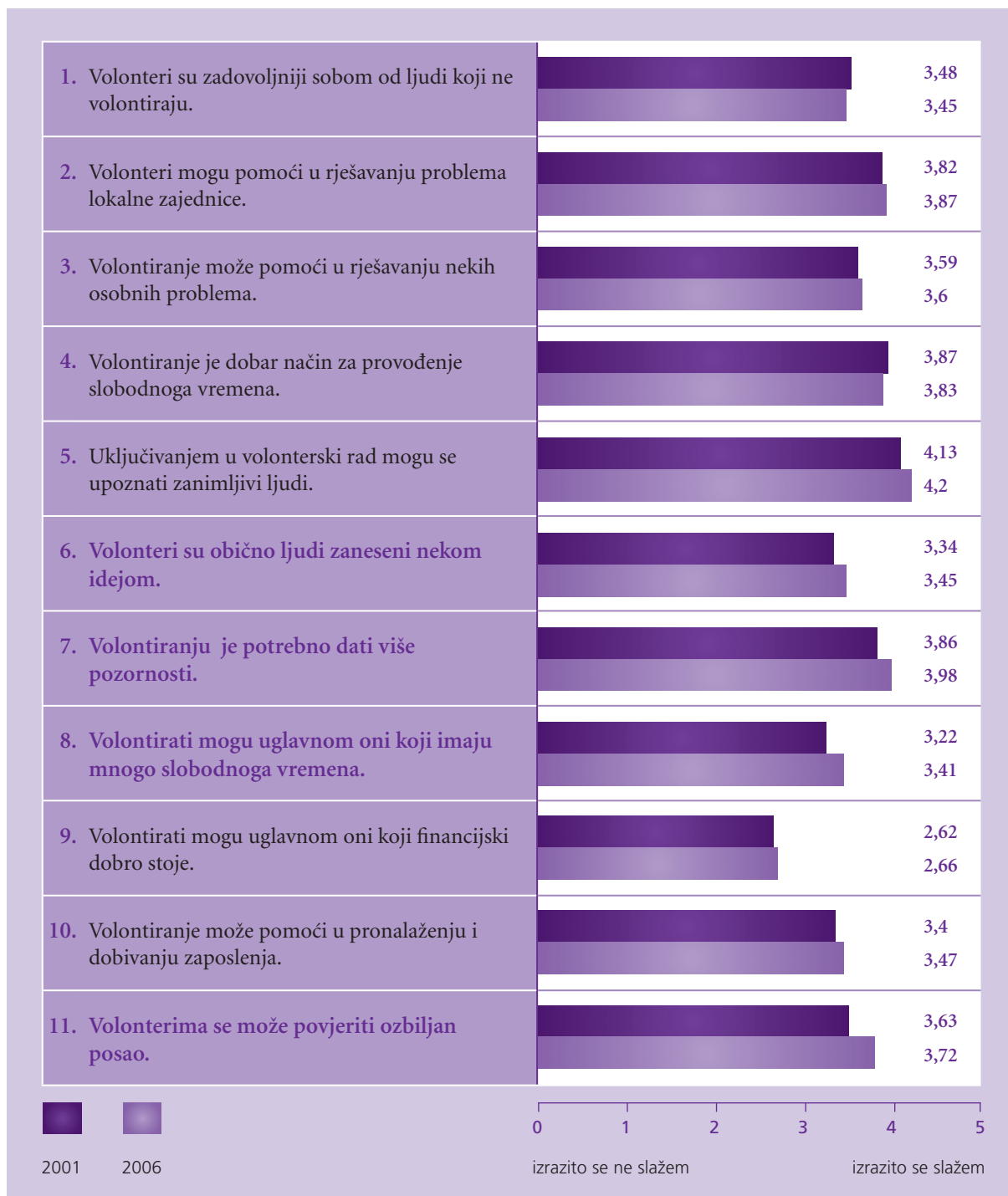
Opći stavovi o volontiranju

Za utvrđivanje općih stavova o volontiranju, ispitanicima je bilo ponuđeno 11 tvrdnji za koje su trebali odrediti stupanj slaganja na skali od 1 do 5:

- ocjena
- 1 = izrazito se ne slažem,
 - 2 = ne slažem se,
 - 3 = niti se slažem, niti se ne slažem,
 - 4 = slažem se,
 - 5 = izrazito se slažem.

Grafikon 8. Razlike u općim stavovima o volontiranju između ispitanika ispitanih 2001. i 2006. godine⁴¹

⁴¹ Sve tvrdnje na grafikonu kod kojih je utvrđena statistička razlika između ispitanika ispitanih u istraživanju 2001. i ispitanika ispitanih u istraživanju 2006. istaknute su drugom bojom.

Analiza dobivenih rezultata istraživanja provedenog 2006. godine pokazuje da, u odnosu na rezultate iz istraživanja 2001., ispitanici imaju i nadalje pozitivne opće stavove prema volontiranju i volonterima. Aritmetička sredina (AS) označenoga stupnja slaganja ukazuje da su stavovi ispitanika i u 2006. pozitivno orijentirani prema volontiranju. I u 2006. godini ispitanici najviše procjenjuju tvrdnju da se *Uključivanjem u volonterski rad mogu upoznati zanimljivi ljudi* (2001. AS = 4,13; 2006. AS = 4,2). Ujedno, visoko se procjenjuje i tvrdnja da *Volonteri mogu pomoći u rješavanju problema lokalne zajednice* (2001. AS = 3,82; 2006. AS = 3,87). **Ovi rezultati mogu biti pozitivan poticaj za sustavnije promišljanje o uključivanju građana u različite inicijative i aktivnosti koje doprinose unaprjeđenju života u lokalnim zajednicama.** Ispitanici iz 2006., kao i ispitanici 2001., najmanje procjenjuju tvrdnju *Volontirati mogu oni koji financijski dobro stoje, što dodatno potvrđuje pozitivnu orijentiranost ispitanika, jer smatraju da financijski status nije odlučujući faktor za volontiranje.*

Iz Grafikona 1. vidljivo je da su **statistički značajne razlike dobivene** u tvrdnjama: *Volonteri su obično ljudi zaneseni nekom idejom* i *Volontirati mogu uglavnom oni koji imaju mnogo slobodnoga vremena.* Za razliku od ispitanika u 2001. godini, na ove dvije tvrdnje značajno više rezultate postižu ispitanici iz 2006. godine. Zanimljivo je da ispitanici 2006. ističu slobodno vrijeme i zanesenost nekom idejom kao važne preduvjete za volontiranje, dok se s druge strane, statistički značajno više od ispitanika iz 2001. slažu s pozitivno orijentiranim tvrdnjama: *Volontiranje je potrebno dati više pozornosti* i *Volonterima se može povjeriti ozbiljan posao.*

Unatoč utvrđenim statističkim razlikama u dvije tvrdnje, koje nisu u potpunosti pozitivno orijentirane, kod rezultata dobivenih istraživanjem 2006. i nadalje se može argumentirano reći da postoje pozitivni opći stavovi o volontiranju i volonterima, čime se potvrđuje zaključak iz istraživanja 2001., da **pozitivni opći stavovi o volontiranju i volonterima ulijevaju optimizam, jer ukazuju na povoljno tlo za razvoj sustavne brige i poticanja volontiranja.**⁴²

Iako je nezahvalno uspoređivati dva različita istraživanja, pozitivni stavovi o volontiranju vidljivi su i prema rezultatima istraživanja «Stavovi javnosti prema nevladinim organizacijama», provedenog od strane Instituta društvenih znanosti «Ivo Pilar» 2005. godine.⁴³ Prema navedenom istraživanju, utvrđeno je da se s tvrdnjama koje izražavaju pozitivan stav slaže nešto više od polovine do tri četvrtine javnosti, dok su kod tvrdnji koje izražavaju negativan stav dominantni odgovori neslaganje. Nadalje, rezultati istraživanja Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva, provedenog 2005. godine telefonskom anketom na uzorku od 1000 slučajno odabranih ispitanika, starijih od 15 godina, također pokazuju da se volontiranje smatra cijenenim društvenim radom, a volonter i snaga zajednice koja pridonosi razvoju cijeloga društva.⁴⁴

Usporedba rezultata iz istraživanja 2001. s rezultatima istraživanja 2006. godine, po provedenoj statističkoj analizi, u kojoj su se pojedinačno promatrale nezavisne varijable, ukazuje da postoje statistički značajne razlike u pojedinim tvrdnjama, vezano za opće stavove o volontiranju u odnosu na različitost kategorija ispitanika.

42 Ledić, J. (2001.), *Biti volonter/volonterka? – Istraživanje uključenosti građana u civilne inicijative u zajednici kroz volonterski rad*, Rijeka: Udruga za razvoj civilnog društva SMART.

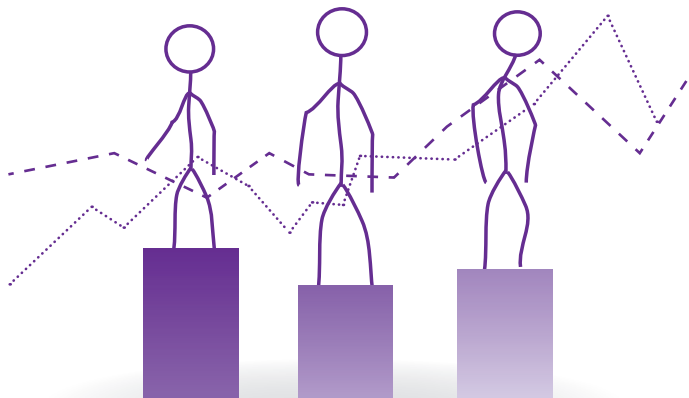
43 Rezultati istraživanja su objavljeni u publikaciji «Udruge u očima javnosti: istraživanje javnoga mijenja s osvrtima», koja je dostupna na internetskoj stranici www.aed.hr.

44 Izvor podataka: tekst «Priopćenje za javnost u povodu objave rezultata istraživanja o volonterstvu», internet stranica Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva, <http://zaklada.civilnodrustvo.hr>. Podaci o rezultatima istraživanja dostupni su u uredu Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva u Zagrebu, Kušlanova 27.

3.1.1. DOB ISPITANIKA I OPĆI STAVOVI O VOLONTIRANJU

Analiza općeg stava ispitanika prema volontiranju pokazuje da i 2006. godine postoji pozitivan opći stav ispitanika prema volontiranju i volonterima. Statističkim postupkom željelo se ustanoviti eventualno postojanje značajnijih razlika u stavovima prema volontiranju s obzirom na dob ispitanika. Za razliku od istraživanja 2001., kada se dob kao nezavisna varijabla pokazuje kao važan faktor koji određuje stavove o volontiranju, u istraživanju 2006. godine dob se pokazuje kao manje važan faktor koji određuje stavove o volontiranju.⁴⁵

Analizom rezultata istraživanja 2006. godine, statistički značajne razlike dobivene su u tvrdnji da su *Volonteri zadovoljniji sobom od ljudi koji ne volontiraju*, s kojom se više slažu ispitanici stariji od 61 godine nego ispitanici do 30 godina starosti. Između ostalih dobnih kategorija nema značajnih razlika. Nadalje, statistički značajna razlika dobivena je u tvrdnji da *Volontirati mogu uglavnom oni koji financijski dobro stoje*, s kojom se ispitanici stariji od 61 godine značajno više slažu nego oni do 30 godina. S tvrdnjama da je *Volontiranju potrebno dati više pozornosti* te da se *volonterima može povjeriti ozbiljan posao*, statistički se više slažu stariji od 61 godine, nego obje preostale dobne skupine. Iz rezultata je vidljivo da u 2006. godini stariji ispitanici ističu financijski status kao važan faktor i preduvjet za volontiranje.

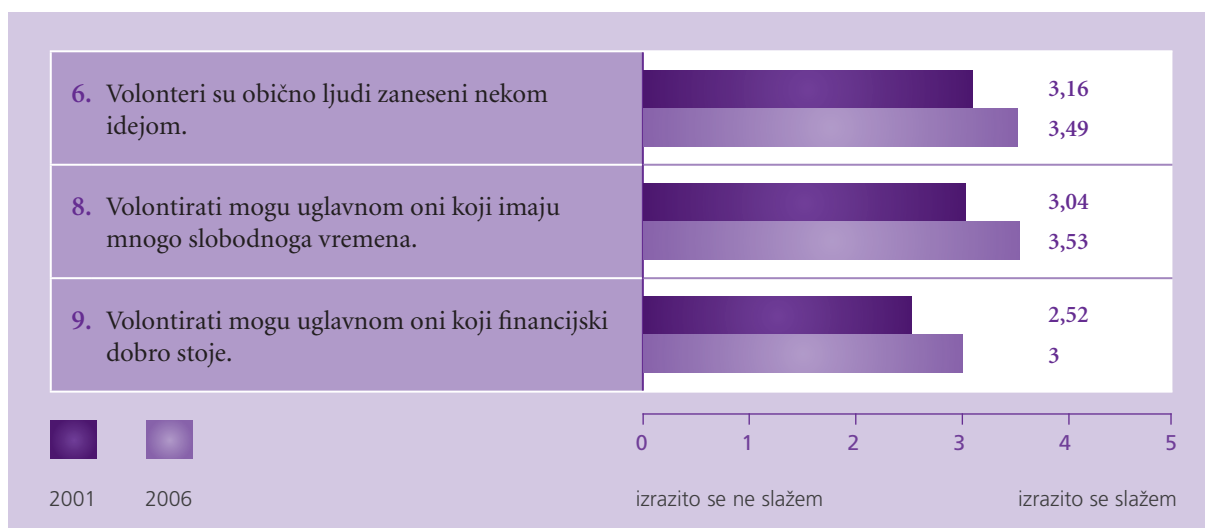
⁴⁵ U istraživanju 2001. godine statistički značajne razlike između dobnih skupina dobivene su na svim tvrdnjama osim na tvrdnji da volontirati mogu samo oni koji financijski dobro stoje.

RAZLIKE U OPĆIM STAVOVIMA O VOLONTIRANJU IZMEĐU ISPITANIKA ISPITANIH 2001. I 2006. GODINE

Usporedbom rezultata dvaju istraživanja utvrđeno je da kod ispitanika do 30 godina nema statistički značajnih razlika u odnosu na ispitanike iste dobi iz 2001. godine. Kod ispitanika u dobi od 31 do 60 godina, dobivena je značajna razlika u tvrdnji da se *Uključivanjem u volonterski rad mogu upoznati zanimljivi ljudi*, s kojom se više slažu ispitanici iz 2006. godine, što ukazuje na veću pozitivnu orijentiranost prema volontiranju, nego što je to bio slučaj u 2001.

Grafikon 9. Razlike u općim stavovima o volontiranju s obzirom na dob - ispitanici stariji od 61 godine ispitani 2001. i 2006. godine

Kod ispitanika starijih od 61 godine, u odnosu na istu grupaciju ispitanika u 2001. godini, značajne razlike dobivene su u tvrdnji da su *volonteri obično ljudi zaneseni nekom idejom*, zatim kod tvrdnje da *volontirati mogu uglavnom oni koji imaju mnogo slobodnog vremena* te da *volontirati mogu uglavnom oni koji financijski dobro stoje*. Sa svim navedenim tvrdnjama više se slažu ispitanici iz 2006. godine. **Obzirom da su sve te tvrdnje negativno orijentirane prema volonterstvu, može se zaključiti da u odnosu na istraživanje u 2001. godini, kada je starija populacija (od 61 godine na više) imala pozitivniji stav prema volontiranju, kod starije populacije iz 2006. vidljiv je skeptičniji stav prema volontiranju.**

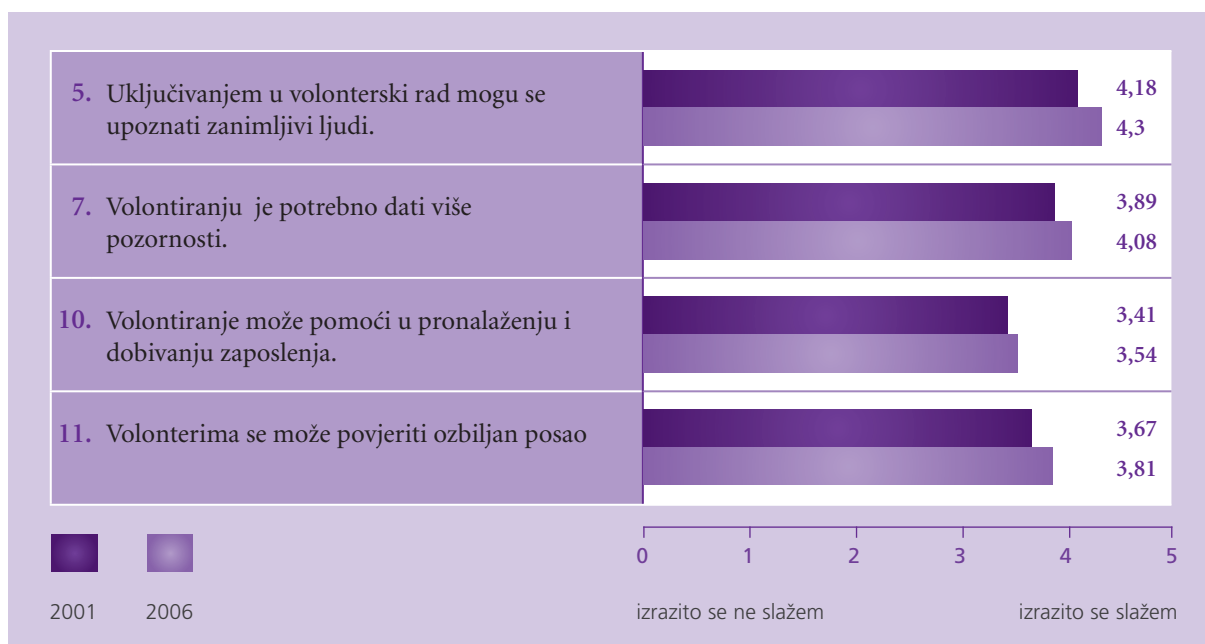
3.1.2. SPOL ISPITANIKA I OPĆI STAVOVI O VOLONTIRANJU

Istraživanje iz 2006. godine potvrdilo je nalaz istraživanja iz 2001., prema kojemu je utvrđeno da se žene, u odnosu na muškarce, statistički značajno više slažu s tvrdnjama koje izražavaju pozitivan stav, što dovodi do zaključka da žene imaju značajno pozitivniji stav prema volontiranju od muškaraca. Rezultati dobiveni istraživanjem 2006. pokazuju da su žene značajno uvjerenije od muškaraca da su volonteri zadovoljniji sobom od ljudi koji ne volontiraju, da je volontiranje dobar način provođenja slobodnoga vremena, da se volontiranjem mogu upoznati zanimljivi ljudi, da je volontiranju potrebno dati više pozornosti te da se volonterima može povjeriti ozbiljan posao. Za razliku od istraživanja 2001., u istraživanju 2006. spol se, u odnosu na dob, pokazuje kao značajniji faktor koji određuje opće stavove o volontiranju.⁴⁶

RAZLIKE U OPĆIM STAVOVIMA O VOLONTIRANJU IZMEĐU ISPITANIKA ISPITANIH 2001. I 2006. GODINE

Grafikon 10. Razlike u općim stavovima o volontiranju s obzirom na spol - žene

⁴⁶ U istraživanju 2001. statistički značajna razlika kod spola utvrđena je na četiri tvrdnje od 11 tvrdnji, a u istraživanju 2006. kod šest tvrdnji od deset tvrdnji.

Usporedbom rezultata istraživanja 2001. i istraživanja 2006. godine, značajne statističke razlike vezano za spol dobivene su u sljedeće četiri tvrdnje: *Uključivanjem u volonterski rad mogu se upoznati zanimljivi ljudi, Volontiranje je potrebno dati više pozornosti, Volontiranje može pomoći u pronalaženju i dobivanju zaposlenja i Volonterima se može povjeriti ozbiljan posao.* Iz grafikona 10. vidljivo je da se, u odnosu na ispitanice iz 2001., sa svim navedenim tvrdnjama više slažu žene ispitanice 2006. godine. Dakle, kod ispitanica ženskog spola iz 2006. godine još više je naglašen pozitivan stav prema volontiranju te vjeruju da se volontiranjem može riješiti pitanje zaposlenja te proširiti socijalna mreža. Ujedno, prepoznaju važnost ulaganja u stvaranje poticajnoga okruženja za razvoj volonterstva, o kojemu treba više voditi računa. Što se tiče ispitanika muškog spola, usporedbom rezultata dvaju istraživanja statistička je razlika dobivena u tvrdnji 8 (*Volontirati mogu uglavnom oni koji financijski dobro stoje*), s kojom se više slažu muškarci iz 2006. godine, što dodatno potvrđuje veći skepticizam prema volontiranju od strane muškaraca.

3.1.3. MJESTO BORAVKA ISPITANIKA I OPĆI STAVOVI O VOLONTIRANJU

Promatrano prema mjestu boravka ispitanika, u istraživanju 2006. statistički značajne razlike u općim stavovima o volontiranju dobivene su u četiri tvrdnje. Usporedbom između pojedinih parova skupina s obzirom na mjesto boravka dobiveni su sljedeći rezultati:

Grad Rijeka

- ispitanici iz Rijeke manje se slažu nego ispitanici iz Gorskog kotara da se volonterima može povjeriti ozbiljan posao,

Okolica Rijeke

- ispitanici iz okolice Rijeke manje se slažu od ispitanika iz Rijeke i Gorskog kotara da se uključivanjem u volonterski rad mogu upoznati zanimljivi ljudi,
- ispitanici iz okolice Rijeke manje se slažu od ispitanika iz Rijeke, Gorskog kotara i s otoka da se volonterima može povjeriti ozbiljan posao,

Otoci

- s tvrdnjom da Volontiranje može pomoći u pronalaženju i dobivanju zaposlenja ispitanici s otoka slažu se više nego ispitanici iz okolice Rijeke,

Gorski kotar

- ispitanici iz Gorskog kotara slažu se manje od ispitanika iz Rijeke, okolice Rijeke i s otoka, da volontirati mogu uglavnom oni koji imaju mnogo slobodnoga vremena.

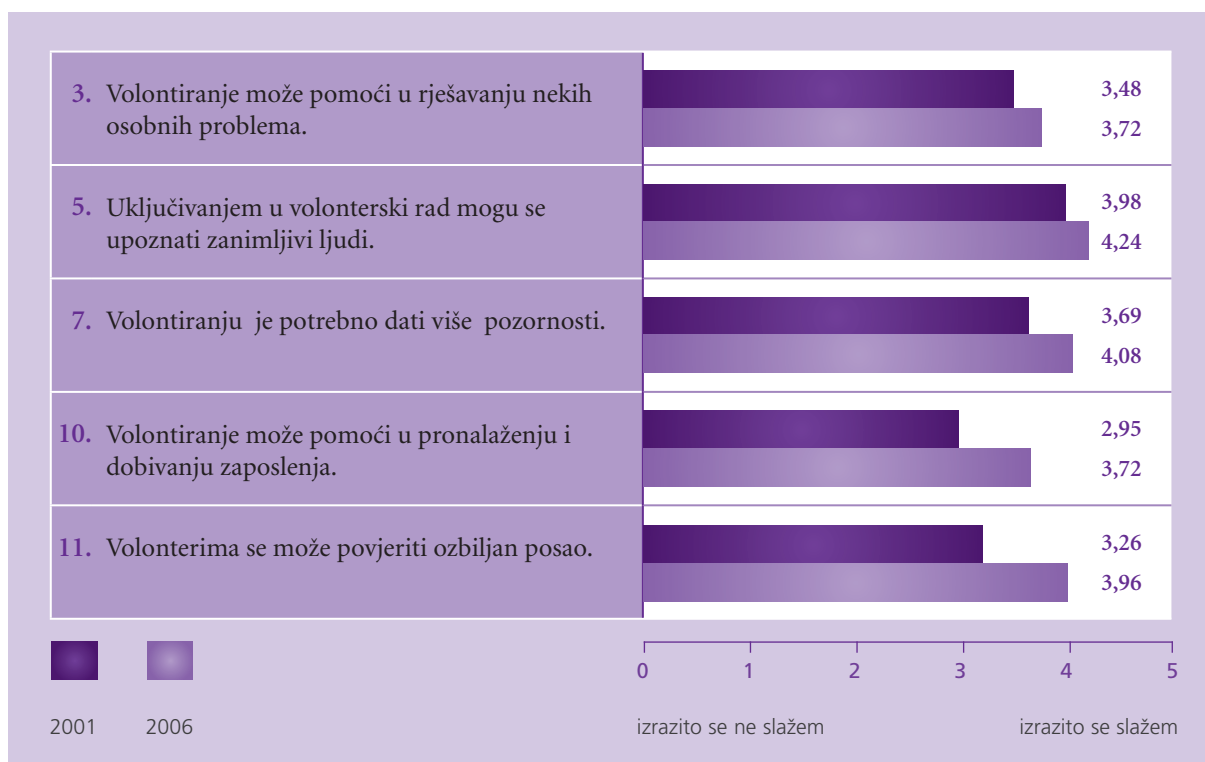
I ova varijabla pokazala se kao statistički manje značajna u istraživanju u 2006. nego što je to bilo u istraživanju u 2001. godini, kada je statistički značajna razlika u općim stavovima o volontiranju, gledano s obzirom na mjesto boravka u Primorsko-goranskoj županiji, dobivena u osam od jedanaest tvrdnji, dok je u istraživanju 2006. dobivena u četiri tvrdnje.

RAZLIKE U OPĆIM STAVOVIMA O VOLONTIRANJU IZMEĐU ISPITANIKA ISPITANIH 2001. I 2006. GODINE

Ispitanici s područja grada Rijeke ispitani 2006. godine postižu više rezultate u tvrdnjama: *Volonteri su obično ljudi zaneseni nekom idejom i Volontirati mogu uglavnom oni koji imaju mnogo slobodnog vremena.*

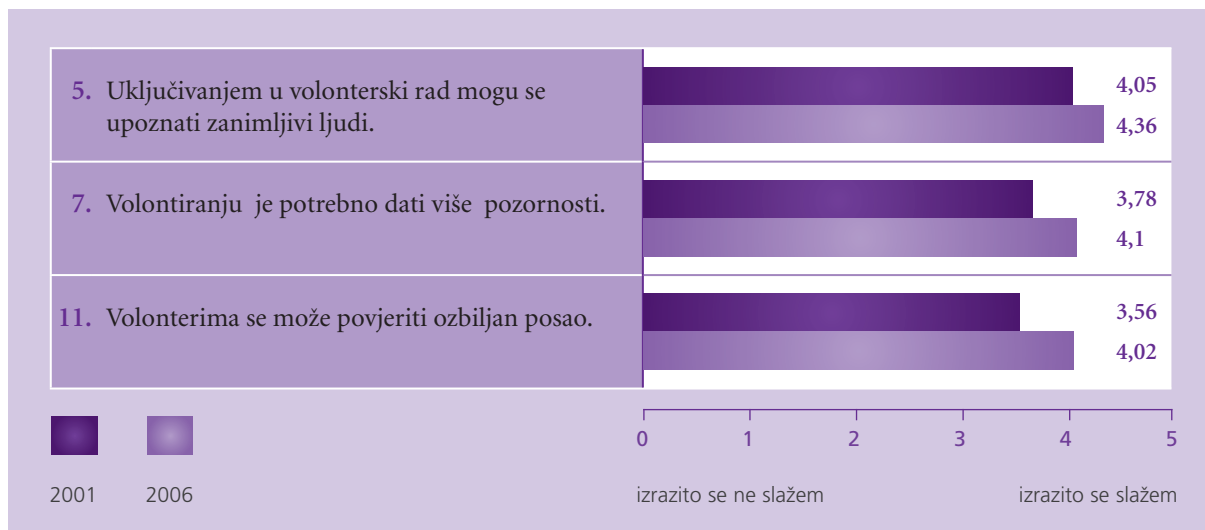
Grafikon 11. Razlike u općim stavovima ispitanika ispitanih 2001. i 2006. o volontiranju s obzirom na mjesto boravka - otoci

Kod skupine ispitanika s otoka, usporedbom s rezultatima iz 2001., dobivena je statistička razlika u pet pozitivno orijentiranih tvrdnji: *Volontiranje može pomoći u rješavanju nekih osobnih problema, Uključivanjem u volonterski rad mogu se upoznati zanimljivi ljudi, Volontiranju je potrebno dati više pozornosti, Volontiranje*

može pomoći u pronalaženju i dobivanju zaposlenja, Volonterima se može povjeriti ozbiljan posao. U svim tvrdnjama više rezultate postižu ispitanici s otoka ispitanici 2006. godine.

Grafikon 12. Razlike u općim stavovima o volontiranju s obzirom na mjesto boravka - stanovnici Gorskog kotara ispitanici 2001. i 2006. godine

Kod skupine ispitanika iz Gorskog kotara ispitanih 2006. godine, postignuti su viši rezultati vezani za također pozitivno orijentirane tvrdnje *Uključivanjem u volonterski rad mogu se upoznati zanimljivi ljudi*, *Volontiranju je potrebno dati više pozornosti*, *Volonterima se može povjeriti ozbiljan posao*.

Iz rezultata je vidljivo da ispitanici s otoka i Gorskog kotara imaju pozitivniji opći stav o volontiranju nego što je to bilo u istraživanju 2001. Nadalje, vidljivo je da stanovnici grada Rijeke ispitanici 2006. godine imaju skeptičniji stav prema volontiranju u odnosu na istu grupaciju ispitanika 2001. godine. Teško je reći zašto je došlo do takve promjene. Može se pretpostaviti da su različiti pojedinačni programi, koji su bili primarno usmjereni na manje lokalne zajednice, doprinijeli boljoj vidljivosti volonterstva, što je posljedično rezultiralo i promjeni općeg stava prema volontiranju na bolje. Primjeri takvih programa su svakako Program malih financijskih potpora⁴⁷ te Program razvoja i suradnje, koji su bili primarno usmjereni na manje lokalne zajednice te putem kojih su se financirale različite aktivnosti usmjerene na unaprjeđenje života u zajednici. U okviru navedenih programa financirano je 11 projekata na području grada Rijeke te 28 projekata na području Gorskog kotara, otoka i okolice Rijeke. Program je veliki naglasak stavljao na uključivanje lokalnoga stanovništva u aktivnosti i inicijative, koje su financirane putem istoga. Može se pretpostaviti da su uspješnost provedbe aktivnosti i postignuti rezultati potakli stanovništvo tih područja na pozitivan stav prema volontiranju.

⁴⁷ Informacije o rezultatima oba programa dostupne su na internetskoj stranici www.aed.hr.

3.1.4. STRUČNA SPREMA ISPITANIKA I OPĆI STAVOVI O VOLONTIRANJU

Kao i kod istraživanja u 2001., i u istraživanju 2006. godine zbog maloga broja ispitanika u nekim kategorijama stručne spreme ova je varijabla promijenjena, tako da su spojene prve dvije kategorije (nezavršena i završena osnovna škola) te četvrta, peta i šesta kategorija (viša i visoka stručna sprema, poslijediplomski studij i doktorat). Distribucija varijable stručne spreme analizirala se s obzirom na sljedeće kategorije:

Stručna sprema	Postotak
Osnovna škola	26,7%
Srednja škola	51,4%
Viša i visoka sprema	21,9%
UKUPNO	100%

Analizom rezultata istraživanja iz 2006. dobivena je razlika između ispitanika različite stručne spreme u tvrdnji *Volonteri su obično ljudi zaneseni nekom idejom*. Naknadne usporedbe između pojedinih parova skupina različite stručne spreme pokazuju da se s tom tvrdnjom više slažu osobe više i visoke stručne spreme, nego osobe sa srednjom i nižom stručnom spremom. I kod ove varijable u odnosu na istraživanje 2001., u kojemu je statistička razlika dobivena u osam od jedanaest tvrdnji, vidljivo je da se u **istraživanju 2006. godine stručna sprema kao nezavisna varijabla nije pokazala statistički značajnom**.

RAZLIKE U OPĆIM STAVOVIMA O VOLONTIRANJU IZMEĐU ISPITANIKA ISPITANIH 2001. I 2006. GODINE

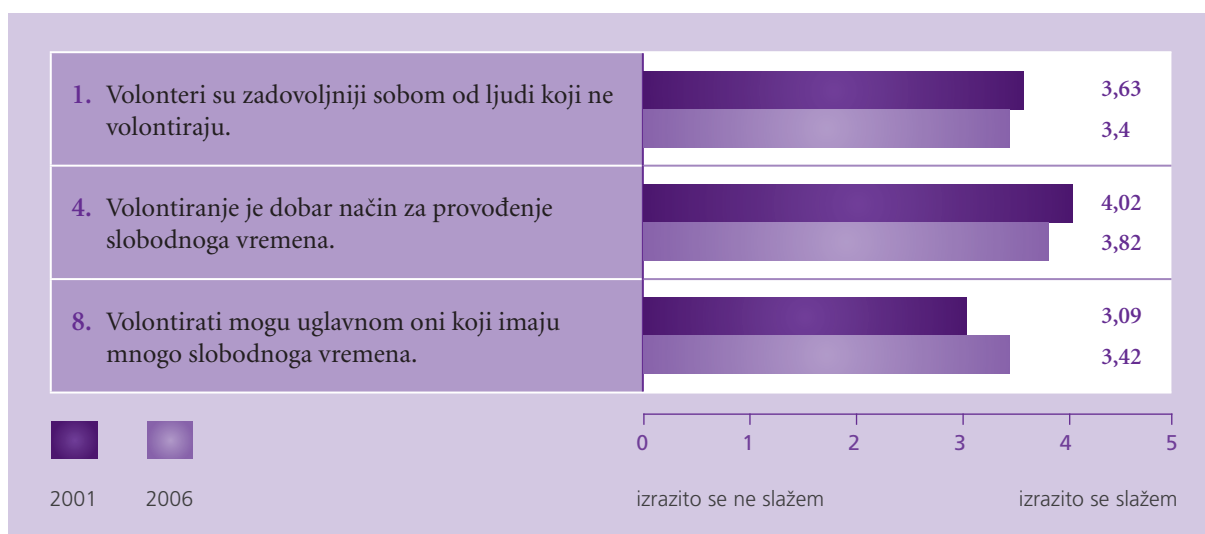
Grafikon 13. Razlike u općim stavovima o volontiranju u odnosu na stručnu sprema - niža stručna sprema ispitanika ispitanih 2001. i 2006. godine

Razlike u općim stavovima o volontiranju, promatrane s obzirom na obrazovanje ispitanika, ukazuju da ispitanici niže stručne spreme iz 2006. godine, u odnosu na ispitanike iz 2001., više vjeruju da se putem volontiranja može doći do zaposlenja te da se volonterima može dati ozbiljan posao. Određeni skepticizam prema volontiranju može se vidjeti iz rezultata koji ukazuju da se ispitanici niže stručne spreme iz 2006. više izjašnjavaju da volontirati mogu uglavnom oni koji imaju više slobodnoga vremena.

Kod srednje stručne spreme, statistička razlika dobivena je u tvrdnji da je *volontiranju potrebno dati više pozornosti*. S tvrdnjom se više slažu ispitanici srednje stručne spreme iz 2006. godine.

Grafikon 14. Razlike u općim stavovima o volontiranju u odnosu na stručnu spremu - viša i visoka stručna sprema ispitanika ispitanih 2001. i 2006. godine

U odnosu na ispitanike više i visoke stručne spreme, ispitanici iz 2001. godine više se slažu da su *volonteri zadovoljniji sobom od ljudi koji ne volontiraju* te da je *volontiranje dobar način za provođenje slobodnoga vremena*, dok se ispitanici iz 2006. godine više slažu s tvrdnjom da *volontirati mogu uglavnom oni koji imaju mnogo slobodnoga vremena*.

Rezultati dobiveni istraživanjem iz 2006. ukazuju da ispitanici niže i više stručne spreme postižu veće rezultate u pojedinim pozitivno orijentiranim tvrdnjama od ispitanika iz 2001. S druge strane, ispitanici visoke stručne spreme iz 2006. godine pokazuju više rezultate u odnosu na ispitanike iz 2001. što se tiče povezivanja volontiranja i količine slobodnoga vremena i manje rezultate u pozitivno orijentiranim tvrdnjama (zadovoljstvo sobom i dobar način provođenja slobodnoga vremena), što ukazuje da **ispitanici više i visoke stručne spreme iz 2006. imaju skeptičniji stav s obzirom na volontiranje nego što je to bilo u 2001. godini.**

3.1.5. RADNI STATUS ISPITANIKA I OPĆI STAVOVI O VOLONTIRANJU

Ova je varijabla promijenjena tako da su spojeni nezaposleni koji traže i koji ne traže posao. U istraživanju 2006. dobivena je statistički značajna razlika u pet tvrdnji, što ukazuje na manju važnost ove varijable pri određivanju općih stavova, za razliku od istraživanja 2001., u kojemu se ova varijabla pokazala kao važan faktor pri određivanju općih stavova o volontiranju (statistički značajna razlika dobivena je u svima, osim u jednoj tvrdnji).

Naknadne usporedbe između pojedinih parova skupina različitoga radnog statusa pokazuju sljedeće rezultate:

- *Umirovljenici se više slažu s tvrdnjom da su volonteri zadovoljniji sobom od ljudi koji ne volontiraju, nego srednjoškolci i studenti.*
- *Nadalje, umirovljenici se više slažu s tvrdnjama da je volontiranje potrebno posvetiti više pozornosti te da se volonterima može povjeriti ozbiljan posao.*
- *Umirovljenici i nezaposleni se više slažu s tvrdnjom da Volontirati mogu uglavnom oni koji financijski dobro stoje, nego srednjoškolci, studenti i zaposleni. Pretpostavka je da je to dijelom i odraz lošijega materijalnog stanja koji karakterizira ove dvije grupacije ispitanika.*
- *S tvrdnjom da volontiranje može pomoći u pronalaženju i dobivanju zaposlenja više se slažu studenti i zaposleni nego nezaposleni.*

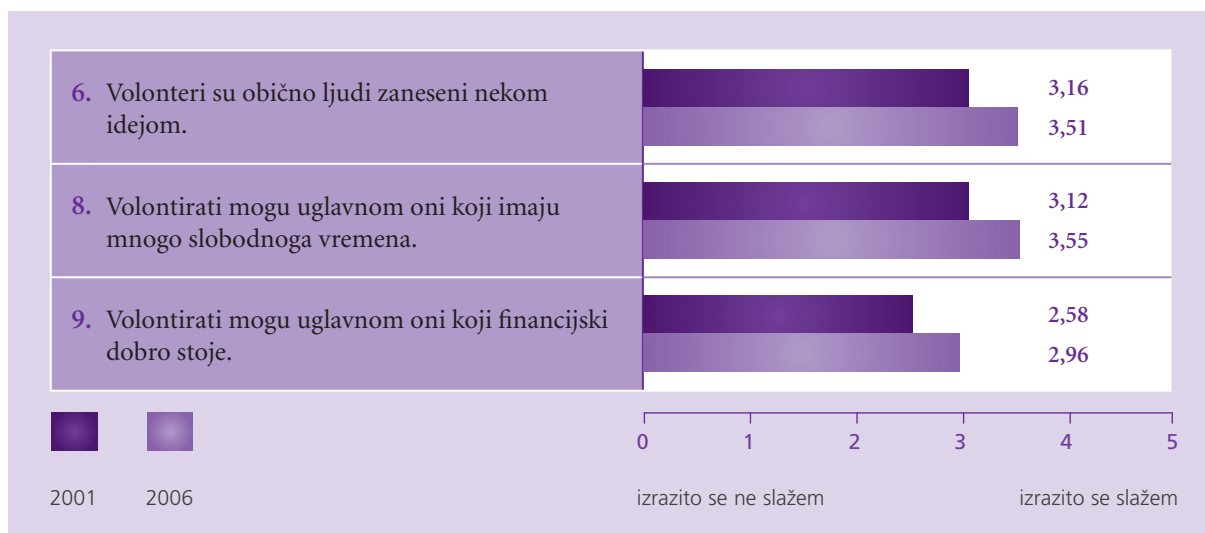

RAZLIKE U OPĆIM STAVOVIMA O VOLONTIRANJU IZMEĐU ISPITANIKA ISPITANIH 2001. I 2006. GODINE

Usporedbom rezultata istraživanja 2001. i 2006. godine pokazuje se da srednjoškolci ispitani 2006. postižu više rezultate u tvrdnji da *Volontirati mogu uglavnom oni koji imaju mnogo slobodnog vremena*, dok se studenti ispitani 2001. više slažu s tvrdnjom da *Volontirati mogu uglavnom oni koji financijski dobro stoje*.

Kod skupine umirovljenika dobiveno je najviše statističkih razlika. Usporedba rezultata pokazala je da se umirovljenici ispitani 2006. godine više slažu da su *volonteri obično ljudi zaneseni nekom idejom, da volontirati mogu uglavnom oni koji imaju slobodna vremena i financijski dobro stoje*. Kod kategorija nezaposlenih i zaposlenih, usporedbom istih skupina ispitanika ispitanih 2001. i 2006. godine, nije dobivena razlika niti u jednoj tvrdnji. *Iz dobivenih rezultata vidljivo je da je starija populacija, ispitana 2006., skeptičnija prema volontiranju u odnosu na rezultate dobivene u istraživanju 2001., te da preduvjeta za volontiranje vide u postojanju slobodna vremena, financijskoj stabilnosti i zanesenosti nekom idejom.*

Grafikon 15. Razlike u općim stavovima o volontiranju s obzirom na radni status - umirovljenici ispitani 2001. i 2006. godine

3.1.6. MATERIJALNO STANJE ISPITANIKA I OPĆI STAVOVI O VOLONTIRANJU

Kod ove varijable, kao i u istraživanju 2001., i u istraživanju 2006., zbog premalenoga broja ispitanika u nekim kategorijama, promijenjena je varijabla materijalno stanje ispitanika, tako da su spojene prve dvije kategorije (siromašni i oni koji mogu zadovoljiti samo osnovne potrebe) i zadnje dvije (oni koji žive bolje od većine i oni vrlo zadovoljni financijskim stanjem). U nastavku je prikazana distribucija tako promijenjene varijable.

Materijalno stanje	Postotak
Ispod prosjeka	23,9%
Prosječno	57,7%
Iznad prosjeka	18,4%
UKUPNO	100%

Za razliku od istraživanja 2001. godine, u kojemu je statistički značajna razlika dobivena samo na dvije varijable, u istraživanju 2006. varijabla materijalno stanje pokazala se kao značajniji faktor koji određuje stavove o volontiranju.⁴⁸ Značajna razlika između ispitanika različitoga materijalnog stanja dobivena je u četiri tvrdnje. Statističkom analizom dobiveni su sljedeći rezultati:

⁴⁸ Prilikom interpretacije rezultata dobivenih u okviru varijable materijalno stanje, vodilo se računa da je u odnosu na 2001., u istraživanju 2006. bilo statistički više zastupljenih ispitanika iznadprosječnog materijalnog statusa, a manje ispodprosječnog.

Ispodprosječno

- više se slažu da volontiranje može pomoći u rješavanju nekih osobnih problema, nego osobe iznadprosječnoga materijalnog stanja,
- više se slažu od osoba iznadprosječnoga materijalnog stanja da je volontiranju potrebno dati više pozornosti,
- više se slažu da se volonterima može povjeriti ozbiljan posao, nego ispitanici iznadprosječnoga materijalnog stanja,
- više se slažu od osoba prosječnoga i iznadprosječnoga materijalnog stanja da volontirati mogu uglavnom oni koji financijski dobro stoje.

Prosječno

- više se slažu da volontiranje može pomoći u rješavanju nekih osobnih problema nego osobe iznadprosječnoga materijalnog stanja,
- više se slažu da volontiranje može pomoći u pronalaženju i dobivanju zaposlenja nego osobe ispodprosječnoga materijalnog stanja.

Iznadprosječno

- Ispitanici iznadprosječnoga materijalnog stanja postižu manje rezultate, u odnosu na ispitanike ispodprosječnoga materijalnog stanja, u pitanjima o važnosti promoviranja volonterstva i mogućnosti rješavanja osobnih problema putem volontiranja. Ujedno, postižu niže rezultate u tvrdnji da se volonterima može povjeriti ozbiljan posao u odnosu na ispitanike ispodprosječnoga materijalnog statusa.

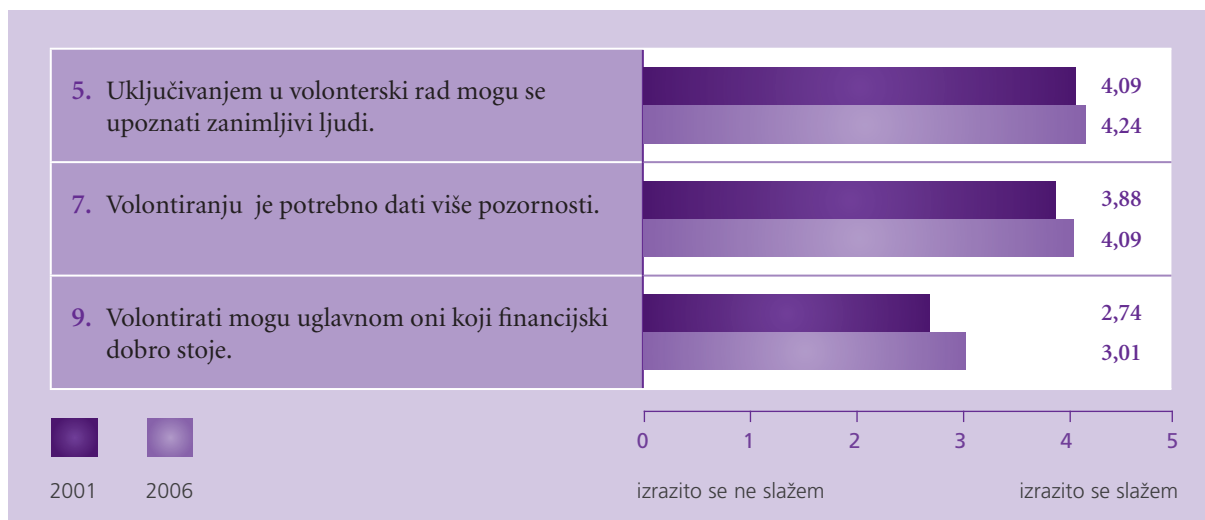
Prema dobivenim rezultatima vidljivo je da **ispitanici ispodprosječnoga materijalnog stanja, ispitanici 2006. godine, imaju pozitivniji stav prema volontiranju**, odnosno postižu više rezultate na afirmativnim tvrdnjama, kod kojih je dobivena statistička razlika, nego ispitanici boljšega materijalnog statusa.

RAZLIKE U OPĆIM STAVOVIMA O VOLONTIRANJU IZMEĐU ISPITANIKA ISPITANIH 2001. I 2006. GODINE

Rezultati dobiveni usporedbom rezultata dvaju istraživanja pokazuju da se ispitanici ispodprosječnoga materijalnog statusa iz 2006. više slažu da *volontiranju treba dati više pozornosti* te da se *uključivanjem u volonterski rad mogu upoznati zanimljivi ljudi*, što ukazuje na povećanje pozitivnoga stava prema volontiranju. U oba istraživanja **ispitanici ispodprosječnoga materijalnog stanja smatraju da je financijsko blagostanje važan preduvjet za volontiranje, s time da je ta važnost još vidljivija kod ispitanika ispodprosječnoga materijalnog stanja ispitanih 2006. godine.**

Grafikon 16. Razlike u općim stavovima o volontiranju s obzirom na materijalni status
-ispitanici ispodprosječnoga materijalnog statusa ispitani 2001. i 2006.

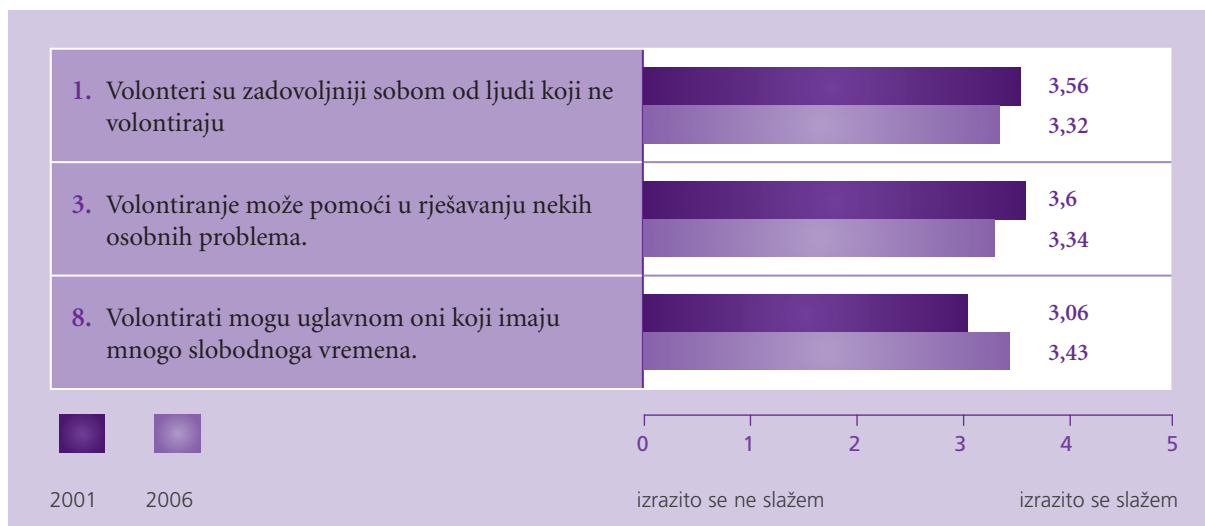
Ispitanici prosječnoga materijalnog statusa u 2006. godini, više se slažu da je *Volontiranju potrebno dati više pozornosti* te da *Volontiranje može pomoći u pronalaženju i dobivanju zaposlenja*.

Ujedno se ispitanici u 2006., u odnosu na ispitanike iz 2001. godine, više slažu s negativno orijentiranom tvrdnjom da *Volontirati mogu uglavnom oni koji imaju mnogo slobodnoga vremena*.

Grafikon 17. Razlike u općim stavovima o volontiranju s obzirom na materijalni status
- prosječni materijalni status ispitanika ispitanih 2001. i 2006. godine

Grafikon 18. Razlike u općim stavovima o volontiranju s obzirom na materijalni status
- iznadprosječni materijalni status ispitanika ispitanih 2001. i 2006.

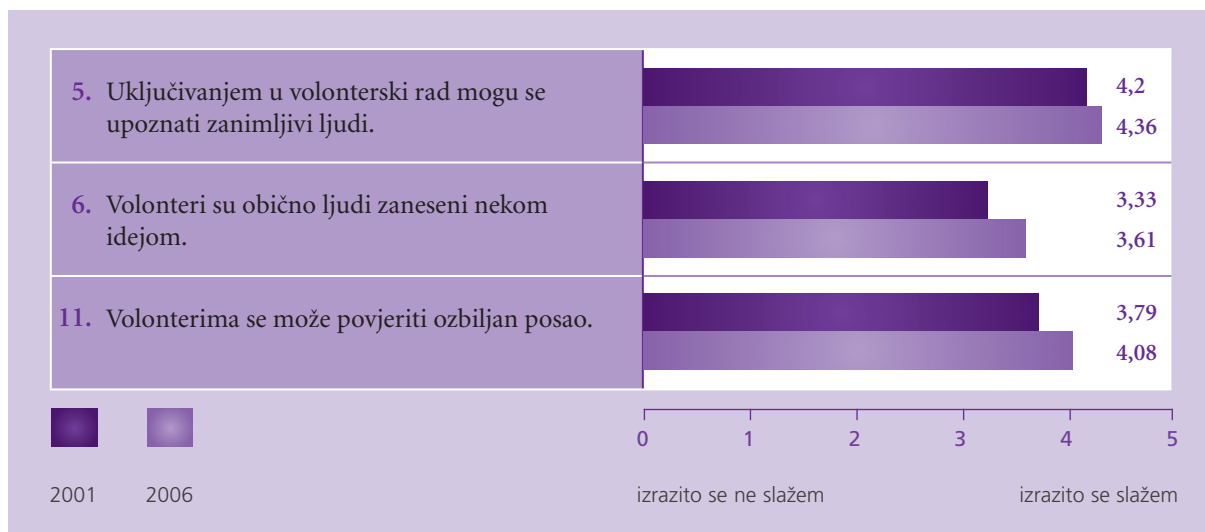

Ispitanici iznadprosječnoga materijalnog statusa iz 2001. godine više se slažu da su *Volonteri zadovoljniji sobom od ljudi koji ne volontiraju* te da *Volontiranje može pomoći u rješavanju nekih osobnih problema*. S druge strane, ispitanici iz 2006. godine više se slažu da *Volontirati mogu uglavnom oni koji imaju mnogo slobodnoga vremena*. Iz rezultata se može zaključiti da i nadalje **ispitanici ispodprosječnoga materijalnog statusa** smatraju da je **financijsko blagostanje važan preduvjet za volontiranje**, s time da je takav stav još više istaknut kod ispitanika ispodprosječnog materijalnog statusa ispitanih 2006. godine. **Ispitanici prosječnoga materijalnog statusa**, ispitani 2006. godine, više **prepoznaju volontiranje kao put ka dobivanju zaposlenja**, nego ista skupina ispitanika ispitanih 2001. **Ispitanici iznadprosječnoga materijalnog statusa**, ispitani 2006., više ocjenjuju tvrdnje koje su pozitivno orijentirane te vjeruju da se **putem volontiranja mogu riješiti problemi i postići osobno zadovoljstvo**, ali **smatraju da je jedan od preduvjeta volontiranja slobodno vrijeme**.

3.1.7. ČLANSTVO U UDRUGAMA I OPĆI STAVOVI O VOLONTIRANJU

Članstvo u udrugama se, očekivano kao i u istraživanju 2001., pokazalo kao značajan faktor u formiranju stavova o volontiranju. Ispitanici, članovi udruga, u oba istraživanja pokazuju pozitivniji stav prema volontiranju, za razliku od ne-članova, što je vidljivo iz dobivenih rezultata prema kojima se članovi udruga više slažu sa svim tvrdnjama, osim sa tvrdnjama *Volontirati mogu uglavnom oni koji financijski dobro stoje* i *Volontirati mogu uglavnom oni koji imaju mnogo slobodnoga vremena*. Statističke razlike između članova i ne-članova udruga dobivene su u svim analiziranim tvrdnjama, osim u tvrdnji da *Volontiranje može pomoći u pronalaženju i dobivanju zaposlenja*.

Grafikon 19. Razlike u općim stavovima o volontiranju u odnosu na članstvo u udrugama - članovi udruga ispitani 2001. i 2006. godine

Usporedba rezultata istraživanja 2001. i istraživanja 2006., u kategoriji ne-članova udruga, pokazuje statističku razliku jedino u tvrdnji koja se odnosi na volontiranje i slobodno vrijeme (*Volontirati mogu uglavnom oni koji imaju mnogo slobodnoga vremena*), s kojom se više slažu ne-članovi ispitani 2006. godine.

U kategoriji članova udruga razlika je dobivena u sljedećim tvrdnjama: *Uključivanjem u volonterski rad mogu se upoznati zanimljivi ljudi*, *Volonteri su obično ljudi zaneseni nekom idejom* te *Volonterima se može povjeriti ozbiljan posao*. Sa svim navedenim tvrdnjama više se slažu članovi udruga ispitani 2006. godine.

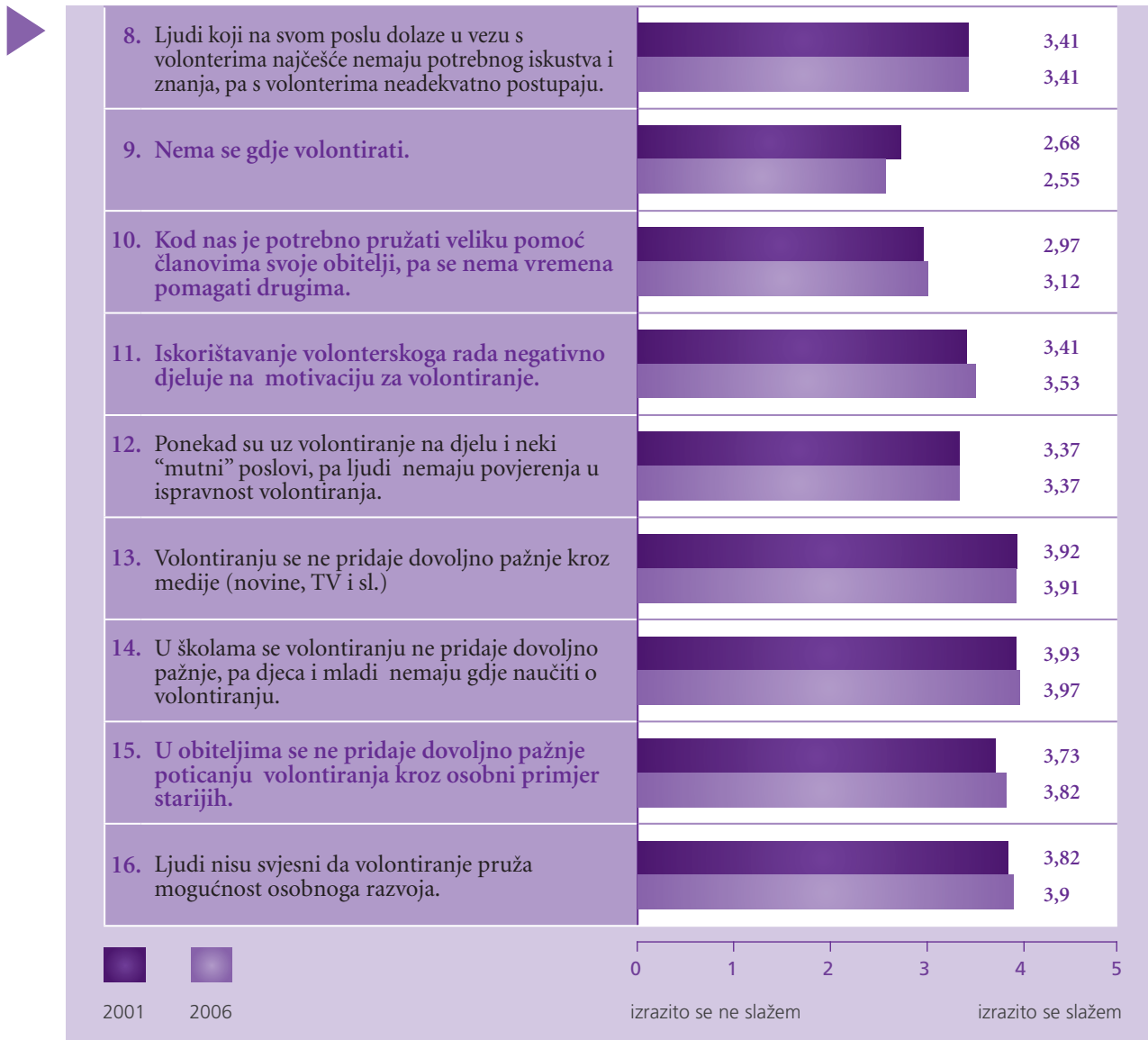
Stavovi o volontiranju u Hrvatskoj

U upitniku je ispitanicima ponuđeno 16 tvrdnji, prema kojima su trebali iskazati svoje osobne stavove na skali od 1 do 5, tako da odrede stupanj vlastitoga slaganja s tvrdnjama izrečenima o volontiranju u Hrvatskoj. U zadnjoj, sedamnaestoj čestici ispitanici su imali mogućnost dati svoj komentar i osobno mišljenje. Kao i kod istraživanja 2001., u uvodnoj se rečenici upitnika krenulo od stava da se u Hrvatskoj, u usporedbi s nekim drugim zemljama, razmjerno malo volontira. Ponuđene tvrdnje formulirane su na način da su nudile ispitanicima neke od mogućih razloga takvoj situaciji.

Grafikon 20. Razlike u stavovima o volontiranju u Hrvatskoj između ispitanika ispitanih 2001. i 2006. godine⁴⁹

⁴⁹ Sve tvrdnje na grafikonu kod kojih je utvrđena statistička razlika između ispitanika ispitanih u istraživanju 2001. i ispitanika ispitanih u istraživanju 2006. istaknute su drugom bojom.

Kao i kod istraživanja 2001. godine, i kod Istraživanja 2006. vidljiva je poveznica između procjene općih stavova o volontiranju i stavova o volontiranju u Hrvatskoj. Naime, i u istraživanju 2006. ispitanici pozitivno ocjenjuju volontiranje i volontere, međutim, prilikom procjene stavova o volontiranju u Hrvatskoj, najveće razloge relativno slaboga volontiranja u Hrvatskoj vide u nedovoljnoj promociji, nedovoljnom pridavanju važnosti volontiranju i donošenju poticajnih mjera od strane različitih subjekata društva, poglavito države.

Najviše je rangirana tvrdnja da *Država ne donosi poticajne mjere za unaprjeđivanje volontiranja* (AS = 4,2). Tvrdnje *Ljudi kod nas ne znaju mnogo o mogućnostima i prednostima volontiranja* i *U školama se volontiranju ne pridaje dovoljno pažnje, pa djeca i mladi nemaju gdje naučiti o volontiranju*, jednako su visoko rangirane (AS = 3,97), te su navedene na drugom mjestu kao razlozi razmjerno slaboga volontiranja u Hrvatskoj. Ovi rezultati još jednom ukazuju na potrebu uvođenja sadržaja vezanih za volontiranje u obrazovne institucije

(volonterske aktivnosti, izborni predmet vezan za volonterstvo, i sl.). **O važnosti informiranja o mogućnostima volontiranja i volontiranju općenito**, govori visoki postotak slaganja ispitanika sa sljedećom tvrdnjom: *Volontiranju se ne pridaje dovoljno pažnje kroz medije (novine, TV, radio)* (AS = 3,91). Ujedno, ispitanici vrlo visoko procjenjuju sljedeće tvrdnje: *Ljudi nisu svjesni da volontiranje pruža mogućnost osobnoga razvoja* (AS = 3,9) i *U obiteljima se ne pridaje dovoljno pažnje poticanju volontiranja kroz osobni primjer starijih* (AS = 3,82), te iste navode kao razloge za ne-volontiranje u Hrvatskoj.

U istraživanju 2006. godine, iz ove skupine tvrdnji se ispitanici najmanje slažu sa (AS je manji od 3,2): *Nema se gdje volontirati* (AS = 2,55) i *Kod nas je potrebno pružiti veliku pomoć članovima svoje obitelji, pa se nema vremena pomagati drugima* (AS = 3,12).

Usporedbom rezultata istraživanja 2001. i istraživanja 2006. statističke razlike dobivene su u tvrdnjama: *Ljudi kod nas ne znaju mnogo o mogućnostima i prednostima volontiranja* te u tvrdnji vezanoj za donošenje poticajnih mjera za unaprjeđivanje volontiranja od strane države. S obje se tvrdnje više slažu ispitanici iz 2006. godine. Navedene tvrdnje dodatno su naglašene i kroz dobivene komentare ispitanika prema kojima ispitanici naglašavaju nedostatak informacija, motivacije i svijesti o dobrobitima volonterskoga rada s jedne, te društveni kontekst koji utječe na razvoj volonterstva u Hrvatskoj, s druge strane. Potrebu za donošenjem poticajnih mjera za unaprjeđenje volontiranja od strane države, kao važnu mjeru za unaprjeđenje volontiranja, kroz komentare dodatno naglašava 5,77 % ispitanika. To je ujedno i veći postotak u odnosu na istraživanje iz 2001., kada je samo 3,33 % komentara bilo vezano uz ovu vrstu sadržaja.

Nadalje, statističke razlike dobivene su i u tvrdnji *Nema se gdje volontirati*, s kojom se više slažu ispitanici iz 2001. godine. S tvrdnjama: *Kod nas je potrebno pružiti veliku pomoć članovima svoje obitelji, pa se nema vremena pomagati drugima*, *Iskorištavanje volonterskog rada negativno djeluje na motivaciju za volontiranje* i *U obiteljima se ne pridaje dovoljno pažnje poticanju volontiranja kroz osobni primjer starijih*, više se slažu ispitanici iz 2006. godine.

Analiza dobivenih rezultata istraživanja provedenoga 2006. godine pokazuje da, u odnosu na rezultate iz istraživanja 2001., kao ključne prepreke volontiranju u Hrvatskoj ispitanici u 2006. navode lošu promociju u obitelji i okruženju, iskorištavanje volonterskog rada te nedovoljne poticajne mjere od strane države. U odnosu na 2001., kada se kao ključna prepreka volontiranju isticala negativna opća situacija u Hrvatskoj, **rezultati iz 2006. su više orijentirani na bolju organizaciju volontiranja, na što se može lakše utjecati i lakše mijenjati, pa se time i olakšava osmišljavanje mehanizama za unaprjeđenje volontiranja.** Rezultati također ukazuju na **isticanje važnosti upoznavanja šire javnosti o prednostima i mogućnostima volontiranja.** Tu mediji svakako mogu dati znatan doprinos razvoju volonterstva isticanjem primjera dobre prakse, koji su znatno više zastupljeni u lokalnim zajednicama nego što je to slučaj s negativnim primjerima, koji se nažalost u medijima daleko više ističu. Dobar primjer promocije volonterstva jest i knjižica «Volonterske priče», objavljena od strane Ureda za udruge 2001. godine, povodom obilježavanja Međunarodne godine volontera, te u ponovljenom izdanju od strane Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva 2004. godine. U knjižici su navedeni pojedinci i pojedinke te organizacije civilnoga društva koji su se istakli u promicanju i razvoju volonterstva u Hrvatskoj tijekom 2001. godine.

Putem sedamnaeste čestice ispitanici su imali mogućnost dodati svoje mišljenje o razlozima ne-volontiranja u Hrvatskoj, ukoliko među navedenima u ponuđenim tvrdnjama nisu pronašli odgovarajuće razloge za sebe. Ukupno je dobiveno 87 komentara, što znači da je 17,4 % ispitanika (otprilike svaki šesti ispitanik, što je nešto manje u odnosu na rezultate istraživanja 2001., kada je otprilike svaki peti ispitanik dao svoj komentar) dalo komentar o razlozima zbog kojih se prema njegovom/njezinom mišljenju ne volontira u Hrvatskoj.

Prilikom grupiranja komentara koristio se je isti pristup kao i u istraživanju 2001. Komentari su grupirani u podskupine komentara sličnoga sadržaja. Svaki je komentar uključen u samo jednu podskupinu, iako je kod pojedinih komentara bilo elemenata koji su se odnosili na različite sadržaje. U takvim se slučajevima komentar uključio u onu podskupinu komentara kojoj po sadržaju pretežno pripada. U skupinu «Ostalo» uključeni su komentari koji ne doprinose značajno problematici volontiranja ili su po svom sadržaju bili specifični, pa ih nije bilo moguće svrstati u preostale identificirane podskupine komentara. **Dobiveni komentari su grupirani u tri osnovne skupine: Okolnosti u društvu, Problemi volontiranja i Ostalo.** Svaka skupina se dijelila na podskupine, tako da je ukupno dobiveno deset podskupina.

Tablica 1. prikazuje identificirane skupine i podskupine komentara o razlozima zbog kojih se u Hrvatskoj malo volontira za oba istraživanja. Za svaku podskupinu odgovora prikazana je frekvencija i postotak, s time da su se postoci u ovom slučaju računali s obzirom na broj dobivenih komentara (istraživanje 2006. N = 87, istraživanje 2001. N = 309), a ne s obzirom na broj ispitanika u istraživanju (istraživanje 2006. N = 500, istraživanje 2001. N = 1550).

Tablica 1. Skupine komentara o razlozima zbog kojih se u Hrvatskoj malo volontira

SKUPINE KOMENTARA	PODSKUPINE KOMENTARA	2006. N = 87 (17,4 % od ukupnoga uzorka)		2001. N = 309 (19,93% od ukupnoga uzorka)	
		N	%	N	%
Okolnosti u društvu	Osobne prilike	17	19,54	55	17,8
	Kriza vrijednosti	10	11,49	41	13,27
	Društveni kontekst	15	17,24	40	12,94
Ukupno		42	48,27	136	44,01
Problemi volontiranja	Nedostatak informacija, motivacije i svijesti o dobrobitima volonterskog rada	9	10,34	63	20,39
	Nedostatak financijske nadoknade za volontiranje	9	10,34	23	7,44
	Nezainteresiranost za volontiranje	3	3,44	20	6,47
	Negativan stav prema volonterskom radu	8	9,19	17	5,50
	Neregulirano (nedovoljno dobro organizirano) volontiranje	6	6,89	14	4,53
	Slaba ponuda volonterskih poslova	1	1,14	9	2,91
	Nezainteresiranost poduzeća i ustanova za prihvataj volontera	1	1,14	3	0,97
Ukupno		36	41,37	149	48,21
Ostalo	Ostalo	9	10,34	24	7,77
Ukupno		9	10,34	24	7,77

Kao i kod istraživanja 2001., dobiveni komentari vrlo su slični ponuđenim tvrdnjama. Unatoč tome, iz njih se mogu iščitati različita razmišljanja o razlozima ne-volontiranja u Hrvatskoj. Identificirane su dvije temeljne skupine (Okolnosti u društvu i Problemi volontiranja), koje su kao i kod istraživanja 2001. približno jednako zastupljene.

Komentari u okviru skupine **Okolnosti u društvu** primarno su bili usmjereni na isticanje teške materijalne i ekonomske situacije, nedostatka slobodnoga vremena i obveze u okviru obitelji.

1. Vezano za materijalnu i ekonomsku situaciju ispitanici ističu:

- ljudi nisu zadovoljni svojim financijskim stanjem, pa smatraju da to vrijeme mogu provesti na nekim poslovima gdje mogu nešto i zaraditi (*R.1982, žensko, Rijeka, zaposlena, SSS, nije članica udruge*),
- financijski problemi građana koji jedva spajaju kraj s krajem, nemaju sredstava za uzdržavanje vlastite obitelji, pa umire i želja za dobrotvornim radom, a mnogi ne dobivaju niti zasluženi novac koji su zaradili krvavim radom. Smatram da kod nas nikada neće biti ništa od dobrotvornoga rada (*R.1985., muško, Rijeka, student, SSS, nije član udruge*),
- za volontiranje trebaš imati riješeno pitanje osnovnih životnih potreba (minimum)! (*R.1960., žensko, okolica Rijeke, nezaposlena, VSS, članica udruge*),
- niska osobna primanja, nezaposlenost, rade se honorarni poslovi uz stalne, pa se za volontiranje nema vremena (*R.1962, žensko, okolica Rijeke, zaposlena, VSS, članica udruge*).

2. Vezano za krizu vrijednosti ispitanici ističu:

- jedino mjerilo vrijednosti u našem društvu je novac (*R.1957., muško, Rijeka, zaposlen, SSS, nije član udruge*),
- vrijednosti su kod nas poremećene, ljudi radije troše vrijeme na sticanje materijalne koristi za sebe te gube energiju na frustraciju ne-imanja ili «natječući» se s ljudima u svojoj okolini u imanju. Ukratko, ako si volonter nisi «faca», postoji razmišljanje da volontere netko iskorištava za svoje osobne interese (*R.1974, muško, Rijeka, zaposlen, SSS, nije član udruge*),
- ljudi pridaju veću važnost materijalnoj dobiti nego dobiti u cilju osobnoga razvoja (*R.1957., žensko, otoci, zaposlena, SSS, članica udruge*),
- volontiranje može pridonijeti razvoju osobnoga duha i pogleda na svijet, ali globalno ljudi imaju negativan stav prema volontiranju, jer živimo u društvu materijalnih nedostataka i oskudice, što je temeljni razlog nemotiviranosti i neambicioznosti u volontiranju (*R. 1980., muško, okolica Rijeke, student, SSS, član udruge*),
- materijalistički pogled na svijet koji volonterski rad smatra financijski neisplativim (*R.1985., žensko, Rijeka, studentica, SSS, nije članica udruge*).

Komentari vezani za društveni kontekst kritički se osvrću na društveno stanje u Hrvatskoj, što se nije promijenilo u odnosu na rezultate iz istraživanja iz 2001. Neki su od komentara ispitanika:

- nema nikakve kulture u nas, a kamoli one za volontiranje (R.1983., muško, Rijeka, student, SSS, član udruge),
- u našem je društvu novac jako važan i vladaju stereotipi te je time volontiranje zanemareno (R. 1990., žensko, okolica Rijeke, srednjoškolka, završena osnovna škola, nije članica udruge),
- samo društvo ne potiče na volontiranje, a ljudi nisu motivirani (R.1940., muško, okolica Rijeke, umirovljenik, SSS, nije član udruge),
- jednostavno, ljudi danas nemaju vremena ni za sebe, a kamoli za druge, i nisu svjesni volontiranja, dok se ne nađu u situaciji da ovisе o tuđoj pomoći i dobroj volji (R.1986., žensko, okolica Rijeke, studentica, SSS, nije članica udruge),
- gubitak osnovnog samopouzdanja, prevelika mogućnost dobivanja poslova («po vezi») pojedinaca, koji uspoređujući se s volonterima (samo na oko) puno bolje prolaze (financijski svakako) (R.1958., žensko, okolica Rijeke, zaposlena, VSS, članica udruge),
- volontiranje si mogu priuštiti samo idealisti i oni kojima je dosadno u životu. Ovih prvih je malo, jer živimo u svijetu u kojemu su ideali mrtvi već 20 godina. Ovih drugih je malo, jer gospodarsko stanje dozvoljava vrlo malom broju ljudi da imaju višak novca i slobodnog vremena (R.1976., muško, okolica Rijeke, zaposlen, VSS, nije član udruge).

Druga skupina komentara odnosi se na razloge ne-volontiranja koji su direktnije vezani za samu organizaciju volontiranja (promocija, informiranje, ponuda volonterskih poslova, pokrivanje troškova, vrednovanje). Isti postotak zastupljenosti odgovora (10,43 %) dobiven je u dvije podskupine: Nedostatak informacija, motivacije i svijesti o dobrobitima volonterskog rada i Nedostatak financijske nadoknade za volontiranje. Komentari ispitanika iz 2001. znatno su više bili zastupljeni u podskupini vezanoj za promociju i svijesti o važnosti volonterskoga rada (20,39 %). Neki su od komentara ispitanika:

- ne zna se da je to humano djelo. Malo primjera. (R.1944., žensko, Rijeka, umirovljenica, VSS, članica udruge),
- nedovoljna propaganda volonterskih udruga da bi omasovili svoje članstvo, nema dovoljno osobne motivacije, nedovoljno vremena za volontiranje zbog teških ekonomskih uvjeta i stalne trke za novcem – preživljavanjem (R.1929., žensko, okolica Rijeke, umirovljenica, nezavršena osnovna škola, nije članica udruge),
- treba potaknuti ljude kroz razne udruge, javna glasila, škole i druga društva da je volontiranje korisno, kako za volontera, tako i za one kojima se kroz volonterstvo i pomaže (R.1930., žensko, okolica Rijeke, umirovljenica, SSS, nije članica udruge),
- neinformiranost pučanstva o volontiranju (R.1938., muško, Gorski kotar, umirovljenik, SSS, član udruge),
- nema novaca od volontiranja (R.1989., muško, Rijeka, srednjoškolac, završena osnovna škola, nije član udruge),
- ljudi nemaju prihoda od volontiranja, a u današnjici se sve vrti oko novca. Popularnost volontiranja. (R.1979., muško, okolica Rijeke, zaposlen, VSS, nije član udruge).

Podskupina **Nezainteresiranost za volontiranje** dvostruko je manje zastupljena s dobivenim komentarima u odnosu na rezultate iz istraživanja 2001. To je svakako optimističan podatak, koji ide u prilog rezultatima različitih istraživanja koja potvrđuju da je znatan postotak stanovništva spreman volontirati ukoliko se osigura odgovarajuća infrastruktura i vjerodostojne inicijative te organizacije u koje građani imaju povjerenja.

Komentari vezani za **Negativan stav okoline prema volonterskom radu** gotovo su dvostruko više zastupljeni u odnosu na istraživanje 2001., te se ističu u sljedećim komentarima:

- ako neki volonterski rad ne uspije, na to se gleda podcjenjivački i negativno (*R.1923., muško, okolica Rijeke, umirovljenik, VSS, član udruge*),
- postoji stereotip da volontiraju samo «dobri ljudi», oni koji su se spremni žrtvovati za druge (*R.1983., žensko, Rijeka, studentica, SSS, članica udruge*),
- zbog iskorištavanja volonterstva za nečije mutne poslove, odnosno za nečiju financijsku korist (*R.1950., muško, Gorski kotar, zaposlen, SSS, član udruge*),
- projekti pokrenuti od strane pojedinih udruga često nisu prihvaćeni od JLS, smatra ih se paravanom za promicanje nečijih osobnih interesa, novac dodijeljen udrugama (primjerice, u kulturi) loše se kontrolira i ne polaže se velika pažnja na njegovo trošenje, što upućuje na mutne radnje (*R.1973., žensko, Rijeka, zaposlena, VSS, članica udruge*),
- danas se smatra da je volontiranje socijalističko komunističko uređenje, pa se ljudi ustručavaju i kad bi htjeli (*R.1937., muško, Rijeka, umirovljenik, VŠS, član udruge*).

Kroz komentare, koji su se odnosili na negativan stav okoline prema volonterskom radu, dodatno su potvrđeni rezultati u kojima sve dobne skupine ispitanika ističu iskorištavanje volonterskog rada i «mutne» poslove vezane za volontiranje kao razloge slaboga volontiranja u Hrvatskoj.

Na **neregulirano, odnosno nedovoljno dobro organizirano volontiranje**, slabu ponudu volonterskih poslova i nezainteresiranost poduzeća i ustanova za prihvataj volontera kao razlozima ne-volontiranja u Hrvatskoj, upućuju sljedeći komentari:

- nisu ljudi mnogo puta u mogućnosti imati vlastiti prijevoz da bi došli do određenoga mjesta volontiranja, tipa volontiranja u azilu za životinje do kojega nema prijevoza; više pogodnosti od strane države (*R.1983., žensko, okolica Rijeke, studentica, SSS, članica udruge*),
- neorganiziranost udruga, nedovoljna motivacija mladih, ograničavanje djece od strane roditelja, negativan stav prema volonterima (*R.1990., žensko, okolica Rijeke, srednjoškolka, završena osnovna škola, nije članica udruge*),
- nema jednostavne i pristupačne prakse volontiranja u OŠ, organizirane i kvalitetne edukacije mladih u srednjim školama te otvorenosti, podrške i suradnje firmi, poduzeća, udruga, obrta i sl. (*R.1965., žensko, Rijeka, zaposlena, VSS, članica udruge*).

U kategoriji **Ostalo** dobiveno je 9 komentara. U tu su skupinu svrstani komentari koji su po svom sadržaju specifični te se nisu mogli svrstati ni u jednu od ostalih navedenih podskupina (kao npr. «Ne mogu ocijeniti, zbog nepoznavanja te problematike», «pivo, nogomet, žene, novac»).

Analiza dobivenih komentara pokazuje vrlo slične rezultate onima dobivenima u istraživanju 2001. Najveći broj komentara dobiven je u dvije osnovne skupine – Okolnosti u društvu i Problemi volontiranja. U skupini Okolnosti u društvu, koja uključuje krizu vrijednosti, osobne prilike te društveni kontekst kao osnovne razloge ne-volontiranja u Hrvatskoj, dobiveno je 48,27 % komentara, što je malo veći postotak u odnosu na istraživanje u 2001. godini, kada je dobiveno 44,01 % komentara. Druga se skupina komentara odnosila na probleme u volontiranju, gdje je, za razliku od istraživanja 2001. kada 48,22 % ispitanika dalo svoj komentar, dobiveno nešto manje komentara – 43,66 %. Iz toga je vidljiv isti trend u stavovima ispitanika vezano za razloge ne-volontiranja u Hrvatskoj. **Analiza obrađenih komentara dodatno potvrđuje dobivene rezultate usporedbe s istraživanjem 2001., pri čemu se ispitanici iz 2006. značajno više slažu s tvrdnjama koje su primarno vezane uz poticanje države na volontiranje, okolnosti u obitelji te poticanje na volontiranje kroz osobni primjer.**

Zanimljiva je vidljiva statičnost komentara ispitanika koji se odnose na ulogu države i obitelji u procesu promocije i razvoja volonterstva, koja se potvrdila i u istraživanju 2006. Unatoč tome što je provedeno niz različitih aktivnosti i inicijativa od strane države i lokalne i područne samouprave (npr. Nacrt prijedloga zakona o volonterstvu, uvrštavanje volonterstva kao prioritetnog područja za financiranje u pojedinim gradovima i županijama, i sl.), to još uvijek nije dovoljno vidljivo i prepoznato u široj zajednici. Time se još jednom ukazuje potreba za intenzivnijim i sustavnim promoviranjem svih događanja i aktivnosti relevantnih za razvoj volonterstva.

3.2.1. DOB ISPITANIKA I STAVOVI O VOLONTIRANJU U HRVATSKOJ

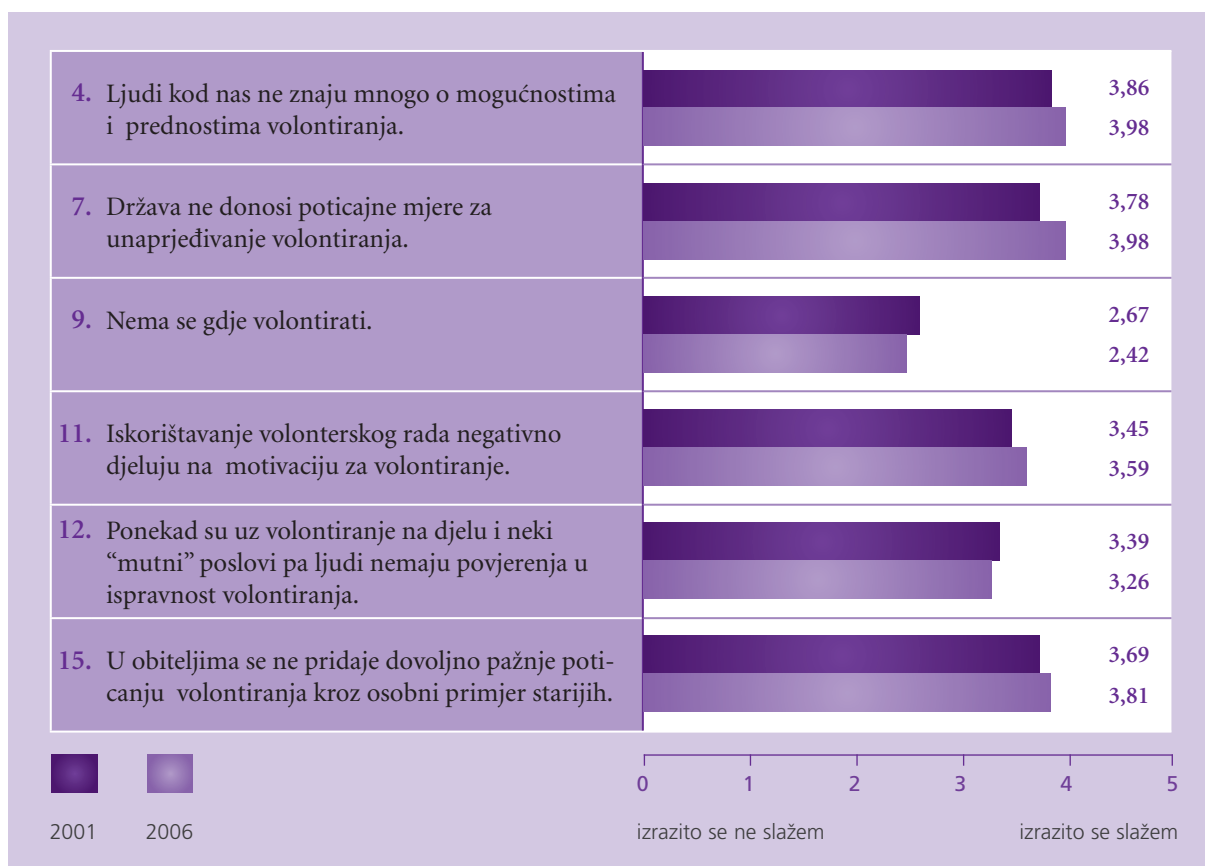
U istraživanju 2006., statističke razlike u stavovima o volontiranju u Hrvatskoj promatrane s obzirom na dob ispitanika, dobivene su u pet tvrdnji. S tvrdnjama da *Ljudi koji na svom poslu dolaze u vezu s volonterima najčešće nemaju potrebnog iskustva i znanja, pa s volonterima neadekvatno postupaju, Nema se gdje volontirati, Ponekad su uz volontiranje na djelu i neki «mutni» poslovi pa ljudi nemaju povjerenja u ispravnost volontiranja,* više se slažu stariji od 60 godina i oni od 31 do 60 godina, nego oni do 30 godina. S tvrdnjom *Kod nas je potrebno pružati veliku pomoć članovima svoje obitelji, pa se nema vremena pomagati drugima,* također se više slažu stariji od 60 godina i oni od 31 do 60 godina, nego oni do 30 godina, međutim, stariji od 60 se s ovom tvrdnjom više slažu i od onih od 31 do 60 godina. Nadalje, s tvrdnjom *U Hrvatskoj se razmjerno malo volontira, jer postoji stereotip o volonterском radu kao manje vrijednom,* više se slažu ispitanici stariji od 60 godina, nego oni do 30 godina.

Iz navedenoga je vidljivo da stariji ispitanici iskazuju veći skepticizam u odnosu na mlađe ispitanike te ističu probleme vezane uz materijalne prilike, obiteljske okolnosti, negativnu percepciju volontiranja te nedovoljno dobru organiziranost volontiranja kao prepreke volontiranju u Hrvatskoj.

RAZLIKE U STAVOVIMA O VOLONTIRANJU U HRVATSKOJ IZMEĐU ISPITANIKA ISPITANIH 2001. I 2006. GODINE

Grafikon 21. Razlike u stavovima o volontiranju u Hrvatskoj kod ispitanika u dobi do 30 godina ispitanih 2001. i 2006. godine

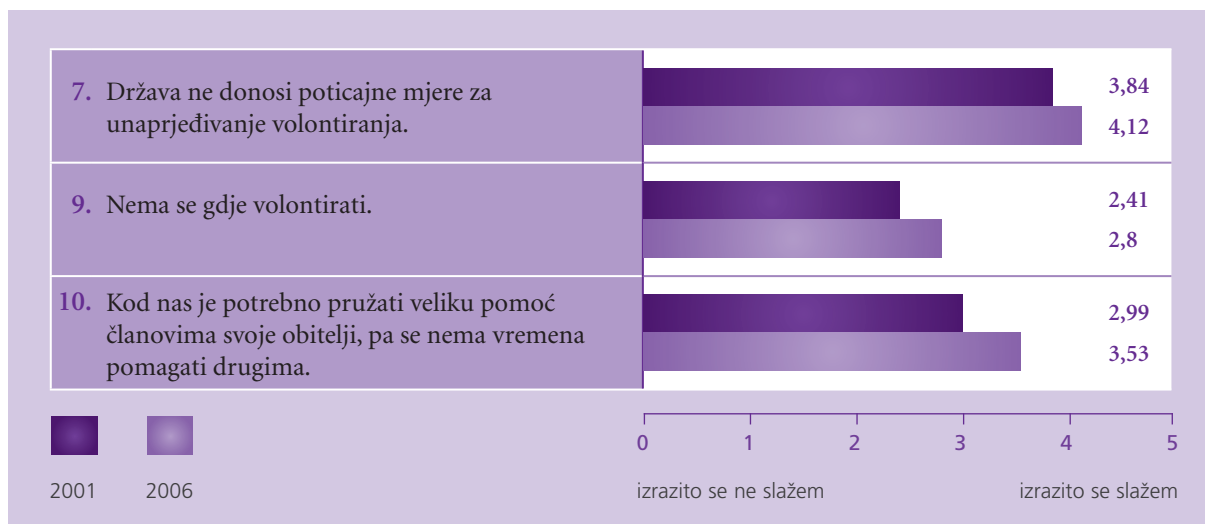

Iz grafikona je vidljivo da se ispitanici u dobi do 30 godina iz 2006. godine više se slažu sa sljedećim tvrdnjama: *Ljudi kod nas ne znaju mnogo o mogućnostima i prednostima volontiranja, Država ne donosi poticajne mjere za unaprjeđivanje volontiranja, Iskorištavanje volonterskog rada negativno djeluje na motivaciju za volontiranje te U obiteljima se ne pridaje dovoljno pažnje poticanju volontiranja kroz osobni primjer starijih.*

S tvrdnjama *Nema se gdje volontirati te Ponekad su uz volontiranje na djelu i neki «mutni» poslovi pa ljudi nemaju povjerenja u ispravnost volontiranja*, više se slažu ispitanici u dobi do 30 godina ispitani 2001. godine. Takav rezultat odgovara cjelokupnom trendu prepoznatom kod mladih u istraživanju 2001., kada su mladi imali izrazito negativniji stav prema volontiranju u odnosu na stariju populaciju.

Ispitanici u dobi od 31 do 60 godina, ispitani 2006., više se slažu s tvrdnjama *Država ne donosi poticajne mjere za unaprjeđivanje volontiranja te Ponekad su uz volontiranje na djelu i neki «mutni» poslovi pa ljudi nemaju povjerenja u ispravnost volontiranja.*

Grafikon 22. Razlike u stavovima o volontiranju u Hrvatskoj kod ispitanika u dobi od 61 godine i više, ispitanih 2001. i 2006. godine

Ispitanici od 61 godine na više, ispitani 2006. godine, više se slažu s tvrdnjama da *država ne donosi poticajne mjere za unaprjeđivanje volontiranja*, da *se nema gdje volontirati*, da je *potrebno kod nas pružiti veliku pomoć članovima svoje obitelji, pa se nema vremena pomagati drugima*.

Analizom dobivenih rezultata vidljivo je da **ispitanici svih dobi ispitanih u 2006. godini**, u odnosu na ispitanike svih dobi ispitane 2001., **prepoznaju nepostojanje poticajnih mjera od strane države kao razlog slaboga volontiranja u Hrvatskoj**. Nadalje, utvrđene su razlike kod ispitanika **mlađe dobi ispitanih u 2006.**, u odnosu na istu skupinu ispitanika ispitanih u 2001., pri čemu kao osnovne **razloge slaboga volontiranja u Hrvatskoj vide u lošoj promociji vrijednosti i mogućnosti volontiranja, iskorištavanju volonterskoga rada te nedovoljnom poticanju volontiranja u medijima**.

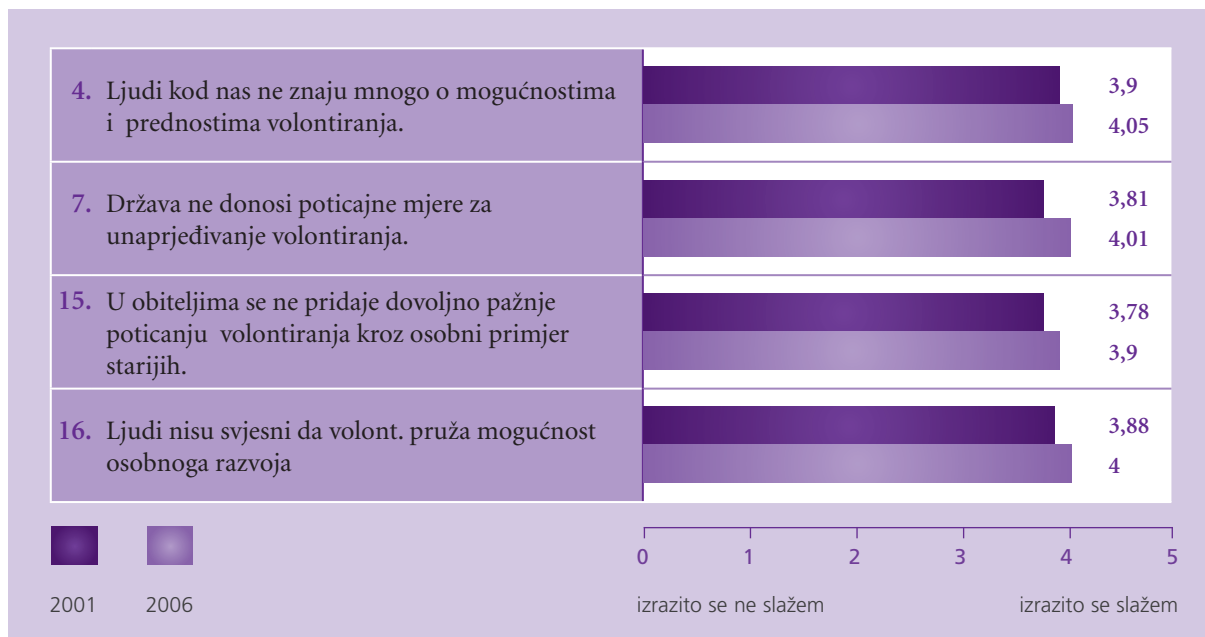
3.2.2. SPOL ISPITANIKA I STAVOVI O VOLONTIRANJU U HRVATSKOJ

U istraživanju 2006. statistička razlika dobivena je u pet tvrdnji. Nezavisna se varijabla spola i kod stavova o volontiranju u Hrvatskoj pokazala značajnijom u istraživanju 2006. nego u istraživanju 2001. godine. S tvrdnjama *Ljudi kod nas ne znaju mnogo o mogućnostima i prednostima volontiranja, U obiteljima se ne pridaje dovoljno pažnje poticanju volontiranja kroz osobni primjer starijih te Ljudi nisu svjesni da volontiranje pruža mogućnost osobnoga razvoja*, značajno se više slažu žene. Navedene tvrdnje su pozitivno orijentirane te ukazuju na važnost promoviranja i poticanja volonterstva unutar obitelji i u široj zajednici te prepoznaju mogućnosti za osobni razvoj, koje volonterstvo pruža. Muškarci se više slažu s tvrdnjom *Kod nas je potrebno pružiti veliku pomoć članovima svoje obitelji, pa se nema vremena pomagati drugima*.

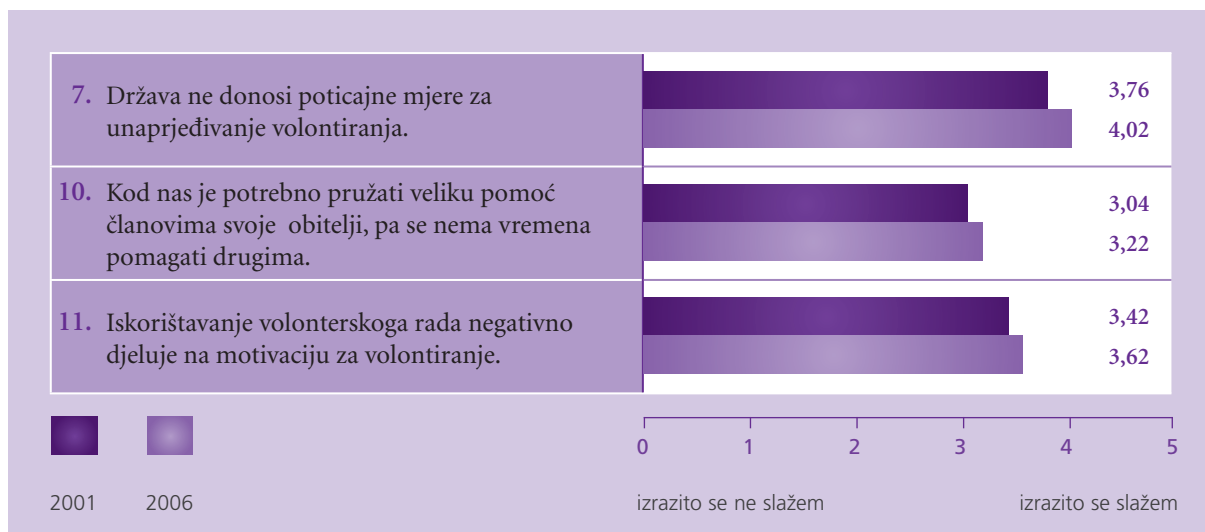

RAZLIKE U STAVOVIMA O VOLONTIRANJU U HRVATSKOJ IZMEĐU ISPITANIKA ISPITANIH 2001. I 2006. GODINE

Grafikon 23. Spol ispitanika i stavovi o volontiranju u Hrvatskoj - razlike u stavovima o volontiranju između žena ispitanih 2001. i 2006. godine

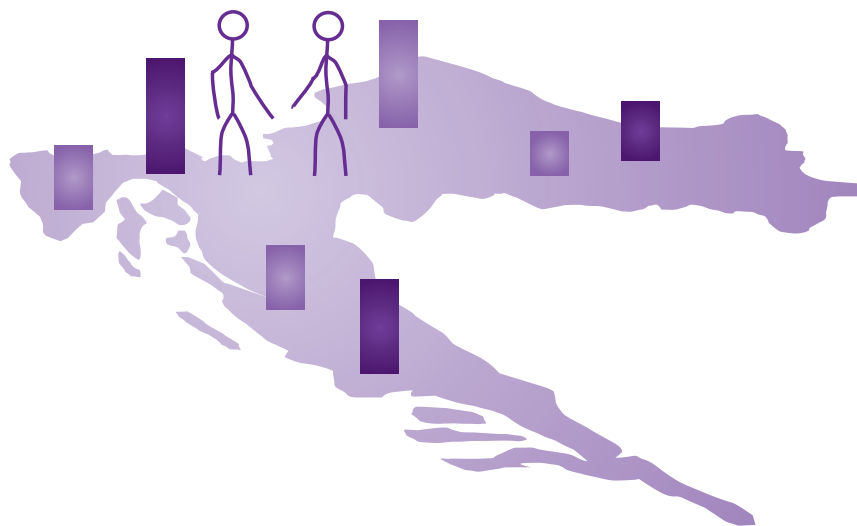

Grafikon 24. Spol ispitanika i stavovi o volontiranju u Hrvatskoj - razlike u stavovima o volontiranju između muškarca ispitanih 2001. i 2006. godine

Iz Grafikona 23. vidljivo je da su statistički značajne razlike dobivene u tvrdnjama: *Ljudi kod nas ne znaju mnogo o mogućnostima i prednostima volontiranja, U obiteljima se ne pridaje dovoljno pažnje poticanju volontiranja kroz osobni primjer starijih te Ljudi nisu svjesni da volontiranje pruža mogućnost osobnoga razvoja.* Sa svim navedenim tvrdnjama više se slažu žene ispitanice 2006. godine. S tvrdnjom vezanom za donošenje poticajnih mjera od strane države za unaprjeđivanje volontiranja više se slažu ispitanici oba spola iz 2006. Kod ispitanika muškoga spola statistička je razlika dobivena u dvije tvrdnje: *Kod nas je potrebno pružati veliku pomoć članovima svoje obitelji, pa se nema vremena pomagati drugima* i *Iskorištavanje volonterskoga rada negativno djeluje na motivaciju za volontiranje.* S obje tvrdnje više se slažu muškarci ispitanici 2006. godine.

Rezultati pokazuju da **žene ispitanice 2006. godine osnovne razloge manjeg volontiranja u Hrvatskoj vide u nedostatku promocije vrijednosti i mogućnosti volontiranja u javnosti i unutar obitelji.** I žene i muškarci ispitanici 2006., još više nego oba spola ispitanici 2001., ističu nepostojanje poticajnih mjera od strane države kao razlog slabijega volontiranja u Hrvatskoj.

3.2.3. MJESTO BORAVKA ISPITANIKA I STAVOVI O VOLONTIRANJU U HRVATSKOJ

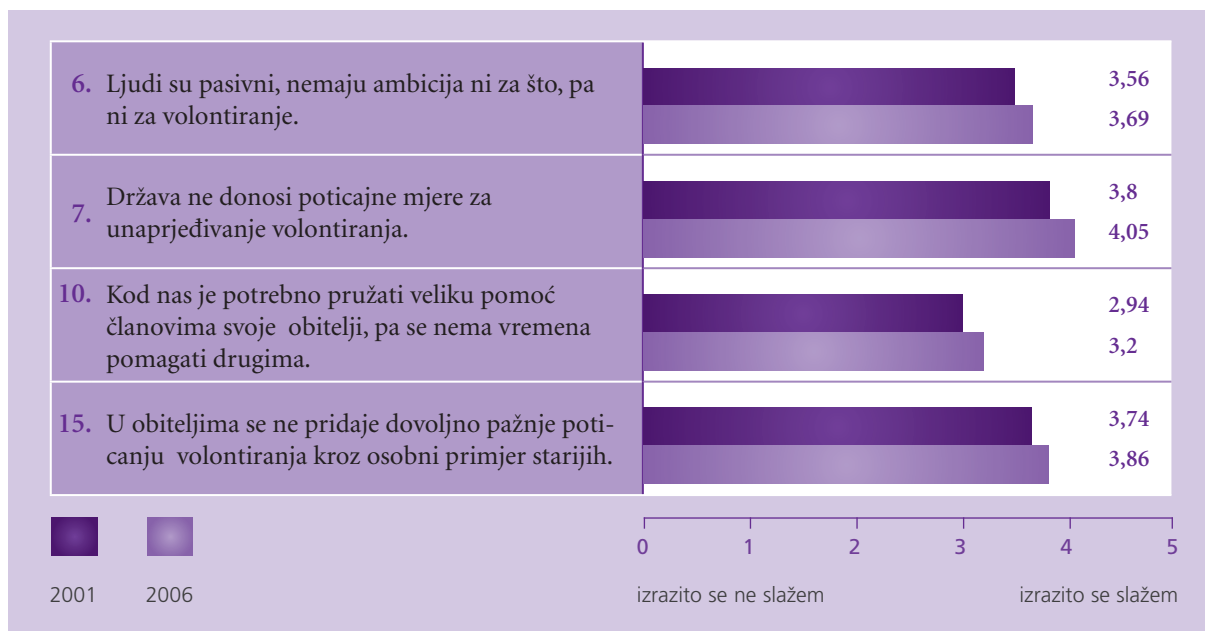
Kao i kod istraživanja 2001., ova se varijabla nije pokazala kao značajan faktor u određivanju stavova o volontiranju u Hrvatskoj. Istraživanjem 2006. godine, vezano za mjesto boravka ispitanika i stavova o volontiranju u Hrvatskoj, statistički značajna razlika dobivena je u tri tvrdnje.

S tvrdnjom da *Ljudi kod nas ne znaju mnogo o mogućnostima i prednostima volontiranja*, ispitanici iz okolice Rijeke značajno se manje slažu nego ispitanici iz Rijeke i s otoka. S tvrdnjom *Kod nas je potrebno pružati veliku pomoć članovima svoje obitelji, pa se nema vremena pomagati drugima*, značajno se više slažu ispitanici iz Rijeke nego ispitanici s otoka. S tvrdnjom *Volontiranju se ne pridaje dovoljno pažnje kroz medije (novine, TV, radio)* značajno se manje slažu ispitanici iz okolice Rijeke nego s otoka i iz Gorskog kotara.

RAZLIKE U STAVOVIMA O VOLONTIRANJU U HRVATSKOJ IZMEĐU ISPITANIKA ISPITANIH 2001. I 2006. GODINE

Grafikon 25. Razlike u stavovima o volontiranju u Hrvatskoj u odnosu na mjesto boravka - stanovnici Grada Rijeke ispitani 2001. i 2006. godine

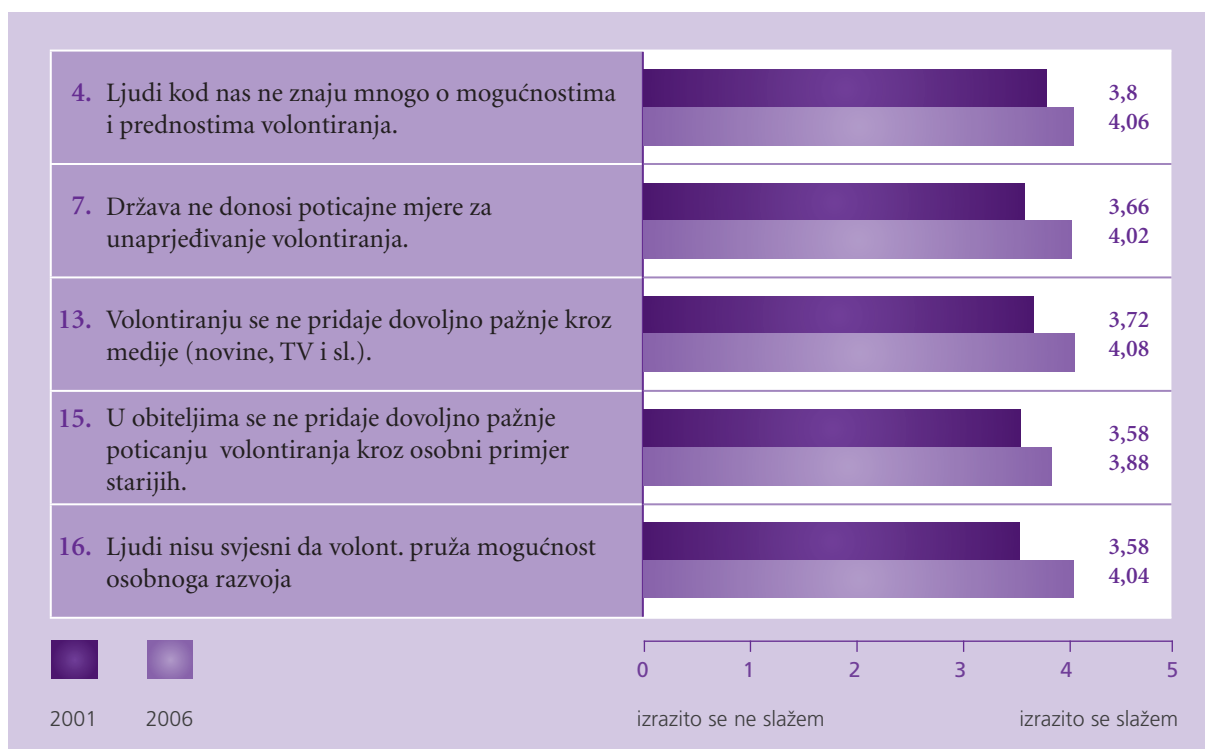
Usporedbom rezultata istraživanja 2001. i 2006. godine, s obzirom na varijablu mjesta boravka (grad Rijeka), dobivene su značajne razlike u četiri tvrdnje. Ispitanici iz Rijeke ispitani u 2006. godini, značajno se više slažu

od ispitanika iz Rijeke ispitanih u 2001. godini, *da ljudi kod nas ne znaju mnogo o mogućnostima i prednostima volontiranja, da država ne donosi poticajne mjere za unaprjeđivanje volontiranja, da je kod nas potrebno pružiti veliku pomoć članovima svoje obitelji, pa se nema vremena pomagati drugima te da se u obiteljima ne pridaje dovoljno pažnje poticanju volontiranja kroz osobni primjer starijih.*

Vidljivo je da **ispitanici iz Rijeke ispitani 2006. godine** kao **osnovne razloge slaboga volontiranja u Hrvatskoj** navode **nedostatak poticajnih mjera za volontiranje od strane države, nedovoljno poticanje volontiranja unutar obitelji i promociju vrijednosti volontiranja u javnosti.** Ujedno, kao razlozi ne-volontiranja navode se i **pasivnost i melankolija te iskorištavanje i zlouporaba volonterstva.**

Ispitanici iz okolice Rijeke ispitani 2001., više se slažu od iste skupine ispitanika iz 2006. s tvrdnjama *Ljudi koji na svom poslu dolaze u vezu s volonterima najčešće nemaju potrebnog iskustva i znanja, pa s volonterima neadekvatno postupaju te Volontiranju se ne pridaje dovoljno pažnje kroz medije.*

Grafikon 26. Razlike u stavovima o volontiranju u Hrvatskoj u odnosu na mjesto boravka - stanovnici otoka ispitani 2001. i 2006. godine

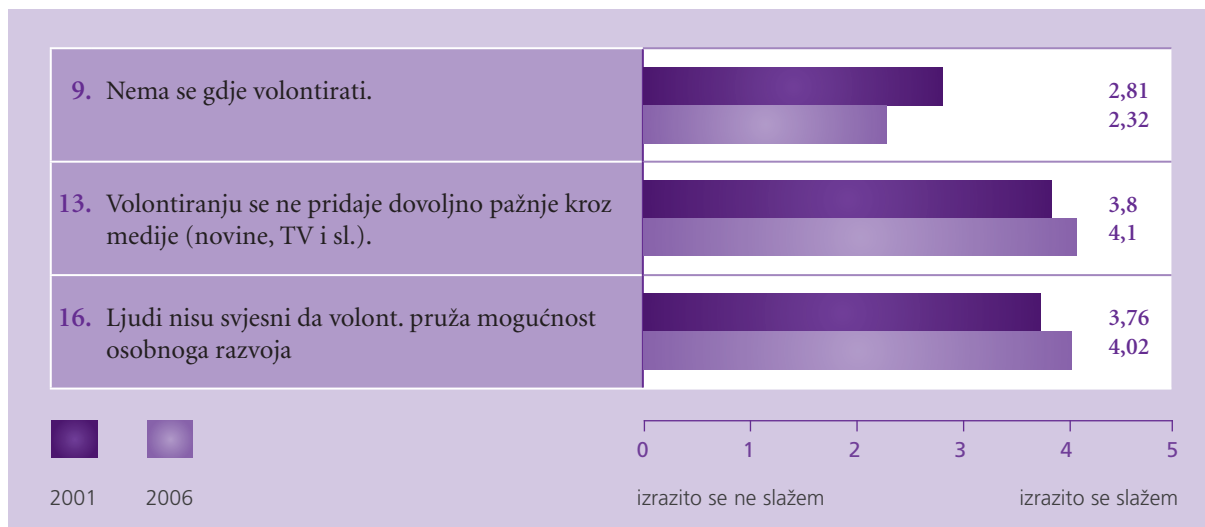

Ispitanici s otoka ispitani 2006 značajnije se više slažu s tvrdnjama vezanim za promociju i donošenje niza poticajnih mjera od strane države i unutar obitelji, što prepoznaju kao najznačajnije razloge maloga volontiranja u Hrvatskoj. Tako da su statistički značajne razlike dobivene u sljedećim tvrdnjama: *Ljudi kod nas ne znaju mnogo o mogućnostima i prednostima volontiranja, Država ne donosi poticajne mjere za unaprjeđivanje volontiranja, Volontiranju se ne pridaje dovoljno pažnje kroz medije (novine, TV, radio), U obiteljima se ne pridaje dovoljno pažnje poticanju volontiranja kroz osobni primjer starijih te Ljudi nisu svjesni da volontiranje*

pruža mogućnost osobnoga razvoja.

Iz grafikona 27. je vidljivo da se ispitanici iz Gorskog kotara ispitani 2006. više slažu s tvrdnjama *Volontiranju se ne pridaje dovoljno pažnje kroz medije (novine, TV, radio)* te *Ljudi nisu svjesni da volontiranje pruža mogućnost osobnoga razvoja*. S tvrdnjom *Nema se gdje volontirati* više se slažu ispitanici ispitani 2001. godine.

Grafikon 27. Razlike u stavovima o volontiranju u Hrvatskoj s obzirom na mjesto boravka - stanovnici Gorskog kotara ispitani 2001. i 2006. godine

Analizom dobivenih rezultata vidljivo je da **sve podskupine ispitanika ispitanih 2006., vezano za varijablu mjesto boravka, kao razlog niskoj zastupljenosti volontiranja u Hrvatskoj navode nepostojanje poticajnih mjera od strane države usmjerenih na unaprjeđenje volontiranja.** Ujedno, kao razlog slaboga volontiranja u Hrvatskoj, učestalo se navodi nedovoljna zastupljenost i promocija volontiranja u medijima.

3.2.4. STRUČNA SPREMA ISPITANIKA I STAVOVI O VOLONTIRANJU U HRVATSKOJ

Varijabla stručne spreme nije se, ni u istraživanju 2006. godine, pokazala kao značajan faktor u odnosu na stavove o volontiranju u Hrvatskoj. Statistički značajna razlika dobivena je samo u tvrdnji *Volontiranju se ne pridaje dovoljno pažnje kroz medije (novine, TV, radio)*, s kojom se značajno više slažu osobe srednje stručne spreme nego osobe s višom ili visokom stručnom spremom.⁵⁰

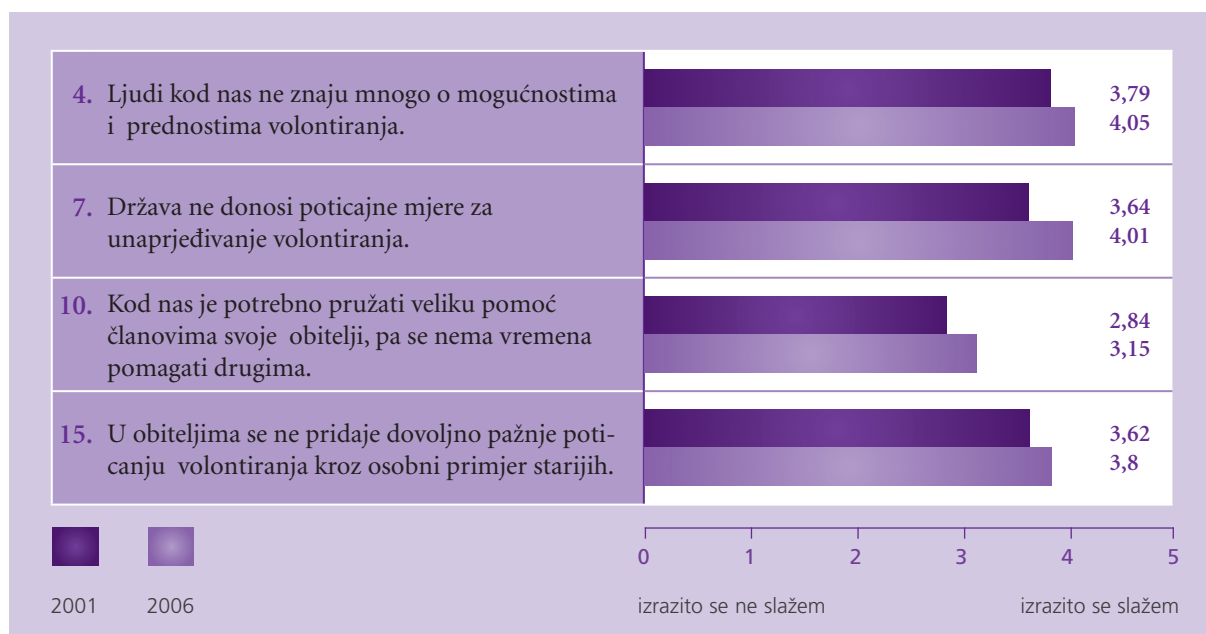
⁵⁰ U istraživanju 2001. godine statistički značajne razlike kod ove varijable utvrđene su na 15 od 19 tvrdnji, što ukazuje da je u 2001. stručna sprema bila značajniji faktor u određivanju stavova o volontiranju u Hrvatskoj.

RAZLIKE U STAVOVIMA O VOLONTIRANJU U HRVATSKOJ IZMEĐU ISPITANIKA ISPITANIH 2001. I 2006. GODINE

Ispitanici niske stručne spreme ispitani 2006. godine, za razliku od iste skupine ispitanika ispitanih 2001. godine, više se slažu s tvrdnjama *Ljudi kod nas ne znaju mnogo o mogućnostima i prednostima volontiranja, Država ne donosi poticajne mjere za unaprjeđivanje volontiranja, Kod nas je potrebno pružiti veliku pomoć članovima svoje obitelji, pa se nema vremena pomagati drugima te U obiteljima se ne pridaje dovoljno pažnje poticanju volontiranja kroz osobni primjer starijih.*

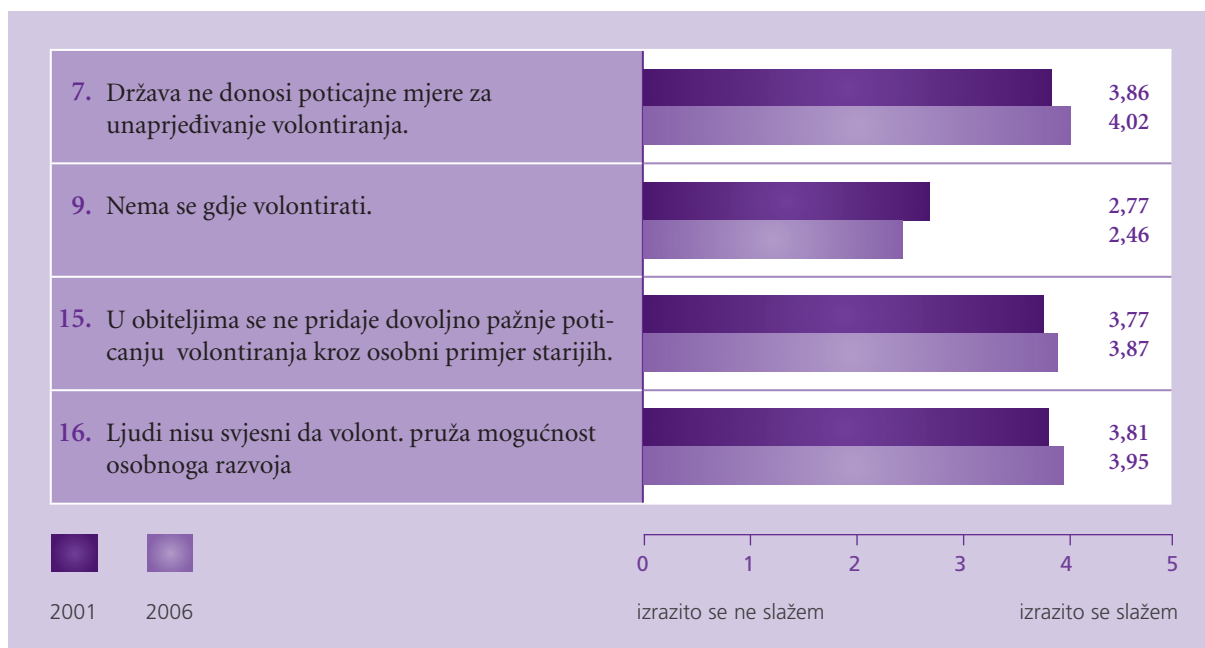
Grafikon 28. Razlike u stavovima o volontiranju u Hrvatskoj u odnosu na stručnu spremu - ispitanici niske stručne spreme ispitani 2001. i 2006. godine

Ispitanici **srednje stručne spreme** ispitani 2006. godine postižu više rezultate u tvrdnjama koje se odnose na donošenje poticajnih mjera od strane države, promoviranje volontiranja kroz obitelj putem osobnoga primjera starijih te tvrdnji da ljudi nisu svjesni da volontiranje pruža mogućnost osobnoga razvoja. Osnovne razloge slaboga volontiranja u Hrvatskoj ispitanici vide upravo u pozadini ovih tvrdnji. S tvrdnjom *Nema se gdje volontirati* više se slažu ispitanici iz 2001. godine.

Kod ispitanika **više i visoke stručne spreme** značajna je razlika dobivena u tvrdnji *Država ne donosi poticajne mjere za unaprjeđivanje volontiranja*, s kojom se više slažu ispitanici iz 2006. godine, zatim, u tvrdnji *Volontiranju se ne pridaje dovoljno pažnje kroz medije (novine, TV, radio)*, s kojom se više slažu ispitanici više i visoke stručne spreme ispitani 2001. godine.

Grafikon 29. Razlike u stavovima o volontiranju u Hrvatskoj u odnosu na stručnu spremu - ispitanici srednje stručne spreme ispitani 2001. i 2006. godine

I kod varijable **stručne spreme** kod svih parova skupina ispitanika ispitanih 2006. godine, **prepreka razvijenosti volontiranja u Hrvatskoj sve se više prepoznaje u nepostojanju poticajnih mjera od strane države**. Ujedno, srednja stručna sprema i visoka stručna sprema, kao važan razlog slaboga volontiranja u Hrvatskoj, navode nedovoljno pridavanje pažnje volontiranju unutar obitelji.

3.2.5. RADNI STATUS ISPITANIKA I STAVOVI O VOLONTIRANJU U HRVATSKOJ

Radni status ispitanika u istraživanju 2006. pokazao se kao značajni faktor s obzirom na stavove o volontiranju u Hrvatskoj. Statistički značajna razlika dobivena je u osam tvrdnji u kojima se je, putem naknadne usporedbe pojedinih parova skupina različitoga radnog statusa, pokazalo sljedeće:

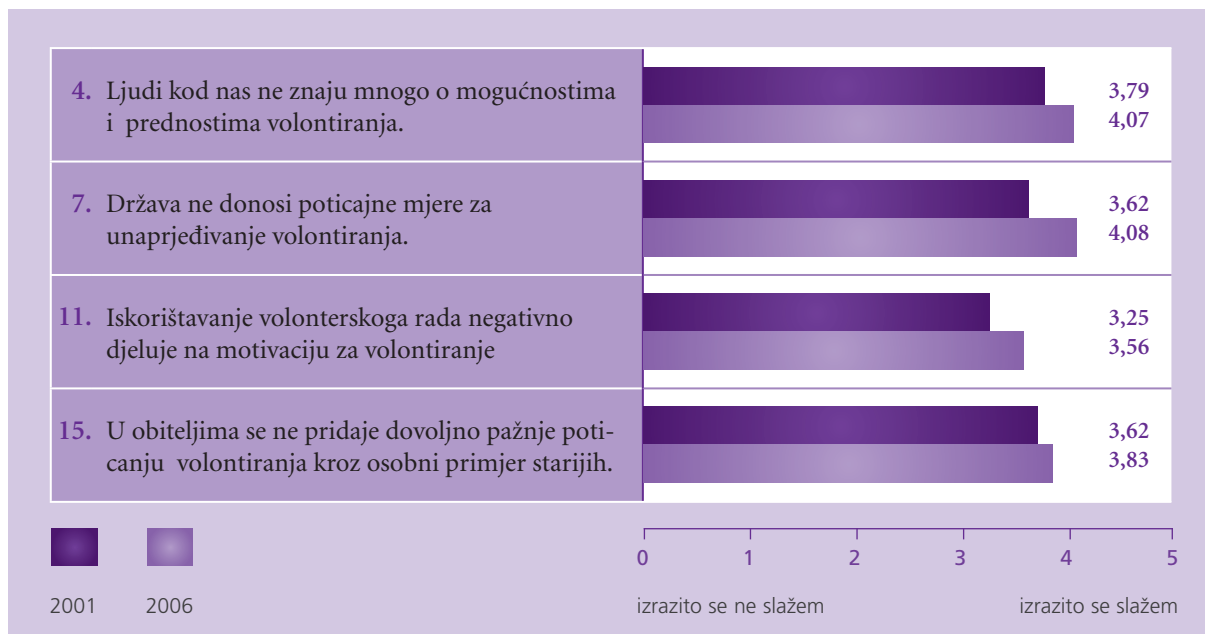
- Srednjoškolci se značajno više nego nezaposleni slažu s tvrdnjom da ljudi kod nas ne znaju mnogo o mogućnostima i prednostima volontiranja. Takav rezultat može biti optimističan, jer ukazuje da kod srednjoškolaca postoji interes za volontiranjem, ali zbog slabe promocije o mogućnostima volontiranja i njegovim prednostima, mladi te skupine ne znaju gdje mogu volontirati.

- Usporedbe između pojedinih parova skupina različitoga radnog statusa pokazuju kako se s tvrdnjom *U Hrvatskoj se relativno malo volontira, jer postoji stereotip o volonterskom radu kao manje vrijednom*, više se slažu umirovljenici i nezaposleni nego srednjoškolci i zaposleni.
- S tvrdnjom da *ljudi koji na svom poslu dolaze u vezu s volonterima najčešće nemaju potrebnog iskustva i znanja, pa s volonterima neadekvatno postupaju*, više se slažu umirovljenici nego srednjoškolci, studenti i zaposleni.
- S tvrdnjom da su *ljudi pasivni i nemaju ambicija ni za što, pa ni za volontiranje*, više se slažu nezaposleni nego srednjoškolci i zaposleni, a umirovljenici više nego srednjoškolci. Nadalje, s istom se tvrdnjom više slažu nezaposleni nego srednjoškolci. S tvrdnjom da se *nema gdje volontirati*, više se slažu nezaposleni nego srednjoškolci, studenti i zaposleni. S istom se tvrdnjom više slažu umirovljenici nego studenti. S tvrdnjom da je *kod nas potrebno pružiti veliku pomoć članovima svoje obitelji, pa se nema vremena pomagati drugima*, više se slažu nezaposleni i umirovljenici nego srednjoškolci, studenti i zaposleni. S tvrdnjom *Ponekad su uz volontiranje na djelu i neki «mutni» poslovi pa ljudi nemaju povjerenja u ispravnost volontiranja*, više se slažu nezaposleni i umirovljenici nego srednjoškolci i studenti. Nadalje, s istom se tvrdnjom više slažu zaposleni nego studenti. S tvrdnjom *Iskorištavanje volonterskoga rada negativno djeluje na motivaciju za volontiranje*, nezaposleni se više slažu nego zaposleni.

RAZLIKE U STAVOVIMA O VOLONTIRANJU U HRVATSKOJ IZMEĐU ISPITANIKA ISPITANIH 2001. I 2006. GODINE

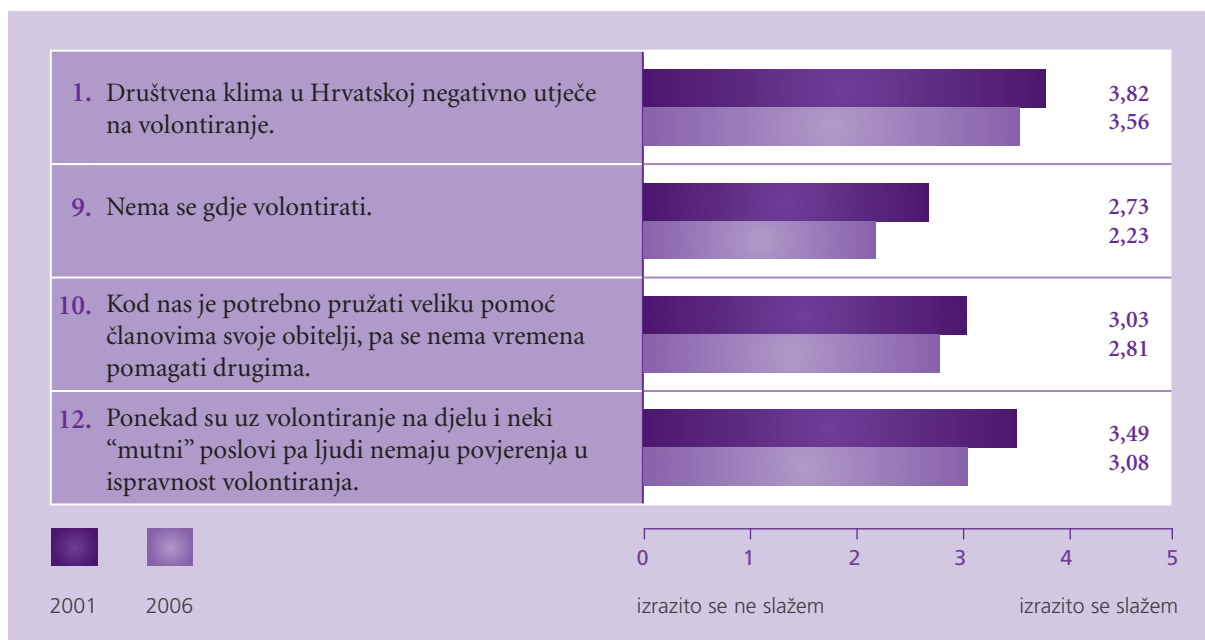
Grafikon 30. Razlike u stavovima o volontiranju u Hrvatskoj u odnosu na radni status
- srednjoškolci ispitani 2001. i 2006. godine

Iz Grafikona 30. vidljivo je da su značajne razlike dobivene u tvrdnjama *Ljudi kod nas ne znaju mnogo o mogućnostima i prednostima volontiranja* te *Država ne donosi poticajne mjere za unaprjeđivanje volontiranja*. Sa svim tvrdnjama više se slažu srednjoškolci ispitani u 2006. godini. Nadalje, s tvrdnjama *Iskorištavanje volonterskoga rada negativno djeluje na motivaciju za volontiranje* te *U obiteljima se ne pridaje dovoljno pažnje poticanju volontiranja kroz osobni primjer starijih*, također se više slažu srednjoškolci ispitani 2006. godine.

Rezultati ukazuju na nedostatak dobre promocije volonterskoga rada i izostanak poticajnih mjera za volontiranjem, poglavito od strane države i unutar obitelji, što srednjoškolci ispitani 2006. godine prepoznaju kao ključne prepreke za razvoj volonterstva u Hrvatskoj.

Grafikon 31. Razlike u stavovima o volontiranju u Hrvatskoj u odnosu na radni status - studenti ispitani 2001. i 2006. godine

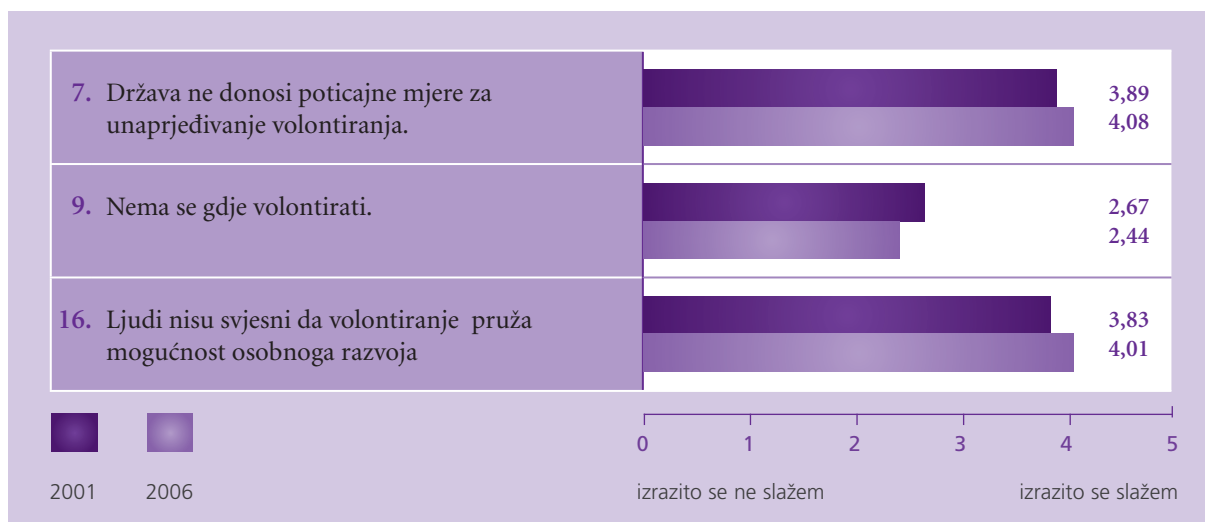

Iz Grafikona 31. je vidljivo da studenti ispitani 2001. godine postižu više rezultate na sljedećim tvrdnjama: *Društvena klima u Hrvatskoj negativno utječe na volontiranje*, *Nema se gdje volontirati*, *Kod nas je potrebno pružiti veliku pomoć članovima svoje obitelji, pa se nema vremena pomagati drugima*, *Ponekad su uz volontiranje na djelu i neki «mutni» poslovi pa ljudi nemaju povjerenja u ispravnost volontiranja*.

Usporedbom rezultata može se vidjeti da **studenti ispitani 2006. godine imaju manje negativan stav prema volontiranju u Hrvatskoj**. I ovi rezultati idu u prilog općoj slici porasta pozitivnih uvjerenja mlađe populacije u 2006., u odnosu na 2001. godinu. Naime, **u svim tvrdnjama kod kojih je dobivena statistički značajna razlika studenti ispitani 2006. godine postižu niže rezultate nego studenti ispitani 2001.**

Nezaposleni ispitani 2006. godine više se slažu s tvrdnjama *Država ne donosi poticajne mjere za unaprjeđivanje volontiranja* te *Iskorištavanje volonterskoga rada negativno djeluje na motivaciju za volontiranje*.

Grafikon 32. Razlike u stavovima o volontiranju u Hrvatskoj odnosu na radni status
- zaposleni ispitanici 2001. i 2006. godine

Rezultati pokazuju da se s tvrdnjama *Država ne donosi poticajne mjere za unaprjeđivanje volontiranja* te *Ljudi nisu svjesni da volontiranje pruža mogućnost osobnoga razvoja*, više slažu zaposleni ispitanici 2006. godine. S tvrdnjom *Nema se gdje volontirati* više se slažu zaposleni ispitanici 2001. godine.

U skupini umirovljenika nema većih razlika u stavovima o volontiranju u Hrvatskoj u odnosu na 2001. godinu. Značajne razlike dobivene su u sljedeće dvije tvrdnje s kojima se više slažu umirovljenici ispitanici 2006. godine: *Država ne donosi poticajne mjere za unaprjeđivanje volontiranja* i *Kod nas je potrebno pružiti veliku pomoć članovima svoje obitelji, pa se nema vremena pomagati drugima*.

Analizom rezultata vidljivo je da u odnosu na radni status, ispitanici ispitanici 2006. godine (srednjoškolci, nezaposleni, umirovljenici) kao značajne razloge slaboga volontiranja u Hrvatskoj navode nepostojanje poticajnih mjera od strane države te izostanak poticanja volontiranja unutar obitelji kroz osobne primjere. Zaposleni ispitanici u 2006., u odnosu na zaposlene ispitanice 2001., prepoznaju izostanak poticanja volontiranja u obitelji kao važan razlog slaboga volontiranja u Hrvatskoj. I **kod radnog statusa**, kao i kod prethodno opisanih varijabli (dob, spol, mjesto boravka, stručna sprema), **važnost uspostavljanja poticajnih mjera od strane države prepoznata je kao faktor koji utječe na volontiranje u Hrvatskoj**.

3.2.6. MATERIJALNO STANJE I STAVOVI O VOLONTIRANJU U HRVATSKOJ

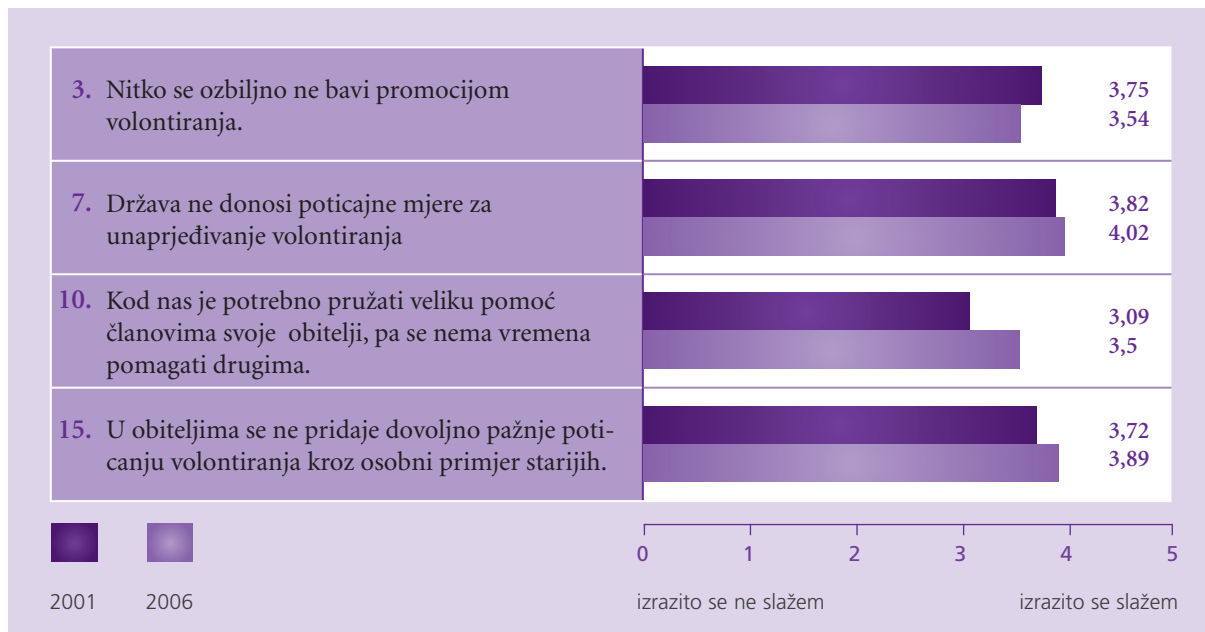
U istraživanju 2006. godine statistički značajne razlike u stavovima o volontiranju, promatrane s obzirom na materijalno stanje ispitanika, dobivene su u pet tvrdnji. Usporedbe između pojedinih parova skupina različitoga materijalnog stanja pokazuju sljedeće:

- **Osobe prosječnoga materijalnog statusa** više se slažu s tvrdnjom *Nitko se ozbiljno ne bavi promocijom volontiranja* od osoba ispodprosječnoga materijalnog stanja.
- **Osobe iznadprosječnoga materijalnog stanja** više se slažu da se *nitko ozbiljno ne bavi promocijom volontiranja* nego osobe ispodprosječnoga stanja.
- **Osobe ispodprosječnoga materijalnog stanja** više se slažu s tvrdnjom da je *kod nas potrebno pružiti veliku pomoć članovima svoje obitelji, pa se nema vremena pomagati drugima* nego osobe prosječnoga i iznadprosječnoga materijalnog stanja. Nadalje, više se slažu s tvrdanjama da *Ljudi koji na svom poslu dolaze u vezu s volonterima najčešće nemaju potrebnog iskustva i znanja, pa s volonterima neadekvatno postupaju, Ponekad su uz volontiranje na djelu i neki «mutni» poslovi pa ljudi nemaju povjerenja u ispravnost volontiranja* te da se u Hrvatskoj *nema gdje volontirati* nego osobe prosječnoga materijalnog stanja.

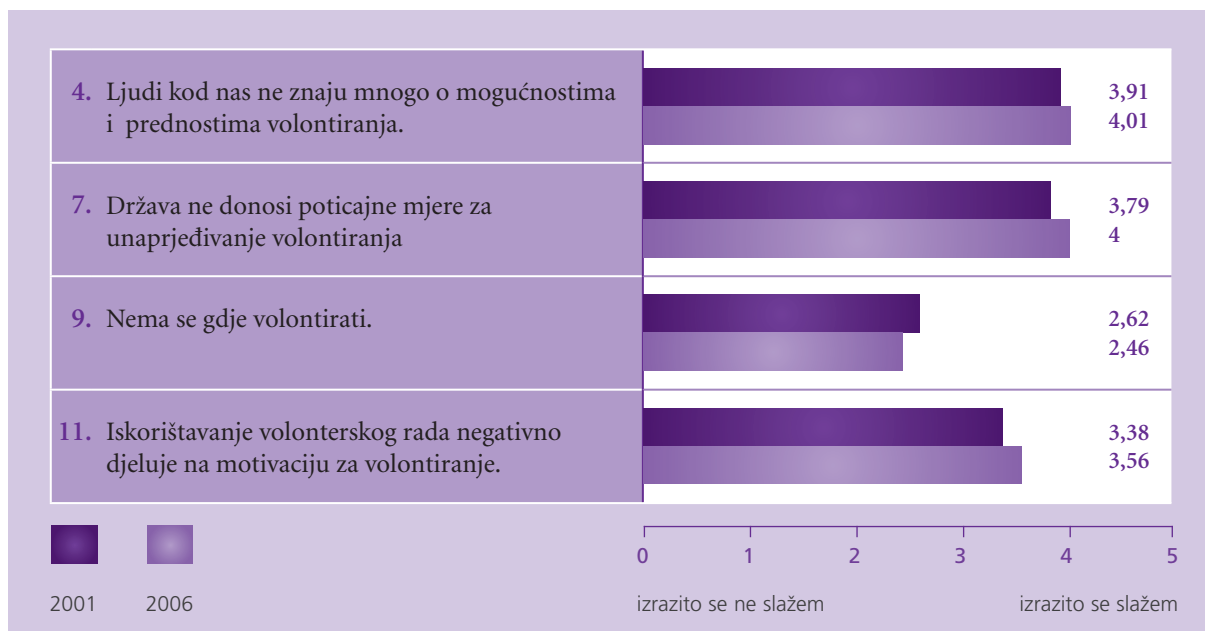
RAZLIKE U STAVOVIMA O VOLONTIRANJU U HRVATSKOJ IZMEĐU ISPITANIKA ISPITANIH 2001. I 2006. GODINE

Grafikon 33. Razlike u stavovima o volontiranju u Hrvatskoj u odnosu na materijalno stanje - ispitanici ispodprosječnoga materijalnog stanja ispitani 2001. i 2006. godine

Ispitanici ispodprosječnoga materijalnog statusa ispitani 2006. godine više se slažu da država ne donosi poticajne mjere za unaprjeđivanje volontiranja, da je kod nas potrebno pružiti veliku pomoć članovima svoje obitelji, pa se nema vremena pomagati drugima te da se u obiteljima ne pridaje dovoljno pažnje poticanju volontiranja kroz osobni primjer starijih. S druge strane, statistička analiza je pokazala da se ispitanici ove skupine ispitani 2001. godine više slažu s tvrdnjom da se nitko ozbiljno ne bavi promocijom volontiranja.

Grafikon 34. Razlike u stavovima o volontiranju u Hrvatskoj u odnosu na materijalno stanje - ispitanici prosječnoga materijalnog stanja ispitani 2001. i 2006. godine

Ispitanici prosječnoga materijalnog statusa ispitani 2006. godine više se slažu s tvrdnjama *Ljudi kod nas ne znaju mnogo o mogućnostima i prednostima volontiranja, Država ne donosi poticajne mjere za unaprjeđivanje volontiranja, Iskorištavanje volonterskog rada negativno djeluje na motivaciju za volontiranje.* Ispitanici iste skupine ispitani 2001. više se slažu da se nema gdje volontirati nego ispitanici ispitani 2006. godine.

Kod **ispitanika iznadprosječnoga materijalnog statusa** dobivena je značajna razlika vezano za nepostojanje poticajnih mjera od strane države za unaprjeđivanje volontiranja te nesvjesnost ljudi da volontiranje pruža mogućnost osobnoga razvoja. S tim tvrdnjama više se slažu ispitanici iznadprosječnoga materijalnog statusa ispitani 2006. godine.

Rezultati analize pokazuju da **ispitanici svih podskupina ispitanika ispitanih 2006. godine** u okviru varijable materijalno stanje, kao **prepreku učestalijoj zastupljenosti volontiranja u Hrvatskoj navode nepostojanje poticajnih mjera od strane države.**

3.2.7. ČLANSTVO U UDRUGAMA I STAVOVI O VOLONTIRANJU U HRVATSKOJ

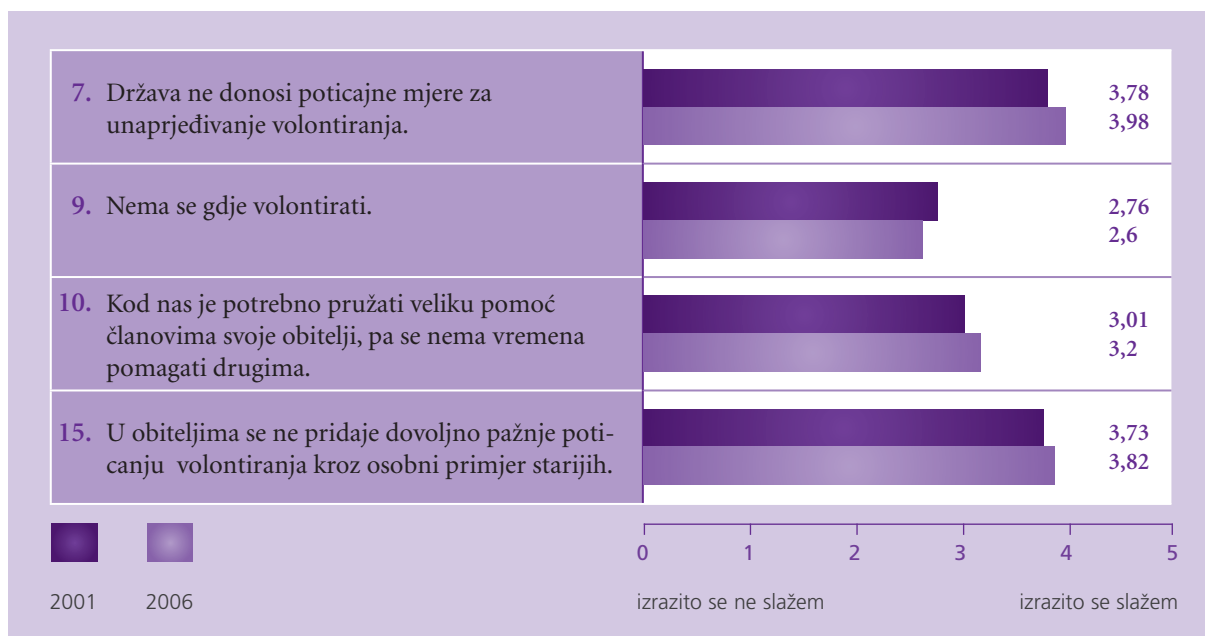
U istraživanju 2006. godine dobivena je statistička razlika u četiri tvrdnje. S tvrdnjama da se *Za volonterski rad ne dobivaju certifikati, potvrde ili preporuke, pa ljudi nisu motivirani za volontiranje* te da je *Kod nas*

potrebno pružati veliku pomoć članovima svoje obitelji, pa se nema vremena pomagati drugima, više se slažu ne-članovi udruga, dok se s tvrdnjama da Država ne donosi poticajne mjere za unaprjeđivanje volontiranja te da Ljudi nisu svjesni da volontiranje pruža mogućnost osobnoga razvoja više slažu članovi udruga.

RAZLIKE U STAVOVIMA O VOLONTIRANJU U HRVATSKOJ IZMEĐU ISPITANIKA ISPITANIH 2001. I 2006. GODINE

Grafikon 35. Razlike u stavovima o volontiranju u Hrvatskoj u odnosu na članstvo u udrugama – ne-članovi udruga ispitani 2001. i 2006. godine

Kod usporedbe istraživanja 2001. i istraživanja 2006., značajne razlike dobivene su u tvrdnjama: *Nema se gdje volontirati*, *Kod nas je potrebno pružati veliku pomoć članovima svoje obitelji, pa se nema vremena pomagati drugima* i *U obiteljima se ne pridaje dovoljno pažnje poticanju volontiranja kroz osobni primjer starijih*. S tvrdnjom da se *nema gdje volontirati* više se slažu ne-članovi udruga ispitani 2001. godine, a s preostalim navedenim tvrdnjama ne-članovi ispitani 2006. godine. S tvrdnjom da država ne donosi poticajne mjere za unaprjeđivanje volontiranja značajno se više slažu i članovi i ne-članovi ispitani 2006. godine.

Zanimljivo je da, osim u tvrdnji koja se odnosi na potrebu da država donosi poticajne mjere za unaprjeđivanje volonterskoga rada, nema statistički značajnih razlika između članova ispitanih u oba istraživanja. Ne-članovi predstavljaju široki krug građana koje treba motivirati na volontiranje. Iz dobivenih rezultata vidljivo je da **razloge slaboga volontiranja u Hrvatskoj ne-članovi, ispitani 2006. značajnije više od ne-članova ispitanih 2001., vide u osobnim prilikama (obveze u obitelji), nepostojanju poticajnih mjera od strane države te nedovoljnom poticanju volontiranja unutar samih obitelji**. Sukladno tome, **potrebno je više pozornosti posvetiti upravo tim aspektima u cilju veće zastupljenosti volontiranja u Hrvatskoj**.

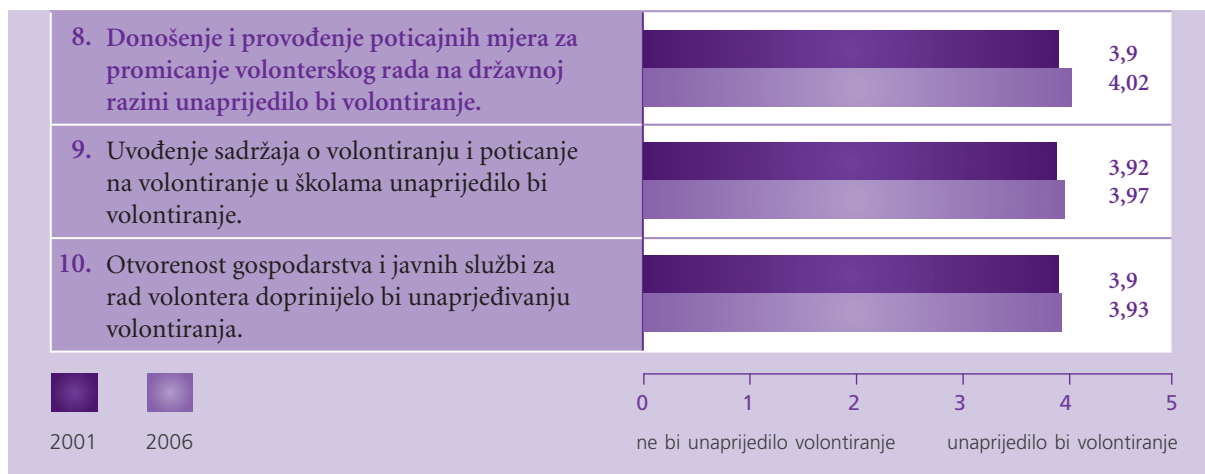
Mjere za unaprjeđivanje volontiranja

U okviru ove skupine pitanja željela su se dobiti mišljenja ispitanika o aktivnostima koje mogu utjecati na unaprjeđivanje i motivaciju stanovništva na volontiranje. Ispitanicima je ponuđeno 10 aktivnosti ili poticajnih mjera koje bi mogle utjecati na unaprjeđivanje volontiranja i motiviranje stanovništva na volontiranje, koje su trebali procijeniti na skali od 1 do 5. Ocjena 1 znači «uopće ne bi unaprijedilo volontiranje», ocjena 2 «slabo bi unaprijedilo volontiranje», ocjena 3 «osrednje bi unaprijedilo volontiranje», ocjena 4 «unaprijedilo bi volontiranje» i ocjena 5 «u velikoj mjeri bi unaprijedilo volontiranje i motiviranje stanovništva na volontiranje». Na kraju, u okviru jedanaeste čestice, ispitanici su mogli dodatno upisati svoj komentar ili prijedlog.

Grafikon 36. Razlike u mišljenju ispitanika ispitanih 2001. i 2006. godine o mjerama za unaprjeđenje volontiranja⁵¹

⁵¹ Sve tvrdnje na grafikonu kod kojih je utvrđena statistička razlika između ispitanika ispitanih u istraživanju 2001. i ispitanika ispitanih u istraživanju 2006. istaknute su drugom bojom.

Sukladno istraživanju iz 2001., ispitanici iz 2006. također visoko ocjenjuju sve ponuđene mjere za unaprjeđenje volontiranja te postoje minimalne razlike između istih. U istraživanju 2006. najniža AS iznosi 3,81, a najviša 4,16, što znači da se rezultati procjene svih mjera kreću u rasponu od 0,35. U 2006. ispitanici najviše ocjenjuju mjeru koja se odnosi na financijski aspekt. Ispitanici smatraju da *Davanje prednosti volonterima pri zapošljavanju motiviralo bi ljude na volontiranje* (AS = 4,16). Neznatno niže je ocijenjena tvrdnja da bi *Pokrivanje troškova (prijevoza i sl.) motiviralo ljude na volontiranje* (AS = 4,09). Tri ostale ponuđene mjere kod kojih je utvrđena aritmetička sredina iznad 4 (aritmetička sredina se kreće od 4.1 do 4.2) odnose se na promociju volontiranja putem kampanja u medijima, dobre ponude volonterskih poslova te na donošenje poticajnih mjera za unaprjeđenje volontiranja na državnoj razini. Od svih ponuđenih mjera ispitanici su «najniže», s visokom srednjom ocjenom od 3,81, ocijenili tvrdnju *Osnivanje posebnih organizacija koje bi promicale volontiranje doprinijelo bi unaprjeđivanju volontiranja*. Ova tvrdnja «najniže» je ocijenjena u istraživanju 2001. godine.

Usporedbom rezultata dvaju istraživanja statistički značajne razlike dobivene su u tvrdnjama: *Davanje prednosti volonterima pri zapošljavanju motiviralo bi ljude za volontiranje*, *Propaganda u medijima (sustavne medijske kampanje) pozitivno bi utjecale na volontiranje*, *Donošenje i provođenje poticajnih mjera za promicanje volonterskog rada na državnoj razini unaprijedilo bi volontiranje*. U sva tri slučaja, ispitanici iz 2006. smatraju da bi aktivnosti u okviru tih mjera značajno više unaprijedile volontiranje nego ispitanici iz 2001.

Iz rezultata je vidljivo da i nadalje ispitanici podržavaju sve ponuđene aktivnosti, što se kasnije potvrđuje i putem dobivenih komentara ispitanika. Poseban je naglasak ponovno stavljen na mjere koje se odnose na pokrivanje troškova volontera te na prepoznavanje volonterskog rada u cilju lakšeg zapošljavanja. Ove procjene iznova potvrđuju rezultat iz 2001., te se putem njih mogu zaključiti problemi stanovništva u Hrvatskoj, koji i nadalje uključuju nezaposlenost i slabu ekonomsku situaciju.⁵² Istovremeno, **ispitanici ispitani 2006. značajnije više procjenjuju potrebu za donošenjem poticajnih mjera za unaprjeđenje volontiranja na državnoj razini, što dodatno potvrđuje prethodno identificirani nalaz kod stavova o volontiranju u Hrvatskoj, u kojem ispitanici vide nepostojanje poticajnih mjera od strane države kao razlog slaboga volontiranja u Hrvatskoj.** Zasigurno nedovoljna upoznatost građana s pojedinim inicijativama i mjerama koje je pokrenula država u području promocije i razvoja volonterstva (kao što je izrada Zakona o volonterstvu) doprinosi ovim rezultatima.

I ovo pitanje ostavilo je mogućnost ispitanicima davanja vlastitoga prijedloga za unaprjeđenje volontiranja.

⁵² Ledić, J. (2001.), *Biti volonter/volonterka? – Istraživanje uključenosti građana u civilne inicijative u zajednici kroz volonterski rad*, Rijeka: Udruga za razvoj civilnog društva SMART.

Uspoređujući broj komentara dobivenih u okviru ovoga pitanja s brojem komentara dobivenim tijekom istraživanja provedenog 2001., može se primijetiti da su i u istraživanju 2006. ispitanici bili daleko manje spremni davati prijedloge za poboljšanje volontiranja, nego što su bili spremni govoriti o razlozima zbog kojih se u Hrvatskoj slabo volontira. Naime, dok je u prethodnom pitanju dobiveno 87 komentara, u ovom je pitanju dobiveno samo 52 komentara, što znači da je u prosjeku svaki deseti ispitanik dao svoj prijedlog za unaprjeđenje volontiranja. I kod ovoga se pitanja tražilo od ispitanika predlaganje aktivnosti koje nisu spomenute u ponuđenim prijedlozima. **Većina dobivenih prijedloga bila je usmjerena na vrlo konkretne prijedloge što bi se moglo ili trebalo napraviti za unaprjeđenje volontiranja. S obzirom na njihovu konkretizaciju, dobiveni komentari mogu poslužiti prilikom razmišljanja o aktivnostima i mehanizmima za unaprjeđenje volonterstva u Primorsko-goranskoj županiji.**

Strukturiranje dobivenih komentara izrađeno je na isti način kao i kod prethodnog pitanja. Identificirane su sljedeće skupine komentara: Mjere za unaprjeđivanje volontiranja u okruženju (društvu), Mjere za unaprjeđivanje volonterskih aktivnosti i Ostalo. Svaka je od navedenih skupina podijeljena u različite podskupine, ovisno o dobivenom sadržaju komentara. U Tablici 2. prikazana je zastupljenost dobivenih komentara vezanih za unaprjeđenje volontiranja prema navedenim skupinama. Postotak je računat s obzirom na ukupan broj dobivenih komentara (istraživanje 2006., N = 52; istraživanje 2001., N = 150).

Tablica 2. Skupine komentara o mjerama za unaprjeđenje volontiranja

SKUPINE KOMENTARA	PODSKUPINE KOMENTARA	2006. N = 52 (10,2 % od ukupnog uzorka)		2001. N = 150 (9,67 % od ukupnog uzorka)	
		N	%	N	%
Mjere za unaprjeđenje volontiranja u okruženju	Razvijati sustav vrijednosti za opće dobro	2	3,84	21	14
	Poticati volontiranje kroz sustav odgoja i obrazovanja	6	11,54	9	6
	Oснаžiti potporu države volontiranju	3	5,77	5	3,33
	Dati volonterima bolju perspektivu pri zapošljavanju	1	1,92	4	2,67
Ukupno		12	23,1	39	26
Mjere za unaprjeđenje volonterskih aktivnosti	Uvesti dobre programe volontiranja (s naglaskom na obuku i/ili druženje)	7	13,46	19	12,67
	Unaprijediti informiranje o volontiranju	3	5,77	14	9,33
	Financijski poticati volontiranje	5	9,61	11	7,33
	Uvesti preporuke, priznanja i pohvale volonterima	4	7,69	11	7,33
	Sustavno promicati volonterski rad	6	11,54	9	6
	Unaprijediti rad udruga u promociji volontiranja	7	13,46	4	2,67
Ukupno		32	61,53	68	45,33
Ostalo	Ostalo (razne mjere)	4	7,69	20	13,33
	Aktivnosti navedene u istraživanju	2	3,84	14	9,33
	Ništa, ne znam	2	3,84	6	4
Ukupno		8	15,38	40	26,67

Skupina **Mjere za unaprjeđivanje volontiranja u okruženju (društvu)**, u okviru koje je 12 komentara ili 23,1% od ukupnoga broja komentara, podijeljena je u četiri podskupine: Razvijati sustav vrijednosti za opće dobro, Poticati volontiranje kroz sustav odgoja i obrazovanja, Osnažiti potporu države volontiranju i Dati volonterima bolju perspektivu pri zapošljavanju. Najveći broj komentara odnosio se na aktivnosti u okviru podskupine Poticanje volontiranja kroz sustav odgoja i obrazovanja, u kojoj je u istraživanju 2006. dobiveno skoro dvostruko više komentara nego 2001. godine. To se može povezati s dobivenim rezultatom procjene stavova o volontiranju u Hrvatskoj, pri čemu se kod većine nezavisnih varijabli (dob, spol, mjesto boravka, stručna sprema, radni status) kao razlog slaboga volontiranja navodi nedovoljna pažnja koja se pridaje volontiranju unutar obitelji. Primjeri dobivenih komentara u ovoj su skupini:

- obitelj bi trebala u odgoju djece poticati svijest o korisnosti i važnosti volontiranja (*R.1950., muško, Gorski kotar, zaposlen, SSS, član udruge*),
- potrebno je učiti djecu SVOJIM UZOROM već od vrtića, a zatim konkretnim primjerom i radom nadalje i u osnovnoj školi, da to prožive (*R.1965., žensko, Rijeka, zaposlena, VSS, članica udruge*),
- uvođenje u škole kao informativno predavanje (*R.1985., žensko, okolica Rijeke, studentica, SSS, nije članica udruge*),
- porezne olakšice (*R.1979., muško, okolica Rijeke, zaposlen, SSS, član udruge*),
- zapošljavanjem (*R.1942., muško, okolica Rijeke, umirovljenik, SSS, nije član udruge*).

Drugu skupinu komentara čine **Mjere za unaprjeđenje volonterskih aktivnosti**, u okviru kojih je dobiveno 32 komentara, što čini 61,53% od ukupnoga broja komentara. Kao i u istraživanju 2001., ova skupina komentara je brojnija i po broju komentara i po broju podskupina. Najzastupljeniji su komentari koji se odnose na uvođenje novih programa za volontiranje (s naglaskom na druženje i obuku) te na unaprjeđenje rada udruga na promociji volontiranja. Kod obje podskupine dobiven je jednak postotak komentara - 13,46%. Sustavno promoviranje volonterskog rada (11,54% komentara) i financijsko poticanje volontiranja (9,61% komentara) su također značajno zastupljene podskupine. Uvođenje preporuka, priznanja i pohvala volonterima isto je značajno zastupljeno u komentarima ispitanika (7,69%). Prema dobivenim komentarima može se vidjeti da visok postotak ispitanika i putem vlastitih komentara ističe važnost informiranja, promocije, osiguranja financijskih sredstava za razvoj volonterskog rada te uvođenje preporuka, priznanja i pohvala volonterima kao važne mjere za unaprjeđenje volonterskih aktivnosti i volonterstva općenito. Slijede primjeri iz ove skupine komentara:

- okupljanje mladih volontera na druženje i izmjena ideja, slušanje njihovih mišljenja i prihvaćanje njihovih ideja, veće mogućnosti organizacije različitih udruga na državnoj razini (*R.1990., žensko, okolica Rijeke, srednjoškolka, završena osnovna škola, nije članica udruge*),
- informacije u medijima radi informiranja javnosti o uspješnim volonterima i njihovim zaslugama (*R.1953., muško, Rijeka, zaposlen, VSS, nije član udruge*),
- istaknuti, stacionirati pano udruge u centru grada, kako bi se građani što bolje informirali s aktivnostima te na kojim poslovima su traženi volonteri (*R.1959., žensko, Rijeka, zaposlena, nije članica udruge*),
- osigurati mala financijska sredstva za troškove volontera (*R.1962., žensko, okolica Rijeke, zaposlena, članica udruge*),

- organiziranjem i plaćanjem prijevoza na mjesta volontiranja te poticajem stvaranja dugotrajnih prijateljstava među volonterima (R.1988., muško, okolica Rijeke, srednjoškolac, završena osnovna škola, nije član udruge),
- nagrađivanje i priznavanje rada na višim razinama javnih službi (R.1953., muško, Rijeka, zaposlen, VSS, nije član udruge),
- davanje simboličnih diploma volonterima i nagrada volonterima poput okupljanja mladih volontera (ništa ekskluzivno), bolja organizacija svega vezanog za volontiranje (R.1988., žensko, okolica Rijeke, srednjoškolka, završena osnovna škola, nije članica udruge),
- da se spomenu u nekim medijima imena ljudi koji su volontirali. Mislim da bi to potaknulo ljude da se više trude, jer svatko voli čuti svoje ime na dobrom glasu (R.1989., žensko, Rijeka, žensko, srednjoškolka, završena osnovna škola, članica udruge),
- promoviranjem raznih organizacija koje se bave volontiranjem i aktivnostima koje se mogu raditi volontirajući (R.1985., žensko, okolica Rijeke, studentica, SSS, članica udruge),
- osnivanje posebnih stručnih organizacija na volonterskoj osnovi (R.1932., muško, okolica Rijeke, umirovljenik, VSS, član udruge).

Završnu skupinu komentara činili su komentari u skupini **Ostalo**. U okviru te skupine dobiveno je osam komentara ili 15,38%. Komentari su se odnosili na slaganje s ponuđenim prijedlozima u upitniku (2), a određeni je broj komentara izražavao neznanje (2). Ostalo (4) čine komentari ili prijedlozi koje je bilo teško svrstati u neku od prethodno navedenih podskupina komentara, a ujedno su bili ili vrlo općeniti ili ih je teško povezati s unaprjeđivanjem volonterskih aktivnosti.

Primjerice:

- možda podizanje samopouzdanja ljudima da mogu nekom pomoći, misle da nemaju dovoljno snage i znanja pomoći drugima pa se osjećaju beskorisnima u volontiranju, ili uopće ne razmišljaju o tome!?! (R.1974., muško, Rijeka, zaposlen, SSS, nije član udruge),
- bolji životni standard (R. 1980., muško, okolica Rijeke, student, SSS, član udruge),
- da se svaki dan emitiraju emisije s afričkom gladnom dječicom i time pobudi naš duboko potisnuti smisao za osjećajnost (R.1986., žensko, okolica Rijeke, studentica, SSS, nije članica udruge).

Uspoređujući dobivene komentare s istraživanjem iz 2001. može se vidjeti da je **u ponovljenom istraživanju nešto više zastupljenih komentara koji se odnose na mjere za unaprjeđenje volonterskih aktivnosti, u odnosu na mjere koje se odnose na okruženje**. Ispitanici su davali vrlo konkretne prijedloge koji se mogu koristiti prilikom promišljanja i stvaranja konkretnih akcija i mehanizama za unaprjeđenje volontiranja. Analiza komentara istraživanja 2006. godine ujedno je pokazala da i ti ispitanici svojim komentarima u velikoj mjeri podržavaju prijedloge navedene u upitniku, iako poseban naglasak stavljaju na mjere za unaprjeđenje volonterskih aktivnosti. Za razliku od istraživanja 2001., mjere koje bi se odnosile na motiviranje nezaposlenih na volontiranje nisu prepoznate i zastupljene u dobivenim komentarima ispitanika u istraživanju 2006. godine.

3.3.1. DOB ISPITANIKA I MJERE ZA UNAPRJEĐIVANJE VOLONTIRANJA

Za razliku od istraživanja 2001., kod istraživanja 2006. vidljivo je da se varijabla dobi ne pokazuje kao važan faktor niti kod unaprjeđenja volontiranja pri procjeni mjera za unaprjeđenje volontiranja. Statistički značajne razlike dobivene su u tri od deset tvrdnji. Usporedbe između pojedinih parova dobnih skupina pokazuju da stariji od 60 godina i oni od 31 do 60 godina postižu više rezultate, nego oni do 30 godina, kod tvrdnje da bi *Stručno osposobljavanje organizacija za prihvat i rad s volonterima unaprijedilo volontiranje*. U tvrdnji da bi *Uvođenje sadržaja o volontiranju i poticanje na volontiranje u školama unaprijedilo volontiranje*, stariji od 60 godina postižu više rezultate, nego oni do 30 godina. Nadalje, u tvrdnji *Donošenje i provođenje poticajnih mjera za promicanje volonterskog rada na državnoj razini unaprijedilo bi volontiranje*, oni od 31 do 60 godina postižu više rezultate, nego oni do 30 godina. Iz rezultata je vidljivo da mlađi ispitanici (do 30 godina) i dalje manje vjeruju u stručno osposobljavanje organizacija za prihvat i rad s volonterima ili da bi mjere u školama i na državnoj razini potakle volontiranje. **Optimistično je da se kod manje tvrdnji pojavila statistički značajna razlika u odnosu na dob ispitanika, pa se može pretpostaviti da mladi više vjeruju da će se određenim mjerama unaprijediti volontiranje, što ukazuje da će spremnije prihvatiti različite mjere za unaprjeđenje volonterstva.**

RAZLIKE U MIŠLJENJU ISPITANIKA ISPITANIH 2001. I 2006. GODINE O MJERAMA ZA UNAPRJEĐENJE VOLONTIRANJA U HRVATSKOJ

Kod ispitanika do 30 godina starosti ispitanih 2006. dobivena je značajna razlika u tvrdnjama da bi *Propaganda u medijima (sustavne medijske kampanje) pozitivno utjecala na volontiranje* i da bi *Donošenje i provođenje poticajnih mjera za promicanje volotnerskog rada na državnoj razini unaprijedilo volontiranje*. Iz rezultata je vidljivo veće uvjerenje mlađe populacije da medijska promocija i poticajne mjere na razini države mogu unaprijediti volontiranje, što je optimističnije u odnosu na rezultate dobivene istraživanjem 2001., kada su mlađi ispitanici imali puno niže rezultate u navedenim tvrdnjama, poglavito u odnosu na starije ispitanike.

S tvrdnjama da bi volontiraje unaprijedilo davanje prednosti volonterima pri zapošljavanju te donošenje i provođenje poticajnih mjera za unaprjeđenje volontiranja na državnoj razini, više se slažu ispitanici od 31 do 60 godina starosti ispitanici u 2006. godini.

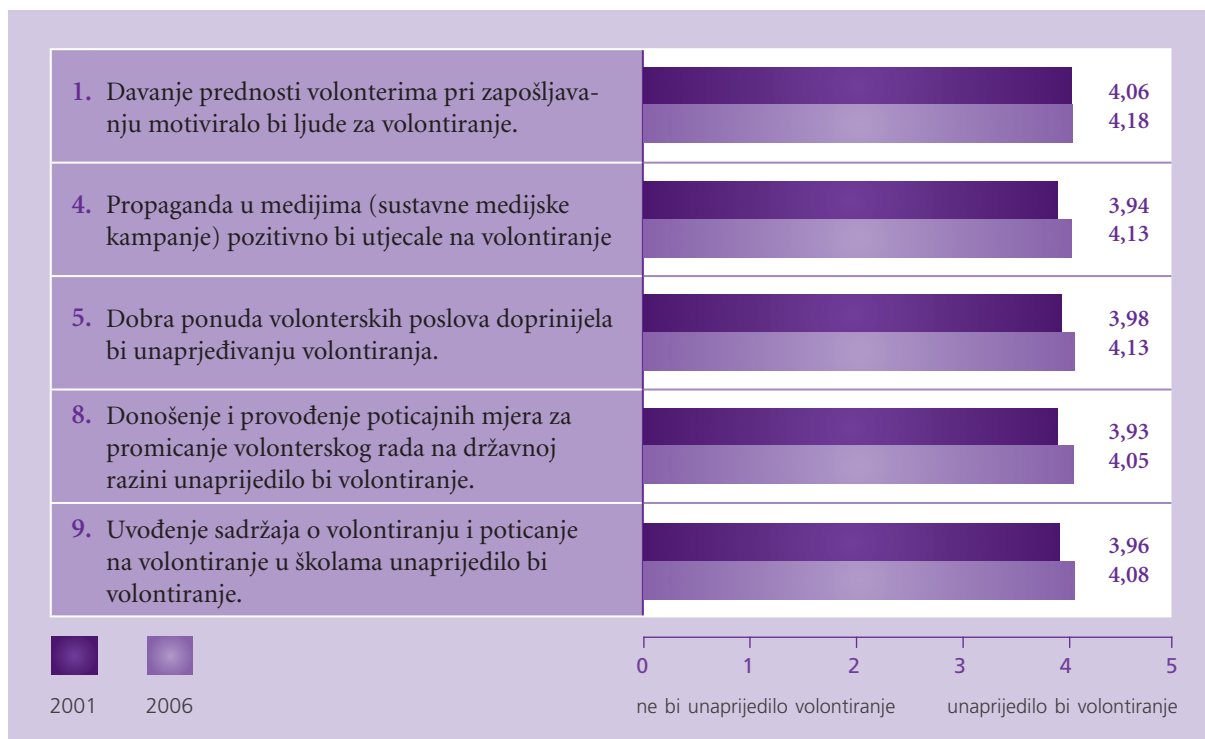
3.3.2. SPOL ISPITANIK I MJERE ZA UNAPRJEĐIVANJE VOLONTIRANJA

U istraživanju 2006. dobivene su statističke razlike s obzirom na spol u šest od deset tvrdnji. Sa svim tvrdnjama, žene se više slažu nego muškarci. Prema dobivenim rezultatima, žene smatraju da bi mjere koje se odnose na propagandu i informiranje unaprijedile volontiranje (*Bolje informiranje o volontiranju (upoznavanje javnosti s pojmom i važnosti volontiranja) doprinijelo bi unaprjeđivanju volontiranja, Propaganda u medijima (sustavne medijske kampanje) pozitivno bi utjecale na volontiranje, Dobra ponuda volonterskih poslova doprinijela bi unaprjeđenju volontiranja*). Ujedno, žene procjenjuju da mjere usmjerene na dobru organiziranost volonterskih poslova, uključujući ponudu i podršku, isto tako mogu značajno doprinijeti unaprjeđenju volontiranja (*Osnivanje posebnih organizacija koje bi promicale volontiranje doprinijelo bi unaprjeđivanju volontiranja, Stručno osposobljavanje organizacija za prihvata i rad s volonterima unaprijedilo bi volontiranje*). Nadalje, više nego muškarci, žene smatraju da bi *Uvođenje sadržaja o volontiranju i poticanje na volontiranje u školama unaprijedilo volontiranje*.

RAZLIKE U MIŠLJENJU ISPITANIK ISPITANIH 2001. I 2006. GODINE O MJERAMA ZA UNAPRJEĐENJE VOLONTIRANJA U HRVATSKOJ

Grafikon 37. Razlike u stavovima o unaprjeđivanju volontiranja u odnosu na spol - žene ispitanice 2001. i 2006. godine

Žene ispitane 2006. godine više rezultate postižu u sljedećim tvrdnjama: *Propaganda u medijima (sustavne medijske kampanje) pozitivno bi utjecale na volontiranje; Dobra ponuda volonterskih poslova doprinijela bi unaprjeđivanju volontiranja; Uvođenje sadržaja o volontiranju i poticanje na volontiranje u školama unaprijedilo bi volontiranje.*

U tvrdnjama koje su vezane za poticajne mjere u okruženju, a koje su usmjerene na državu i poslodavce (*Davanje prednosti volonterima pri zapošljavanju motiviralo bi ljude za volontiranje i Donošenje i provođenje poticajnih mjera za promicanje volonterskog rada na državnoj razini unaprijedilo bi volontiranje*), više rezultate postižu i žene i muškarci ispitani 2006. godine.

3.3.3. MJESTO BORAVKA ISPITANIKA I MJERE ZA UNAPRJEĐIVANJE VOLONTIRANJA

Naknadne usporedbe između pojedinih parova skupina s obzirom na mjesto boravka pokazale su sljedeće rezultate:

- **Ispitanici iz Gorskog kotra** postižu više rezultate, nego oni iz okolice Rijeke, u tvrdnji da bi *Bolje informiranje o volontiranju (upoznavanje javnosti s pojmom i važnosti volontiranja)* doprinijelo unaprjeđivanju volontiranja. Ujedno, zajedno s ispitanicima iz Rijeke, u tvrdnji da bi *Stručno osposobljavanje organizacija za prihvata i rad s volonterima unaprijedilo volontiranje*, postižu više rezultate nego oni iz okolice Rijeke.
- **Ispitanici s otoka**, zajedno s ispitanicima iz Gorskog kotra, postižu više rezultate u tvrdnji da bi *Otvorenost gospodarstva i javnih službi za rad volontera doprinijelo unaprjeđivanju volontiranja*, nego oni iz okolice Rijeke.
- **Ispitanici iz Rijeke i okolice Rijeke**, više nego oni iz Gorskog kotra, smatraju da bi pokrivanje troškova (prijeevoza, marende) motiviralo ljude na volontiranje. Nadalje, ispitanici iz Rijeke postižu više rezultate u tvrdnji da bi *Donošenje i provođenje poticajnih mjera za promicanje volonterskog rada na državnoj razini unaprijedilo volontiranje*, nego oni iz okolice Rijeke.

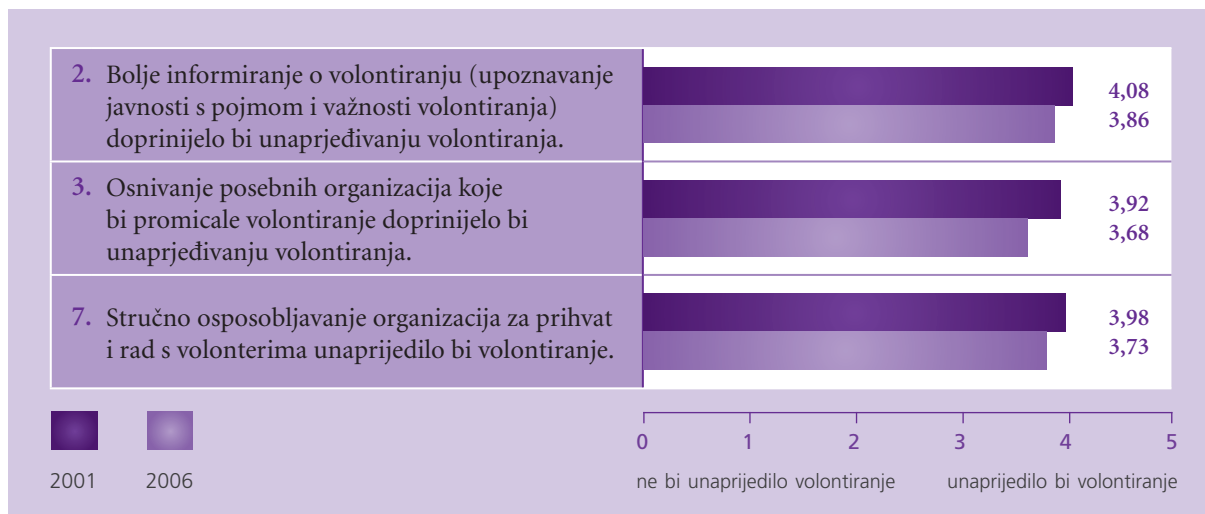

RAZLIKE U MIŠLJENJU ISPITANIKA ISPITANIH 2001. I 2006. GODINE O MJERAMA ZA UNAPRJEĐENJE VOLONTIRANJA U HRVATSKOJ

Analizom rezultata istraživanja iz 2001. i 2006. godine dobivene su statističke razlike s obzirom na sve skupine ispitanika u okviru nezavisne varijable mjesto prebivališta.

Ispitanici iz Rijeke ispitani 2006. više vjeruju da bi *Donošenje i provođenje poticajnih mjera za promicanje volonterskog rada na državnoj razini unaprijedilo volontiranje.*

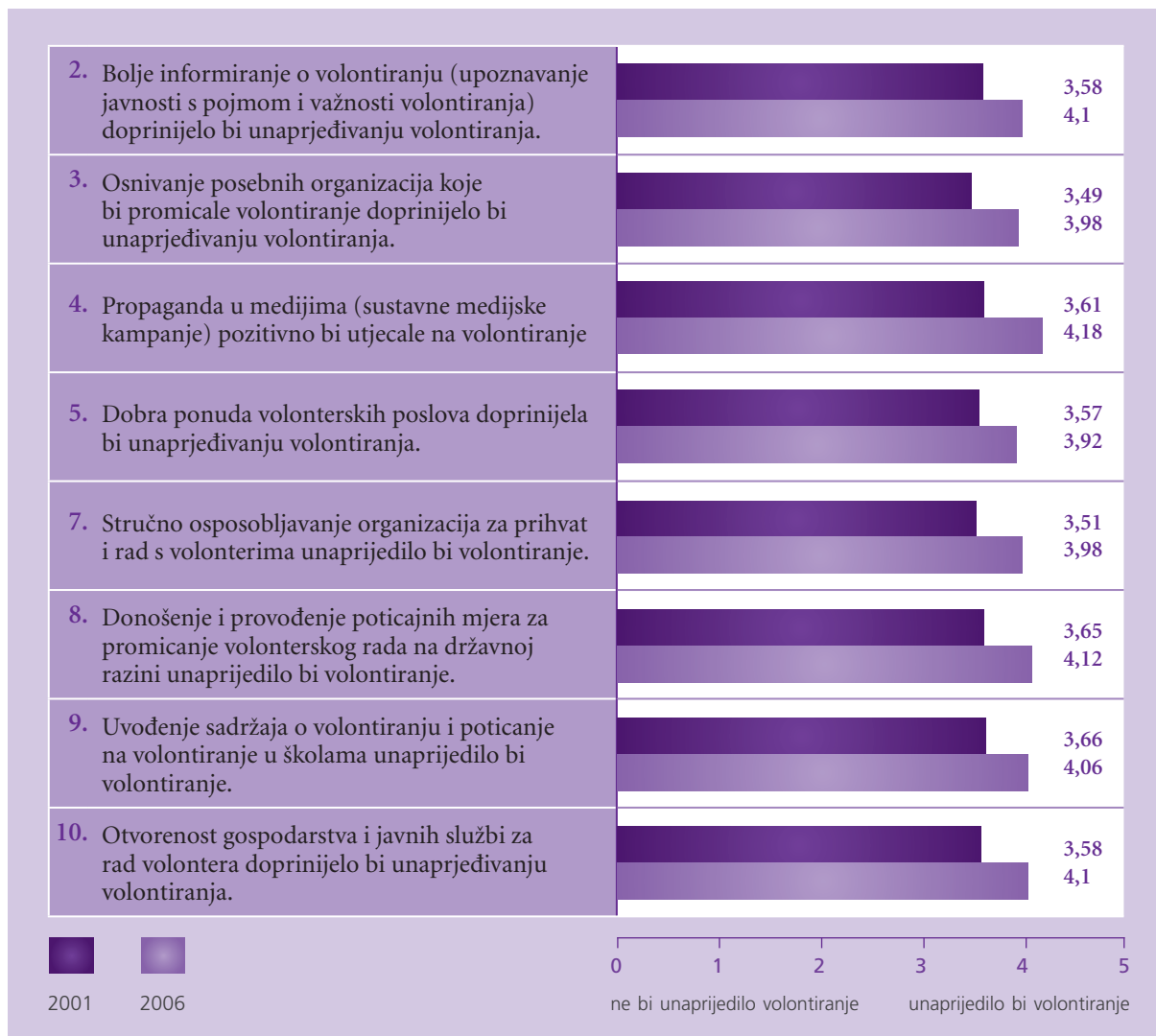
Grafikon 39. Razlike u mišljenju ispitanika iz okolice Rijeke ispitanih 2001. i 2006. o mjerama za unaprjeđivanje volontiranja

Ispitanici iz Okolice Rijeke ispitanici 2001. više vjeruju da bi bolje informiranje o volontiranju, osnivanje posebnih organizacija koje bi promovale volontiranje te stručno osposobljavanje organizacija za prihvata i rad s volonterima doprinijelo unaprjeđenju volontiranja.

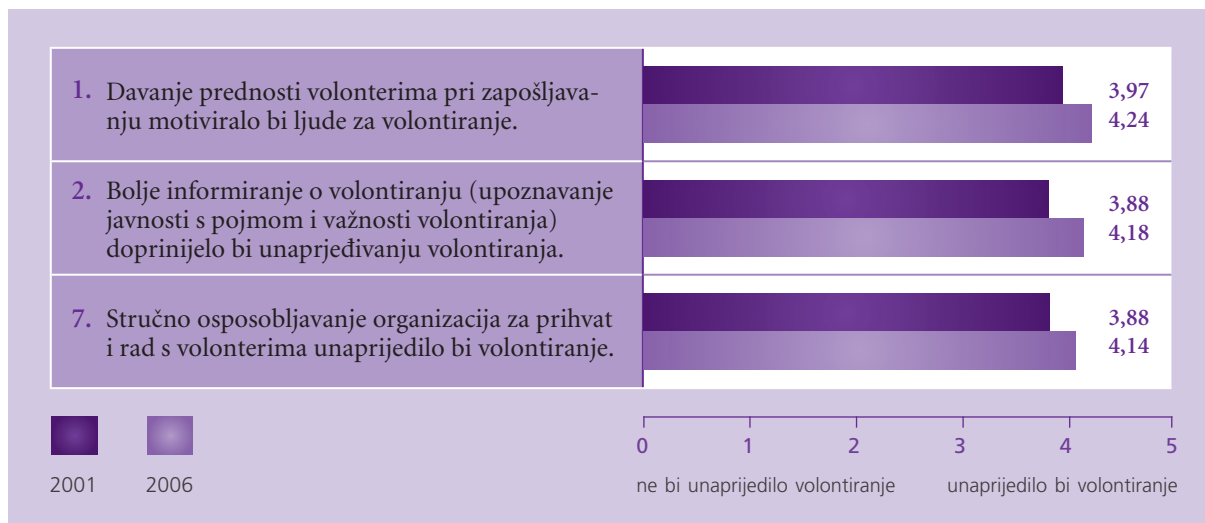

Grafikon 39. Razlike u mišljenju ispitanika s otoka ispitanih 2001. i 2006. o mjerama za unaprjeđivanje volontiranja

Ispitanici s otoka ispitanici 2006. u osam tvrdnji postižu više rezultate od iste skupine ispitanika ispitanih 2001. Stanovništvo s otoka ispitanici 2006. više vjeruje da informiranje i propaganda u medijima može unaprijediti volontiranje (*Bolje informiranje o volontiranju (upoznavanje javnosti s pojmom i važnosti volontiranja) doprinijelo bi unaprjeđivanju volontiranja, Propaganda u medijima (sustavne medijske kampanje) pozitivno bi utjecala na volontiranje*). Nadalje, više su uvjereni da različite mjere, vezane za bolju organizaciju i ponudu volonterskih aktivnosti i poslova, mogu doprinijeti unaprjeđenju volontiranja (*Osnivanje posebnih organizacija koje bi promovale volontiranje doprinijelo bi unaprjeđivanju volontiranja, Dobra ponuda volonterskih poslova doprinijela bi unaprjeđivanju volontiranja, Stručno osposobljavanje organizacija za prihvata i rad s volonterima unaprijedilo bi volontiranje*). Ujedno, više vjeruju da bi različite mjere u okruženju, uključujući mjere od strane države, unutar obrazovnog sustava te od strane poslovnog i javnog sektora, doprinijele razvoju volonterstva.

Grafikon 40. Razlike u mišljenju ispitanika iz Gorskog kotra ispitanih 2001. i 2006. o mjerama za unaprjeđivanje volontiranja

Ispitanici iz Gorskog kotra ispitani 2006. postižu više rezultate u odnosu na ispitanike iz 2001. u tvrdnjama: *Davanje prednosti volonterima pri zapošljavanju motiviralo bi ljude za volontiranje*, *Bolje informiranje o volontiranju (upoznavanje javnosti s pojmom i važnosti volontiranja) doprinijelo bi unaprjeđivanju volontiranja* i *Stručno osposobljavanje organizacija za prihvat i rad s volonterima unaprijedilo bi volontiranje*.

Iz dobivenih rezultata vidljivo je da **ispitanici s otoka ispitani 2006. godine više vjeruju da predložene mjere mogu doprinijeti unaprjeđenju volontiranja, što je optimistično u odnosu na 2001., kada je kod otočkog stanovništva uočen znatno veći skepticizam prema volontiranju.** Otočani ispitani 2001. godine znatno su manje vjerovali u učinkovitost predloženih mjera za unaprjeđenje volontiranja.

3.3.4. STRUČNA SPREMA ISPITANIKA I MJERE ZA UNAPRJEĐIVANJE

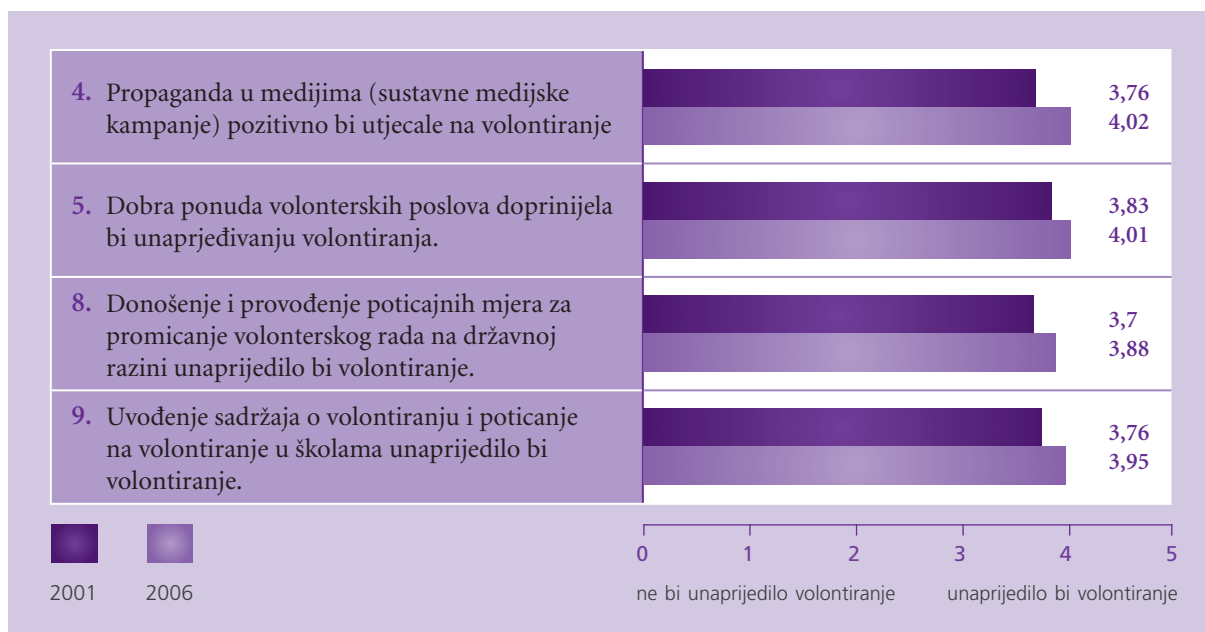
U istraživanju 2001. statistički značajne razlike dobivene su, s obzirom na pojedine parove skupina različite stručne spreme, u sedam od deset tvrdnji, dok je kod istraživanja 2006. statistički značajna razlika između pojedinih parova skupina različite stručne spreme dobivena u samo tri tvrdnje. S obzirom na stručnu spremu ispitanika, u istraživanju 2006., usporedba između pojedinih parova skupina različite stručne spreme pokazuje da u tvrdnji *Osnivanje posebnih organizacija koje bi promovale volontiranje doprinijelo bi unaprjeđivanju volontiranja*, više rezultate postižu osobe niže i srednje stručne spreme, nego osobe s višom ili visokom stručnom spremom. Nadalje, u tvrdnjama *Donošenje i provođenje poticajnih mjera za promicanje volonterskog rada na državnoj razini unaprijedilo bi volontiranje* i *Otvorenost gospodarstva i javnih službi za rad*

volontera doprinijelo bi unaprjeđivanju volontiranja, više rezultate postižu osobe više, visoke i srednje stručne spreme, nego osobe s niskom stručnom spremom.

RAZLIKE U MIŠLJENJU ISPITANIKA ISPITANIH 2001. I 2006. GODINE O MJERAMA ZA UNAPRJEĐENJE VOLONTIRANJA U HRVATSKOJ

Grafikon 41. Razlike u mišljenju ispitanika niske stručne spreme ispitanih 2001. i 2006. o mjerama za unaprjeđivanje volontiranja

Ispitanici **niske stručne spreme** ispitani 2006. godine, za razliku od ispitanika iste kategorije ispitanih 2001. godine, više se slažu da bi propaganda kroz medije te dobra ponuda volonterskih poslova unaprijedilo volontiranje. Ujedno, smatraju da donošenje i provođenje poticajnih mjera na državnoj razini te poticanje volontiranja u školama može znatno doprinijeti unaprjeđenju volontiranja u Hrvatskoj.

Kod ispitanika **srednje stručne spreme** značajne razlike dobivene su u tvrdnjama da *Davanje volonterima prednost pri zapošljavanju može motivirati ljude na volontiranje* te da bi *Donošenje i provođenje poticajnih mjera za promicanje volonterskog rada na državnoj razini unaprijedilo volontiranje*. Ispitanici ove skupine, ispitani 2006. prepoznaju navedene mjere kao poticaj za unaprjeđivanje volontiranja, više nego ispitanici iste skupine ispitanika ispitanih 2001. godine.

Ispitanici **više i visoke stručne spreme** ispitani 2001. više se slažu nego ispitanici iste skupine ispitani 2006., da bi *Osnivanje posebnih organizacija koje bi promicale volontiranje doprinijelo unaprjeđivanju volontiranja* te da bi *Stručno osposobljavanje organizacija za prihvata i rad s volonterima unaprijedile volontiranje*.

Iz dobivenih rezultata vidljivo je da ispitanici **više i visoke stručne spreme** iz 2001. više prepoznaju **važnost kvalitetne infrastrukture i dobre organiziranosti volonterskih aktivnosti** kao mehanizme za unaprjeđenje volontiranja. Ispitanici **niske i srednje stručne spreme**, ispitani u 2006. više vjeruju da **mjere od strane države, u okviru obrazovnog sustava na području promocije i razvoja volonterstva, mogu doprinijeti unaprjeđenju volontiranja.**

3.3.5. RADNI STATUS ISPITANIKA I MJERE ZA UNAPRJEĐIVANJE VOLONTIRANJA

Nezavisna varijabla radnog statusa ispitanika u istraživanju 2006. pokazala se kao važan faktor, s obzirom na mjere za unaprjeđivanje volontiranja. Usporedbe između pojedinih parova skupina različitoga radnog statusa pokazuju statističku razliku kod šest tvrdnji. U tvrdnji da bi *Osnivanje posebnih organizacija koje bi promicale volontiranje doprinijelo unaprjeđivanju volontiranja*, srednjoškolci postižu više rezultate nego nezaposleni i zaposleni. U tvrdnji da bi *Dobra ponuda volonterskih poslova doprinijela unaprjeđivanju volontiranja* nezaposleni i umirovljenici postižu više rezultate nego studenti. U tvrdnji da bi *Stručno osposobljavanje organizacija za prihvat i rad s volonterima unaprijedilo volontiranje*, umirovljenici postižu više rezultate nego srednjoškolci i studenti. U tvrdnji da bi *Donošenje i provođenje poticajnih mjera za promicanje volonterskog rada na državnoj razini unaprijedilo volontiranje*, nezaposleni postižu više rezultate nego srednjoškolci, studenti i zaposleni. Nadalje, u istoj tvrdnji umirovljenici postižu više rezultate nego srednjoškolci. U tvrdnji da bi *Uvođenje sadržaja o volontiranju i poticanje na volontiranje u školama unaprijedilo volontiranje*, umirovljenici postižu više rezultate nego srednjoškolci, studenti, zaposleni i nezaposleni. U tvrdnji da bi *Otvorenost gospodarstva i javnih službi za rad volontera* doprinijelo unaprjeđivanju volontiranja, zaposleni i umirovljenici postižu više rezultate nego srednjoškolci.

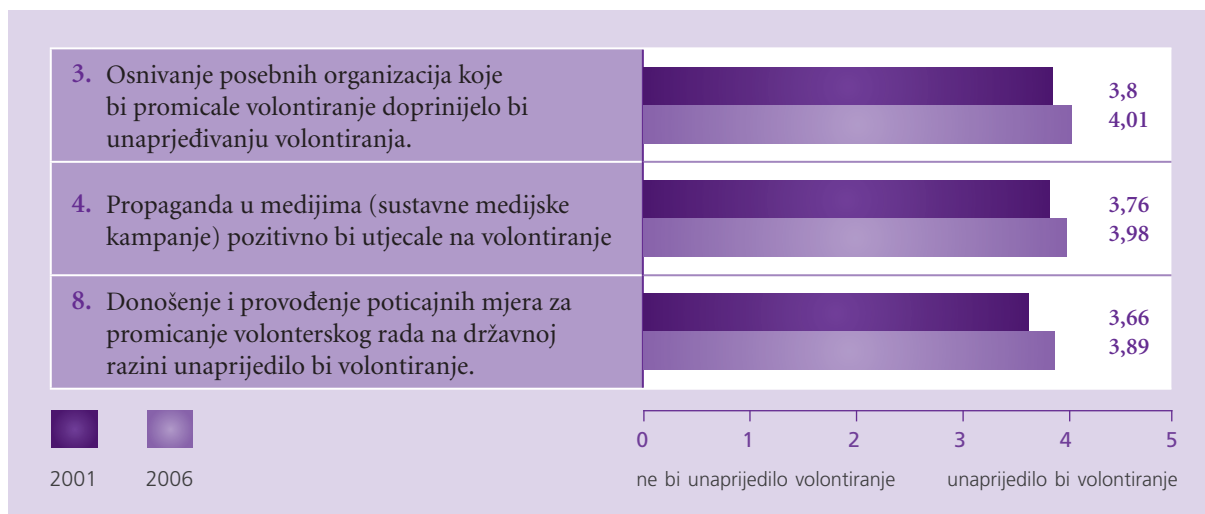
Rezultati pokazuju da mladi (srednjoškolci i studenti), u odnosu na umirovljenike, manje vjeruju da bi uvođenje volontiranja u škole, poticajne mjere od strane države i unaprjeđenje organizacije volontiranja unaprijedilo volontiranje. To ukazuje na još uvijek veću rezerviranost mlađe populacije prema mjerama za unaprjeđivanje volontiranja.

RAZLIKE U MIŠLJENJU ISPITANIKA ISPITANIH 2001. I 2006. GODINE O MJERAMA ZA UNAPRJEĐENJE VOLONTIRANJA U HRVATSKOJ

Usporedbom rezultata istraživanja provedenog 2001. i 2006. godine, dobivene su statističke razlike u sljedećim kategorijama ispitanika, vezanih za radni status ispitanika:

Grafikon 42. Razlike u mišljenju srednjoškolaca ispitanih 2001. i 2006. o mjerama za unaprjeđenje volontiranja

Iz Grafikona 42. vidljivo je da više rezultate postižu **srednjoškolci** ispitani 2006. nego srednjoškolci ispitani 2001., u tvrdnjama koje se odnose na promociju i propagandu volonterstva u medijima, osnivanje posebnih organizacija koje bi promovirale volontiranje te na potrebu za donošenje i provođenje poticajnih mjera na državnoj razini. Unatoč tomu što **srednjoškolci i studenti** ispitani u 2006., u odnosu na starije (umirovljenike) manje prepoznaju mjere od strane države i organiziranost volontiranja kao mehanizme koji mogu doprinijeti razvoju volonterstva u Hrvatskoj, prilikom usporedbe iste skupine ispitanika (srednjoškolci 2001. i 2006.) vidljivo je da ta skupina ispitanika, **ispitana u 2006. godini više prepoznaje važnost medijske promocije i poticajnih mjera na državnoj razini kao ključne mehanizme za razvoj volonterstva u Hrvatskoj, nego što je to bio slučaj pet godina ranije.**

Kod **nezaposlenih** utvrđene su statistički značajne razlike u dvije tvrdnje: *Davanje volonterima prednosti pri zapošljavanju motiviralo bi ljude na volontiranje* te *Donošenje i provođenje poticajnih mjera za promicanje volonterskog rada na državnoj razini unaprijedilo bi volontiranje*. U obje tvrdnje više rezultate postižu nezaposleni ispitani u 2006. godini.

U kategoriji **umirovljenika** značajne razlike dobivene su na tvrdnjama da bi *Dobra ponuda volonterskih poslova unaprijedila volontiranje* te da bi *Pokrivanje troškova (prijevoz, marenda) motiviralo ljude na volontiranje*. Kod obje tvrdnje više rezultate postižu umirovljenici ispitani u 2006. godini.

3.3.6. MATERIJALNO STANJE I MJERE ZA UNAPRJEĐIVANJE VOLONTIRANJA

I u prvom i u drugom istraživanju, rezultati statističke analize su pokazali da niti na jednoj tvrdnji nije dobivena statistički značajna razlika između ispitanika različitoga materijalnog stanja. U istraživanju 2001. to je potvrdilo prethodne nalaze prema kojima se materijalno stanje nije pokazivalo utjecajnom varijablom. U istraživanju 2006. varijabla materijalnog stanja pokazala se više statistički značajnom kod određivanja općih stavova o volontiranju. U ostalim područjima nije se pokazala kao utjecajna varijabla.

RAZLIKE U MIŠLJENJU ISPITANIKA ISPITANIH 2001. I 2006. GODINE O MJERAMA ZA UNAPRJEĐENJE VOLONTIRANJA U HRVATSKOJ

Usporedbom rezultata dobivenih istraživanjem u 2001. godini i istraživanjem u 2006. godini dobivene su statistički značajne razlike kod ispodprosječnoga i iznadprosječnoga materijalnog statusa. Naime, ispitanici ispodprosječnoga materijalnog statusa ispitani u 2006. više vjeruju da bi *Davanje prednosti volonterima pri zapošljavanju motiviralo ljude za volontiranje* te da bi *Donošenje i provođenje poticajnih mjera za promicanje volonterskog rada na državnoj razini unaprijedilo volontiranje*, što ukazuje na njihovo mišljenje da različiti mehanizmi i aktivnosti od strane države i poslovnoga sektora mogu doprinijeti razvoju volonterstva u Hrvatskoj. Kod ispitanika iznadprosječnoga statusa, ispitanici te skupine ispitani 2006. više vjeruju da dobra ponuda volonterskih poslova može doprinijeti unaprjeđenju volontiranja. Time je vidljivo da ispitanici iznadprosječnoga statusa više vjeruju u mjere koje su vezane za bolju organizaciju volontiranja.

3.3.7. ČLANSTVO U UDRUGAMA I MJERE ZA UNAPRJEĐIVANJE VOLONTIRANJA

U istraživanju 2006. članstvo u udrugama pokazalo se kao značajni faktor u određivanju stavova vezanih za unaprjeđivanje volontiranja. Statistički značajna razlika dobivena je u šest tvrdnji. Ispitanici koji su se izjasnili da su članovi udruga više vjeruju da bi bolje informiranje, bolja ponuda volonterskih poslova te osposobljenost organizacija za prihvata i rad s volonterima doprinijela unaprjeđenju volontiranja (*Bolje informiranje o volontiranju (upoznavanje javnosti s pojmom i važnosti volontiranja) doprinijelo bi unaprjeđivanju volontiranja, Dobra ponuda volonterskih poslova doprinijela bi unaprjeđivanju volontiranja, Stručno osposobljavanje organizacija za prihvata i rad s volonterima unaprijedilo bi volontiranje*). Ujedno, članovi udruga više prepoznaju važnost donošenja i provođenja poticajnih mjera u okruženju od strane države, poslovnoga sektora, javnih službi te obrazovnih institucija.

Kao i kod istraživanja 2001., članovi udruga postižu više rezultate u svim tvrdnjama, tako da se i nadalje može pretpostaviti da će biti skloniji prihvatiti mjere za unaprjeđivanje volontiranja.⁵³

⁵³ Ledić, J. (2001.), *Biti volonter/volonterka? – Istraživanje uključenosti građana u civilne inicijative u zajednici kroz volonterski rad*, Rijeka: Udruga za razvoj civilnog društva SMART.

RAZLIKE U MIŠLJENJU ISPITANIKA ISPITANIH 2001. I 2006. GODINE O MJERAMA ZA UNAPRJEĐENJE VOLONTIRANJA U HRVATSKOJ

Rezultati pokazuju da je razlika u odnosu na ne-članove udruga dobivena u tvrdnji da bi *Davanje prednosti volonterima pri zapošljavanju* motiviralo ljude za volontiranje, kod koje viši rezultat postižu ne-članovi ispitani 2006. godine.

Grafikon 43. Razlike u mišljenju o unaprjeđivanju volontiranja u odnosu na članstvo u udrugama - članovi udruga ispitani 2001. i 2006. godine

Što se tiče članova, razlike su dobivene u tvrdnjama: *Bolje informiranje o volontiranju (upoznavanje javnosti s pojmom i važnosti volontiranja) doprinijelo bi unaprjeđenju volontiranja; Dobra ponuda volonterskih poslova doprinijela bi unaprjeđivanju volontiranja; Donošenje i provođenje poticajnih mjera za promicanje volonterskog rada na državnoj razini unaprijedilo bi volontiranje; Uvođenje sadržaja o volontiranju i poticanje na volontiranje u školama unaprijedilo bi volontiranje i Otvorenost gospodarstva i javnih službi za rad volontera doprinijelo bi unaprjeđivanju volontiranja.* U svim navedenim tvrdnjama, više rezultate postižu članovi ispitani 2006. godine.

Iz dobivenih se rezultata može zaključiti da **članovi udruga ispitani u 2006. godini postižu još više rezultate u tvrdnjama koje su usmjerene na poticanje razvoja volonterstva u okruženju (gospodarstvenici, obrazovne institucije, mediji)**, pa se može pretpostaviti da će biti spremniji prihvatiti mjere za unaprjeđivanje volontiranja posebno usmjerene na navedena područja. Ujedno, **ne-članovi ispitani 2006. ističu važnost prepoznavanja volontiranja pri zapošljavanju**, pa se može pretpostaviti da mjere u tom području mogu dodatno motivirati i ne-članove udruga na volontiranje.

Volonterske aktivnosti stanovnika Primorsko-goranske županije

Jedan je od zadataka istraživanja bio usmjeren i na ispitivanje i analizu volonterskih aktivnosti stanovnika Primorsko-goranske županije. Analizirane su sa sljedećih aspekata: vrste volonterskih aktivnosti, učestalost sudjelovanja u volonterskim aktivnostima te usmjerenost volonterskih aktivnosti. Kao što je to bilo učinjeno u istraživanju 2001., od ispitanika se tražilo da procijene svoje sudjelovanje u jednoj godini, tako da su u istraživanju 2006. godine ispitanici procjenjivali svoje sudjelovanje u volonterskim aktivnostima tijekom 2005. godine.

3.4.1.

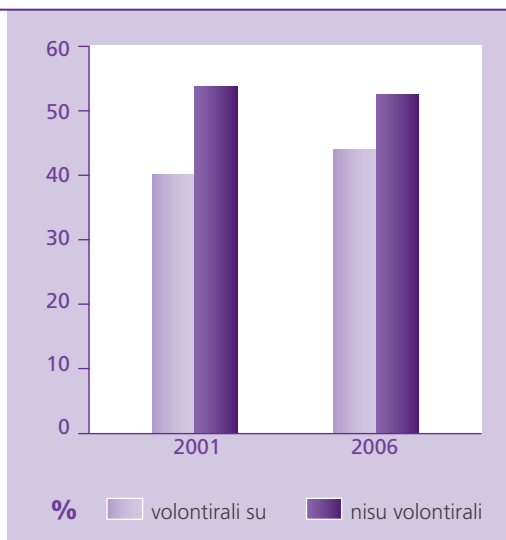
VRSTE VOLONTERSKIH AKTIVNOSTI

U prvom se pitanju od ispitanika tražilo da odrede svoje sudjelovanje u ponuđenim aktivnostima. Sukladno istraživanju iz 2001. godine, koristio se indirektan pristup, što znači da se od ispitanika tražilo da označe konkretne, unaprijed ponuđene (volonterske) aktivnosti u kojima su sudjelovali. Ujedno, ispitanici su trebali opisati o kakvoj se aktivnosti radilo.⁵⁴

Iz grafikona je vidljivo da je tijekom 2005. godine, od ukupno 500 ispitanika, njih **229 (45,8%)** sudjelovalo u nekom vidu volonterskih aktivnosti. Uspoređujući dobiveni postotak s rezultatima istraživanja iz 2001., kada je 43,7% ispitanika sudjelovalo u nekom vidu volonterskih aktivnosti, može se vidjeti da je došlo do **blagoga porasta** sudjelovanja stanovnika Primorsko-goranske županije u volonterskim aktivnostima.

Grafikon 44.

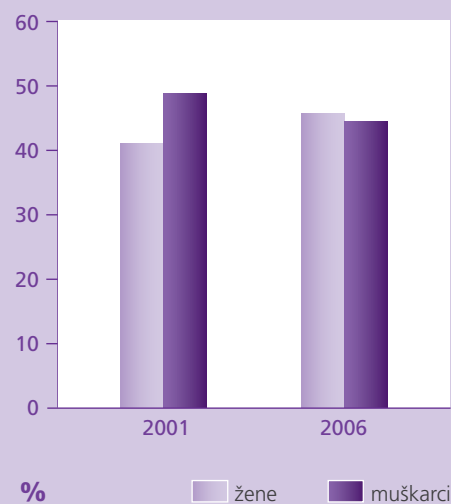
Postotak ispitanika koji su se izjasnili da su volontirali, odnosno da nisu volontirali u ispitivanjima 2001. i 2006. godine

⁵⁴ Ledić, J. (2001.), *Biti volonter/volonterka? – Istraživanje uključenosti građana u civilne inicijative u zajednici kroz volonterski rad*, Rijeka: Udruga za razvoj civilnog društva SMART.

Iz Grafikona 45. vidljivo je da, s obzirom na spol, u oba istraživanja postoji neznatna razlika između muškaraca i žena. U istraživanju 2001., 49,3% muškaraca izjasnilo se da su volontirali tijekom 2000. godine, a 41,1% žena. U istraživanju 2006. 45% muškaraca i 46,6% žena izjasnilo se da su volontirali tijekom 2005.

Grafikon 45. Postotak ispitanika koji se izjasnio da je volontirao u 2001. i 2006. godini s obzirom na spol

Iz Grafikona 46. vidljivo je da sve dobne skupine prelaze 40% u oba istraživanja. Također, postoje vrlo male razlike s obzirom na dobne skupine. U istraživanju 2006., nešto veći broj starijih od 61 godine, u odnosu na druge dvije skupine, izjasnio se da je volontirao (53,2%). Iz toga se može zaključiti da su u volontiranje uključeni ljudi različite dobi, iako postoji nešto manja zastupljenost mladih u dobi do 30 godina u oba istraživanja.

Grafikon 46. Postotak ispitanika koji se izjasnio da je volontirao u 2001. i 2006. godini s obzirom na dob

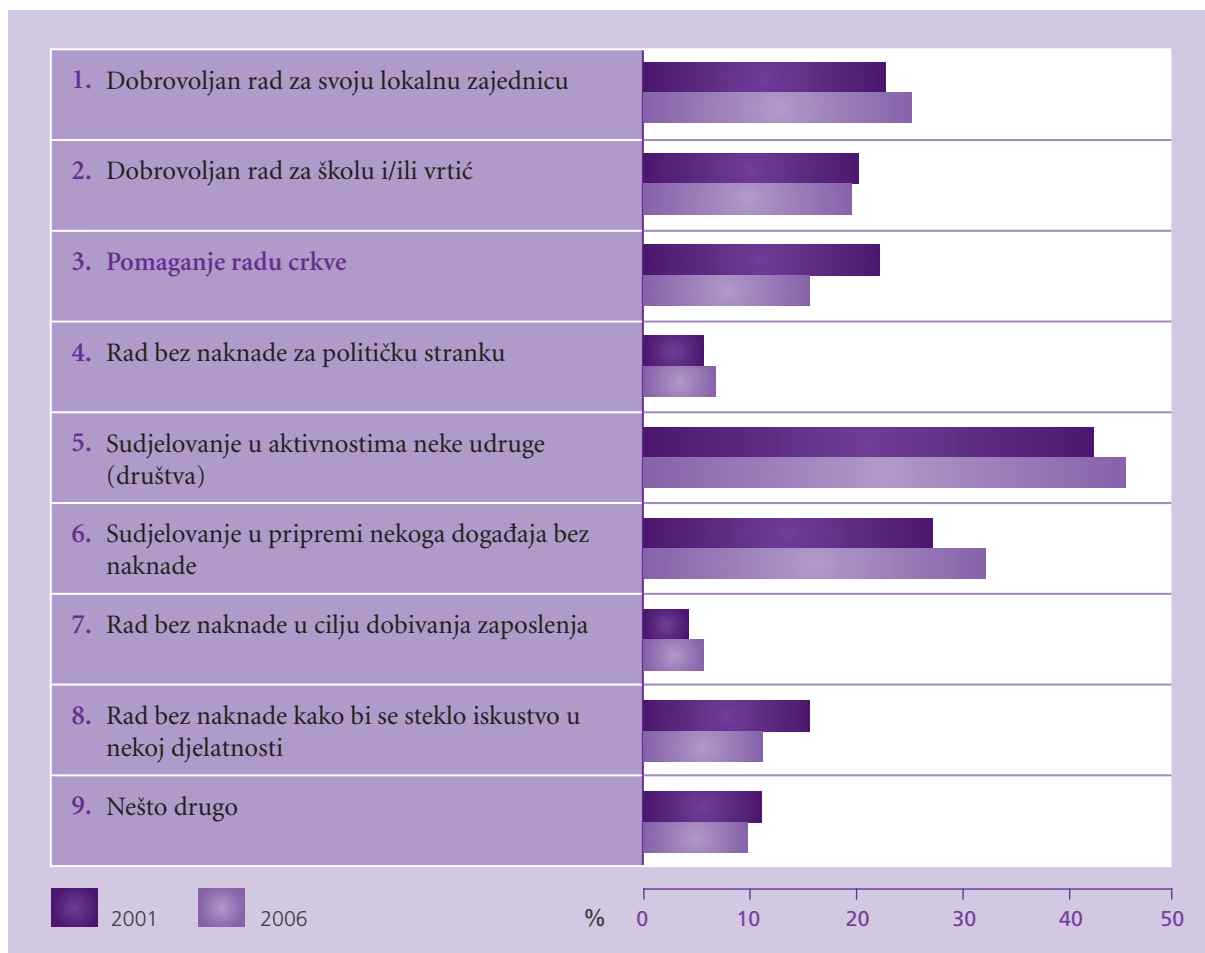

Uspoređujući dobivene rezultate s Velikom Britanijom, vidljivo je da je u Velikoj Britaniji relativno visok postotak mladih odraslih aktivnih volontera. To je, vjerojatno, rezultat konkretnih i direktnih akcija usmjerenih na poticanje volonterstva među mladima. U Nizozemskoj, Belgiji i drugim sjeverozapadnim zemljama, relativno je velik broj volontera među starijom populacijom.⁵⁵

U cilju veće aktualizacije volontiranja među mlađom populacijom (do 30 godina), u Hrvatskoj je potrebno intenzivnije razvijati i usmjeravati aktivnosti, koje će motivirati mlađu populaciju na volontiranje te ukazati na pozitivne aspekte volontiranja.

⁵⁵ Hal, T., Meijs, L., Steenbergen, M. (2004.), *Volunteering and Participation on the Agenda: Survey on Volunteering Policies and Partnerships in the European Union*, Utrecht: CIVIQ.

Grafikon 47. Postotak ispitanika koji su volontirali u različitim aktivnostima u ispitivanjima 2001. i 2006. godine

Grafikon 47. prikazuje usporedbu rezultata dobivenih u oba istraživanja, s obzirom na sudjelovanje u različitim vrstama predloženih aktivnosti i postotke sudjelovanja ispitanika u istima. Kod ovoga pitanja, ispitanici su imali mogućnost označiti više odgovora, tako da ukupan zbroj postotaka prelazi 100%. Grafikon prikazuje postotke kada se računaju s obzirom na broj onih koji su se izjasnili da su sudjelovali u volonterskim aktivnostima: istraživanje 2001. – N = 667, istraživanje 2006. – N = 229.

Iz grafikona je vidljivo da su ispitanici u oba istraživanja u vrlo približnim postocima navodili da su volonterski radili u svim ponuđenim aktivnostima. I u 2006. godini, **najveći broj ispitanika koji sudjeluje u volonterskim aktivnostima svoj je volonterski doprinos dao sudjelovanjem u aktivnostima neke udruge** (45,4%), što je neznatno veći postotak ispitanika u odnosu na ispitanike 2001. godine (43%). To još jednom potvrđuje pretpostavku da najveći broj organizatora volonterskih aktivnosti predstavlja upravo udruge te da djelatnosti udruge značajno utječu na promociju volonterskoga rada. U nešto nižim postocima (od 32,3% do 17%) ispitanici su sudjelovali u pripremi nekoga događanja, dobrovoljno radili za svoju lokalnu zajednicu, za školu i/ili vrtić i pomagali rad crkve. **Uspoređujući rezultate istraživanja 2001. i istraživanja 2006. statistički**

značajna razlika dobivena je jedino kod aktivnosti pomaganja u radu crkve, gdje rezultati statističke analize pokazuju da ispitanici iz 2001. značajno češće navode da su pomagali rad crkve nego ispitanici iz 2006.

Kao i u istraživanju 2001., stanovnici Primorsko-goranske županije **znatno su manje** radili bez naknade za neku političku stranku (7,4%), radi stjecanja iskustva u nekoj djelatnosti (11,8%), te bez naknade radili u cilju dobivanja zaposlenja (6,1%). Uspoređujući podatak vezan za rad bez naknade u cilju dobivanja zaposlenja, s rezultatima istraživanja 2001., kada se 4,9% ispitanika izjasnilo za ovu vrstu volonterske aktivnosti, unatoč nešto većem postotku u ovogodišnjem istraživanju (6,1%), još uvijek se može reći da je relativno nizak postotak stanovnika koji povezuju volonterski rad kao jedan od načina dobivanja zaposlenja. Ukoliko se ovaj postotak poveže s postotkom koji se odnosi na rad radi stjecanja iskustva u nekoj djelatnosti (11,8%), proizlazi kao i u istraživanju 2001. godine, da volontiranje u Hrvatskoj ima najmanje veze s rješavanjem problema nezaposlenosti. Kao i u istraživanju 2001., još drastičnije izgleda taj podatak ukoliko se gleda s obzirom na cijeli ispitani uzorak (N = 500): samo je 5,4% ispitanika sudjelovalo u volonterskim aktivnostima radi stjecanja iskustva, a samo 2,8% ispitanika radilo je bez naknade u cilju dobivanja zaposlenja. Važno je napomenuti da je i u istraživanju 2006. godine u uzorku bilo 20% nezaposlenih. Vezano za navedeno, zanimljivo je istaknuti da ispitanici u 2006. kod općih stavova o volontiranju i kod mjera za unaprijeđenje volontiranja ističu važnost priznavanja volonterskoga rada prilikom dobivanja zaposlenja i davanje volonterima prednost pri zapošljavanju. Vodeći se tim rezultatima, može se pretpostaviti kako **stanovnici Primorsko-goranske županije vide važnost i mogućnost stjecanja iskustva i znanja putem volonterskoga angažmana, a u konačnici i dobivanja zaposlenja. To je, svakako, još jedan mehanizam za promociju volontiranja, o kojem bi se, poglavito na državnoj razini, trebalo ozbiljno razmišljati i sukladno tome pokrenuti određene aktivnosti i inicijative.**

Rezultati drugih istraživanja provedenih u području volonterstva, također, ukazuju na raznovrsnost volonterskih aktivnosti prisutnih u lokalnim zajednicama. Prema istraživanju «Stavovi javnosti prema nevladinim organizacijama»⁵⁶ može se vidjeti da građani svoj volonterski rad usmjeravaju u organiziranje ili provedbu neke akcije ili događaja, pružanja neke praktične pomoći, savjetovanja ili davanja informacije, besplatnom pružanju profesionalne usluge te sudjelovanju u prikupljanju sredstava. Slični rezultati dobiveni su i u istraživanju o vidljivosti udruga građana i stavova građana prema volonterskom radu na području grada Osijeka⁵⁷, gdje ispitanici izjavljuju da su volontirali primarno u radu s djecom, na zaštiti okoliša, sudjelovanju u humanitarnim akcijama te u prikupljanju sredstava za marginalizirane skupine u društvu.

Europska iskustva pokazuju da, općenito, područja «zdravlja, socijalne skrbi i športa» čine najpopularnije kategorije volonterskih aktivnosti. Aktivnosti koje pokrivaju šport bile su najpopularnije volonterske aktivnosti u sjevernim i zapadnoeuropskim zemljama, usprkos uobičajenom mišljenju da ih je najviše u zdravstvenom i socijalnom sektoru u tim zemljama. U Mađarskoj i Poljskoj, volontiranje je značajno zastupljeno u vjerskim aktivnostima.⁵⁸ Prema rezultatima Europskog istraživanja vrijednosti, ispitanici koji su se izjasnili da redovito provode svoje slobodno vrijeme u nekom obliku aktivnosti, van svoje obitelji, to čine u športskim, kulturnim i drugim dobrovoljnim organizacijama.

⁵⁶ Rezultati navedenog istraživanja dostupni su na internetskoj stranici www.aed.hr

⁵⁷ Rezultati navedenog istraživanja dostupni su u uredu Centra za mir Osijek, Županijska 7, 31 000 Osijek.

⁵⁸ Hal, T., Meijs, L., Steenbergen, M. (2004.), *Volunteering and Participation on the Agenda: Survey on Volunteering Policies and Partnerships in the European Union*. Utrecht: CIVIQ.

Analizom sudjelovanja u različitim vrstama aktivnosti, promatrano s obzirom na nezavisne varijable, dobiveni su sljedeći rezultati:

Dob i spol ispitanika

U odnosu na dob i spol ispitanika niti kod jedne aktivnosti nije dobivena razlika između 2001. i 2006. godine.

Mjesto boravka

- ispitanici iz okolice Rijeke i Gorskog kotara češće su dobrovoljno radili za svoju lokalnu zajednicu nego ispitanici iz Rijeke i s otoka,
- ispitanici iz Rijeke češće su volonterski radili za školu i/ili vrtić nego ispitanici iz okolice Rijeke i s otoka,
- ispitanici iz Gorskog kotara češće su sudjelovali u aktivnostima neke udruge nego ispitanici iz okolice Rijeke,
- ispitanici iz Rijeke i okolice Rijeke češće su radili nešto drugo nego ispitanici iz Gorskog kotara i s otoka.

Usporedbom rezultata istraživanja iz 2001. i iz 2006. dobivene su značajne statističke razlike u odnosu na stanovnike s područja grada Rijeke, okolice grada Rijeke i otoka kod sljedećih aktivnosti:

- ispitanici iz Rijeke ispitani u 2006. češće su dobrovoljno radili za školu i/ili vrtić,
- ispitanici iz okolice Rijeke ispitani u 2006. češće su dobrovoljno radili za svoju lokalnu zajednicu,
- ispitanici s otoka ispitani u 2001. češće su dobrovoljno radili za školu i/ili vrtić.

Stručna sprema

- ispitanici s višom i visokom stručnom spremom češće su dobrovoljno radili za svoju lokalnu zajednicu nego osobe s niskom i srednjom stručnom spremom,
- ispitanici s niskom stručnom spremom češće su dobrovoljno radili za školu/vrtić nego osobe sa srednjom stručnom spremom,
- ispitanici s višom i visokom stručnom spremom češće su radili bez naknade za političku stranku nego osobe s niskom stručnom spremom.

Usporedbom rezultata istraživanja iz 2001. i 2006. značajna statistička razlika dobivena je samo u odnosu na nisku stručnu spremu, pri čemu su ispitanici niske stručne spreme ispitani u 2001. češće pomagali rad crkve.

Radni status

- srednjoškolci i zaposleni češće su volonterski radili za školu/vrtić nego umirovljnici i studenti.

Usporedbom rezultata istraživanja 2001. i 2006. dobivena je statistička razlika samo vezano za srednjoškolce. Rezultati ukazuju da su srednjoškolci ispitani 2006. češće sudjelovali u aktivnostima neke udruge.

Materijalno stanje

U 2006. godini ispitanici prosječnih materijalnih prilika češće su sudjelovali u aktivnostima neke udruge nego oni ispod i iznadprosječnih materijalnih prilika.

Usporedbom rezultata istraživanja provedenog 2001. i 2006. statistički značajna razlika dobivena je samo kod skupine ispitanika koji su prema svojoj samoprocjeni svrstani u skupinu ispitanika prosječnoga materijalnog statusa. Rezultati analize pokazuju da su ispitanici prosječnoga materijalnog statusa ispitani u 2001. više pomagali rad crkve, dok su ispitanici prosječnoga materijalnog statusa ispitani u 2006. godini češće sudjelovali u aktivnostima neke udruge.

Taj rezultat ukazuje na to da srednji sloj stanovništva, dakle prosječnoga materijalnog stanja, sve više sudjeluje u aktivnostima organizacija civilnoga društva. Bežovan (2003.) navodi da civilno društvo, kao okvir za društvene akcije, ovisi i o životnom standardu srednjih slojeva. Ako se oni osjećaju dovoljno učinkovitim u nošenju s vlastitim životnim problemima, bit će skloniji uključivati se u akcije kojima je cilj opće dobro.⁵⁹

Članstvo u udrugama

Istraživanje 2006. pokazalo je da ispitanici, koji su članovi udruga, češće sudjeluju u aktivnostima neke udruge ili društva, češće su bez naknade ili s minimalnom plaćom sudjelovali u pripremi nekoga događanja, te su češće bez naknade ili s minimalnom naknadom radili s ciljem stjecanja iskustva u nekoj djelatnosti.

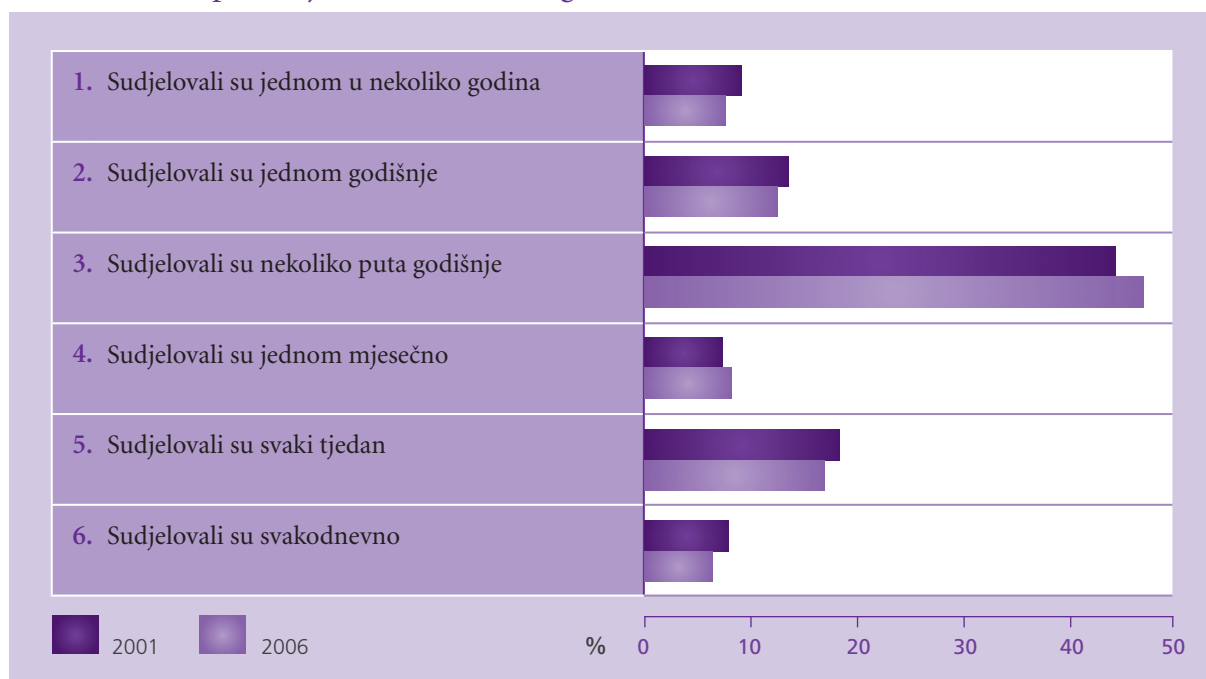
Usporedbom rezultata istraživanja iz 2001. i 2006. dobivena je statistički značajna razlika jedino kod ispitanika koji nisu članovi udruge. Ispitanici koji nisu članovi udruge, ispitani 2001. godine, češće navode da su pomagali rad crkve te da su radili da steknu iskustvo u nekoj djelatnosti, nego ne-članovi ispitani 2006.

⁵⁹ *Socijalna rekonstrukcija zajednice, Psihološki procesi, rješavanje sukoba i socijalna akcija* (2003.), Zagreb: Društvo za psihološku pomoć.

3.4.2. UČESTALOST SUDJELOVANJA U VOLONTERSKIM AKTIVNOSTIMA

Važan aspekt promatranja volonterskih aktivnosti svakako je i učestalost volontiranja. **Ona ukazuje i na ekonomsku vrijednost volonterskoga rada.** U sljedećoj tablici prikazani su podaci o učestalosti volontiranja s obzirom na dio uzorka koji je sudjelovao u volonterskim aktivnostima - istraživanje 2001. N = 667, istraživanje 2006. N = 229.

Grafikon 48. Učestalost sudjelovanja u volonterskim aktivnostima ispitanika u ispitivanjima 2001. i 2006. godine

Podatak da je 45,8% stanovnika volontiralo u 2005. godini, dobiven u istraživanju 2006., ukazuje na lagano povećanje broja građana koji volontiraju, što budi optimizam.⁶⁰ Uspoređujući taj podatak s istraživanjem iz 2001. vidljivo je da je došlo do maloga porasta stanovnika koji su volontirali u prethodnoj godini. Međutim, ukoliko se osvrnemo na podatke o učestalosti volontiranja koji daju cjelovitiju sliku o volontiranju, može se vidjeti da nije došlo do značajnijih pomaka u odnosu na 2001. godinu. Usporedbom rezultata istraživanja 2001. i 2006. godine, dobiveni rezultati ukazuju da nema statistički značajne razlike u učestalosti sudjelovanja između ispitanika iz 2001. i 2006.

Iz Grafikona 48. može se vidjeti da je u 2006. došlo do neznatnoga pozitivnog pomaka u kategoriji volontiranja nekoliko puta u godini (2001. 43,7%, 2006. 47,1%), te u kategoriji jednom mjesečno (2001. 7,1%, 2006. 8,4%).

⁶⁰ Kao primjer volonterskog angažmana građana/ki, može se izdvojiti i podatak dobiven kroz provedenu procjenu kapaciteta menadžmenta volontera na području Primorsko-goranske županije, koji pokazuje da je u razdoblju od 2000. do 2006. samo kroz Eko-centar Caput Insulae Beli, GONG-a iz Rijeke, Centra tehničke kulture i Waldorfske škole, 1700 građana/gradanki dalo svoj volonterski doprinos u aktivnostima navedenih organizacija.

Kod učestalosti volontiranja, u odnosu na nezavisne varijable u istraživanju 2006., dobivena je značajna razlika između ispitanika koji su članovi udruga i ispitanika koji nisu članovi udruga. Članovi udruga su u navedenim aktivnostima sudjelovali svaki tjedan i svakodnevno, dok su ne-članovi sudjelovali jednom u nekoliko godina i jednom godišnje.

Usporedbom rezultata 2001. i 2006. s obzirom na pojedinačne varijable (spol, dob, mjesto boravka, materijalni status, radni status, članstvo u udrugama), nema statistički značajnih razlika vezano za učestalost sudjelovanja.

Iz dobivenih rezultata može se vidjeti da je **došlo do blagoga porasta sudjelovanja stanovnika Primorsko-goranske županije (2001. 43,7%, 2006. 45,8%) u odnosu na 2001. godinu. S obzirom na učestalost nije došlo do statističkih značajnih razlika. Manji pomak vidljiv je u kategorijama nekoliko puta godišnje i jednom mjesečno.** Može se pretpostaviti da je povećanju jednokratnoga volontiranja doprinio niz različitih aktivnosti provedenih tijekom zadnjih nekoliko godina, koje su više bile usmjerene na jednokratne akcije bez sustavnih mehanizama i mjera za razvoj i poticanje dugoročnoga volontiranja. Nadalje, još uvijek je vidljiva nedovoljna organiziranost i spremnost različitih subjekata kao potencijalnih organizatora volonterskih aktivnosti za sustavno i dugoročno vezivanje i uključivanje volontera u svoje aktivnosti. Potvrda toj pretpostavci su i rezultati dobiveni analizom komentara ispitanika o namjerama za unaprjeđenje volontiranja. Kao i u istraživanju 2001., u visokom postotku ispitanici ispitanici 2006. ističu potrebu za unaprjeđenjem volonterskih aktivnosti (uvođenje dobrih volonterskih programa s naglaskom na obuku i/ili druženje, unaprjeđenje informiranja o volontiranju, preporuke, priznanja i pohvale, unaprjeđenje rada udruga na promociji volontiranja).

Različita istraživanja provedena u proteklih šest godina u području volontiranja također ukazuju na razliku u opsegu volonterskoga rada u Hrvatskoj. U prošlogodišnjem istraživanju civilnoga društva u Hrvatskoj prema CIVICUS-ovom indeksu, u Hrvatskoj je tijekom 2004. godine barem 38,4% građana i građanki radilo na dobrovoljnoj osnovi za svoju neposrednu zajednicu ili u okviru susjedskih i prijateljskih krugova, dok je 21,3% to činilo u okviru organizacija civilnoga društva.⁶¹

Prema istraživanju «Stavovi javnosti o nevladinim organizacijama», provedenom 2005. godine, dobiven je upola manji postotak od 10,7% građana Hrvatske koji su naveli da su u posljednjih 12 mjeseci volontirali, odnosno besplatno radili u nekoj organizaciji, klubu ili udruženju, od čega je samo 3,8% volontiralo najmanje jednom mjesečno ili češće. Rezultati istraživanja na temu volontiranja, provedenoga od strane Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva 2005. godine, pokazuju još niže postotke. Prema tom istraživanju, samo 5% hrvatskoga stanovništva volontira, dok više od polovice uopće ne razmišlja o volontiranju.

Već u spomenutom istraživanju o vidljivosti udruga građana i stavova građana prema volonterskom radu na području grada Osijeka, 32,4% ispitanika izjasnilo se da ima iskustvo volonterskoga rada, i to primarno u radu s djecom, na zaštiti okoliša, sudjelovanju u humanitarnim akcijama te u prikupljanju sredstava za marginalizirane skupine u društvu.

Iz navedenoga, vidljiv je veliki raspon u dobivenim rezultatima vezanim za opseg volonterskoga rada, tako da se udio ispitanika, koji prema vlastitom iskazu volontiraju, kreće od 5% sve do preko 40%. Taj raspon možda ukazuje i na nedosljednost definiranja i razumijevanja volonterskoga rada, kako od strane istraživača/ica, tako i od strane ispitanih.⁶²

⁶¹ Bežovan, G., Zrinščak, S., Vugec, M. (2005.), *Civilno društvo u procesu stjecanja povjerenja u Hrvatskoj i izgradnje partnerstva s državom i drugim dionicima*, Zagreb: CERENEO - Centar za razvoj neprofitnih organizacija.

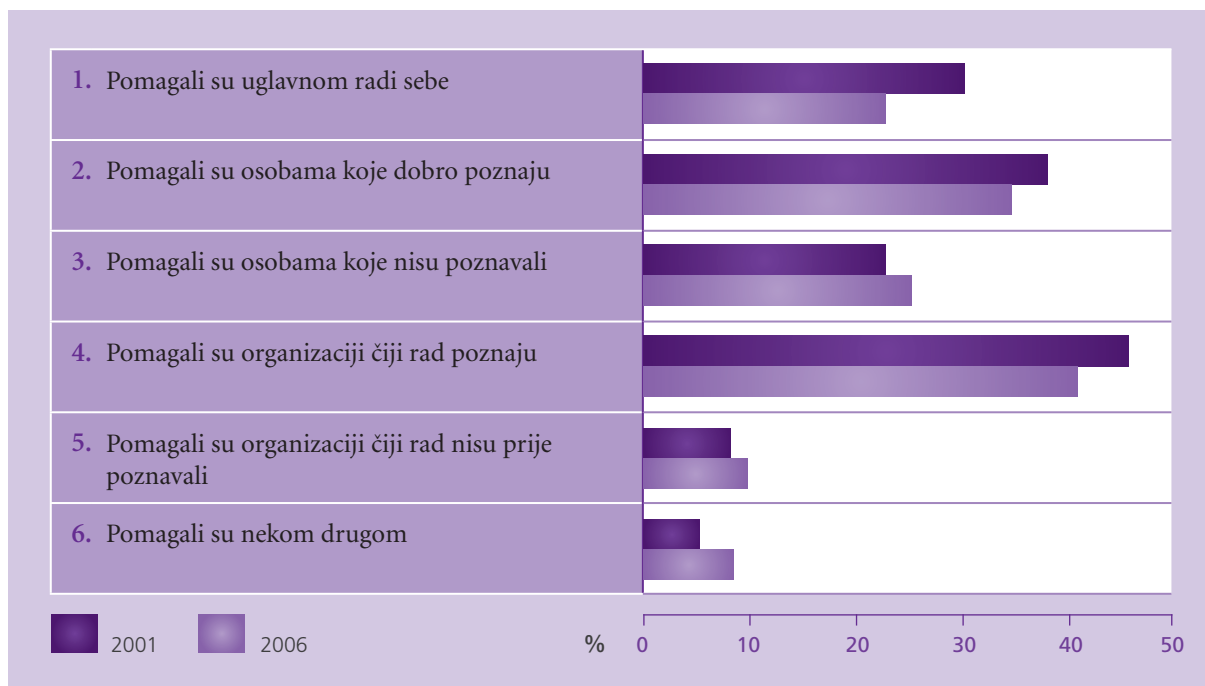
⁶² Bačić, A. (2006.), *Mobilizacija i razvoj zajednice*, U: M.Škrabalo, N.Miošić-Lisjak i J.Papa (ur.), *Kada su volonteri volonterke?* (str.115-142), Zagreb:MAP savjetovanje d.o.o.

3.4.3.

KOME VOLONTERI POMAŽU?

Kod ovoga pitanja zanimala nas je usmjerenost volonterskih aktivnosti. Ispitanici su mogli označiti više aktivnosti, a postotak naveden u tablici označava postotak odgovora s obzirom na broj ispitanika koji se izjasnio da je volontirao u 2005. godini.

Grafikon 49. Usmjerenost pomaganja ispitanika u ispitivanjima 2001. i 2006. godine

Dob ispitanika

Analiza rezultata istraživanja, provedenoga 2006., vezano za usmjerenost pomaganja s obzirom na nezavisnu varijablu dobi, dobiveni su sljedeći rezultati:

- ispitanici do 30 godina češće su radili radi sebe, nego oni od 31 do 60 godina i stariji od 60 godina,
- ispitanici od 31 do 60 i stariji od 60 godina češće su pomagali osobama koje dobro poznaju, nego ispitanici mlađi od 30 godina.

Usporedbom rezultata istraživanja 2001. i 2006. razlika s obzirom na varijablu dobi, dobivena je jedino kod ispitanika starijih od 61 godine. Rezultati usporedbe pokazuju da su ispitanici stariji od 61 godine, ispitani u 2001., značajno češće navodili da su radili uglavnom radi sebe i da su pomagali organizaciji čiji rad poznaju, nego ista skupina ispitanika ispitanih 2006.

Spol ispitanika

Rezultati istraživanja provedenoga u 2006., pokazuju da su žene češće nego muškarci, izjavile da su svojim radom pomagale organizaciji čiji rad nisu dobro poznavale. Usporedbom rezultata dvaju istraživanja, vidljivo je da su žene ispitane 2001. češće navodile da su radile uglavnom radi sebe, nego žene ispitane 2006. Žene ispitane 2006. češće su navodile da su pomagale organizaciji čiji rad nisu prije poznavale, nego žene ispitane 2001.

Mjesto boravka ispitanika

Mjesto boravka kao nezavisna varijabla s obzirom na usmjerenost pomaganja nije se pokazala značajnom varijablom. U istraživanju 2006. nije dobivena statistički značajna razlika između mjesta boravka ispitanika i usmjerenosti pomaganja. Usporedbom rezultata dvaju istraživanja dobivena je razlika jedino u odnosu na ispitanike s područja grada Rijeke, gdje su ispitanici te skupine ispitani 2001. godine češće navodili da su radili uglavnom radi sebe nego ispitanici te skupine ispitani 2006.

Stručna sprema ispitanika

Vezano za stručnu spremu, rezultati istraživanja 2006. pokazuju da su osobe s višom i visokom stručnom spremom češće svojim aktivnostima pomagale osobama koje ne poznaju i organizaciji čiji rad dobro poznaju, nego osobe s niskom i srednjom stručnom spremom.

Usporedbom rezultata dvaju istraživanja, dobivena je značajna razlika kod ispitanika niske stručne spreme i srednje stručne spreme. Analiza rezultata je pokazala da su ispitanici niske stručne spreme ispitani 2001. češće radili uglavnom radi sebe. Ispitanici srednje stručne spreme ispitani u 2006. češće su pomagali nekom drugom.

Radni status ispitanika

U istraživanju 2006. nije dobivena statistički značajna razlika u odnosu na različite skupine u okviru ove varijable.

Usporedbom rezultata dvaju istraživanja dobivena je statistički značajna razlika samo kod umirovljenika. Umirovljenici ispitani 2001. češće su radili uglavnom radi sebe i češće su pomagali organizaciji čiji rad poznaju.

Materijalno stanje ispitanika

Nezavisna varijabla materijalno stanje nije se pokazala kao statistički značajna, vezano za usmjerenost pomaganja. U istraživanju 2006. nije dobivena statistički značajna razlika između ispitanika različitoga materijalnog stanja. Usporedba rezultata dvaju istraživanja pokazala je da su ispitanici iznadprosječnoga materijalnog stanja ispitani 2001. češće pomagali organizaciji čiji rad dobro poznaju.

Članstvo u udrugama

Kao i u istraživanju 2001., u istraživanju 2006. rezultati pokazuju da su članovi udruga češće pomagali organizaciji čiji rad dobro poznaju.

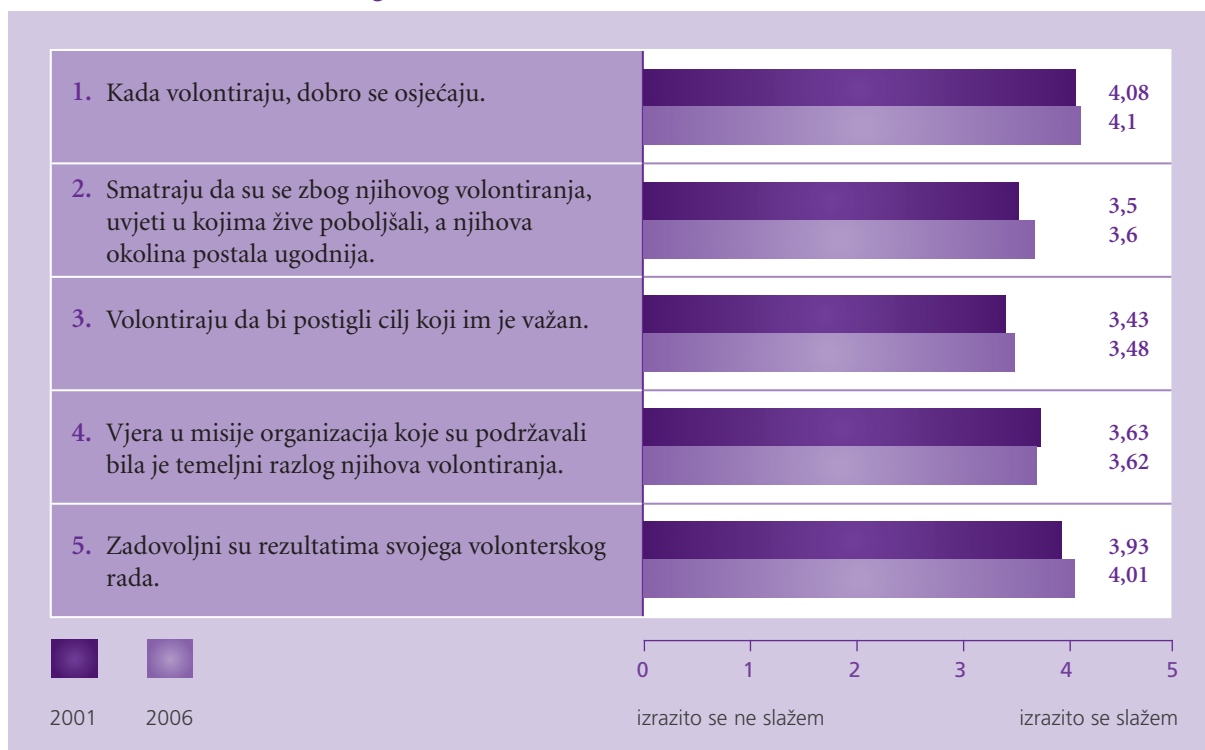
Usporedba rezultata dvaju istraživanja pokazuje da su ne-članovi ispitani 2001. godine češće navodili da su radili uglavnom radi sebe i da su pomagali organizaciji čiji rad dobro poznaju, nego članovi ispitani 2006. Članovi ispitani 2006. godine češće navode da su pomagali nekom drugom, nego članovi iz 2001.

3.4.4.

ASPEKTI VOLONTERSKOG ISKUSTVA

U okviru pitanja vezanoga za volontersko iskustvo, ispitanicima je ponuđeno pet tvrdnji te su trebali odrediti stupanj u kojem se ponuđene tvrdnje mogu primijeniti na njihovo volontersko iskustvo. Uz ponuđene tvrdnje, ispitanici su i u okviru ovoga pitanja imali mogućnost dodatno opisati svoje volontersko iskustvo.

Grafikon 50. Razlike u stavovima o volonterskom iskustvu između ispitanika ispitanih 2001. i 2006. godine

Iz Grafikona 50. vidljivo je da su gotovo identični rezultati dobiveni u oba istraživanja. Najviše prosječne ocijene (AS = 4,1) dobivene su u tvrdnji *Kad volontiram, dobro se osjećam*, te u tvrdnji *Zadovoljan/na sam rezultatima svojega volonterskog rada*. Nešto je slabije istaknut stav o utjecaju volontiranja da bi se postigli ciljevi koji su pojedincu važni (AS = 3,48), te o utjecaju volontiranja na okolinu u kojoj žive (AS = 3,6). Usporedbom rezultata dobivenih istraživanjem 2001. i istraživanjem 2006. nije dobivena statistički značajna razlika između ispitanika ispitanih 2001. i ispitanika ispitanih 2006. s obzirom na volontersko iskustvo.

Vezano za volontersko iskustvo, ispitanici su imali mogućnost dati dodatni opis iskustva koje su imali pri volontiranju, nevezano za to je li ono bilo pozitivno ili negativno. Dobiveno je samo 26 komentara, od čega

je 11,35% od 229 ispitanika s volonterskim iskustvom, dodatno opisalo svoje volontersko iskustvo. U odnosu na istraživanje provedeno 2001. (11% od ukupnoga broja ispitanika koji su iskazali da imaju volontersko iskustvo), dobiven je gotovo identičan broj komentara vezano za ovo pitanje. Kao i kod prethodnih komentara, i u ovom slučaju komentari su svrstani u pripadajuće skupine. S obzirom na sadržaj komentara, grupirane su tri osnovne skupine: Pozitivno iskustvo, Negativno iskustvo i Ostalo. U okviru podskupine Pozitivno iskustvo nalaze se još tri podskupine: Osobni rast i razvoj, osobno obogaćenje, Zadovoljstvo pomaganjem drugima i Pozitivno iskustvo (nespecificirano). U skupinu Ostalo svrstani su komentari koji po svom sadržaju nisu davali konkretan uvid u volontersko iskustvo. Za razliku od istraživanja u 2001., nisu dobiveni komentari vezani za korisno iskustvo u poslu kao podskupina komentara pozitivnog iskustva volontiranja.

Tablica 3. Komentari o volonterskom iskustvu (N = 26)

SKUPINE KOMENTARA	PODSKUPINE KOMENTARA	2006. (N = 26), *		2001. (N = 78)*	
		N	%	N	%
Pozitivno iskustvo	Osobni rast i razvoj, osobno obogaćenje	6	23,1	22	28,21
	Zadovoljstvo pomaganjem drugima	2	7,69	20	25,64
	Pozitivno iskustvo (nespecificirano).	7	26,92	6	7,69
Ukupno		15	57,71	48	61,54
Negativno iskustvo	Negativno iskustvo	8	30,76	13	16,7
Ukupno		8	30,76	13	16,7
Ostalo	Ostalo	3	11,53	10	12,82
Ukupno		3	11,53	10	12,82

* Postotak se računa u odnosu na ukupni broj ispitanika koji su dali komentar vezano za svoje volontersko iskustvo.

Primjeri komentara pozitivnih iskustava:

- jačanje osobnosti i karaktera, samopouzdanja, bolje razumijevanje ljudskih međuodnosa (R.1987., muško, okolica Rijeke, srednjoškolac, završena osnovna škola, nije član udruge),
- izgubila sam osjećaj bespomoćnosti i bespotrebnosti (nakon gubitka posla) i dobila osjećaj zadovoljstva (R.1960., žensko, okolica Rijeke, nezaposlena, VSS, članica udruge),
- osjećala sam se korisnom, dala sam svoj doprinos boljitku svojega grada, uživala sam gledajući pozitivne rezultate svojega volonterskog rada (R.1958., žensko, okolica Rijeke, zaposlena, VSS, članica udruge),
- osjećala sam se dobro i jako korisno, dijelom neke cijeline (R.1983., žensko, okolica Rijeke, studentica, SSS, članica udruge),
- ja volontiram tamo gdje vidim da treba stvoriti bolje uvjete života i gdje znam kako pomoći onima koji to trebaju. Neophodan je entuzijazam i snažna volja i rezultati ne izostaju, važna je edukacija i organizacija (R.1965., žensko, Rijeka, zaposlena, VSS, članica udruge).

Komentari vezani za negativno iskustvo volontiranja upućuju na značajne nedostatke u samoj organizaciji volonterskih aktivnosti:

- uvijek su zahvalni oni koji dobivaju znanje, a oni koji dobivaju novac omalovažavaju volonterski rad (R.1953., muško, Rijeka, zaposlen, VSS, nije član udruge),
- nerazumijevanje i indiferentnost organa upravljanja, umjesto pohvale, poticaja (R.1935., žensko, otoci, umirovljenica, VŠS, članica udruge),
- radila sam sa srednjoškolcima u radionici ASK i iskustva su pomalo negativna, jer su srednjoškolci bili nezainteresirani za ono što smo im ponudili na radionici (R.1985., žensko, Rijeka, studentica, SSS, članica udruge),
- osjećala sam se iskorišteno, iako sam sama na sebe vršila pritisak da radim za udruhu (R.1974., žensko, Rijeka, nezaposlena, VSS, članica udruge),
- negativno: problemi s novcem i loša organizacija posla (kad ga je bilo nije bila dobro organizirana njegova potrošnja); pozitivno: zadovoljstvo onih koji su osjetili djelovanje volonterskih aktivnosti (djeca, stariji, žene) iznimno me veselilo (R.1973., žensko, Rijeka, zaposlena, VSS, članica udruge).

Analiza pokazuje da je, u odnosu na istraživanje 2001., dobiveno više komentara koji se odnose na negativno iskustvo (2001. – 16,7% od ukupnoga broja komentara, a 2006. – 30,76% od ukupnoga broja komentara). Unatoč tome, i nadalje prevladavaju, kao i u istraživanju 2001., komentari koji se odnose na pozitivno iskustvo, 57,71%, u odnosu na 30,76% komentara koji se odnose na negativno iskustvo. Komentari vezani za negativno iskustvo volontiranja (npr. nevažavanje volontera, nepriznavanje i neprepoznavanje volonterskog rada, ismijavanje volontera i sl.), kao i kod istraživanja u 2001., ukazuju na probleme u organizaciji volontiranja koji vrlo često negativno utječu na promociju volontiranja. To ujedno ukazuje na **potrebu i važnost kvalitetnoga i promišljenoga planiranja, uključivanja volontera u volonterske aktivnosti od strane organizatora volontera, bez obzira radi li se o organizaciji civilnoga društva, ustanovi, lokalnoj samoupravi, lokalnoj građanskoj inicijativi ili nekom drugom pravnom subjektu.**

Promatrajući volontersko iskustvo s obzirom na nezavisne varijable u istraživanju 2006., nezavisne varijable dobi, spola, mjesta boravka, stručne spreme i materijalnoga statusa nisu statistički značajne, jer niti u jednoj od navedenih varijabli nije dobivena statistički značajna razlika unutar ispitanika različitih parova skupina. Kod varijable radnog statusa i članstva u udrugama dobivene su statistički značajne razlike u dvije tvrdnje, a kod dobi u jednoj tvrdnji.

Usporedbom rezultata istraživanja provedenih 2001. i 2006. godine s obzirom na **nezavisne varijable**, dobiveni su sljedeći rezultati:

- Ispitanici stariji od 61 godine ispitani u 2001. više se slažu s tvrdnjom da *Kada volontiraju dobro se osjećaju*, nego ista skupina ispitanika ispitana 2006.
- S obzirom na spol, dobivena je značajna razlika kod muških ispitanika ispitanih 2006., koji postižu više rezultate nego muški ispitanici ispitani 2001. u tvrdnji da su zadovoljni rezultatima svojega volonterskog rada.
- Vezano za radni status, dobivena je razlika jedino kod umirovljenika u tvrdnji da *Kada volontiraju, dobro se osjećaju*, u kojoj više rezultate postižu ispitanici iz 2001.
- Vezano za mjesto boravka, najviše razlika dobiveno je kod ispitanika iz Gorskog kotra. Ispitanici iz Gorskog kotra ispitani 2006. više smatraju da su zbog njihovog volontiranja uvjeti u kojima žive i okolina postali ugodniji, da je postignut cilj koji im je važan te da su zadovoljni rezultatima svojega volonterskog rada.

Motivacija za volontiranje: individualno

U okviru upitnika uvršteno je posebno pitanje otvorenoga tipa kojim se željelo ispitati što bi ispitanike osobno najviše motiviralo na volontiranje (*Što bi Vas osobno najbolje motiviralo za uključivanje u volonterske aktivnosti?*). Na pitanje su odgovarali svi ispitanici, bez obzira imaju li iskustva u volontiranju. Od 500 ispitanika, dobiveno je 328 odgovora, što kao i u istraživanju 2001., predstavlja velik broj odgovora (u istraživanju 2001. 75%, a u istraživanju 2006. 65,6% ispitanika dalo je svoj odgovor).

Tablica 4. prikazuje definirane skupine i podskupine komentara. Kao i kod analize komentara u prethodnim pitanjima, ovdje je bilo izrazito teško odrediti podskupine za pojedine komentare, budući da je ponekad pojedinačni komentar uključivao različite sadržaje koji su se mogli svrstati u nekoliko podskupina. U takvim se slučajevima određivala dominantna motivacija izražena u komentaru, bilo da je navedena prva po redu ili da je nasnažnije naglašena. Postoci su kod ovoga pitanja računati s obzirom na cijeli uzorak (N = 500). Krenulo se od pretpostavke da se ispitanici koji nisu odgovorili na ovo pitanje mogu svrstati u skupinu Nema motivacije, s obzirom da nisu naveli ništa što bi ih moglo motivirati. Tim pristupom se, isto kao i u istraživanju 2001., zauzela svojevrсна «pesimistična» varijanta pri analizi motivacije ispitanika za volontiranje. Unatoč tome, **prema broju i kvaliteti dobivenih komentara, i dalje je vidljivo da znatan dio ispitanika pronalazi motivaciju za volontiranje, što je značajan podatak i može poticajno utjecati na sve aktere usmjerene na razvoj i promociju volonterstva.**

Strukturiranjem dobivenih odgovora definirano je šest osnovnih skupina: Bolja organizacija volontiranja, Osobno zadovoljstvo, Altruistični motivi, Osobni problemi čije bi rješavanje motiviralo za volontiranje, Ostalo i Nema motivacije. Skupinu s najviše podskupina čine komentari u kojima se motivacija za volontiranje može svrstati u područje bolje organizacije volontiranja.

Tablica 4. Motivacija za volontiranje

SKUPINE KOMENTARA	PODSKUPINE KOMENTARA	2006. N = 500		2001. N = 1550	
		N	%	N	%
Bolja organizacija volontiranja	Pronalaženje zaposlenja kroz volontiranje, volontiranje u struci, stjecanje radnoga iskustva, prednost pri zapošljavanju.	32	6,4	110	7,1
	Informiranje o volonterskim poslovima, promocija, propaganda.	25	5	96	6,19
	Konkretan pozitivan rezultat volonterskog rada, korisnost, svrhovitost.	24	4,8	63	4,06

	Pokrivanje troškova i/ili minimalno plaćanje.	22	4,4	61	3,94
	Organizirani pristup volontiranju.	11	2,2	43	2,77
	Mnogo volontera, masovnost volontiranja, prisutnost poznanika/prijatelja.	8	1,6	30	1,94
	Moralnost volontiranja, poštenje, iskrenost.	2	0,4	21	1,35
	Volontiranje u inozemstvu.	1	0,2	4	0,26
	Organiziranje volontiranja u obrazovnim ustanovama.	6	1,2	-	-
	Ukupno	131	26,2	431	27,81
Osobno zadovoljstvo	Dobra i zanimljiva, osobi interesantna ponuda volonterskih poslova (uz prijedlog konkretnih aktivnosti).	26	5,2	96	6,19
	Postizanje osobnoga zadovoljstva.	8	1,6	86	5,55
	Osobni razvoj, stjecanje znanja, druženje, sklapanje poznanstava.	36	7,2	73	4,71
	Priznanje, zahvalnost, poštivanje truda volontera, davanje preporuka.	7	1,4	34	2,19
	Vjerovanje u iste ciljeve/ideje.	4	0,8	-	-
	Ukupno	81	16,2	289	18,65
Altruistični motivi	Pomoć onima kojima je pomoć potrebna.	33	6,6	168	10,84
	Zadovoljstvo drugih ljudi.	7	1,4	9	0,58
	Ukupno	40	8	177	11,42
Osobni problemi čije bi rješavanje motiviralo na volontiranje	Više slobodnoga vremena.	18	3,6	70	4,52
	Stabilna ekonomska situacija.	8	1,6	20	1,29
	Bolje zdravlje.	6	1,2	19	1,23
	Ukupno	32	6,4	109	7,03
Ostalo	Pozitivan stav društva prema volontiranju.	12	2,4	43	2,77
	Ostalo	14	2,8	61	3,94
	Ukupno	28	5,6	104	6,7
Nema motivacije	Ništa me ne može motivirati.	16	3,2	46	2,97
	Bez odgovora na pitanje/nema motivacije. ⁶³	172	34,4	388	25,03
	Ukupno	188	37,6	434	28

63 Krenulo se od pretpostavke da se ispitanici koji nisu odgovorili na ovo pitanje mogu svrstati u skupinu *Nema motivacije* s obzirom da nisu naveli ništa što bi ih moglo motivirati.

Uspoređujući dobivene odgovore s istraživanjem u 2001. godini, analiza je pokazala da je i u istraživanju 2006. najbrojnija ona skupina odgovora koja se može svesti pod zajednički naziv **Bolja organizacija volontiranja** (istraživanje 2001. 27,28%, istraživanje 2006. 26,2%). **Najbrojniji odgovori u ovoj skupini, kao i u istraživanju 2001., odnose se na pronalaženje zaposlenja kroz volontiranje, stjecanje radnoga iskustva i prednost pri zapošljavanju.** Odgovore u okviru ove podskupine najčešće navode nezaposleni, studenti i srednjoškolci, što je bio slučaj i u istraživanju 2001. Ukoliko se to poveže s 2,8% ispitanika koji su se izjasnili da su u 2005. volonterski radili bez naknade u cilju dobivanja zaposlenja, i nadalje je vidljiv veliki prostor za razvoj volonterstva kroz mjere koje će doprinijeti zapošljavanju. U proteklih pet godina taj je segment u praksi volontiranja bio neznatno zastupljen.⁶⁴ **U cilju njegovoga razvoja, potrebno je donošenje različitih mjera i mehanizama koji će potaknuti poslodavce da prepoznaju volonterski rad kao radno iskustvo potencijalnih zaposlenika. Neki su od komentara ispitanika:**

- mogućnost zaposlenja, osjećaj da si zbog toga cijenjen i poštovan, a ne omalovažavan i smatran manje stručnim i kompetentnim (R.1979., žensko, Rijeka, zaposlena, VSS, članica udruge),
- kada bi mi to jamčilo prednost u zapošljavanju; kada bi zajednica bila bolje upoznata s volontiranjem, da organizirano u društvu sudjelujemo u takvim aktivnostima (R.1988, žensko, okolica Rijeke, srednjoškolka, članica udruge),
- da se kod traženja zaposlenja uzima u obzir i volonterski rad kao iskustvo, da poslodavci više pažnje posvećuju tome (R.1977., žensko, otoci, nezaposlena, VSS, članica udruge),
- mislim da bi davanje prednosti volonterima pri zapošljavanju znatno utjecalo na uključivanje u volonterstvo (R.1965., žensko, okolica Rijeke, zaposlena, VSS, nije članica udruge).

Znatan broj ispitanika naglašava **važnost pružanja informacija o mogućnostima volontiranja i volonterskim poslovima**, kao i potrebu za promocijom i propagandom volonterskog rada. Analiza odgovora pokazala je, i u ovom istraživanju, da **pravovremeno, kontinuirano i kvalitetno informiranje može motivirati znatan broj građana na volontiranje, a time posljedično doprinijeti unaprjeđenju i razvoju volonterstva:**

- informacije o mjestima gdje se može volontirati te što volonteri trebaju raditi (R.1988., žensko, okolica Rijeke, srednjoškolka, završena osnovna škola, nije članica udruge),
- na volontiranje bi me najbolje motivirale reklame na televiziji, sa slikama ljudi kojima je najviše potrebna pomoć (R.1990., žensko, Gorski kotar, srednjoškolka, završena osnovna škola, nije članica udruge),
- motiviralo bi me više informacija o volontiranju i načinu na koji se može i gdje se može volontirati, te više ponuđenih mjesta gdje se može volontirati. (R.1990., žensko, Rijeka, srednjoškolka, završena osnovna škola, članica udruge),
- veća informiranost, trenutačno nismo dovoljno upoznati s onim što nam se nudi kao mogućnost volontiranja (R.1983., žensko, Rijeka, studentica, SSS, članica udruge),
- veća dostupnost informacija o mogućnostima volontiranja, gdje se sve može volontirati, pa bi se pronašla u nečemu gdje bi sa zadovoljstvom volontirala (R.1983., žensko, Rijeka, studentica, SSS, nije članica udruge),
- kada bi bio bolje informiran o volonterskim aktivnostima, znao gdje se prijaviti i na kakve volonterske poslove se mogu odazvati (R.1987., muško, Rijeka, srednjoškolac, završena osnovna škola, nije član udruge),
- mene bi motivirala medijska propaganda, jer do sada nisam vidjela niti jedan poziv za volontiranje, niti u novinama ni na tv-u! (R.1983., žensko, otoci, zaposlena, SSS, nije članica udruge),
- promocija rada - da većina ljudi ne smatra da su razne udruge (osim zdravstvenih i za invalide) gubljenje vremena i energije ljudi s puno vremena, novčano situiranih ili pak gubitnika (R.1960., žensko, okolica Rijeke, nezaposlena, VSS, članica udruge),

⁶⁴ Na internetskom portalu www.moj-posao.net, pod kategorijom "Moj prvi posao", mladim ljudima koji prvi put traže posao pružaju se informacije i o mogućnostima volontiranja u različitim udrugama na području Hrvatske.

- bolje informiranje o volontiranju, upoznavanje s pojmom i važnosti volontiranja (R.1971., muško, okolica Rijeke, nezaposlen, SSS, nije član udruge).

Dosta visok postotak odgovora dobiven je vezano za **konkretan pozitivan rezultat volonterskog rada, njegovu korisnost i svrhovitost:**

- spoznaja da bi moj volonterski rad imao dugoročni učinak (R.1977., muško, otoci, nezaposlen, VSS, nije član udruge),
- kada bih vidio da moj volonterski rad uistinu nekome pomaže (R.1984., muško, Rijeka, student, SSS, nije član udruge),
- vjerovatno bi me motiviralo da vidim da moj rad i volontiranje pomaže ljudima i da se moj rezultat volontiranja vidi te da možda imam i neke osobne koristi od toga, ako ništa drugo da se bolje osjećam kao osoba (R.1985., žensko, Rijeka, studentica, SSS, članica udruge),
- motiviralo bi me to da mogu biti sigurna da će moj rad nekome pomoći i da moj rad neće biti uzaludan. Bilo bi jako dobro kada bi se volontiranje više priznavalo pri zapošljavanju. To bi ljude više motiviralo (R.1982., žensko, Rijeka, studentica, SSS, nije članica udruge),
- volontiranje za određeni cilj od kojega bi cijelo društvo imalo koristi (R.1989., muško, Rijeka, srednjoškolac, završena osnovna škola, član udruge),
- kada bih znala da je cilj volontiranja plemenit, kada bih time pomogla drugima i usrećila ih ili im učinila život lakšim. Otvorena sam za sve oblike volontiranja, ukoliko to moje vrijeme i mogućnosti mogu podnijeti (R.1985., žensko, okolica Rijeke, studentica, SSS, članica udruge).

Važan je **element dobre organizacije volontiranja** i osiguranje osnovnih troškova prijevoza i toplog obroka za volontere. Iz dobivenih odgovora može se vidjeti da u vrlo sličnim postocima, dobivenima u istraživanju 2001., ispitanici ispitani 2006. (4,4%) ističu pokrivanje troškova, odnosno financijsku potporu kao motivator za volontiranje:

- pokrivanje troškova, zadovoljavajući poslovi (R.1982., žensko, Rijeka, nezaposlena, SSS, nije članica udruge),
- financijsko pokrivanje prijevoza i marende, bolje informacije (R.1988., muško, okolica Rijeke, srednjoškolac, završena osnovna škola, nije član udruge),
- financiranje sudjelovanja u pojedinim aktivnostima (R.1987., žensko, okolica Rijeke, srednjoškolka, završena osnovna škola, nije članica udruge),
- motiviralo bi me pokrivanje nekih troškova prijevoza i marende, te što veće zanimanje za volontere; što je više ljudi, to mi je ugodnije raditi (R.1988., muško, okolica Rijeke, srednjoškolac, završena osnovna škola, član udruge).

Organizirani pristup volontiranju istican je kao važan faktor motivacije. Iz dobivenih odgovora može se vidjeti da su **ispitanici spremni volotnirati, ukoliko znaju što se od njih očekuje, ukoliko postoji jasna organizacija posla te dostupnost uključivanja u volonterske aktivnosti:**

- blizina volonterskih udruga i vrijeme održavanja volonterskih aktivnosti (R.1974., žensko, Gorski kotar, zaposlena, SSS, članica udruge),
- samo bolja pristupačnost udruga za volontiranje (R.1988., muško, Rijeka, srednjoškolac, završena osnovna škola, član udruge),

- dobra organizacija posla (*R.1939., žensko, okolica Rijeke, umirovljenica, VŠS, nije članica udruge*),
- dobra ponuda volonterskih poslova, osnivanje posebnih organizacija koje bi promovirale volontiranje, davanje prednosti volonterima pri zapošljavanju (*R.1986., žensko, okolica Rijeke, studentica, SSS, nije članica udruge*),
- da su mi dati zadaci koje sam u stanju odraditi u skladu s mojim sposobnostima, znanjem, iskustvom i slobodnim vremenom, što ovisi i o organizaciji udruge (*R.1974., muško, Rijeka, zaposlen, SSS, nije član udruge*).

Odgovori koji se odnose na **prisutnost poznanika ili prijatelja i masovnost volontiranja** ukazuju na potrebu ispitanika da ne budu usamljeni u svojim volonterskim naporima. Osjećaj da radi nešto što nitko ne prepoznaje i ne cijeni može djelovati destimulirajuće na svakog pojedinca. Iz odgovora se može vidjeti da ispitanici očekuju ne samo deklarativno podržavanje volonterstva, već i aktivno participiranje u volonterskim aktivnostima. Ispitanici ističu da bi ih motiviralo:

- pozitivni, optimistični, vedri ljudi, usmjereni prema zajedničkom cilju (*R.1981., žensko, Gorski kotar, zaposlena, VSS, nije članica udruge*),
- osobno bi me najviše motiviralo da netko blizak meni volontira, pa da primijetim pozitivne pomake ili entuzijazam te osobe, te da i mene potiče na isto, ali strogi propisi koji reguliraju moje zanimanje su dosta restriktivni pa moram paziti da se volontiranje ne kosi s njima (*R.1978., žensko, Rijeka, zaposlena, VSS, nije članica udruge*),
- osobe s kojima radim i cilj kojega želim postići volontiranjem (*R.1958., žensko, okolica Rijeke, nezaposlena, VSS, nije članica udruge*),
- da u tom radu sudjeluju i moji prijatelji, da zbog toga rada, osim zadovoljstva, imam i barem minimalnu naknadu, koja ne mora biti novčana, npr. putovanje u neko mjesto, kazališna predstava, druženja (*R.1953., muško, Rijeka, zaposlen, VSS, nije član udruge*).

Podskupina koja se istakla, za razliku od istraživanja u 2001. godini, jest skupina odgovora koja se može svesti pod zajednički nazivnik **organiziranja volontiranja u obrazovnim ustanovama**. Analiza pokazuje da ovakve odgovore najčešće daju srednjoškolci i studenti. Povezujući ovaj motiv s podatkom da je 9,8% ispitanika radilo volonterski za školu i/ili vrtić, **može se vidjeti da postoji prostor za razvoj volonterstva u okviru obrazovnih institucija, koji još uvijek nije dovoljno zastupljen i razvijen u Hrvatskoj**. Kroz odgovore na ovo pitanje ispitanici daju i određene prijedloge koji bi djelovali motivirajuće:

- poticanje na volontiranje u školi (*R.1988., muško, otoci, srednjoškolac, nije član udruge*),
- mislim da bi se škole trebale mnogo više uključiti u promoviranje volontiranja i na taj bi se način sigurno mnogo više u ovom slučaju učenika uključilo u takve aktivnosti (*R.1989., žensko, okolica Rijeke, srednjoškolka, nije članica udruge*),
- rado bih sudjelovala u nečemu u što bi bilo uključeno i moje dijete, vjerojatno i hoću kada krene u vrtić (*R.1977., žensko, otoci, nezaposlena, SSS, nije članica udruge*),
- uvođenje nekih sadržaja o volontiranju u škole i na fakultete, osobno bi me motiviralo da se priključim tim aktivnostima (*R.1986., žensko, Rijeka, Studentica, SSS, nije članica udruge*),
- bolja promocija volontiranja i uvođenje obveznog volontiranja na fakultete, osnovne škole, srednje škole (*R.1985., žensko, Rijeka, studentica, SSS, nije članica udruge*).

Odgovori koji se odnose na **moralnost volontiranja, poštenje, iskrenost te volontiranje u inozemstvu**, manje su zastupljeni u istraživanju 2006. nego u 2001. godini.

Druga skupina odgovora odnosi se na **osobno zadovoljstvo kao osnovni motiv volontiranja**. Tu su najzastupljeniji odgovori koji se odnose na osobni razvoj, stjecanje znanja, druženje i sklapanje poznanstava te dobru, zanimljivu i interesantnu ponudu volonterskih poslova. Obje podskupine mogu se povezati s dobrom organizacijom volontiranja, s time da još detaljnije ukazuju na važnost potrebe da ponuda volonterskih poslova bude raznolika, dobra i interesantna. Ujedno, kao važan motiv za uključivanje u volonterske aktivnosti, često se ističu mogućnost osobnoga razvoja, stjecanja znanja i druženje. Neki su od komentara ispitanika:

Dobra i zanimljiva, osobi interesantna ponuda volonterskih poslova (uz prijedlog konkretnih aktivnosti):

- akcije socijalnoga (pomoć djeci i starijima), društvenoga i ekološkoga karaktera, čišćenje bliže i dalje okolice od otpada koji nas sve više guši (R.1954., žensko, Rijeka, zaposlena, SSS, nije članica udruge),
- zanimljivi poslovi, bolje informiranje te povlastice ako se volontira (R.1948., muško, Rijeka, umirovljenik, SSS, nije član udruge),
- ako me ta volonterska aktivnost zanima (R.1986., žensko, Rijeka, studentica, SSS, nije članica udruge),
- dobra ponuda volonterskih poslova, bolja upoznatost s postojećim volonterskim poslovima (R.1978., žensko, Rijeka, zaposlena, VSS, članica udruge),
- ponuda zanimljivoga volonterskog posla, u kojem bi se aktivno, a ne samo pasivno, sudjelovalo te nešto i naučilo (R.1983., muško, Rijeka, student, SSS, nije član udruge),
- ponuda kvalitetnih volonterskih aktivnosti, zanimljivih mladima (R.1988., žensko, okolica Rijeke, srednjoškolka, završena osnovna škola, članica udruge),
- prvenstveno ponuda volonterskih poslova te veće promicanje volonterskog rada; jako bih rado volonirala u pojedinim organizacijama, npr. pomagala u centru za napuštenu djecu, no nemam nikakvih informacija niti znanja kako bih to mogla te koje organizacije uopće traže volontere (R.1989., žensko, okolica Rijeke, srednjoškolka, završena osnovna škola, članica udruge),
- interesantnost teme ili događaja (R.1958., žensko, okolica Rijeke, nezaposlena, VSS, nije članica udruge).

Osobni razvoj, stjecanje znanja, druženje, sklapanje poznanstava:

- druženje s raznim ljudima i osjećaj zadovoljstva u davanju svojega doprinosa društvu ili pomoći pojedincu (R.1957., žensko, otoci, zaposlena, SSS, članica udruge),
- da je to jedna sredina koja mi odgovara po godinama, da je pozitivnoga usmjerenja, razmišljanja, da iz toga volontiranja mogu nešto naučiti, ali i pomoći drugima (R.1967., žensko, Rijeka, zaposlena, VSS, nije članica udruge),
- dobro društvo, upoznavanje zanimljivih ljudi, nova znanja (R.1970., muško, okolica Rijeke, zaposlen, VSS, nije član udruge),
- druženje, rad u optimističnom okruženju i stvaranje optimističnoga duha, uočavanje korisnosti volontiranja (R.1947., žensko, Gorski kotar, umirovljenica, SSS, članica udruge).

Postizanje osobnoga zadovoljstva (u manjem postotku):

- vlastito zadovoljstvo postignutim rezultatima (R.1983., žensko, Gorski kotar, studentica, SSS, nije članica udruge),

- ispunjenje samoga sebe, jer kad nešto korisno napravim odmah se osjećam bolje (R.1987., muško, Rijeka, srednjoškolic, završena osnovna škola, član udruge).

Određeni broj ispitanika ističe, kao dobar motiv za volontiranje, **dobivanje priznanja, zahvalnost, poštivanje truda volontera i/ili davanje preporuka:**

- potvrda da imam neko iskustvo koje sam dobila pri volontiranju (R.1985., žensko, Rijeka, studentica, SSS, nije članica udruge),
- zahvalnost onoga kojemu pomažem i dobra materijalna pozadina (R.1986., žensko, Gorski kotar, studentica, SSS, nije članica udruge),
- ljudska zahvalnost i razumijevanje kada se ne može pomoći (R.1977., muško, otoci, zaposlen, VSS, nije član udruge).

Vjerovanje u iste ciljeve i ideje:

- moje želje i zanimanja koje se poklapaju s ciljevima i misijom organizacije, sa svrhom ispunjenja zajedničkoga cilja (R.1978., žensko, Gorski kotar, zaposlena, VSS, članica udruge),
- naći neku udrugu koja mi odgovara i čija me aktivnost osobno ispunjuje; vrednovala bih vrijednost svojega volontiranja isključivo kroz osobni rast (R.1983., žensko, Rijeka, studentica, SSS, nije članica udruge),
- moje volontiranje ima veze jedino s mojim osobnim uvjerenjima, stavovima i ukoliko se slaže s tim, rado ću volontirati (R. 1979., muško, Rijeka, nezaposlen, VSS, član udruge),
- mogućnost da podržim ljude koji vjeruju u korisnost svojega zalaganja, ukoliko i ja u to vjerujem (R.1947., žensko, Rijeka, zaposlena, VSS, članica udruge)

Skupina koja se odnosi na **altruistične motive**, treća je po zastupljenosti (8%) i nešto je manje zastupljena u 2006. nego u istraživanju 2001., kada je u ovoj skupini dobiveno 11,42% odgovora. U okviru ove skupine, ispitanici su isticali važnost pomaganja onima kojima je pomoć potrebna te zadovoljstvo drugih ljudi. Vrlo su često u praksi altruistički motivi značajan faktor motivacije volonterima:

- želja za pomoć drugima (R.1943., žensko, Gorski kotar, umirovljenica, završena osnovna škola, nije članica udruge),
- kada bih znala da ću tako pomoći nekome kojemu je ta pomoć stvarno potrebna, a i višak slobodnoga vremena kojega trenutno nemam, bio bi dobra motivacija (R.1985., žensko, Rijeka, studentica, SSS, nije članica udruge),
- briga ili patnja drugih ljudi, konkretna pomoć ugroženima, prvenstveno maloj djeci ili starcima, bespomoćnima (R.1974., žensko, Rijeka, nezaposlena, VSS, članica udruge),
- motiviralo bi me saznanje da sam pomogla nekome kojemu je pomoć neophodno potrebna, a da se nakon toga te osobe osjećaju sigurno i zadovoljno; nije mi bitna reklama na taj način (R.1989., žensko, Rijeka, žensko, srednjoškolka, završena osnovna škola, članica udruge).

Četvrta skupina odgovora odnosi se na **osobne probleme, čije bi rješavanje motiviralo za volontiranje** (slobodno vrijeme, zdravstvene prilike, slaba ekonomska situacija i sl.). Najveći broj odgovora u ovoj skupini odnosi se na nedostatak slobodnoga vremena (3,6%), što su, kao i u istraživanju 2001., karakteristični odgovori zaposlenih. Vežano za ekonomsku situaciju, iz odgovora ispitanika može se vidjeti da bi povoljna ekonomska situacija bila motiv za volontiranje:

- da imam posao, plaću i slobodno vrijeme, razmislio bih o volontiranju (R.1983., muško, Rijeka, student, SSS, nije član udruge),
- nekada su me motivirali ideali i želja za osobnim razvojem i učenjem, danas volontiranje smatram luksuzom kojega si ne mogu priuštiti, osim ako osvojim premiju na lutriji. Izgubio sam ideale, jer sam upoznao društvo u kojem živim. A uostalom ja sam ekonomist. (R.1979., muško, okolica Rijeke, zaposlen, SSS, član udruge).

U skupini **Ostalo**, identificirane su tri podskupine komentara, u okviru kojih je možda najvažnija podskupina odgovora koji se odnose na pozitivan stav društva prema volontiranju. Naime, odnos društva prema volonterstvu te njegova prepoznatost i važnost, u znatnoj mjeri doprinosi razvoju volonterstva. Neki su od odgovora ispitanika:

- razumijevanje na svim razinama i pomoć volonterima kada se obraćaju, a ne podcjenjivanje, sve pod uvjetom da su volonteri pravi i s najboljim namjerama (R.1943., žensko, Rijeka, umirovljenica, SSS, članica udruge),
- malo više priznavanja volonterskog rada (R.1950., muško, Gorski kotar, zaposlen, SSS, član udruge),
- pošten odnos okoline prema volonterima (R.1955., muško, Rijeka, zaposlen, VSS, član udruge).

Četrnaest odgovora, koji se nisu mogli svrstati niti u jednu od prethodno navedenih podskupina, svrstani su također u podskupinu **Ostalo**. Primjerice:

- mene osobno ne treba izvana motivirati, svjesna sam važnosti volontiranja. Iskreno, problem je samo u meni, u svakom pojedincu, i trebala bih reći samo “kreni” (R.1959., žensko, Rijeka, zaposlena, nije članica udruge),
- da sam mlađa, uključila bih se (R.1931., žensko, Rijeka, umirovljenica, SSS, nije članica udruge).

Na kraju, u skupinu **Nema motivacije** uključeni su odgovori ispitanika iz kojih se vidi da ih ništa ne može motivirati:

- nisam zainteresirana za volonterske aktivnosti (R.1961., žensko, okolica Rijeke, zaposlena, VSS, nije članica udruge),
- mene ništa ne motivira na uključivanje u volonterske aktivnosti (R.1966., žensko, Rijeka, zaposlena, SSS, nije članica udruge),
- samo psihološka i emocionalna nestabilnost (R.1981., muško, okolica Rijeke, nezaposlen, poslijediplomski studij, član udruge),
- ništa, previše sam lijena za takve stvari (R.1982., žensko, Rijeka, nezaposlena, SSS, nije članica udruge).

Najveći broj odgovora u skupini **Nema motivacije** dobiven je od zaposlenih.

U okviru ove skupine, pribrojani su i **ispitanici (N = 172) koji nisu dali odgovor na pitanje o motivu za uključivanje u volonterske aktivnosti**, tako da je u ovoj skupini zastupljen nešto veći postotak u istraživanju 2006. (37,6%), nego u istraživanju 2001. (28%).

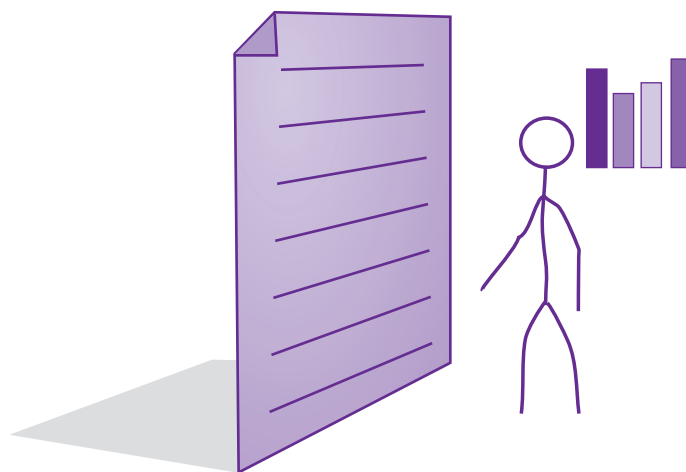
Analiza dobivenih odgovora pokazala je da, **u odnosu na istraživanje iz 2001., postoji vrlo sličan trend dobivenih rezultata.** Odgovori ispitanika na pitanje osobne motivacije najviše su u oba istraživanja zastupljeni u podskupini Bolja organizacija volontiranja (istraživanje 2001. - 27,8%, istraživanje 2006. - 26,2%), a ista tendencija se može primijetiti i kod podskupine Osobno zadovoljstvo (istraživanje 2001. - 18,65%, istraživanje 2006. - 16,2%). **Dobiveni su odgovori vrlo zanimljivi i raznoliki i mogu se koristiti u osmišljavanju akcija za unaprjeđenje volontiranja, s obzirom da je motivacija za volontiranje vrlo kompleksna. Uz volontiranje se uobičajeno navode dvije skupine motiva. Jedna skupina motiva proizlazi iz usmjerenosti na druge (altruistički – pomaganje drugima, podrška nekoj općoj stvari), a druga iz usmjerenosti na sebe (vezani uz osobni dobitak i razvoj kroz susretanje drugih ljudi, učenje vještina i sl.).** Kada je riječ o volontiranju, rijetko se može reći da se radi samo o jednom motivu koji je potaknuo osobu na volontiranje. To uostalom potvrđuju dobiveni odgovori na ovo pitanje, pri čemu su ispitanici navodili nekoliko različitih motiva u svojim odgovorima.

Što se tiče negativnoga gledanja na motivaciju za volontiranje, dobiveni su vrlo slični rezultati u oba istraživanja. Relativno je mali broj ispitanika i u ovom istraživanju iskazao negativan stav (3,2%). Kao i u istraživanju 2001., određeni postotak ispitanika ne navodi što bi ih motiviralo za volontiranje (37,6%), što ne znači da neće volontirati. S druge strane, veliki broj dobivenih odgovora daje razloga za optimizam. I u istraživanju 2006., za više od 50% populacije može se argumentirano reći što ih može motivirati za volontiranje, što je identično dobivenom rezultatu u istraživanju 2001. godine. **I nadalje je vidljivo da motivacije građana za volontiranje ne nedostaje.** S obzirom da rezultati u istraživanju 2006. pokazuju da u Primorsko-goranskoj županiji razlika u volontiranju, u odnosu na europske zemlje, nije toliko vidljiva u postotku stanovništva uključenih u volontiranje (vrlo je sličan postotku razvijenih europskih zemalja), koliko u samoj učestalosti volontiranja, vodeći se raznolikošću dobivenih odgovora, potrebno je pažljivo promisliti mehanizme i principe unaprjeđivanja volontiranja, koji će odgovarati iskazanim individualnim i raznolikim potrebama stanovništva.

Spremnost na volontiranje vidljiva je i kroz rezultate istraživanja o vidljivosti udruga građana i stavova građana prema volonterskom radu u gradu Osijeku, gdje građani Grada Osijeka pokazuju visoku motiviranost. Ukupno 40,2% ispitanika izjasnilo se da je spremno na volonterski angažman u zajednici, a posebno visoka motiviranost se iskazuje za volontersko uključivanje u aktivnosti koje su usmjerene na brigu i pomoć djeci i mladima.

Još jednom o volontiranju: komentar o temi upitnika

U zadnjem pitanju *Upitnika* ispitanicima je dana mogućnost da daju svoj slobodni komentar na temu kojom se bavio Upitnik. U ovome su pitanju ispitanici mogli navesti sve za što su mislili da još nije rečeno, što su željeli posebno istaknuti ili nadodati, a vezano je za temu volontiranja. Dobiveno je 212 odgovora (42,4% ispitanika), što je gotovo identičan postotak onome dobivenom u istraživanju 2001. godine, kada je 42,71% ispitanika dalo odgovor na ovo pitanje. Kao i u prethodnim pitanjima otvorenoga tipa, svi dobiveni odgovori i komentari analizirani su i grupirani u skupine i podskupine. Postoci su se računali s obzirom na cijeli uzorak ($N = 500$), a ne s obzirom na broj odgovora na ovo pitanje (212). Kao i kod prethodnih pitanja, i ovdje se pojavila poteškoća razvrstavanja komentara u podskupine, s obzirom da su se pojedini komentari mogli svrstati u više podskupina. U takvim slučajevima i ovdje se je vodilo računa o tome koji sadržaj komentara prevladava ili je prvo naveden te sukladno tomu se svrstao u pripadajuću podskupinu. Prepoznate su sljedeće skupine komentara: skupina u kojoj se izražava pozitivan stav prema volontiranju, prijedlozi za unaprjeđenje volontiranja, naglašeni problemi volontiranja, negativan stav prema upitniku i temi i ostali komentari. Komentar na ovo pitanje nije dobiven od 57,6% ispitanika. Tablica 5. prikazuje rezultate analize komentara o volontiranju.

Tablica 5. Komentar o volontiranju (N = 500)

SKUPINE KOMENTARA	PODSKUPINE KOMENTARA	2006. N = 500		2001. N = 1550	
		N	%	N	%
Pozitivan stav prema volontiranju	Pozitivan stav prema upitniku i temi kojom se bavi.	70	14	218	14,06
	Volontiranje je pozitivno, treba ga promovirati i pridavati mu više važnosti.	45	9	131	8,45
Ukupno		115	23	349	22,51
Prijedlozi za unaprjeđivanje volontiranja	Potrebno više informirati o volontiranju, osobito kroz medije.	13	2,6	62	4
	Potrebno je više brige društva za volontiranje.	15	3	13	0,84
	Potrebno je pridati više pažnje mladima.	10	2	34	2,19
	Bolja organizacija volontiranja.	11	2,2	-	-
Ukupno		49	9,8	123	7,03
Problemi volontiranja	Teške prilike sprječavaju ljude u volonterskom angažiranju, ljudi nemaju volje, pesimizam zbog stanja u društvu.	14	2,8	43	2,77
	Problem je u negativnom stavu prema volonterstvu, nezainteresiranosti ili zloupotrebi volontera.	8	1,6	9	0,58
Ukupno		22	4,4	67	3,35
Negativan stav prema upitniku i temi	Negativan stav prema upitniku i temi kojom se bavi, kritike na upitnik.	14	2,8	51	3,29
Ukupno		14	2,8	51	3,29
Ostalo	Ostalo	13	2,6	72	4,65
Ukupno		13	2,6	72	4,65
Bez komentara		288	57,6	888	57,29

Najveći broj komentara dobiven je u skupini **Pozitivan stav prema volontiranju**, koja je podijeljena u dvije podskupine: Pozitivan stav prema upitniku i temi kojom se bavi i Volontiranje je pozitivno, treba ga promovirati i pridavati mu više važnosti. Analiza rezultata pokazala je da je, kao i u istraživanju 2001., dobiven visoki postotak komentara koji se odnosi na pozitivan stav prema upitniku i temi kojom se bavi (70 ispitanika ili 14% osvrnulo se u komentaru na upitnik i istraživanje u kojemu su sudjelovali). **Važno je istaknuti da su ispitanici samoinicijativno na ovo pitanje izražavali svoje mišljenje o samome upitniku.** Veliki broj dobivenih komentara ukazuje na prepoznavanje upitnika kao motivirajućeg mehanizma za volontiranje i njegovu promociju:

- upitnik je vrlo dobar i dajem puno pohvala, ovakvih upitnika bi trebalo biti puno više i trebalo bi ih više provoditi na fakultetima, srednjim školama i osvijestiti mlade, a i ostale ljude dobre volje, da je volontirati sjajno (R.1983., žensko, okolica Rijeke, studentica, SSS, članica udruge),
- volontiranje je kod nas nedovoljno poznato, zato je potrebno promovirati ga što više, pa je ovaj upitnik pomak u tom smjeru (R.1958., žensko, okolica Rijeke, zaposlena, VSS, nije članica udruge),
- veliki broj ljudi nema interesa za volontiranje, jer smatraju to gubitkom vremena, što nije istina; ovim upitnikom i promocijom volonterskog rada volontiranje bi se približilo ljudima (R.1983., žensko, Rijeka, studentica, SSS, članica udruge),
- ovaj upitnik je koristan, jer nas može motivirati i potaknuti na važnost volontiranja (R. 1980., muško, okolica Rijeke, student, SSS, član udruge),
- mislim da bi trebalo češće ovakve ankete promovirati u ustanovama; time se ljudi motiviraju da razmisle o tome koliko mogu pomoći (R.1989., žensko, Rijeka, žensko, srednjoškolka, završena osnovna škola, članica udruge),
- s ovim upitnikom pomoći ćete ljudima koji smatraju da je volonterski rad bezvezan i potaknuti ih na drugačije razmišljanje kako bi pomogli jedni drugima u određenim situacijama (R.1988, muško, okolica Rijeke, srednjoškolac, završena osnovna škola, član udruge),
- slažem se sa svim, s tim što mislim da bi ovakvih anketa trebalo biti češće (R.1945., žensko, otoci, umirovljenica, završena osnovna škola, članica udruge),
- mislim da je upitnik jako dobro napravljen, posebno smatram da su važna pitanja o predloženim aktivnostima koje bi mogle utjecati na unaprjeđivanje volontiranja (R.1986., žensko, Rijeka, studentica, SSS, nije članica udruge),
- upitnik je veoma dobro obradio temu o volontiranju i naveo me na razmišljanje znam li uopće išta o volontiranju (R.1985., žensko, Rijeka, studentica, SSS, nije članica udruge).

Komentari dobiveni u drugoj podskupini odnosili su se na **promoviranje, poticanje i pridavanje važnosti volontiranju** te nisu bili vezan za sam upitnik i istraživanje. Kao i u istraživanju 2001., vidljiv je značajan postotak dobivenih komentara (istraživanje 2001. – 8,45%, istraživanje 2006. – 9%). Neki su od dobivenih komentara:

- trebalo bi više raditi na promoviranju volonterstva od vrtića, škola, ustanova, radnih mjesta, medija (R.1954., žensko, Rijeka, zaposlena, SSS, nije članica udruge),
- mislim da bi bilo bolje kada bi se više ljudi uključivalo u volontiranje, no za to bi prije trebalo razviti svijest i davati informacije o volonterskim aktivnostima (R.1986., žensko, Rijeka, studentica, SSS, nije članica udruge),
- mislim da je volontiranje jako važna jedinica našega društva, ali nije dovoljno cijenjena, niti se dovoljno promiče; često su to iskorištavanja za rad koji se ne naplaćuje, zato bi trebalo kontrolirati mjesta na kojima je moguće volontirati (R.1987., žensko, Rijeka, studentica, SSS, nije članica udruge),

- tema je dobra i mislim da bi joj se trebalo posvetiti više pažnje, jer poznajem jako puno ljudi koji su zainteresirani za volontiranje, a nemaju dovoljno informacija o tome, stoga je bitno da se nađe rješenje (možda ovim upitnikom) kako bi se ta situacija promijenila (R.1987., žensko, Rijeka, srednjoškolka, završena osnovna škola, nije članica udruge),
- bilo bi dobro da se izradi neka brošura na kojoj bi se mogle naći informacije o mogućnostima volontiranja, o ustanovama ili osobama kojima se može javiti ako se želi dobiti više informacija. Naklada te brošure trebala bi biti velika, a ne samo u npr. 50 primjeraka zbog uštede (R.1985., muško, okolica Rijeke, student, nije član udruge).

U skupini koja se odnosila na **prijedloge za unaprjeđenje volontiranja**, komentari su svrstani u četiri podskupine, među kojima je najveći broj komentara dobiven za podskupinu vezanu za potrebu za većom brigom društva za volontiranje (15%) i potrebu za boljim informiranjem (13%).

Potrebno je više informirati o volontiranju, osobito kroz medije:

- o toj temi potrebno je govoriti, a volontere i volontiranje afirmirati kroz već spomenute medije, pozivati potencijalne volontere, npr. lecima, kako bi se uključili u neku od udruga čija ih problematika zanima ili im je bliska (R.1974., muško, Rijeka, zaposlen, SSS, nije član udruge),
- o volontiranju bi se više trebalo govoriti u javnosti putem različitih medija u svrhu educiranja društva o toj temi, volontiranju ili aktivnostima vezanima uz volontiranje, trebalo bi biti uvedeno u škole, djeca bi se trebala upoznati s tom tematikom, sudjelovati u aktivnostima, ne bi li znali cijeniti volonterstvo (R.1977., muško, otoci, nezaposlen, VSS, nije član udruge),
- mediji bi trebali malo više govoriti o volontiranju i o udrugama koje trebaju volontere (R.1988., žensko, Rijeka, srednjoškolka, završena osnovna škola, nije članica udruge).

Potrebno je više brige društva za volontiranje:

- država i udruge moraju svojim djelima i akcijama prikazati potrebnost i važnost volontiranja, a država propisima dati prednost volonterima prilikom zapošljavanja i u školama educirati o važnosti volontiranja (R.1965., muško, Rijeka, nezaposlen, VSS, nije član udruge),
- potrebno je da država donosi poticajne mjere i potiče volontiranje već u školama, te da se u društvu više potiče svijest o društvenoj korisnosti koju donosi volontiranje (R.1981., muško, Rijeka, student, SSS, nije član udruge),
- društvena zajednica, a naročito političari, trebali bi biti više osviješteni o toj temi; ima puno mogućnosti za poticanje volontera (R.1936., žensko, Rijeka, umirovljenica, završena osnovna škola, nije članica udruge).

Kroz manji dio komentara ističe se **potreba za pridavanjem posebne brige mladima**. U istraživanju 2006.. za razliku od istraživanja 2001.. dobiven je manji broj komentara (10) koji su se odnosili na bolje organiziranje volontiranja kao vid unaprjeđenja volontiranja:

- stručno osposobljavanje organizacija za prihvata i rad s volonterima unaprijedilo bi volontiranje, kao i pokrivanje troškova (marende i prijevoza), uz izdavanje određene preporuke ljudima koji nemaju radnoga staža niti iskustva osim volonterskog (R.1971., muško, okolica Rijeke, nezaposlen, SSS, nije član udruge),
- mislim da bi veće osposobljavanje organizacija za rad s volonterima unaprijedilo volontiranje (R.1980., muško, otoci, nezaposlen, SSS, član udruge),
- volonterski sadržaji bi trebali biti zanimljivi, zabavni (između ostalog), treba ubaciti neke dodatne sadržaje (R.1982., muško, okolica Rijeke, student, SSS, nije član udruge).

Dio dobivenih komentara vezan je uz **probleme volontiranja**. U ovoj skupini formirane su dvije podskupine. Jedna je podskupina naglašavala opće stanje u društvu, teške prilike u kojima ljudi žive te pesimizam i pomanjkanje volje. Druga podskupina odnosi se na problematiku negativnoga stava prema volontiranju, nezainteresiranost ili zlouporabu volontera. U odnosu na istraživanje 2001., dobiveno je nešto manje komentara u ovoj skupini:

- nije uzet u obzir trenutak u kojemu živimo, naročito gospodarska situacija i pad morala na svim razinama, ljudi su beznadni, ne znaju pomoći sebi, a kamoli drugima (R.1962., žensko, okolica Rijeke, zaposlena, članica udruge),
- danas je vrlo teško biti volonter, jer su uvjeti življenja u nas vrlo teški. Zato veoma cijenim volontere, koji usprkos svim teškoćama žele nešto učiniti i pomoći, a pomoći takve vrste treba na sve strane i svake vrste (R.1943., žensko, Rijeka, umirovljenica, SSS, članica udruge),
- nisam baš oduševljena volontiranjem u RH, jer se temelji na pogrešnim temeljima: frustraciji i nezaposlenosti, a ne plemenitim porivima koji su nadogradnja zdravoga društva. Naše društvo je trulo (R.1974., žensko, Rijeka, nezaposlena, VSS, članica udruge),
- uz volontiranje se ne bi smio povezivati veliki novac, jer novac kvari sve i svakoga. Pravi volonter je samozatajan i rezultati njegovoga djelovanja su najčešće nepoznati, ali ogromni i puni ljubavi (R.1973., žensko, Rijeka, zaposlena, VSS, članica udruge),
- tema je izuzetno zahtjevna. Smatram da se u RH volontiranje previše iskorištava za promicanje osobnih interesa određenih ljudi ili interesnih skupina (R.1964., muško, Rijeka, zaposlen, VSS, nije član udruge).

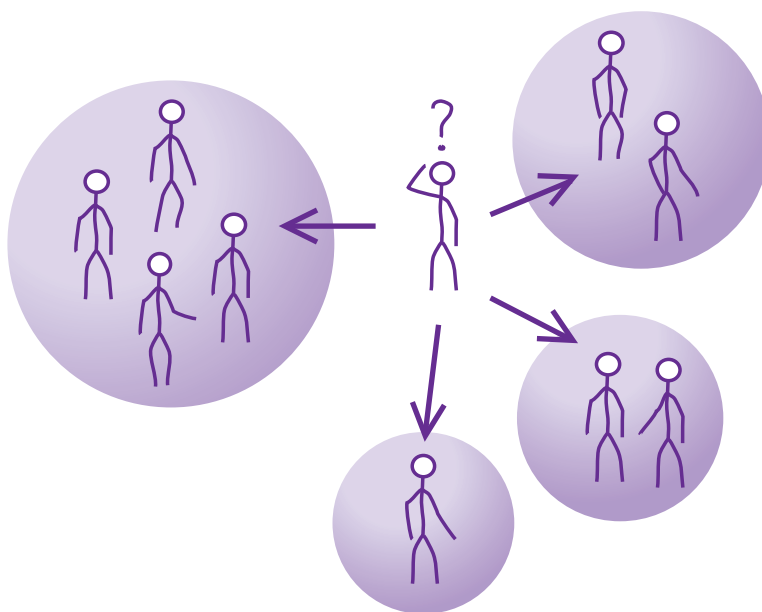
Određeni broj ispitanika je kroz svoje komentare iskazao **negativan stav, bilo prema upitniku, bilo prema temi kojom se upitnik bavi**. U odnosu na istraživanje 2001., nešto manji postotak ispitanika iskazao je svoj negativni stav (istraživanje 2001. – 3,29%, istraživanje 2006. – 2,8%).

- vaša inicijativa je razumljiva, ali i tendenciozna. Teško je reći išta što bi imalo generalnu vrijednost, jer volonterstvo i širenje istog može krenuti samo s osobne baze (R.1981., muško, okolica Rijeke, nezaposlen, poslijediplomski studij, član udruge),
- gubitak vremena (R.1953., muško, Rijeka, nezaposlen, SSS, nije član udruge),
- mislim da bi bilo bolje da je novac kojim se financirao ovaj upitnik iskorišten u plaćanje putnih troškova i marendi volonterima, hvala (R.1988., muško, Rijeka, srednjoškolac, završena osnovna škola, nije član udruge),
- upitnik je predosadan, kao i volontiranje (R.1988., muško, Rijeka, srednjoškolac, završena osnovna škola, nije član udruge),
- anketa je “opširna”, potrebno je uključivati što više mladeži, volontiranje nije komunizam nego humanizam, ali kome to objasniti? (R.1937., muško, Rijeka, umirovljenik, VŠS, član udruge),
- bezveze (R.1936., muško, Rijeka, umirovljenik, SSS, član udruge).

Dio ispitanika dao je **komentare koji se nisu mogli svrstati niti u jednu od gore navedenih skupina**, odnosno njihovih pripadajućih podskupina. Neki su od komentara:

- povezati komunalne djelatnike, policajce, pozornike određenih predjela i volontere u organiziranju mirnoga i sigurnoga življenja građana (R.1933., muško, Rijeka, umirovljenik, VSS, nije član udruge),
- neka svećenici volontiraju, humana misija (R.1986., žensko, Gorski kotar, studentica, SSS, nije članica udruge),
- plaćanje volontera!!! (R.1989., žensko, okolica Rijeke, srednjoškolka, završena osnovna škola, nije članica udruge).

Vidljiv je isti trend kao i u istraživanju 2001. u svim podskupinama. Dobiveni komentari i putem ovoga istraživanja potvrđuju zaključke dobivene analizom rezultata iz istraživanja 2001. **Vidljivo je da i nadalje postoji visoko pozitivan stav o volontiranju te da se dobro promišljenim i organiziranim akcijama može postići znatan napredak u promociji i unaprjeđenju volontiranja**⁶⁵. Kao i u istraživanju 2001., najveći je broj onih komentara koji se odnose na pohvale ovome upitniku, istraživanju i samu akciju uključivanja volontera u provedbu istraživanja, čime se je doprinijelo promociji volonterstva, što je i bio jedan od ciljeva istraživanja. Ohrabruje činjenica da je u ovome istraživanju dobiven manji broj negativnih komentara. I nadalje se pojavljuje dio komentara koji se odnosi na identificirane probleme u društvu (nezaposlenost, frustracija, teške životne prilike, negativan stav društva prema volontiranju). Unatoč i dalje relativno velikom postotku ispitanika koji nije dao komentar na ovo pitanje (57,6%, što je gotovo identično postotku dobivenom u istraživanju 2001.), ohrabruje činjenica da **postoji određena razina individualne motiviranosti i zainteresiranosti, koja uz organizirane i osmišljene postupke može biti stavljena u funkciju razvoja volonterstva.**

⁶⁵ Ledić, J. (2001.). *Biti volonter/volonterka? - Istraživanje uljučenosti građana u civilne inicijative u zajednici kroz volonterski rad*, Rijeka: Udruga za razvoj civilnog društva SMART.

4.

ZAKLJUČCI ISTRAŽIVANJA

Analizom pojedinih tvrdnji, vezano za opće stavove o volontiranju, stavove o volontiranju u Hrvatskoj, mjerama za unaprjeđenje volontiranja u istraživanju 2006. godine, putem statističke analize, dobiveno je puno manje statistički značajnih razlika u tvrdnjama između pojedinih parova skupina ispitanika unutar nezavisnih varijabli, nego što je to slučaj u istraživanju 2001. To pokazuje da je došlo do veće ujednačenosti u stavovima kod ispitanika različitih kategorija kada se radi o procjeni općih stavovima o volontiranju, razloga zbog kojih se u Hrvatskoj manje volontira te vjerovanju koje mjere mogu unaprijediti volontiranje. Dobiveni rezultati pružaju mogućnost ujednačenijeg pristupa u motiviranju različitih kategorija stanovništva na volontiranje.

Opći stavovi o volontiranju

Dobiveni rezultati istraživanja provedenoga 2006. godine, pokazuju da u odnosu na rezultate iz istraživanja 2001., **ispitanici imaju i nadalje pozitivne opće stavove prema volontiranju** te posebno visoko procjenjuju tvrdnju koja se odnosi na uvjerenje da volonteri pomažu u rješavanju problema u lokalnim zajednicama. Ovi rezultati mogu biti pozitivan poticaj za sustavnije promišljanje o uključivanju građana u različite inicijative i aktivnosti koje doprinose unaprjeđenju života u lokalnim zajednicama. Ispitanici iz 2006., kao i ispitanici iz istraživanja 2001., **smatraju da financijski status nije odlučujući faktor za volontiranje.**

U odnosu na nezavisne varijable može se zaključiti da **mlađi ispitanici ispitani u 2006. godini**, u usporedbi s ostalim dobnim skupinama ispitanim u 2006. godini, **ne postižu niže rezultate u toliko tvrdnji kao što je to bilo u istraživanju 2001.**, što jednim dijelom **može ukazati na nižu negativnu orijentiranost prema volontiranju.** Međutim, usporedbom rezultata dvaju istraživanja utvrđeno je da kod ispitanika do 30 godina nema statistički značajnih razlika u odnosu na ispitanike iste dobi iz 2001. To može voditi ka zaključku da su **opći stavovi mladih prema volontiranju i dalje ostali negativni.** Istovremeno, starija je populacija ispitana u 2006. skeptičnija prema volontiranju u odnosu na rezultate dobivene u istraživanju 2001., a preduvjete za volontiranje vide u postojanju slobodnoga vremena, financijskoj stabilnosti i zanesenosti nekom idejom.

Za razliku od istraživanja 2001., u istraživanju 2006. **spol se, u odnosu na dob, pokazuje kao značajniji faktor, koji određuje opće stavove o volontiranju.** Istraživanjem 2006. potvrđen je nalaz istraživanja 2001., prema kojemu je utvrđeno **da se žene, u odnosu na muškarce, statistički značajno više slažu s tvrdnjama koje izražavaju pozitivan stav**, što dovodi do zaključka **da žene imaju značajno pozitivniji stav prema volontiranju od muškaraca.** Kod ispitanica ispitanih u 2006. još više je naglašen afirmativan stav prema volontiranju te vjeruju da se volontiranjem može riješiti pitanje zaposlenja i proširiti socijalna mreža. Ujedno, prepoznaju važnost ulaganja u stvaranje poticajnoga okruženja za razvoj volonterstva, o kojem treba više voditi računa.

Vežano za mjesto boravka vidljivo je da **ispitanici s otoka i iz Gorskog kotra imaju pozitivniji opći stav o volontiranju**, nego što je to bilo u istraživanju 2001. Nadalje, vidljivo je da stanovnici grada Rijeke ispitani u 2006. godini imaju skeptičniji stav prema volontiranju, u odnosi na istu kategoriju ispitanih 2001. godine, pri čemu zanesenost nekom idejom i postojanje slobodnoga vremena prepoznaju kao važne faktore za volontiranje.

Ispitanici niže i više stručne spreme ispitani 2006. postižu više rezultate u pojedinim pozitivno orijentiranim tvrdnjama, nego što je to slučaj kod ispitanika iz 2001. S druge strane, ispitanici visoke stručne spreme iz 2006., u odnosu na ispitanike iz 2001., više navode slobodno vrijeme kao važan faktor koji uvjetuje volontiranje. Također, pokazuju manje rezultate u pozitivno orijentiranim tvrdnjama o zadovoljstvu sobom i dobrom načinu provođenja slobodnoga vremena, što ukazuje da **ispitanici više i visoke stručne spreme iz 2006. imaju skeptičniji stav prema volontiranju, nego što je to bilo u 2001. godini.**

Što se tiče materijalnoga statusa, **ispitanici ispodprosječnoga materijalnog statusa i dalje smatraju da je financijsko blagostanje važan preduvjet za volontiranje**, s time da je takav stav još više istaknut kod ispitanika ispodprosječnoga materijalnog statusa ispitanih u 2006. Ispitanici **prosječnoga materijalnog statusa** ispitani u 2006. više prepoznaju volontiranje kao **put ka dobivanju zaposlenja**, nego ista skupina ispitanika ispitanih 2001. Ispitanici **iznadprosječnoga materijalnog statusa** ispitani 2006. više ocjenjuju tvrdnje koje su pozitivno orijentirane te vjeruju da se **putem volontiranja mogu riješiti problemi te postići osobno zadovoljstvo.**

Članstvo u udrugama se, kao i u istraživanju 2001., pokazalo kao značajan faktor u formiranju stavova o volontiranju, s time da ispitanici - **članovi udruga** i u istraživanju 2006. pokazuju **značajno pozitivniji stav prema volontiranju**, za razliku od ne-članova. Usporedba rezultata dvaju istraživanja pokazuje da članovi ispitani 2006. postižu više rezultate od članova ispitanih u 2001. u dijelu tvrdnji koje su afirmativno orijentirane (volontiranjem se upoznaju zanimljivi ljudi, volotnerima se može povjeriti ozbiljan posao).

Usporedbom rezultata istraživanja 2001. i rezultata istraživanja 2006. može se vidjeti da **mladi u dobi do 30 godina i nadalje imaju nepromijenjeni negativni opći stav prema volontiranju. To ukazuje na važnost intenziviranja programa i aktivnosti na nacionalnoj razini koji će potaknuti mlade na volontiranje.**

Stavovi o volontiranju u Hrvatskoj

Kao i kod istraživanja 2001., i u istraživanju 2006. vidljiva je poveznica između procjene općih stavova o volontiranju i stavova o volontiranju u Hrvatskoj. Naime, i u istraživanju 2006. godine **ispitanici pozitivno ocjenjuju volontiranje i volontere**. Međutim, prilikom procjene stavova o volontiranju u Hrvatskoj, kao ključne prepreke volontiranju u Hrvatskoj **ispitanici u 2006. navode lošu promociju u obitelji i okruženju, iskorištavanje volonterskoga rada te nedovoljne poticajne mjere od strane države**. U odnosu na 2001., kada se kao osnovna prepreka volontiranju isticala negativna opća situacija u Hrvatskoj, rezultati iz 2006. bude optimizam, jer su više orijentirani na bolju organizaciju volontiranja, na što se može lakše utjecati i lakše mijenjati. Rezultati također ukazuju na isticanje važnosti upoznavanja šire javnosti o prednostima i mogućnostima volontiranja. Tu mediji svakako mogu dati znatan doprinos razvoju volonterstva kroz isticanje primjera dobre prakse, koji su znatno više zastupljeni u lokalnim zajednicama, nego što je to slučaj s negativnim primjerima, koji se nažalost u medijima više ističu.

Analiza dobivenih komentara pokazuje isti trend u stavovima ispitanika vezano za razloge nevolontiranja u Hrvatskoj, tako da se komentari odnose na probleme volontiranja i okolnosti u društvu.

Kod nezavisne varijable, vidljivo je da ispitanici svih dobi ispitanih u 2006., u odnosu na ispitanike svih dobi ispitanih u 2001., **prepoznaju nepostojanje poticajnih mjera od strane države kao razlog slabijega volontiranja u Hrvatskoj**. Nadalje, ispitanici mlađe dobi ispitanici u 2006., u odnosu na istu skupinu ispitanika ispitanih u 2001., osnovne razloge slaboga volontiranja u Hrvatskoj vide u **lošoj promociji vrijednosti i mogućnosti volontiranja, iskorištavanju volonterskoga rada te nedovoljnom poticanju volontiranja u medijima**.

Žene ispitanice 2006. osnovne razloge slaboga volontiranja u Hrvatskoj vide u nedostatku promocije vrijednosti i mogućnosti volontiranja u javnosti i unutar obitelji. Muškarci ispitanici 2006., još više nego oba spola ispitanici 2001., ističu nepostojanje poticajnih mjera od strane države kao razlog slabijega volontiranja.

S obzirom na **mjesto boravka**, ispitanici iz Rijeke ispitani 2006. kao osnovne razloge izostanka volontiranja u Hrvatskoj navode **nedostatak poticajnih mjera za volontiranje od strane države, nedovoljno poticanje volontiranja unutar obitelji i promociju vrijednosti volontiranja u javnosti**. Ujedno, kao razlozi ne-volontiranja navode se i pasivnost i melankolija te iskorištavanje i zlouporaba volonterstva. Ispitanici s otoka ispitani 2006. značajnije se više slažu s tvrdnjama vezanim za promociju i donošenje niza poticajnih mjera od strane države i unutar obitelji, što prepoznaju kao najznačajnije razloge slaboga volontiranja u Hrvatskoj.

I **kod varijable stručne sprema**, kod svih parova skupina ispitanika ispitanih u 2006., uočeno je **veće isticanje nepostojanja poticajnih mjera od strane države kao prepreke razvijenosti volontiranja u Hrvatskoj**. Ujedno, srednja stručna sprema i visoka stručna sprema kao važne razloge slaboga volontiranja u Hrvatskoj ističu nedovoljno pridavanje pažnje volontiranju unutar obitelji.

S obzirom na **radni status**, ispitanici ispitani 2006. godine (srednjoškolci, nezaposleni, umirovljenici) kao značajne razloge slaboga volontiranja u Hrvatskoj navode nepostojanje poticajnih mjera od strane države te izostanak poticanja volontiranja unutar obitelji. Zaposleni ispitani u 2006., u odnosu na zaposlene ispitane 2001., prepoznaju izostanak poticanja volontiranja u obitelji kao važan razlog slaboga volontiranja u Hrvatskoj. I kod radnoga statusa, kao i kod prethodnih varijabli (dob, spol, mjesto boravka, stručna sprema) prepoznata je važnost poticajnih mjera od strane države kao faktor koji utječe na volontiranje u Hrvatskoj. Srednjoškolci ispitani 2006. znatno više prepoznaju nedostatak dobre promocije kao ključnu prepreku za razvoj volonterstva u Hrvatskoj, nego srednjoškolci ispitani 2001. To ukazuje da kod srednjoškolaca postoji interes za volontiranjem, ali zbog slabe promocije mogućnosti i prednosti volontiranja, mladi te skupine ne znaju gdje mogu volontirati.

Ispitanici svih podskupina ispitanika, u okviru varijable materijalno stanje ispitanih u 2006., kao prepreku niskoj zastupljenosti volontiranja u Hrvatskoj navode nepostojanje poticajnih mjera od strane države.

Sudjelovanje u volonterskim aktivnostima

Jedan od zadataka istraživanja bio je usmjeren i na **ispitivanje i analizu volonterskih aktivnosti stanovnika Primorsko-goranske županije**. U istraživanju 2006. ispitanici su procjenjivali svoje sudjelovanje u volonterskim aktivnostima u 2005. godini.

Tijekom 2005. godine, 45,8% ispitanika sudjelovalo je u nekom vidu volonterskih aktivnosti. Uspoređujući dobiveni postotak s rezultatima istraživanja iz 2001., kada je 43,7% ispitanika sudjelovalo u nekom vidu volonterskih aktivnosti, može se vidjeti da je **došlo do blagoga porasta volontiranja** u Primorsko-goranskoj županiji. Dobiveni rezultati su i nadalje u rangu s postocima volontiranja u drugim europskim zemljama, tako da je npr. u Austriji 2001. godine volontiralo 51% odrasle populacije, u Ujedinjenom Kraljevstvu 1997. godine 48%, u Njemačkoj 36%, a u Mađarskoj je tijekom 1999. jedna trećina populacije bila uključena u neki oblik volontiranja.

S obzirom na spol, **u oba istraživanja postoji neznatna razlika između muškaraca i žena**. Iz dobivenih rezultata može se zaključiti da su u volontiranje uključeni ljudi različite dobi, iako postoji nešto manja zastupljenost mladih u dobi do 30 godina u oba istraživanja.

U različitim istraživanjima, provedenim u proteklih šest godina u Hrvatskoj, vidljiv je veliki raspon u dobivenim rezultatima vezanim za opseg volonterskoga rada, tako da se udio ispitanika, koji prema vlastitom iskazu volontiraju, kreće od 5% sve do preko 40%, što može ukazivati na nedosljednost definiranja volonterskoga rada u različitim istraživanjima.

Ispitanici u oba istraživanja u vrlo približnim postocima navode da su volonterski radili u svim ponuđenim aktivnostima. I u 2006. godini, najveći broj ispitanika (45,4%) volontira u aktivnostima udruga, što je je neznatno veći postotak u odnosu na ispitanike u 2001. (43%). To još jednom potvrđuje pretpostavku da **najveći broj organizatora volonterskih aktivnosti predstavljaju upravo udruge te da djelatnosti udruga značajno utječu na promociju volonterskoga rada**. U nešto nižim postocima (od 32,3 do 17%) ispitanici su sudjelovali u pripremi nekog događanja, dobrovoljno radili za svoju lokalnu zajednicu, te za školu i/ili vrtić i pomagali rad crkve. Uspoređujući rezultate istraživanja 2001. i istraživanja 2006., statistički značajna razlika dobivena je jedino kod aktivnosti pomaganja u radu crkve, pri čemu ispitanici iz 2001. značajno češće navode da su pomagali rad crkve nego ispitanici iz 2006.

Kao i u istraživanju 2001., stanovnici Primorsko-goranske županije manje su radili bez naknade za neku političku stranku (7,4%), radi stjecanja iskustva u nekoj djelatnosti (11,8%) ili u cilju dobivanja zaposlenja (6,1%). Uspoređujući podatak vezan za rad bez naknade u cilju dobivanja zaposlenja, s rezultatima istraživanja 2001., kada se 4,9% ispitanika izjasnilo za ovu vrstu volonterske aktivnosti, unatoč nešto većem postotku, još uvijek se može reći da je relativno nizak postotak stanovnika koji povezuju

volonterski rad kao jedan od načina dobivanja zaposlenja. Rezultati drugih istraživanja provedenih u području volonterstva, također ukazuju na raznovrsnost volonterskih aktivnosti prisutnih u lokalnim zajednicama.

Kod nezavisnih varijabli u odnosu na vrstu volonterskih aktivnosti, dobivene su poneke razlike prilikom usporedbe istraživanja 2001. i 2006. Tako da su žene 2001., češće nego žene ispitane 2006., radile da steknu iskustvo u nekoj djelatnosti, ispitanici iz Rijeke ispitani 2006. češće su radili za školu i vrtić, a iz okolice Rijeke češće za svoju lokalnu zajednicu. Ispitanici niske stručne spreme ispitani 2001. češće su pomagali rad crkve, nego ispitanici ispitani 2006. Kod radnoga statusa, dobivena je razlika jedino kod srednjoškolaca, pa tako srednjoškolci ispitani 2006. češće sudjeluju u radu neke udruge, kao i ispitanici prosječnoga materijalnog statusa ispitani 2006.

Vežano za učestalost sudjelovanja u volonterskim aktivnostima, nije došlo do statističkih značajnih razlika između dva istraživanja. Manji pomak vidljiv je u kategoriji Nekoliko puta godišnje i Jednom mjesечно. Može se pretpostaviti da je povećanju jednokratnoga volontiranja doprinio niz različitih aktivnosti provedenih tijekom zadnjih nekoliko godina, koje su više bile usmjerene na jednokratne akcije bez sustavnih mehanizama i mjera za razvoj i poticanje dugoročnoga volontiranja.⁶⁶ Iz toga se može zaključiti da je učestalost volontiranja u Primorsko-goranskoj županiji i dalje ostala izazov i zahtijevati će organiziraniju, promišljeniju i dugoročniju pozornost u cilju postizanja standarda, prisutnih u razvijenijim europskim zemljama.

Kod učestalosti volontiranja, u odnosu na nezavisne varijable u istraživanju 2006., dobivena je razlika između ispitanika koji su članovi udruga i ispitanika koji nisu članovi udruga. Članovi udruga češće su u navedenim aktivnostima sudjelovali svaki tjedan i svakodnevno, a ne-članovi jednom u nekoliko godina i jednom godišnje.

Usporedbom rezultata 2001. i 2006. **u odnosu na pojedinačne varijable (spol, dob, mjesto boravka, materijalni status, radni status, članstvo u udrugama) nema statistički značajnih razlika vežano za učestalost sudjelovanja.**

Analizom usmjerenosti volonterskih aktivnosti vidljivo je da i dalje ispitanici najviše rade za organizacije čiji rad dobro poznaju (40,6%) te pomažu osobama koje dobro poznaju (34,9%).

Volontersko iskustvo je i nadalje pozitivno. Nisu dobivene statistički značajne razlike između ispitanika ispitanih 2001. i ispitanika ispitanih 2006. Ispitanici izjavljuju da se volontiranjem dobro osjećaju i da su zadovoljni postignućima svojega volonterskog rada.

Kroz dobivene komentare o volonterskom iskustvu, i nadalje prevladavaju pozitivna iskustva (57,71). Komentari vežani za negativno iskustvo volontiranja (npr. neuvažavanje volontera, nepriznavanje i neprepoznavanje volonterskoga rada, ismijavanje volontera, i sl.), kao i kod istraživanja u 2001. godini, ukazuju na probleme u organizaciji volontiranja, koji vrlo često negativno utječu i na samu promociju volontiranja.

⁶⁶ I prema rezultatima procjene kapaciteta menadžmenta volontera u organizacijama civilnoga društva te ustanovama zdravstva, obrazovanja i socijalne skrbi na području Primorsko-goranske županije, provedenoga tijekom rujna 2006., kod pitanja vežanog za učestalost volontiranja u organizacijama i institucijama, najzastupljeniji su odgovori Nekoliko puta u godini (36%).

Stavovi o mjerama za unaprjeđivanje volontiranja

Sukladno rezultatima dobivenim u istraživanju iz 2001., i kod ispitanika iz 2006. **dobivena je visoka procjena svih ponuđenih mjera za unaprjeđenje volontiranja**, a u dobivenim rezultatima procjene postoje minimalne razlike između istih.

I nadalje **ispitanici podržavaju sve ponuđene aktivnosti**, što se kasnije potvrđuje i putem dobivenih komentara ispitanika. Poseban je naglasak ponovo stavljen na mjere koje se odnose na pokrivanje troškova volontera te na prepoznavanje volonterskog rada u cilju lakšega zapošljavanja. Ove procjene ponovno potvrđuju rezultat iz 2001., da se putem njih indiciraju problemi stanovništva u Hrvatskoj, koji uključuju i nadalje nezaposlenost i slabu ekonomsku situaciju.⁶⁷ Istovremeno, ispitanici ispitani 2006. značajnije više procjenjuju potrebu za donošenjem poticajnih mjera za unaprjeđenje volontiranja na državnoj razini, što dodatno potvrđuje prethodno identificirani rezultat o stavovima o volontiranju u Hrvatskoj, pri čemu ispitanici s obzirom na dob, spol, mjesto boravka, stručnu spremu i radni status, kao razlog slaboga volontiranja u Hrvatskoj vide nepostojanje poticajnih mjera od strane države.

Prema dobivenim komentarima, može se vidjeti da visoki postotak ispitanika u istraživanju 2006. i putem vlastitih komentara ističe **važnost informiranja, promocije, osiguranja financijskih sredstava za razvoj volonterskoga rada te uvođenje preporuka, priznanja i pohvala volonterima kao važne mjere za unaprjeđenje volonterskih aktivnosti i volonterstva općenito**. Uspoređujući dobivene komentare s istraživanjem iz 2001., može se vidjeti da je u istraživanju 2006. nešto više zastupljenih komentara koji se odnose na mjere za unaprjeđenje volonterskih aktivnosti (dobri volonterski programi, informiranje o volontiranju, promocija volonterstva, preporuke, priznanja, unaprjeđenje rada udruga u promociji volonterstva).

Najveći se broj komentara odnosio na aktivnosti u okviru podskupine Poticanje volontiranja kroz sustav odgoja i obrazovanja, pri čemu je u istraživanju 2006. dobiveno skoro dvostruko više komentara nego 2001. godine. To se može povezati s dobivenim rezultatom o procjeni stavova o volontiranju u Hrvatskoj, gdje se kod većine nezavisnih varijabli (dob, spol, mjesto boravka, stručna sprema, radni status) kao razlog slabijega volontiranja navodi nedovoljna pažnja koja se pridaje volontiranju unutar obitelji.

⁶⁷ Ledić, J. (2001.). *Biti volonter/volonterka? - Istraživanje uljučenosti građana u civilne inicijative u zajednici kroz volonterski rad*, Rijeka: Udruga za razvoj civilnog društva SMART.

Za razliku od istraživanja 2001., kod istraživanja 2006. vidljivo je da se **varijabla dobi ne pokazuje kao važan faktor pri procjeni mjera za unaprjeđenje volontiranja ni kod unaprjeđenja volontiranja.**

Iz rezultata je vidljivo **veće uvjerenje mlađe populacije da propaganda u medijima i poticajne mjere na razini države mogu unaprijediti volontiranje**, što je optimističnije u odnosu na rezultate dobivene istraživanjem 2001., kada su mlađi ispitanici imali puno niže rezultate u navedenim tvrdnjama, poglavito u odnosu na starije ispitanike.

Spol se, u istraživanju 2006., i kod mjera za unaprjeđenje volontiranja pokazao kao značajna varijabla. Žene više vjeruju od muškaraca da bi mjere, koje se odnose na propagandu i informiranje, mjere usmjerene na dobru organiziranost volonterskih poslova te poticanje volontiranja u školama, unaprijedile volontiranje. Kod usporedbe rezultata istraživanja 2001. i 2006., vidljivo je da i žene i muškarci ispitani 2006. više vjeruju da bi mjere u okruženju (prednost pri zapošljavanju, mjere od strane države) značajno unaprijedile volontiranje.

S obzirom na mjesto boravka, **ispitanici s otoka ispitani 2006. više vjeruju da bolje informiranje i propaganda u medijima mogu unaprijediti volontiranje i značajnije su uvjereni da različite mjere vezane za bolju organizaciju i ponudu volonterskih aktivnosti i poslova mogu doprinijeti unaprjeđenju volontiranja.** Ujedno, više vjeruju da bi različite mjere u okruženju, uključujući mjere od strane države, unutar obrazovnoga sustava te od strane poslovnoga i javnoga sektora, doprinijele razvoju volonterstva. Dobiveni su rezultati optimističniji u odnosu na rezultate iz 2001., kada je kod otočkog stanovništva uočen znatno veći skepticizam prema volontiranju te su manje procjenjivali važnost predloženih mjera.

Vezano za stručnu spremu, **ispitanici niske i srednje stručne spreme ispitani u 2006. značajno više vjeruju da mjere od strane države, u okviru obrazovnoga sustava, na području promocije i razvoja volonterstva mogu doprinijeti unaprjeđenju volontiranja.**

Nezavisna varijabla radnoga statusa ispitanika pokazala se kao važan faktor vezan za mjere za unaprjeđivanje volontiranja. Srednjoškolci i studenti ispitani u 2006., u odnosu na starije (umirovljenike), manje prepoznaju mjere od strane države i organiziranost volontiranja kao mehanizme koji mogu doprinijeti razvoju volonterstva u Hrvatskoj. Prilikom usporedbe iste skupine ispitanika (srednjoškolci u 2001. i 2006.), vidljivo je da srednjoškolci ispitani u 2006. više prepoznaju važnost medijske promocije i poticajnih mjera na državnoj razini kao ključne mehanizme za razvoj volonterstva u Hrvatskoj, nego srednjoškolci u 2001.

Što se tiče materijalnoga statusa, vidljivo je da ispitanici ispodprosječnoga materijalnog statusa, ispitanici u 2006., više vjeruju da bi različiti mehanizmi i aktivnosti od strane države i poslovnoga sektora doprinijeli razvoju volonterstva u Hrvatskoj. Kod ispitanika iznadprosječnoga statusa, ispitanici te skupine ispitanici 2006. više vjeruju da dobra ponuda volonterskih poslova može doprinijeti unaprjeđenju volontiranja.

Članovi udruga i nadalje postižu više rezultate kod predloženih mjera, u odnosu na ne-članove, s time da članovi ispitanici u 2006. godini postižu još više rezultate u tvrdnjama koje su usmjerene na poticanje razvoja volonterstva u okruženju (gospodarstvenici, obrazovne institucije, mediji), pa se može pretpostaviti da će biti spremniji prihvatiti mjere za unaprjeđivanje volontiranja posebno usmjerene na navedena područja.

Može se zaključiti da prilikom donošenja mjera za unaprjeđenje volontiranja i nadalje treba voditi računa da one budu pokrenute i provođene od strane svih sektora društva (država, javni, poslovni i neprofitni sektor), s naglaskom na poticajne mjere od strane države i uvođenja volontiranja u obrazovni sustav. Mjere vezane uz menadžment volontera (bolja organiziranost organizacija za prihvat i rad s volonterima te bolja ponuda volonterskih poslova) prepoznate su u okviru svih varijabli. To ukazuje na važnost kvalitetnoga i sustavnoga pristupa uključivanju volontera u rad organizacija s jasnim volonterskim programom, kao ključnim preduvjetom koji može motivirati građane na volontiranje.

Kao rezultat preporuka, temeljenih na provedenom istraživanju o uključenosti građana u civilne inicijative kroz volonterski rad, provedenog 2001., tijekom posljednjih pet godina pokrenuto je niz različitih inicijativa, mjera i aktivnosti u području promocije i razvoja volonterstva od strane različitih sektora (organizacije civilnoga društva, vladinog sektora i lokalne i područne samouprave te medija). Međutim, unatoč relativno brojnom spektru aktivnosti, koje su trebale doprinijeti razvoju i prepoznatosti volonterstva, zbog slabe ili nepostojeće promocije učinjenoga, i nadalje ostaje niska percepcija i neupoznatost građana Primorsko-goranske županije s aktivnostima relevantnim za razvoj volonterstva. U istraživanju 2006., kroz sve dobivene rezultate neprestano je prisutno isticanje važnosti promocije vrijednosti, postignuća, primjera dobre prakse i mogućnosti volontiranja od strane ispitanika. Tom se rezultatu svakako treba posvetiti dodatna pozornost te potaknuti predstavnike različitih sektora da sve oblike intervencija, aktivnosti, mjera i primjera dobre prakse sustavno promoviraju široj javnosti. To bi zasigurno doprinijelo većoj upoznatosti širega građanstva s pozitivnim postignućima u području volonterstva.

5.

PREPORUKE KAKO UNAPRIJEDITI VOLONTIRANJE

Polaznu osnovu za definiranje preporuka za unaprjeđenje volontiranja čine ključni nalazi provedenoga istraživanja, koji ukazuju da i nadalje stanovnici Primorsko-goranske županije imaju pozitivan opći stav prema volontiranju i volonterima. Kao razloge ne-volontiranja u Hrvatskoj, ispitanici navode nedovoljnu promociju, nedovoljno pridavanje važnosti volontiranju i donošenju poticajnih mjera od strane različitih subjekata društva (države, poslodavaca, obrazovnih institucija). Mladi i nadalje imaju negativan stav prema volontiranju, iako dobiveni rezultati u pojedinim segmentima (stavovi o volontiranju u Hrvatskoj, mjere za unaprjeđenje volontiranja) ukazuju da mladi u ovogodišnjem istraživanju imaju nešto pozitivniji stav prema volontiranju. Iako je došlo do blagog porasta volontiranja u odnosu na 2001., i nadalje ključni izazov ostaje učestalost volontiranja, koja se nije statistički značajnije promjenila u odnosu na 2001. godinu.

Pored navedenoga, osnovu za promišljanje preporuka i mjera za unaprjeđenje volontiranja čine i preporuke radne skupine za izradu Nacrta prijedloga zakona o volonterstvu, zaključci dviju nacionalnih konferencija o volonterstvu te primjeri dobre prakse međunarodnih organizacija, uključujući i Manifesto za volontiranje u Europi, izdan od strane Europskog volonterskog centra 2006., zatim Preporuka Vijeća Europe 1496 (2001.): Unaprjeđenje statusa i uloge volontera u društvu: doprinos parlamentarne skupštine Međunarodnoj godini volontera te Univerzalna deklaracija o volontiranju i Globalni plan, predstavljen na 16. svjetskoj konferenciji IAVE (International Association for Volunteer Effort) u siječnu 2001. godine.

IZ DOBIVENIH REZULTATA ISTRAŽIVANJA PROIZLAZE SLJEDEĆI CILJEVI MJERA ZA UNAPRJEĐIVANJE VOLONTIRANJA:

- *unaprijediti postojeće i razviti nove učinkovite mehanizme za unaprjeđenje volonterstva u okruženju (donošenje i provođenje poticajnih mjera od strane države, poslovnog sektora, obrazovnih institucija),*
- *povećati vidljivost i prepoznatljivost vrijednosti volonterskoga rada kroz medije, uz naglasak na promociji primjera dobre prakse,*
- *razvijati i osmisliti kvalitetne volonterske programe, koji uključuju sve elemente menadžmenta volontera te koji će odgovoriti na različite motivacije i interese različitih kategorija stanovništva,*
- *uspostaviti i razviti mehanizme motiviranja i uključivanja mladih u volonterske aktivnosti,*
- *povećati učestalost volontiranja koja se manifestira kroz broj volonterskih sati svih kategorija stanovništva,*
- *uspostaviti učinkovite mehanizme praćenja volonterskih aktivnosti u Hrvatskoj,*
- *uvesti sadržaje o volonterskom radu u obrazovne institucije.*

S obzirom na navedene ciljeve, svi segmenti društva mogu kontinuirano i paralelno doprinijeti razvoju volonterstva u Hrvatskoj kroz aktivnosti u domeni svojega djelovanja ili poslovanja, i to na sljedećim područjima: priznavanje volonterskoga rada (u smislu priznavanja važnosti volontiranja za društvo ili doprinosa volonterstva u smislu usluga koje pruža), promocija vrijednosti volontiranja, njegovih prednosti i mogućnosti te primjera dobre prakse, organizacija volontiranja (razvoj infrastrukture za razvoj volonterstva), umrežavanje (uspostavljanje veza između volonterske zajednice i različitih aktera u društvu na različitim razinama) i utjecanje na javnu politiku.

Organizacije civilnoga društva

Rezultati provedenoga istraživanja pokazuju da najveći broj stanovnika Primorsko-goranske županije volontira u okviru neke udruge. Time se još jednom potvrđuje da se volonterski rad najčešće vezuje uz organizacije civilnoga društva. U području promocije, umrežavanja, priznanja i utjecanja na javne politike, organizacije civilnoga društva mogu učiniti sljedeće:

Priznanje:

- osigurati svim volonterima neki oblik priznanja, bilo formalnoga ili neformalnoga, kroz usmene, pismene ili javne zahvale te zahvale unutar organizacije u kojoj se volonterski rad provodio,
- dati potvrdu o volonterskom radu, koja može biti putem volonterske knjižice kao jednog učinkovitog mehanizma, koji se koristio u proteklih pet godina, primarno na području Dalmacije, i kao takav je preporučen u Nacrtu prijedloga zakona o volonterstvu,
- uvrstiti vrijednost volonterstva u izjavu o misiji organizacije te ih uključiti i u druge dokumente organizacije.

Organizacija volotniranja:

- uvesti menadžment volontera kao sastavni dio profesionalnoga razvoja djelatnika organizacije, a putem istoga, osigurat će se politika prikupljanja i obuke volontera, razviti osobna datoteka postignuća, koja će služiti kao alat za jačanje svijesti o važnosti učenja, zatim osiguravati financijska i logistička potpora volonterima, jasan opis posla i definicija uloga, odgovornosti i zadataka volontera, izgrađivati tim u kojemu će se i volonteri i plaćeno osoblje dobro osjećati i razvijati unutarnja volonterske politika, koja motivira i inspirira,
- osmisliti sustav vrednovanja volonterskih programa u organizacijama i institucijama koje uključuju volontere u svoje aktivnosti. Informacije dobivene provedenim vrednovanjem trebale bi se koristiti u svrhu unaprjeđenja menadžmenta volontera u organizacijama i institucijama,
- organizirati i provoditi radionice na lokalnoj i nacionalnoj razini, o ulozi i značaju volotniranja u razvoju društva i same zajednice za različite skupine (nastavnike osnovnih i srednjih škola, kako bi stečena znanja mogli prenositi u radu s učenicima, za građane, vladine službenike i zaposlenike u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, za predstavnike poslovnoga sektora, o njihovoj ulozi u promoviranju i razvoju volonterstva u zajednici),
- uspostaviti mehanizme praćenja volonterskih aktivnosti unutar organizacije, putem kojih bi se pratio broj volontera, broj volonterskih sati te osnovna sociodemografska obilježja volontera (dob, spol, mjesto boravka, radni status, članstvo u udruzi, stručna sprema). Praćenjem volonterskih sati omogućilo bi se i izračunavanje ekonomske vrijednosti volonterskog rada u Hrvatskoj,⁶⁸
- razvijati dobro vođene volonterske programe i aktivnosti, koji će odgovarati interesima, motivaciji i mogućnostima različitih kategorija stanovništva, uključujući i marginalizirane skupine poput starijih osoba i osoba s poteškoćama u razvoju,

⁶⁸ Prijedlog Nacrta zakona u članku 29. definira obvezu organizatora volotniranja za slanjem godišnjeg izvješća nadležnom Ministarstvu.

- uključiti volontere u procese donošenja odluka, poglavito one vezane za volonterske programe u organizaciji,
- neprekidno razvijati i obnavljati stručnu literaturu na temu rada s volonterima,
- doprinijeti razvoju infrastrukture za razvoj volonterstva kroz vidljivost i učinkovitost rada postojećih volonterskih centara te pokretanje i organiziranje novih u područjima gdje isti još uvijek nisu razvijeni.

Utjecanje na javnu politiku:

- sudjelovati u predlaganju i provođenju zakonskih odredbi vezanih za volonterstvo,
- promicati volonterstvo na lokalnoj razini te zagovarati uključivanje volonterstva u prioritete za financiranje na lokalnoj razini,
- zagovarati uključivanje volonterstva u Nacionalne programe mladih na lokalnoj razini,
- neprekidno pratiti provedbu zacrtanih ciljeva i mjera vezanih za volonterstvo u nacionalnim i lokalnim strateškim dokumentima,
- uključivati predstavnike lokalne i područne samouprave u procese planiranja i provođenja mjera za razvoj volonterstva na lokalnoj razini (putem Savjeta za razvoj volonterstva⁶⁹, okruglih stolova na temu volonterstva, zajedničkih nastupanja u obilježavanju Međunarodnog dana volontera),
- surađivati s Nacionalnim odborom za razvoj volonterstva,⁷⁰
- sudjelovati u izradi Etičkog kodeksa volontera,⁷¹
- zagovarati uključivanje volontera u rad ustanova (zdravstva, obrazovanja, socijalne skrbi).

Umrežavanje:

- biti otvoren umrežavanju s drugim sektorima (javni, poslovni),
- pristupiti profitnom sektoru s opcijama za potencijalno uključivanje ili podršku,
- omogućiti volonterima povezivanje i razmjenu iskustava s volonterima iz drugih organizacija i s volonterima koji su imali međunarodno volontersko iskustvo,
- organizirati i povezivati regionalne i nacionalne organizacije civilnoga društva koje se bave promocijom i razvojem volonterstva, kako bi učinkovitije i vidljivije nastupili u javnosti i pridonijeli uspješnosti u postizanju zacrtanih ciljeva,⁷²
- povezivati se s međunarodnim organizacijama usmjerenim na razvoj volonterstva.

⁶⁹ U Hrvatskoj djeluju tri Savjeta za razvoj volonterstva, i to na području Primorsko-goranske, Osječko-baranjske županije i grada Splita. Savjeti predstavljaju nezavisno tijelo, čije članove/ce čine predstavnici različitih sektora: neprofitnoga, poslovnoga, lokalne i regionalne (područne) samouprave, akademske zajednice i medija.

⁷⁰ Nacrt prijedloga zakona o volonterstvu, u članku 20. definira zadatke članova Nacionalnog odbora za razvoj volonterstva te način izbora članova istoga.

⁷¹ Nacrt prijedloga zakona o volonterstvu, u članku 20. definira zadatke članova Nacionalnog odbora za razvoj volonterstva te način izbora članova istoga.

⁷² U listopadu 2005., pokrenuta je inicijativa za osnivanje neformalne mreže organizacija koje rade na promociji volonterstva. Ciljevi mreže usmjereni su na promociju volonterstva i povećanje vidljivosti volonterskih aktivnosti, stvaranje poticajnoga okruženja za razvoj volonterstva, utjecanje na javne politike i pravno okruženje te povezivanje postojeće lokalne infrastrukture i kapaciteta za razvoj volonterstva na nacionalnom nivou.

Promocija:

- investirati u aktivnosti promocije volontera i volonterskih aktivnosti u medijima, profitnom i javnom sektoru, s naglaskom na primjere dobre prakse,
- koristiti nove tehnologije u promociji volontera i volonterskih aktivnosti (internetske stranice, blogovi i web portali),
- razviti interaktivnu bazu podataka najbolje prakse, koja će biti dostupna javnosti, te pružati informacije o pozitivnim volonterskim iskustvima i primjerima dobre prakse uključivanja volontera u aktivnosti organizacija i institucija,
- kroz postojeća glasila organizacija civilnoga društva, informirati o događanjima vezanim za volonterstvo (primjeri dobre prakse u Hrvatskoj i inozemstvu, pravni okvir, događanja bitna za promoviranje i razvoj volonterstva na lokalnoj i nacionalnoj razini),⁷³
- razviti koalicije oko odnosa s javnošću i zajednički pristupati medijima,
- koristiti javne osobe kao glasnogovornike u promociji volonterstva na lokalnoj i nacionalnoj razini,
- razviti i učiniti dostupnim kvalitetan i atraktivan promotivni materijal, koji će biti dostupan široj javnosti,
- istraživati volonterstvo i javno objaviti dobivene rezultate te razvijati programe temeljene na dobivenim nalazima provedenih istraživanja.

Vlada Republike Hrvatske, lokalna i regionalna samouprava

Ovisno o važnosti volontiranja za pojedino društvo, država mora odlučiti na koji će način formulirati svoju ulogu u pružanju potpore razvoju volonterstva. Ona mora odrediti aktivnosti i mjere koje odgovaraju pojedinačnim situacijama, kao i prepoznati prednosti i nedostatke svake od istih. UN-ova Međunarodna godina volontera bila je važan katalizator za različite inicijative pokrenute od strane države. Sukladno tomu, i u Hrvatskoj je pokrenuto nekoliko pozitivnih inicijativa, usmjerenih ka razvoju volonterstva od strane države: osnivanje Nacionalnog odbora za razvoj volonterstva, zatim je u okviru Nacionalne strategije stvaranja poticajnoga okruženja za razvoj civilnoga društva, volonterstvu, zajedno s filantropijom i zakladništvom posvećeno posebno poglavlje, a Ministarstvo obitelji, materinstva i međugeneracijske solidarnosti određeno je za koordinaciju aktivnosti vezanih za razvoj volonterstva. Na tragu navedenih pozitivnih inicijativa, Vlada RH može učiniti sljedeće za razvoj i unaprjeđenje volontiranja u Hrvatskoj:

Priznanje:

- daljnji razvoj politike volonterstva, koja će predstavljati promišljenu strategiju prihvaćenu od strane države (ili drugih «vanjskih tijela») kako bi se poticalo volontiranje i volonterstvo,

⁷³ Udruga za razvoj civilnog društva SMART, od 1999. godine, redovito svaka tri mjeseca izdaje glasilo INFO SMART, putem kojega je uspostavljena kontinuirana komunikacija i razmjena informacija relevantnih za razvoj civilnoga sektora, s velikim brojem dionika (500) na području različitih županija. Od svibnja 2005. glasilo ima dodatni podlist usmjeren na volonterstvo. Volonterski centar Osijek od listopada 2004. izdaje Volonterski info bilten.

- razviti konkretne instrumente ili aktivnosti, putem kojih će apstraktni ciljevi i ideali, definirani u okviru politike volonterstva, biti pretočeni u praksu te usmjereni na stvaranje klime za poticanje volontiranja, konteksta za zaštitu volontera, financijsko poticanje uključivanja volontera i promoviranje kulture volontiranja,
- razviti i uspostaviti model suradnje s organizacijama civilnoga društva koje rade na promociji i razvoju volonterstva u Hrvatskoj te uključivanje istih u formuliranje i provedbu politike volonterstva,
- donošenje Zakona o volonterstvu, te praćenje i uvođenje izmjena i dopuna drugih zakona s ciljem uklanjanja prepreka koje, izravno ili neizravno, sprječavaju volonterske aktivnosti,
- osigurati izradu Etičkog kodeksa volontera,
- prikupiti podatke o učestalosti volontiranja, te organizirati praćenje i uključiti ekonomsku vrijednost volonterskog rada u izračunu društvenoga bruto proizvoda,
- uspostaviti sustav nagrađivanja volontera, volonterskih projekata i organizacija,
- ratificirati Europsku konvenciju o promoviranju transnacionalnog dugoročnog volontiranja mladih,
- uspostaviti politiku uključivanja volontera u proces donošenja odluka u pitanjima od važnosti za društvo,
- uvrstiti volonterski rad kao prioritet pri zapošljavanju za državne poslove.

Organizacija volontiranja:

- odrediti proračunsku liniju za potporu razvoju volonterstva, putem koje bi se osigurao mehanizam neprekidnoga financiranja volonterskih programa u Hrvatskoj,
- pružati neprekidnu financijsku podršku razvoju i uspostavljenoj infrastrukturi (volonterski centri) za promociju i razvoj volonterstva,
- osigurati zakonske preduvjete za uključivanje volontera u institucije obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi,
- podržati i omogućiti obuku iz područja volonterstva za vladine službenike te osigurati sredstva za provođenje iste na lokalnoj razini.

Umrežavanje:

- razvijati partnerske odnose s različitim dionicima u promociji volonterstva,
- podržati i potaknuti javne institucije, poput škola, zdravstvenih institucija te institucija socijalne skrbi, na uključivanje volontera i promociju sadržaja vezanih uz volonterstvo,
- prepoznati važnost volonterskoga rada u ostvarivanju međunarodne suradnje i razvoja,
- ukloniti prepreke te poticati međunarodnu suradnju i međunarodnu razmjenu volontera i njihovih iskustava,
- sudjelovanje na nacionalnim i međunarodnim konferencijama o volonterstvu i događajima, kako bi poboljšali dijalog Vlade i organizacija civilnoga društva u cilju promocije i razvoja volonterstva,
- razviti dobru suradnju, otvoriti komunikacijske kanale i konzultativne procese s organizacijama civilnoga društva,
- skupljati, analizirati, koristiti i prosljeđivati materijale i informacije o vladinoj politici prema volontiranju.

Promocija:

- u koordiniranoj akciji s organizacijama civilnoga društva, sudjelovati u obilježavanju Međunarodnog dana volontera (5. prosinca) i drugih nacionalnih ili lokalnih volonterskih događanja,
- uvrstiti promociju volonterstva u školske programe,
- potaknuti agencije za odnose s javnošću i ostale medijske kuće na propagiranje i pomoć uvođenja koncepta pro bono javnih usluga, za organizacije civilnoga društva koje rade u području promocije i razvoja volonterstva,
- uspostaviti sustav nagrađivanja na nacionalnom nivou za posebno volontersko djelovanje, volonterski projekt ili volontersku organizaciju,
- pružiti porezne olakšice poslovnim subjektima koji promoviraju volonterstvo, na način da su njihovi djelatnici volonterski angažirani u lokalnim zajednicama, u kojima poslovni subjekt provodi svoju djelatnost.

Profitni/poslovni sektor

Podržavajući lokalne organizacije civilnoga društva i pružajući im podršku da doprinesu razvoju lokalnih zajednica u okviru kojih djeluju, poslovni sektor pomaže sveukupnom društveno-ekonomskom razvoju. Ujedno, poslovni subjekti sve više shvaćaju da kvalitetan i razvijen program društvene odgovornosti doprinosi konkurentnosti firme i postaje sastavni dio njezinoga rasta i razvoja. Veći ugled i prepoznatljivost, osobni i profesionalni razvoj kroz volonterske aktivnosti, povećan radni moral i motivacija, manji odlazak zaposlenika iz firme, izgradnja mostova s lokalnom zajednicom i ohrabivanje i prihvaćanje različitosti mogu biti neki od direktnih poslovnih dobitaka poslovnih subjekata, kao rezultat podrške inicijativama i aktivnostima organizacija civilnoga društva⁷⁴. Poslovni sektor može učiniti sljedeće:

Priznanje:

- prikazati u svojim poslovnim planovima stratešku vrijednost volontiranja u postizanju poslovnih ciljeva,
- javno promovirati potporu koju rukovodstvo pruža volonterskom radu svojega osoblja ili potporu svojoj zajednici,
- iskazati podršku volonterskom radu kroz pružanje poticaja i podrške volonterskim centrima ili organizacijama,
- javno pokazati vlastiti doprinos zajednici i posebno volonterski doprinos svojih djelatnika,
- uspostaviti način praćenja volonterske aktivnosti zaposlenika, s posebnim naglaskom na uvažavanju njihovoga rada,
- uključiti volonterski rad vlastitih djelatnika u marketinšku promociju firme.

⁷⁴ Sudjelovanje poslovnoga sektora u promociji i razvoju volonterstva još uvijek nije dovoljno prepoznato u Hrvatskoj. Jedan od pozitivnih primjera iz prakse je suradnja Udruge MI, MOST, Volonterskog centra Osijek i SMART-a s tvrtkom Moj posao. Kao rezultat suradnje pokrenut je internetski portal vezan za volonterstvo u okviru internetske stranice Moj posao, www.moj-posao.net.

Organiziranje volonterstva:

- uspostaviti i pokrenuti programe volontiranja svojih zaposlenika koji će omogućiti širok raspon volonterskih aktivnosti te biti u skladu s različitostima, interesima i prioritetima vlastitih djelatnika.

Umrežavanje:

- razviti partnerstvo i suradnju s organizacijama civilnoga društva i/ili Vladinim uredima, oko specifičnih projekata i prioriteta nudeći podršku u zajedničkim aktivnostima, ne uključujući samo volontiranje, nego i razvoj kapaciteta te financijsku podršku,
- poticati vlastite dobavljače na sudjelovanje u volonterskim aktivnostima koje sami sponzoriraju,
- poticati svoje kupce, pogotovo ako su iz različitih poslovnih područja, na participiranje u volonterskim aktivnostima koje sami sponzoriraju,
- pomagati manjim firmama da svojim zaposlenicima, koji to žele, omoguće volontiranje kroz programe sponzorirane od strane većih firmi,
- usko surađivati s volonterskim centrima u razvoju zajedničkih mreža i mogućnosti umrežavanja.

Promocija:

- osigurati informacije o mogućnostima volontiranja u zajednici za svoje djelatnike koji to žele raditi u svoje slobodno vrijeme,
- pozvati OCD-e da naprave prezentaciju svojih programa ili da postave vlastiti materijal s informacijama o mogućnostima volontiranja,
- promovirati volonterstvo i primjere dobre prakse koristeći svoje postojeće marketinške i komunikacijske kanale,
- surađivati s lokalnim volonterskim centrom ili drugim OCD-ima kako bi imali pristup njihovoj bazi podataka o mogućnostima volontiranja,
- iskoristiti Međunarodni dan volontera (5. prosinca), nacionalne, lokalne, tjedne ili druge prilike za promociju volonterstva.

Mediji

Rezultati istraživanja pokazuju prepoznatu važnost uloge medija u promociji volonterstva, stvaranju pozitivnoga stava prema volontiranju te u informiranju građana o mogućnostima i prednostima volontiranja. Važnost medija istaknuta je kroz slobodne komentare ispitanika te kod isticanja tvrdnji vezanih za informiranje i promociju volonterstva putem medija. Poseban naglasak treba staviti na isticanje primjera pozitivne prakse putem medija.

Priznanje:

- prepoznati volonterstvo kao važnu ulogu u društvenom životu,
- izgraditi veze sa svim sektorima društva u pitanjima volonterstva,
- prikazati rad volontera na način koji pokazuje vrijednost i utjecaj koji ima na društvo,
- pomoći u stvaranju ozračja koje ohrabruje ljude u volontiranju,
- pristupiti volonterskim aktivnostima kroz njihove vrijednosti.

Promocija:

- promovirati vrijednosti, važnost i doprinos volontiranja u rješavanju problema u lokalnoj zajednici te prikazati volonterstvo kao pravo i mogućnost koja je svima od koristi,
- promovirati prednosti i vrijednosti volonterstva kako bi društvo gledalo na volonterski rad na nov i interesantan način,
- predstavljati i promovirati primjere dobre prakse koji su doprinijeli životu zajednice, u cilju motiviranja građana na volontiranje s naglaskom na rezultate, svrhu i utjecaj nastao od volonterskoga rada,
- omogućiti volonterima nastup u javnosti i javno predstavljanje njihovoga rada,
- pružiti podršku organizacijama civilnoga društva u izradi plana promocije volonterskoga rada te načina njegovoga prikazivanja tako da bude atraktivan za medije,
- isticati pozitivne primjere dugoročnoga volontiranja.

Umrežavanje:

- komunicirati s volonterskim organizacijama i biti informirani o njihovim planovima i događanjima,
- osigurati upoznavanje utjecajnih i važnih osoba s OCD-ima,
- okupiti različite sektore pokazujući im zajedničku korist koju od toga imaju,
- razvijati partnerstva s volonterskim organizacijama.

Participacija:

- pomagati u informiranju javnosti o volonterskim mogućnostima,
- izdvojiti medijski prostor za javne diskusije o volonterstvu,
- pomagati drugima u prikupljanju vlastitih volontera,
- informirati i dati doprinos razvoju zdravijega društva.

⁷¹ Za razliku od Hrvatske, u Sloveniji je volonterstvo uvršteno u školski kurikulum.

Obrazovne institucije

Važnost uključivanja volontiranja u obrazovne institucije prepoznata je od strane ispitanika kroz isticanja mjera za unaprjeđivanje volontiranja (uvođenje sadržaja o volontiranju i poticanje volonterskog rada na državnoj razini) te putem dobivenih odgovora na pitanje o individualnoj motivaciji za volontiranje, gdje se ističe da je potrebno poticati volontiranje kroz vrtiće, škole i fakultete. U Hrvatskoj još uvijek ne postoje strukturirani i organizirani volonterski programi pokrenuti u okviru obrazovnoga sustava. U praksi se mogu vidjeti samo pojedinačni primjeri, koji su uvijek rezultat samoinicijative pojedinačnih nastavnika i profesora, stručnih suradnika u školama ili udruga.⁷¹ Da bi volonterski program kvalitetno zaživio u okviru obrazovnih institucija, nužna je potpora Vlade (Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa), dobar menadžment i organizacija volontera, spremnost na sudjelovanje i motiviranost nastavnika te dobar sustav vrednovanja rada volontera. Sukladno tome, obrazovne institucije mogu sljedeće:

Organizacija volontiranja:

- osmisliti i pokrenuti volonterske programe,
- organizirati i promovirati volonterske akcije u lokalnim zajednicama,
- osigurati dobar menadžment volontera unutar obrazovne institucije,
- uključiti menadžment volontera u neformalno obrazovanje, kao dio stručnoga usavršavanja svojih djelatnika.

Umrežavanje:

- povezivanje sa školama u Hrvatskoj i na međunarodnoj razini u cilju učenja i preuzimanja dobre prakse,
- povezivanje s organizacijama civilnoga društva i razvijanje partnerskih projekata.

Promocija:

- predstavljanje volonterskih aktivnosti i programa u medijima i u široj zajednici,
- poticanje učenika i roditelja na volotniranje.

6.

PRILOZI

1. Komušanac Lana

2. Grdinić Barbara

3. Pavlović Dorian

4. Pandur Ivan

5. Mihić Tamara

6. Afrić Tina

7. Andrea Idžaković

8. Mia Tomić

9. Martina Mavrović

10. Jelena Giljanović

11. Nina Bartolović

12. Marina Vujičić

13. Tea Maravić

14. Dajana Lukeš

15. Karmen Čuljat

16. Igor Puhar

17. Tin Ivica

18. Robert Šuša

19. Iva Dujmešić

20. Sanjin Traunkar

21. Ena Čehaja

22. Maša Đurković

23. Maja Lončar

24. Sanja Spajić

25. Petra Bujan

26. Marija Cuculić

27. Patricija Dragičević

28. Luka Liker

29. Ivana Crnković

30. Martina Kinkela

31. Tanja Prodan

32. Andrea Slama

33. Matea Radošević

34. Ivna Čulum

35. Milena Grozdanić

36. Ivana Aničić

37. Nenad Mršić

38. Nataša Tomas

39. Andrea Kalanj

40. Tina Fornarić

41. Petra Jureković

42. Izidora Tomljanović

43. Monika Bajt

44. Snježana Jamnikar

45. Barbara Štefanec

Blaža Polića 2/4 / 51000 Rijeka
T. +385 51 332 750 / F. +385 51 320 792
smart@smart.hr [www.smart.hr]

UPITNIK O VOLONTIRANJU

Postoje bezbrojni primjeri koji ukazuju da volonteri i volonterstvo doprinose izgradnji socijalnog i ljudskog potencijala, te da povećavaju uključivanje građana u socijalni razvoj. Ujedno, volonteri u svakoj državi predstavljaju ogroman ljudski potencijal koji posjeduje relevantna znanja i vještine korisne za ljudsku zajednicu. Rezultati različitih istraživanja provedenih u razvijenim i tranzicijskim zemljama ukazuju na činjenicu da je volonterstvo jedan od važnih učesnika društvenog života i ekonomskog razvoja. Sukladno navedenom, istraživanja uključenosti građana u volonterске aktivnosti važan su izvor informacija vladi, medijima i samim organizacijama civilnog društva. Nadalje, svako istraživanje o percepciji, karakteristikama i utjecaju volonterškog rada samo po sebi je promotivni alat volonterstva.

Zahvaljujemo na Vašem uključivanju u ovo istraživanje. Ispunjavanje Upitnika zahtijeva petnaestak minuta Vašega vremena, čime dajete svoj doprinos proučavanju ovoga problema. Važno je da na pitanja odgovarate iskreno. Ako imate problema s odgovaranjem na pitanja, molimo Vas da ih ne preskačete, već da označite onaj odgovor koji je najbliži Vašemu mišljenju. Osobito su nam važni Vaši komentari o ovom problemu, pa Vas molimo da naša pitanja dopunite svojim komentarima u za to označenom mjestu.

Valja napomeniti da se u ovom istraživanju volontiranje smatra aktivnošću pomaganja ljudima izvan svoje obitelji u koju se pojedinac uključuje po svojoj slobodnoj volji, a ne radi materijalne koristi ili iz obveze.

Zahvaljujemo na suradnji!

1 VAŠI OSOBNI PODACI:

1. Godina rođenja: _____	2. Spol (označiti s X u ☐): Ž ☐ M ☐
3. Mjesto mojeg stalnog/privremenog boravka je (označiti s X u ☐): ☐ Rijeka ☐ okolica Rijeke (prigrad) ☐ otoci (Krk, Mali Lošinj, Cres ili Rab) ☐ Gorski Kotar ☐ moj stalni boravak je izvan Primorsko-goranske županije, u: _____	4. U doba ispitivanja ja sam (označiti s X u ☐): ☐ srednjoškolka/srednjoškolac ☐ studentica/student ☐ nezaposlena/nezaposlen (osoba evidentirana u Zavodu za zapošljavanje kao tražitelj zaposlenja) ☐ zaposlena/zaposlen ☐ nezaposlena osoba koja ne traži posao (kućanica, uzdržavana osoba i sl.) ☐ umirovljenica/umirovljenik
5. Moja stručna sprema je: ☐ nezavršena osnovna škola ☐ završena osnovna škola ☐ završena srednja škola ☐ viša stručna sprema ☐ završen fakultet (visoka stručna sprema) ☐ završen poslijediplomski studij doktorat znanosti	6. Moje zanimanje je (srednjoškolci i studenti pišu naziv škole/fakulteta, nezaposleni zanimanje za koje su stekli obrazovanje, zaposleni svoje trenutno zanimanje, a umirovljenici ono čime su se pretežno bavili u svom radnom vijeku): _____ _____ _____

7. Kako biste procijenili svoje materijalno stanje:

- siromašan/siromašna, u oskudici, teško se snalazim i za osnovne potrebe
- mogu zadovoljiti samo osnovne potrebe
- živim zadovoljavajuće
- živim bolje od većine ljudi u Hrvatskoj
- vrlo sam zadovoljan/zadovoljna svojim financijskim stanjem

8. Članstvo u udrugama/klubovima/društvima (označite i dopunite):

- nisam članica/član nijedne udruge
- razmišljam učlaniti se u udruhu _____
(napišite koju)
- član sam udruge _____
(upišite naziv udruge)
- zaposlen/a sam u udruzi _____
(upišite naziv udruge)

2 VAŠI STAVOVI O VOLONTIRANJU

1. Ljudi imaju vrlo različite stavove o volontiranju. Molimo Vas da označite vaš stupanj slaganja s tvrdnjama koje slijede.

Na skali od 1 do 5:

- ocjena 1 znači "izrazito se ne slažem";
- ocjena 2 znači "ne slažem se";
- ocjena 3 znači "niti se slažem, niti se ne slažem";
- ocjena 4 znači "slažem se";
- ocjena 5 znači "izrazito se slažem" s navedenom tvrdnjom.

	1	2	3	4	5
1. Volonteri su zadovoljniji sobom od ljudi koji ne volontiraju.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Volonteri mogu pomoći u rješavanju problema lokalne zajednice.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Volontiranje može pomoći u rješavanju nekih osobnih problema.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Volontiranje je dobar način za provođenje slobodnog vremena.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Uključivanjem u volonterski rad mogu se upoznati zanimljivi ljudi.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Volonteri su obično ljudi zaneseni nekom idejom.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Volontiranju je potrebno dati više pozornosti.	☐	☐	☐	☐	☐
8. Volontirati mogu uglavnom oni koji imaju mnogo slobodnog vremena.	☐	☐	☐	☐	☐
9. Volontirati mogu uglavnom oni koji financijski dobro stoje.	☐	☐	☐	☐	☐
10. Volontiranje može pomoći u pronalaženju i dobivanju zaposlenja.	☐	☐	☐	☐	☐
11. Volonterima se može povjeriti ozbiljan posao.	☐	☐	☐	☐	☐

2. Podaci ukazuju na to da se u Hrvatskoj, u usporedbi s nekim drugim zemljama, razmjerno malo volontira. Molimo Vas da označite Vaš stupanj slaganja s tvrdnjama koje ukazuju na neke od mogućih razloga takvome stanju.

Na skali od 1 do 5:

- ocjena 1 znači "izrazito se ne slažem";
- ocjena 2 znači "ne slažem se";
- ocjena 3 znači "niti se slažem, niti se ne slažem";
- ocjena 4 znači "slažem se";
- ocjena 5 znači "izrazito se slažem" s navedenom tvrdnjom.

	1	2	3	4	5
1. Društvena klima u Hrvatskoj negativno utječe na volontiranje.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Za volonterski rad se ne dobivaju certifikati, potvrde ili preporuke, pa ljudi nisu motivirani za volontiranje.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Nitko se ozbiljno ne bavi promocijom volontiranja.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Ljudi kod nas ne znaju mnogo o mogućnostima i prednostima volontiranja.	☐	☐	☐	☐	☐
5. U Hrvatskoj se razmjerno malo volontira jer postoji stereotip o volonterskom radu kao manje vrijednom.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Ljudi su pasivni i nemaju ambicija ni za što, pa ni za volontiranje.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Država ne donosi poticajne mjere za unapređivanje volontiranja.	☐	☐	☐	☐	☐
8. Ljudi koji na svom poslu dolaze u vezu s volonterima najčešće nemaju potrebnog iskustva i znanja, pa s volonterima neadekvatno postupaju.	☐	☐	☐	☐	☐
9. Nema se gdje volontirati.	☐	☐	☐	☐	☐
10. Kod nas je potrebno pružiti veliku pomoć članovima svoje obitelji, pa se nema vremena pomagati drugima.	☐	☐	☐	☐	☐
11. Iskorištavanje volonterskog rada negativno djeluju na motivaciju za volontiranje.	☐	☐	☐	☐	☐
12. Ponekad su uz volontiranje na djelu i neki "mutni" poslovi pa ljudi nemaju povjerenja u ispravnost volontiranja.	☐	☐	☐	☐	☐
13. Volontiranju se ne pridaje dovoljno pažnje kroz medije (novine, TV, radio)	☐	☐	☐	☐	☐
14. U školama se volontiranju ne pridaje dovoljno pažnje, pa djeca i mladi nemaju gdje naučiti o volontiranju.	☐	☐	☐	☐	☐
15. U obiteljima se ne pridaje dovoljno pažnje poticanju volontiranja kroz osobni primjer starijih.	☐	☐	☐	☐	☐
16. Ljudi nisu svjesni da volontiranje pruža mogućnost osobnog razvoja.	☐	☐	☐	☐	☐
17. Razlozi zbog kojih se ne volontira koji nisu spomenuti u prethodnim pitanjima su po Vašem mišljenju:	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>				

3. Molimo Vas da procijenite u kojoj bi mjeri predložene aktivnosti mogle utjecati na unapređivanje volontiranja i motiviranje stanovništva za volontiranje.

Na skali od 1 do 5:

- ocjena 1 znači "uopće ne bi unaprijedilo volontiranje";
- ocjena 2 "slabo bi unaprijedilo volontiranje";
- ocjena 3 "osrednje bi unaprijedilo volontiranje";
- ocjena 4 "unaprijedilo bi volontiranje";
- ocjena 5 "u velikoj mjeri bi unaprijedilo volontiranje i motiviranje stanovništva za volontiranje".

	1	2	3	4	5
1. Davanje volonterima prednosti pri zapošljavanju motiviralo bi ljude za volontiranje.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Bolje informiranje o volontiranju (upoznavanje javnosti s pojmom i važnosti volontiranja) doprinjelo bi unapređivanju volontiranja.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Osnivanje posebnih organizacija koje bi promicale volontiranje doprinjelo bi unapređivanju volontiranja.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Propaganda u medijima (sustavne medijske kampanje) pozitivno bi utjecale na volontiranje.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Dobra ponuda volonterskih poslova doprinjela bi unapređivanju volontiranja.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Pokrivanje troškova (prijehoza, marende) motiviralo bi ljude na volontiranje.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Stručno osposobljavanje organizacija za prihvat i rad s volonterima unaprijedilo bi volontiranje.	☐	☐	☐	☐	☐
8. Donošenje i provođenje poticajnih mjera za promicanje volonterskog rada na državnoj razini unaprijedilo bi volontiranje.	☐	☐	☐	☐	☐
9. Uvođenje sadržaja o volontiranju i poticanje na volontiranje u školama unaprijedilo bi volontiranje.	☐	☐	☐	☐	☐
10. Otvorenost gospodarstva i javnih službi za rad volontera doprinjelo bi unapređivanju volontiranja.	☐	☐	☐	☐	☐
11. Po Vašem mišljenju, volontiranje bi se moglo unaprijediti ovim aktivnostima (koje nisu spomenute u prethodnim prijedlozima):	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>				

3 VAŠE AKTIVNOSTI

1. Ako ste u njima sudjelovali, molimo Vas da s X označite aktivnosti koje ste obavljali u 2005. godini, te da u ponuđenom prostoru ukratko napišete o kakvoj se aktivnosti radilo:

- dobrovoljno radili za svoju lokalnu zajednicu
- dobrovoljno radili za školu i/ili vrtić
- pomagali rad crkve
- radili bez naknade za političku stranku
- sudjelovali u aktivnostima neke udruge (društva)
- bez naknade, ili s minimalnom plaćom, sudjelovali u pripremi nekog događaja
- bez naknade radili u cilju dobivanja zaposlenja
- bez naknade, ili s minimalnom naknadom, radili da steknete iskustvo u nekoj djelatnosti
- nešto drugo, napišite što: _____

2. Ako ste sudjelovali u navedenim aktivnostima, koliko često ste to (u prosjeku) činili (molimo označite samo jedan od ponuđenih odgovora):

- nisam sudjelovao/sudjelovala ni u jednoj od navedenih aktivnosti
- sudjelovao/sudjelovala sam jednom u nekoliko godina
- jednom u godini
- nekoliko puta u godini
- jednom mjesečno
- svaki tjedan
- svakodnevno

3. Kome ste pomogli svojim radom (odgovarate na pitanje ako ste sudjelovali u volonterskim aktivnostima, a možete po potrebi označiti i više ponuđenih odgovora):

- radio/radila sam uglavnom radi sebe
- pomogao/pomogla sam osobama koje dobro poznajem
- pomogao/pomogla sam osobama koje ne poznajem
- organizaciji čiji rad dobro poznajem
- organizaciji čiji rad nisam prije poznavao/poznavala
- nekom drugom: _____

4. (Odgovarate na pitanje ako ste sudjelovali u volonterskim aktivnostima):

Molimo Vas da odredite stupanj u kojemu se navedene tvrdnje mogu primijeniti na Vaše iskustvo.

Na skali od 1 do 5

- ocjena 1 znači "izrazito se ne slažem/uopće nije točno"

- ocjena 2 znači "ne slažem se/nije točno"

- ocjena 3 znači "niti se slažem, niti se ne slažem"

- ocjena 4 znači "slažem se/točno je"

- ocjena 5 znači "izrazito se slažem/veoma točno".

Nula (0) znači da se ova tvrdnja uopće ne može primijeniti na Vaše iskustvo.

	0	1	2	3	4	5
1. Kad volontiram, dobro se osjećam.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. Smatram da su se zbog mog volontiranja uvjeti u kojima živim poboljšali, moja okolina postala ugodnija.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. Volontiram da bih postigao/postigla cilj koji mi je važan.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4. Vjera u misije organizacija koje sam podržavao/podržavala bila je temeljni razlog moga volontiranja.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5. Zadovoljan/zadovoljna sam rezultatima svojega volonterskog rada.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6. Ukoliko nije obuhvaćeno prethodnim pitanjima, opišite iskustvo koje ste imali pri volontiranju (bez obzira je li pozitivno ili negativno):	<hr/> <hr/> <hr/>					

5. Što bi VAS osobno najbolje motiviralo za uključivanje u volonterske aktivnosti (na pitanje odgovaraju svi, bez obzira na to imaju li iskustva u volontiranju):

6. Na kraju, molimo Vas za Vaš komentar o temi kojom se bavio ovaj upitnik (nešto što Vi smatrate važnim, a u upitniku tome nije posvećeno dovoljno pažnje, ili nešto što posebno želite naglasiti u vezi s temom o volontiranju):

Ako biste željeli biti upoznati s rezultatima istraživanja i/ili biti uključeni u promoviranje volontiranja, nazovite nas ili posjetite u

Udrugi za razvoj civilnog društva SMART,

Blaža Polića 2/4, 51000 Rijeka

Tel.: 051 332 750 • e-mail: smart@smart.hr

Zahvaljujemo na suradnji!

LITERATURA

- Bagić, A. (2006.), Mobilizacija i razvoj zajednice, U: M.Škrabalo, N.Mlošić-Lisjak i J.Papa (ur.), *Kada su volotneri volonterke?* (str.115-142), Zagreb: MAP savjetovanje d.o.o.
- Bežovan, G. (2004.), *Civilno društvo*. Zagreb: Nakladni zavod Globus
- Bežovan, G., Zrinščak, S., Vugec, M. (2005.), *Civilno društvo u procesu stjecanja povjerenja u Hrvatskoj i izgradnje partnerstva s državom i drugim dionicima*, Zagreb: CERENEO - Centar za razvoj neprofitnih organizacija
- Bežovan, G. (2000.), Neprofitni sektor i socijalna politika, u: Puljiz, V. et.al., *Sustavi socijalne politike*, Zagreb: Studijski centar socijalnog rada Pravnog fakulteta
- Baloban, J. (2005.), (prir.) *U Potrazi za identitetom. Komparativna studija vrednota: Hrvatska i Europa*, Zagreb: Golden marketing - Tehnička knjiga
- Bass, S.A. (1995.), *Older and Active: How Americans over 55 Are Contributing to Society*, New Haven and London: Yale University Press
- Council of Europe Recommendation 1496 (2001.): Improving the Status of Volunteers in Society: a Contribution by the Parliamentary Assembly to the Year of Volunteers 2001, Council of Europe, <http://www.cev.be/eudocuments.htm>
- Čulum, B. (2005.), A zašto uopće “mjeriti” volonterski rad?, U *civilnodruštvo.hr*, 2(2):6-7
- Črpić, G., Zrinščak, S. (2005.), Civilno društvo u nastajanju. Slobodno vrijeme i dobrovoljne organizacije u Hrvatskoj (str. 19-44), U: Baloban, J. (prir.), *U Potrazi za identitetom. Komparativna studija vrednota: Hrvatska i Europa*, Zagreb: Golden marketing - Tehnička knjiga.
- Dingle, A. (2001.), *Measuring Volunteering: A Practical Toolkit*, Washington, DC: Intependent Sector and United Nations Volunteers
- Ellis, S. (1994.), *The Volunteer Recruitment Book*, Philadelphia: Energize, Inc.
- Franc,R., Šakić,V., et.al, (2006.), *Udruge u očima javnosti: istraživanje javnog mnijenja s osvrtima*, Zagreb: Academy of Educational Development
- Gaskin, K., Smith, J.D. (1997.), *A New Civic Europe - a Study of the Extent and Role of Volunteering*, London: The National Centre for Volunteering
- Hal, T., Meijs, L., Steenbergen, M. (2004.), *Volunteering and Participation on the Agenda: Survey on Volunteering Policies and Partnerships in the European Union*, Utrecht: CIVIQ
- Ivelja, N., Milinković, D., Škopelja, S. (2004.), *O volonterskom radu*, Split: Udruga MI - Volonterski centar
- Ivelja, N., Škopelja, S. (2001.), *Priručnik za volontere*, Split: Udruga MI Split - Volonterski centar
- Izvješće gospodarskog i socijalnog vijeća UN-a: The Role of Volunteerism in the Promotion of Social Development, 2001. (<http://www.worldvolunterweb.org/policy/international/reports/index.htm>)

- Ledić, J. (2001.), *Biti volonter/volonterka? - Istraživanje uljučenosti građana u civilne inicijative u zajednici kroz volonterski rad*, Rijeka: Udruga za razvoj civilnog društva SMART
- MecCurley, S., Lynch, R. (1998.), *Essential Volunteer Management*, London: Directory for Social Change
- Milošević, I. (2004.), *Volonterizam i javne institucije*, Podgorica: Agencija za demokratski prosperitet - Zid
- Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva, <http://zaklada.civilnodrustvo.hr>
- The role of volunteerism in the promotion of social development, *Note by the Secretary-General*. United Nations E/CN.5/2001/6, 12 December 2000
- Pokretanje zajednice: kako uključiti građane u projekte na lokalnoj razini (2003.), Zagreb: Academy for Educational Development
- Poticanje razvoja civilnog društva - rezultati programa potpora hrvatskim nevladinim organizacijama 2001. – 2004. (2005.), Zagreb: Academy for Educational Development
- Raffai, A., Đorđević, I., Kruhonja, K. (2004.), *Volonteri u izgradnji mira i zajednice*, Osijek: Centar za mir, nenasilje i ljudska prava
- *Socijalna rekonstrukcija zajednice, Psihološki procesi, rješavanje sukoba i socijalna akcija* (2003.), Zagreb: Društvo za psihološku pomoć
- Stebbins, R. A. (1996.), Volunteering: A serious leisure perspective, *Nonprofit and voluntary sector quarterly*, 25(2):211-224
- *Volonterske priče* (2004.), Zagreb: Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva
- *Volunteering Across Europe Organisations, Promotion, Participation*, (2005.), Roma: Spes – centro di Servizio per il Volontariato del Lazio
- Žižak, A. (2004.), Supervizija volontera, U: M. Ajduković i L. Cajvert (ur.), *Supervizija u psihosocijalnom radu* (str. 359-377), Zagreb: Društvo za psihološku pomoć
- Program suradnje Vlade Republike Hrvatske i nevladinog, neprofitnog sektora u Republici Hrvatskoj, 2000.
- Radna verzija Nacrta prijedloga Zakona o volonterstvu (2005.), Zagreb: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti
- Radni materijali Nacionalnog odbora za razvoj volonterstva
- Udruga MI <http://www.udruga-mi.hr>, 10.11.2004.
- The South Eastern European Youth Network (SEEYN) <http://www.seeyn.org>, 10.11.2004.

O SMART-u

Udruga **SMART** je registrirana u srpnju 1999. godine nakon okupljanja tima profesionalaca(ki) završene stručne edukacije za trenere/konzultante i bogatog radnog iskustva u hrvatskom neprofitnom sektoru na područjima programa za mlade, rada u lokalnoj zajednici, ljudskih i ženskih prava, edukacije za civilno društvo, zaštite okoliša i psihosocijalnih programa.

Udruga za razvoj civilnog društva **SMART** je neprofitna organizacija osnovana s ciljem jačanja i pružanja podrške razvoju neprofitnog sektora u Hrvatskoj.

SMART organizira i provodi edukacijske radionice, tehničku pomoć i konzultacije, prikuplja i dijeli informacije nevladinim/neprofitnim organizacijama, neformalnim grupama i pojedincima. Ujedno, **SMART** surađuje s javnim i poslovnim sektorom u svrhu razvoja nevladinih/neprofitnih organizacija.

Aktivnosti organizacije su bazirane na načelima osnaživanja, aktivnog uključivanja, podupiranja pozitivnih inicijativa, poticanja suradnje, osobne odgovornosti i osobnog razvoja te poštivanja razlika.

SMART radi primarno s neprofitnim organizacijama i neformalnim skupinama u Hrvatskoj i inozemstvu te predstavnicima lokalne i područne (regionalne) samouprave i državnih institucija kroz implementaciju i organiziranje:

- edukacijskih programa
- partnerskih programa
- izdavačke djelatnosti
- informativno - dokumentacijskog centar - **INDOK** centar
- procjene potreba/procjene kapaciteta organizacija
- suradnje s drugim sektorima (javnim, poslovnim)
- volonterski program

Metodologija koju udruga koristi u svom radu temelji se na sljedećim načelima:

Sigurnog okruženje za sve sudionike,

Motivacije za kreativnost, inovativnost i aktivnu uključenost

Aktivnog sudjelovanje – iskustvenog učenje,

Razgovora – poštivanje i otvorena komunikacija među sudionicima i trenerima te

Transparentnosti i vizualnoj podršci u radu.

Od osnutka do danas, rad udruge podržan je od strane C.S. Mott Foundation, AED-a, Ureda za udruge vlade Republike Hrvatske, Delegacije Europske komisije, OESS-a Misije u Hrvatskoj, Norveškog veleposlanstva, Nizozemskog veleposlanstva, Američkog veleposlanstva, Primorsko-goranske županije te samofinanciranjem.

Više informacija o **SMART**-u možete pronaći u Godišnjem izvještaju (2001,2002,2003,2004,2005), letku i kvartalnom glasilu udruge “*Info SMART*” te na internetskoj stranici: <http://www.smart.hr>.

